Ilustraţia copertei: *Ana Maria Smighelschi*

mihail sebastian

jocul de-a vacanța
steaua fără nume
ultima oră

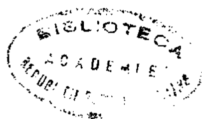
PREFAȚĂ DE
MIRCEA TOMUȘ

1965
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

NOTĂ

Textele volumului de față sînt reproduse după: M. Sebastian, *Opere alese*, ediție îngrijită de V. Mîndra, vol. I, Editura pentru Literatură, 1962 (colecția „Scriitori români").

Anul menționat de noi la începutul fiecărei piese indică data primei reprezentări pe scena teatrului.

PREFAȚĂ

Nu o dată s-a scris despre Mihail Sebastian că volumele sale de proză, mici romane de atmosferă sau fragmente de jurnal, ar cuprinde numeroase prefigurări ale cunoscutelor sale piese de teatru. Observația este cît se poate de justă, numai că are nevoie de cîteva precizări complementare. Mai întîi de toate, este aproape sigur că, necunoscîndu-i opera dramatică, foarte greu s-ar putea desprinde, fie din *Fragmente dintr-un carnet găsit*, fie din volumele intitulate *Femei*, *De două mii de ani* sau *Orașul cu salcîmi*, vreo intenție de construcție scenică. Respectivele cărți se circumscriu destul de riguros într-un gen de proză de atmosferă, de confesiune și evocare, creația obiectivă rămînînd, de obicei, în afara intențiilor autorului. De fapt, ceea ce autorul a utilizat din proza sa în piesele de teatru nu se subsumează neapărat viziunii specific dramatice: cîteva siluete de personaje, mai ales feminine, cîteva situații (finalul din *Orașul cu salcîmi*, de exemplu, în care Adriana îl părăsește pe Gelu deși îl iubea, preluat în *Jocul de-a vacanța* și chiar în *Steaua fără nume)*, dar mai cu seamă vălul ușor de poezie care înconjoară sau uneori substituie desfășurarea epică. Dramaturgul din Mihail Sebastian bănuim că s-a dezvoltat într-o zonă de penumbră, vegheat și înrîurit favorabil de pretimpuria lui pasiune pentru spectacol, pentru a se revela destul de brusc. Ne gîndim

la momentele în care s-a născut ideea primei sale piese, *Jocul de-a vacanța*, precum și la acelea în care intuiții acute, nutrite de un sincer și pătrunzător spirit autocritic, i-au dezvăluit propriul talent de a imagina personaje și scene, așa după cum scriitorul însuși a consemnat în jurnalul său intim, cu o emoționantă sinceritate.

În istoria literaturii noastre dramatice, teatrul lui Mihail Sebastian aduce la vremea lui un timbru inedit. Moștenirea lui Caragiale era atunci fructificată (în măsura în care era) mai ales pe latura sa strict comică. Nu se punea în valoare îndeajuns filonul său de emoție poetică, *sentimentalismul*, cum i-ar fi spus autorul *Nopții furtunoase*, și, ceea ce e mai important, nu se remarca faptul că acest filon era adînc ascuns în structura intimă a teatrului caragialesc, era deci o calitate primară, de viziune, a imaginii scenice, de unde apreciabila sa discreție. Astfel că urmașii nu au dezvoltat adevărata poezie a marelui lor înaintaș, care este poezia bufonă, mai greu de deosebit și de receptat, mărginindu-se, atunci cînd împrejurările o cereau, la formula facilă a unui adaos sentimental, uneori de gust îndoielnic, aruncat ca un văl exterior peste anumite scene sau personaje. Camil Petrescu, singur, încercase fie o prelucrare mai adînc personală a mesajului caragialesc (în *Mitică Popescu*), fie cîteva direcții inedite în care insistase cu o perseverență demnă de laudă. Sebastian venea, cu *Jocul de-a vacanța*, ca o apariție singulară. Mai întîi de toate teatrul său era unul de atmosferă, numit chiar poetic. Dar, aspect în bună măsură nou, așa-zisul lirism, adică nedefinita impresie nostalgică a scenelor, „misterul" lor, cum îl numea chiar autorul, nu decurgea numai din calitățile exterioare, de expresie, ale textului, deci din *stilul* său, îngrijit, de altfel, cu multă atenție, la nuanțele cele mai fine. Personajele însele erau structurate la modul acesta poetic, construcția lor fiind hotărîtă nu neapărat de o tranșantă viziune caracterologică, morală ori socială, ci de un complex de factori dominat de discreția observației, de o anume surdină a exprimării, de

marea, permanenta atenţie la nuanţe şi chiar de un oarecare (destul de redus însă) spaţiu rezervat necunoscutului, inexplicabilului, surprizei. Conflictul, de asemeni, se desfăşura pe acest teren, mai elevat, dar mai instabil, al reacţiilor sufleteşti. Era un teatru de aluzii, de situaţii complexe şi în care fantazarea îşi avea, de pe atunci, rolul său. De aici, o oarecare dificultate la vizionare, o suprasolicitare a antenelor celor mai fine ale sensibilităţii spectatorului. În acelaşi timp însă, o dată trecută o anumită barieră a receptării, se releva una din cele mai definitorii calităţi ale teatrului lui Sebastian: larga sa accesibilitate, mai mult decît atît, puterea sa de seducţie, popularitatea lui am putea spune. Pentru că, la urma urmei, teatrul acesta nu se ridica în zona conceptelor şi a complicatelor probleme de psihologie. Era tot un teatru de situaţie, dar de situaţii sufleteşti, şi în acest domeniu acţiunea avea încă de la început o simplitate şi o puritate clasică.

Pînă să devină autor dramatic (prima sa piesă, *Jocul de-a vacanţa,* a fost terminată în 1936 şi reprezentată doi ani mai tîrziu), Mihail Sebastian trăise în lumea teatrului, cucerit şi el de seducătorul miraj al spectacolului. Făcuse cronică teatrală la *Viaţa Romînească*, dezbătuse în articole speciale probleme de repertoriu, de viziune regizorală, de interpretare. Crezul său era unul realist, afirmînd primatul textului literar în spectacol, cultivînd valorile cele mai de seamă ale literaturii dramatice, clasice sau contemporane. Întors de curînd din Franţa, unde petrecuse mai bine de un an, aducea o cunoaştere amănunţită şi o preţuire deosebită pentru teatrul francez. Îi era familiară mai ales opera lui Giraudoux, de care poate fi apropiat cu profit, fără însă a ajunge neapărat la concluzia că autorul român e îndatorat celui francez peste limita unei afinităţi generale. Orientat teoretic şi prin preferinţe spre o artă realistă, hrănit la raţionalismul senin al spiritului galic care, în cazul lui Giraudoux, îşi asocia o foarte fin prelucrată predispoziţie spre visare, de provenienţă nordică, tînărul autor al *Jocului de-a vacanţa* se impune prin

capacitatea sa de a transfigura poetic imaginile realității. Lumea teatrului lui Sebastian este o parte din lumea epocii sale: mediul umil, cehovian, al funcționarilor mărunți, ca domnul Bogoiu, al pensionarilor bonomi, ca Maiorul, al femeilor ușor trecute, încercate de crize de vîrstă (*madame* Vintilă). *Steaua fără nume* aduce cadrul lipsit de pitoresc al tîrgului de provincie, loc unde nu se întîmplă nimic și unde cele mai mărunte evenimente iau proporții cosmice, dar, totodată, aduce mirajul trecător al unei civilizații fascinante și neînțelese. În *Ultima oră*, lumea oamenilor veșnic ocupați, ca Ștefan Valeriu, e descrisă în cîteva tablouri de apreciabilă forță artistică: locuința profesorului Andronic, a cărei ambianță de reculegere și studiu a fost puternic răscolită de o neașteptată furtună, ca și cum ar fi pătruns aici ceva din atmosfera de taifun din redacția ziarului de scandal *Deșteptarea*; sediul marelui industriaș Grigore Bucșan pare o oază de calm, deasupra agitației orașului. Impresia e însă aparentă, sugerată mai ales de aparenta stăpînire a acestui personaj, precum, poate, și de utilarea atît de modernă a biroului său, în pas cu ultimele cuceriri ale confortului, în care pînă și secretara pare un mecanism perfecționat, cu gesturi sumare și replici scurte. De fapt, blocul modern al puternicului Bucșan se sprijină pe o gură de vulcan, iar cuvintele Magdei Minu prevestesc apropiatul cataclism.

Aceasta e lumea pe care Sebastian o înfățișează, iar în privința modului său personal de a ne-o prezenta, cititorul trebuie avertizat că meritul deosebit al autorului nu constă numai în redarea sugestivă, în atenția pentru detaliul semnificativ, sau în priceperea de a crea atmosferă, în capacitatea de sinteză a teatrului său. Originalitatea lui Sebastian, unghiul său de vedere propriu, nerepetabil, sînt legate de o viziune transfiguratoare a realității. Nu ne gîndim numai la importanța covîrșitoare pe care visul o are în teatrul lui Sebastian, deși aici se manifestă mai puternic amintita transfigurare, ci și la aproape fiecare tablou de viață, colorat din interior de un sesizabil sens interpretativ. Pentru definirea

artei sale în general este foarte potrivită intenția pe care și-o fixa, teoretic, în clipele de lucru la romanul *Orașul cu salcîmi*: *„Vreau o carte suplă, ordonată, liniară, în care viața să se desfășoare destul de amănunțit ca să fie cunoscută, dar destul de ascuns ca să-și păstreze misterul“* (din *Jurnal de roman*, în *Azi*, an. I, 1932, nr. 5, p. 430). Dar nu numai atît. Ceea ce creează farmecul aparte al acestui teatru, hotărînd caracterul eminamente dramatic al viziunii autorului, este faptul că transfigurarea de care vorbeam nu reprezintă un accesoriu exterior, un adaos, ci intervine direct, determină chiar conflictul de bază al pieselor și, deci, întreaga desfășurare a acțiunii. Astfel, în *Jocul de-a vacanța*, piesă aparent, și pînă la un punct, de atmosferă, conflictul se delimitează net, după cum s-a mai observat și de alți comentatori între cei ce pot visa și cei ce nu pot, între o realitate măruntă, meschină, o viață consumată în ticuri ridicole, pe de o parte, iar pe de alta — libertatea interioară a individului, inițiativa lui neîngrădită în fantazare și odihnă. În *Steaua fără nume* lucrurile sînt tot atît de clare: Mona, fermecătoare necunoscută, se apropie o clipă, în drumul său meteoric, de timidul profesor de astronomie Miroiu; e clipa în care, depășind opacitatea de o viață întreagă, Mona are privirile limpezi și vede lumea nu numai în aparențele ei, distingînd nebănuitele-i străluciri și ascunsele-i mirajuri. „Steaua fără nume“ nu e atît simbolul unei necunoscute, coborîtă dintr-o altă lume, pentru cîteva ore, într-un tîrg de provincie, ci mai ales al unui ideal depărtat, pe care-l pot percepe doar vizionari de felul profesorului și pe care l-a „văzut“ odată, cu ochii sufletului, și Mona. În *Ultima oră* stau față în față, în opoziții paralele, mai multe lumi, dar din aceste contraste se detașează net cel care opune realității sarbede înălțătorul vis și simbol al lui Alexandru cel Mare. Această neconcordanță alimentează adevăratul conflict al piesei și este foarte pregnantă, constituind o sursă fecundă pentru comicul ei. Cele două tabere, Bucșan și I.D. Borcea, pe de o parte, Andronic și Magda, pe de alta, sînt atît de îndepărtate în idealurile și felul lor de viață,

încît scene întregi vorbesc fiecare limbi diferite, fără a se înțelege.

Încercînd o analiză mai detailată a fiecărei lucrări în parte, putem spera să punem în lumină cele mai importante idei ale teatrului lui M. Sebastian, precum și cîteva din mijloacele de expresie care îl caracterizează.

Acțiunea din *Jocul de-a vacanța* se petrece într-o regiune de munte, într-o vilă-pensiune. Sosirea unui vilegiaturist insolit și turbulent, Ștefan Valeriu, deranjează tabieturile mărunte ale fiecăruia. Cînd se părea că va izbucni un conflict, noul-venit se explică, dezvăluindu-și intenția de a se odihni cu orice preț, ceea ce el numește „jocul de-a vacanța", „jocul de-a uitarea", „jocul de-a fericirea". Locatarii pensiunii și în primul rînd enigmatica și frumoasa Corina sînt atrași de acest joc, îl practică nuanțîndu-l și îmbogățindu-l, dar momentul despărțirii îi pune în fața unei stări sufletești complexe, încărcată de regret. O clipă sînt fulgerați de visul unei vieți petrecute în afara convențiilor rigide, dar prima care se dezmeticește e Corina; ea curmă jocul, despărțindu-se de Ștefan Valeriu, pentru a preîntîmpina ofilirea dragostei lor. Cum spuneam mai sus, acțiunea are o desfășurare liniară, de o clasică simplitate. Motivul piesei reprezintă desigur un simbol, numai că acest simbol nu e tratat cu mijloace grandilocvent romantice. El este, implicit, adînc integrat materialului de viață prezentat. De altfel, întreg farmecul piesei și al personajelor se naște tocmai din subtila lor concepere. Atît motivul de bază, cît și fiecare erou în parte se află la limita dintre simbol și realitate. Echilibrul lor pe acest tărîm atît de îngust și nesigur e susținut de textul plin de poezie și adevăr omenesc. Un remarcabil simț pentru nuanțe se asociază, în piesa lui Sebastian, unei forțe de sugestie, deosebită. Expresia sa e aluzivă și precisă în același timp, creează atmosferă și numeroase ecouri, disecînd totodată adevărate adîncimi sufletești. Piesa înaintează, scenă de scenă, evoluînd în zigzag de la ceea ce este la ceea ce pare și, aspect deosebit de important, ferindu-se să dea o soluție

brutală acestei dileme, lăsînd veșnic întrebarea fără *un* răspuns, dar cu numeroase răspunsuri. Descoperim aici, de fapt, lecția lui Caragiale, perfect însușită și adaptată.

Personajele se dezvăluie treptat. În partea expozitivă, facem cunoștință cu aparența lor banală: *madame* Vintilă este o cucoană, cu oarecare nervi, în jur de treizeci de ani; Maiorul e în retragere, deci tipul pensionarului; Jeff e, spre amara lui deziluzie, corigent; Bogoiu, un bonom șters; Corina e o domnișoară cu oarecari nostalgii, cu un anume mister, o „intelectuală", cum o califică Ștefan Valeriu. Acesta din urmă, om ocupat și cumsecade unsprezece luni din an, aspiră acum, în luna lui de libertate, prin orice mijloace, la suprema independență: lenea. Intrarea în joc descoperă cîteva adîncimi neglijate sau discret camuflate: *madame* Vintilă acuză o criză sufletească, Jeff una de creștere, Corina e mai încărcată cu feminitate, deci cu mister. Descoperirea cea mai însemnată se face însă în cazul lui Bogoiu, pînă aici pereche ușor comică a neînsemnatului Maior. Umilul funcționar de minister, ajuns la vîrsta critică a celor cincizeci de ani, își dezvăluie secretul tulburător și simplu: el „navighează", e într-o călătorie veșnică pe toate oceanele lumii (afară de cel Înghețat de Nord, în care n-a fost încă), trăind poate un vis pierdut în tinerețe. Fantazarea lui Bogoiu nu e un act de subtilitate. Autorul, de altfel, a resimțit pericolul, în timp ce lucra la această piesă, și a devenit atent cu acest personaj care „amenința să devină subtil". Fantazarea lui Bogoiu e mai degrabă un act reflex, un automatism (pentru că la vîrsta și la condiția lui socială și psihologică, automatismul a devenit, din formă, conținut al vieții), o armă de apărare, după cum singur mărturisește Corinei: „*Nimeni nu-și închipuie, domnișoară. Din fericire. Altfel n-ar mai fi chip de trăit. Bunăoară la minister... Știi dumneata cîți țipă la mine? Bogoiu, unde-i dosaru cutare? Bogoiu-n sus, Bogoiu-n jos. Ei țipă și eu tac. De unde să știe ei că, în timp ce caută dosarul care s-a pierdut, eu sînt în insulele Azore?*" Evident, Bogoiu nu e un subtil, dar nu e mai puțin adevărat că automatismul

gestului său sufletesc nu e pur și simplu mecanic, dezvăluind uneori conținuturi umane surprinzătoare. Marinar încercat, bătrîn lup de mare, Bogoiu ascunde sub bonomia lui aparent comică unele posibilități de rapidă intuire a sufletului omenesc. Nici de data aceasta nu trebuie să supralicităm, căci puterea de pătrundere a observației lui Bogoiu nu depășește limitele bunului-simț și pare a se manifesta, de asemeni, în forma unor reflexe însușite printr-o veche experiență. Farmecul personajului stă tocmai în această „dialectică“ a lui, atît de veridică: Bogoiu e complex în simplitatea lui.

Una din scenele acestei piese, ca și de altfel întreaga ei concepție, lasă să se strecoare o idee interesantă, atrăgătoare pentru amatorii de relații ascunse, cu valoare de simbol. E vorba de trinitatea Jeff—Valeriu—Bogoiu, ce pare a fi, în concepția autorului, un singur prototip uman, reprezentat în trei ipostaze de vîrstă. Fiecare din ei se recunoaște, se bănuiește sau se anticipează în celălalt, iar Corina îi învăluie pe toți trei cu simpatia ei caldă. Interpretarea e tentantă și posibilă, dar nu credem că trebuie solicitată excesiv. O asemenea idee dezvăluie desigur unele resorturi mai ascunse ale personajelor, dar nu poate fi utilizată neapărat ca o *cheie* a întregii piese. Perspectiva din care cele trei personaje se acoperă și se completează ne indică oarecum modul în care autorul le-a conceput, și anume evitarea stridențelor, a tonurilor tari: Jeff nu e, desigur, caricatura elevului corigent, îndrăgostit prematur de o domnișoară mai în vîrstă; el poartă o anume îndărătnicie, care îl poate anunța, pentru viitor, mai bogat sufletește decît Ștefan Valeriu. În ce-l privește pe acesta din urmă, el e foarte departe de a fi tipul de inițiativă erotică, junele-prim al piesei, așa cum îl vede *madame* Vintilă și cum îl văd, poate, și alții. Valeriu a pierdut mult din ceea ce are Jeff, mai bine zis viața l-a obligat să plătească, să se cheltuiască, dobîndind, în schimb, se pare, un singur lucru: prețuirea economiei, a preciziei în gesturi și reacții vitale. El spune numai atît cît e necesar să se spună, face doar cît e necesar să se facă. Lenea sa e doar prudență în cheltuirea

resurselor, libertatea interioară — garanția acestei cheltuiri rezonabile. Prin întipărirea reacțiilor, Ștefan Valeriu poate ajunge sub imperiul automatismului psihic, ca și Bogoiu, dar întrebarea e dacă el va găsi resurse pentru un gest de apărare, dacă „va naviga“, cu alte cuvinte.

Jocul de-a vacanța este, utilizînd o expresie de tot comună, cea mai tristă piesă a lui Sebastian, mai tristă decît *Steaua fără nume*, în finalul căreia Miroiu rămîne totuși îndărătnic agățat de visul său. „Jocul de-a fericirea“, jucat de pensionarii vilei Weber, le-a demonstrat fiecăruia dintre protagoniști adevărul amar că, în lumea în care trăiesc ei, nu este loc pentru fericirea deplină. Experiența lor nici măcar nu a avut darul de a le împrospăta forțele fizice sau sufletești. *Catharsis*-ul acestei piese nu duce la înălțare sufletească, ci strecoară tristețe și scepticism. Corina, care e prima dintre fermecătoarele eroine ale lui Sebastian, a învățat din jocul lui Valeriu un adevăr amar, pe care îl și aplică, cu simțul său practic feminin; e moneda ce răsplătește pe inițiatorul ei: despărțirea, deșteptarea conștientă din vis, „pentru ca să nu se sfîrșească singur“.

În *Steaua fără nume*, autorul nu mai recurge la procedeul, atît de utilizat în dramaturgie, de a-și aduna eroii într-un anume loc, pentru o scurtă perioadă, răstimp în care își dezvăluie fiecare trăsăturile specifice și se consumă și conflictul. În această piesă se scontează mai mult pe iluzia vieții în desfășurare. De aici, importanța sporită care se dă reprezentării mediului social. Atît numai că Sebastian nu practică descriptivismul plat. Ambianța socială are în teatrul său un rol dramatic, reprezintă unul din factorii pe care se sprijină conflictul. În cazul de față, orășelul, comună urbană cu opt mii două sute patruzeci și șase de locuitori, imaginat de autor undeva pe linia București-Sinaia, reprezintă un pol al amorțelii provinciale, al unei vieți meschine, al cărei înțeles se spulberă în acte de infinitezimală importanță. Dar, pentru că tîrgul reprezintă un cosm rotund, perfect în

alcătuirea lui meschină, cu scara lui de valori, evenimentele tind să cîștige proporții uriașe. O rață călcată de accelerat nu e un fapt de interes strîmt familiar; el privește serviciul Căilor Ferate și chiar întreg orașul. Spionarea reciprocă a vecinilor e un important element de strategie în viața bieților urbani, capabil să declanșeze mari spaime. Regulamentul școlar e o tablă de legi de însemnătate cosmică, tinzînd a-și subsuma pînă și tratatele de astronomie ale timidului profesor Miroiu, cu întregul lor conținut. Într-o asemenea atmosferă, oamenii se elementarizează, ajung să fie stăpîniți de manii mai mult sau mai puțin inofensive, mai mult sau mai puțin costisitoare: profesorul Udrea lucrează întreaga lui viață la o simfonie pentru executarea căreia n-are însă, aspect de emoționantă ingenuitate, corn englez; Miroiu se scufundă în studierea cerului și a cataloagelor siderale. Îngroșînd pasta tabloului, Sebastian ajunge în pragul simbolizării sau al caricaturii. Rămîne însă înainte de acest prag, întrucît, după cum am mai remarcat, arta lui utilizează cu precădere aluzia, echivocul sugestiv, și întrucît materialul noilor sale intenții de simbol nu e totdeauna nobil. Dacă un Bogoiu lăsase să se bănuiască o oarecare bogăție sufletească, o generozitate a sentimentului, în orice caz un sens extensiv al forului său sufletesc, unele personaje din *Steaua fără nume* acuză rigiditatea, sărăcia, tendința de înghețare a sufletului uman. Astfel, Pascu, negustorul, vinde tot felul de mărfuri, fără nici o îngrădire, pentru că el e, după cum singur mărturisește, *magazin general*: *„Îmi pare rău. Eu sînt magazin general...“*, se apără el, sperînd să scape prin aceasta de judecata „conferinței“ profesorale, cu care îl amenință domnișoara Cucu. Conductorul de tren este *accelerat*, și ca atare e grăbit: *„Am patru minute întîrziere* [...] *Nu mai pot să stau. Eu sînt accelerat.“* Ca și aceștia, șeful gării putea să spună fără nici o exagerare că el e *stație C.F.R.* Domnișoara Cucu, în schimb, care pentru expeditivul Grig nu e o persoană, ci „un argument“, pare întruchiparea absurdului regulament școlar. În acest caz însă lucrurile se complică. Domnișoara Cucu

fiind un portret mai extins, implicațiile umane trebuie în orice caz presupuse, pentru a nu denatura personajul, care în nici un caz nu e o caricatură. Domnișoara Cucu este legea școlară, rigoarea și promptitudinea aplicării ei, dar mai reprezintă și tendința de a extinde acest biet regulament asupra întregii vieți din tîrg (deocamdată, căci în visele ei cele mai bune o vedem nădăjduind să aducă în fața „conferinței" și pe spilcuiții domnișori din acceleratul de Sinaia ce-și fac semne cu elevele ei), controlînd și amestecîndu-se în viața tuturor. Este oare numai de domeniul întîmplării faptul că însuși ceasul biroului de mișcare din gară merge după aparițiile domnișoarei Cucu? Nu aici însă se epuizează portretul profesoarei de fizico-chimice. Căci venerabila domnișoară știe că a fost o frumusețe în tinerețe și a rămas tot cea mai bine din tîrg, orgoliu tardiv, dar sincer. Pe lîngă aceasta, ea pare să-l cultive, cu infinită discreție, ferindu-se desigur mai întîi de sine însăși, deliciul nepermis al încălcării regulamentelor.

Acesta este un pol al universului dramatic din *Steaua fără nume*. Celălalt are o strălucitoare apariție meteorică. E necunoscutul, depărtarea, frumusețea, bănuiala și speranța într-o lume mai bună și mai plină de lumină, așa cum o întrevedeau în eronatul lor vis elevele liceului și însăși profesoara lor, urmărind, în flagrant delict de călcare a dispozițiilor școlare, trecerea grăbită a acceleratului de Sinaia. Iar cînd un sol al acestui miraculos univers, frumoasa necunoscută, poposește pentru o noapte în acest tîrg, întreaga armonie prestabilită a micului său cosmos e deranjată. Bîntuită de curiozitate, domnișoara Cucu e neostenită în vigilență, corpul profesoral și elevele sînt în stare de alarmă, chiar orele de astronomie ale domnului profesor Miroiu nu se mai țin.

Înfruntarea dintre cele două lumi, fără a consemna vreo victorie, aduce o reciprocă înfrîngere. Mirajul și atracția se anulează. Piere tot ce putea fi înveliș sclipitor: aerul curat și tare al provinciei, apa ei proaspătă și florile ei naturale nu pot îndepărta amintirea ploilor nesfîrșite, a orizontului strîmt, a

iernilor cît „*douăzeci de ierni într-una singură*". Uitînd o clipă de îndatoririle școlare, domnișoara Cucu devine meditativă și evocă sezonul ploilor, într-un dialog lapidar, nervos, ca și cum ar recita o poezie de Bacovia. Nici cealaltă lume nu-și mai păstrează aparența înșelătoare. Dacă ar fi o bună cunoscătoare de oameni, după toate întîmplările petrecute, domnișoara Cucu nu s-ar mai duce niciodată la gară, să urmărească acceleratul. Ea ar fi putut distinge goliciunea sufletească pe care o maschează impecabila eleganță a lui Grig, ar fi văzut că ironia lui e doar un tic verbal, iar viața îi este searbădă. O tresărire umană pare a dovedi totuși Mona, receptibilă, o noapte, la mirajul visului, dar prea lesne determinată să renunțe. Astfel că finalul piesei reține drept soluție posibilă numai pe cea a profesorului Miroiu. Aici constă, de altfel, valoarea umanistă a acestei lucrări, întrucît mania profesorului, departe de a fi un act de refugiu din realitate, ori un simplu gest reflex, e încărcată de un sens creator. Mai ales în actele II și III figura profesorului atinge culmi învecinate sublimului, cuvintele sale sînt încălzite din interior de o autentică poezie, aducînd, pentru anii cînd piesa a fost scrisă, un vădit sens profetic:

„*PROFESORUL: Sînt seri cînd tot cerul mi se pare pustiu, cu stele reci, moarte, într-un univers absurd, în care numai noi, în marea noastră singurătate, ne zbatem pe o planetă de provincie, ca într-un tîrg în care nu curge apă, nu arde lumina și unde nu opresc trenurile rapide... Dar sînt seri cînd tot cerul foșnește de viață... cînd pe ultima stea, dacă asculți bine, auzi cum freamătă păduri și oceane — fantastice păduri și fantastice oceane — seri în care tot cerul e plin de semne și de chemări, ca și cum de pe o planetă pe alta, de pe o stea pe alta, ființe care nu s-au văzut niciodată, se caută, se presimt, se cheamă...*

NECUNOSCUTA (încet, cu teamă): *Și se găsesc?*

PROFESORUL: Niciodată.

NECUNOSCUTA: De ce?

PROFESORUL: Pentru că nimeni n-a trecut niciodată de pe o stea pe alta. Pentru că nici o stea nu se abate niciodată din drumul ei.

NECUNOSCUTA: E păcat. E trist.

PROFESORUL: E puțin trist. Dar e frumos. Cel puțin știi că nu ești singur sub bolta asta imensă, că undeva, în altă lume, în altă constelație... în Ursa Mare, sau pe Steaua Polară, sau pe Vega...

NECUNOSCUTA: Sau pe steaua dumitale fără nume...

PROFESORUL: Da... Sau pe steaua mea fără nume... Aventura asta ridiculă, care se numește viața noastră, se repetă altfel, de la început, sub același cer, dar cu alt noroc. Poate că acolo tot ce aici e greoi și apăsător devine ușor, tot ce aici e întunecat și opac devine luminos și transparent. Tot ce încercăm fără să izbutim nici pe jumătate — gesturile noastre zadarnice, visele noastre căzute — tot ce am fi vrut să cutezăm și n-am cutezat, să iubim și n-am iubit, tot, tot, se împlinește, se simplifică, se împarte."

Cu *Ultima oră* autorul ne conduce mai adînc prin universul lui Grig și al Monei. Tot ce părea miracol, tot ceea ce putea fascina se destramă. E o lume în care aparența strălucitoare ascunde adînci mizerii umane. Acesta poate fi rostul scenelor din actul întîi, în care se distruge metodic și cu artă mirajul cuvîntului tipărit, fascinația paginii de ziar. Se cuvine, de această dată, să elogiem receptivitatea autorului la trepidația vieții citadine moderne, talentul său de a o reprezenta scenic. Și cu această ocazie vom observa că mediul nu e descris din exterior, interpretat ca o necesară și oarecare culoare locală. Ritmul agitat al vieții marelui oraș capitalist animă însuși filonul conflictual al acestei piese. *Ultima oră* cuprinde lovituri dramatice, urmăriri, șantaje, iar o interpretare a ei pe linia senzaționalului, ca o bună piesă polițistă (fără exagerări, desigur, dar cu o posibilă, ușoară caricare), nu ne-ar îndepărta de specificul ei; din contră. În această piesă, pentru prima dată în teatrul lui Sebastian, conflictul

vizibil depășește zonele ascunse ale inefabilului sufletesc, ridicîndu-se și în domeniul faptic. (Spunem *și* pentru că în scenele petrecute între Andronic și Magda se păstrează vechea predispoziție a autorului pentru dinamica situațiilor sufletești.) Personajele se află, pe rînd, în fața pericolului suprem, iar una din cele mai realizate scene este aceea din actul al III-lea, în care Grigore Bucșan manevrează cu o aparentă dezinvoltură, sub care bănuim o mare încordare, hotărînd destinul celor din jur. O calitativă transformare cunoaște și deznodămîntul acestei piese, comparat cu cel din *Steaua fără nume*. Dacă l-am văzut pe Miroiu, în final, absorbit în tratatele sale de astronomie, poate definitiv depășind și părăsind chiar lumea contingentului care îl dezamăgise atît de crunt, în *Ultima oră* profesorul Andronic și exaltata sa elevă, Magda Minu, înving și își realizează visul suprem, călătoria de studii pe urmele lui Alexandru cel Mare. Elementul hotărîtor în acest deznodămînt este contribuția Magdei, prima dintre eroinele lui Sebastian care depășește inerția, o anume pasivitate feminină. Spre deosebire de Corina și Mona, Magda știe ce are de făcut, înțelege că pasiunea pentru studiu a lui Andronic va rămîne sterilă atîta vreme cît îi lipsește sensul activ. Ea intervine în cursa după secret a celor doi urmăritori, Bucșan și Borcea, deși abia intuiește conținutul disputei lor. Îi înfrînge, aducînd pentru prima dată deplina victorie în tabăra visătorilor. Acest final, în care o mînă fină de femeie intervine cu viclenie și fermitate, mistificînd pe cei doi ași ai șantajului și ai combinațiilor veroase, poartă, de asemeni, destul de vizibilă pecetea senzaționalului, dar prin mobilul său atît de deosebit aduce o binevenită undă de poezie.

De la prima piesă, în care fericirea era un joc, la cea de a doua, în care era un vis îndepărtat, Sebastian urcă pe culmile înțelegerii condiției și sufletului uman, a resorturilor sociale în care este angrenat și ne strecoară, cu *Ultima oră*, ideea că fericirea este și presupune luptă. De prisos, cred, să mai atra-

gem atenția că această evoluție a temei sale preferate a fost determinată și foarte puternic acompaniată de însuși sensul ascendent al istoriei. De la triștii ani premergători fascizării țării, pînă la zorii libertății, Sebastian a urmat destinul ascendent al patriei spre libertate și, ceea ce este foarte important, opera sa se resimte în resorturile ei cele mai intime de pulsațiile vremii. Teatrul lui Sebastian poartă în el ideea eliberării prin vis și creație, idee ridicată uneori pînă aproape de înălțimea simbolului, fără a fi simbol totuși, căci factura talentului și formația specifică l-au îndrumat spre alte mijloace de expresie. Piesele lui Sebastian, cu imaginile din viața pe care le conțin, transfigurate poetic, sînt povești de dragoste, încărcate uneori de mister, alteori de senzație, povești în care, așa cum el însuși spera, *viața se desfășoară destul de amănunțit pentru a fi cunoscută, dar destul de ascunsă pentru a-și păstra misterul.*

Mircea Tomuș

TABEL CRONOLOGIC

1907 *8 octombrie* Data nașterii scriitorului.
Brăila, orașul copilăriei și al primei tinereți, a fost evocat în romanul *Orașul cu salcîmi*. Mihail Sebastian urmează aici școala primară și liceul. După cum lasă să se întrevadă paginile de jurnal și unele fragmente autobiografice inserate mai ales în romanul amintit, la liceu, Sebastian a fost un elev eminent, preocupat pînă la pasiune de lectură și discuții literare. Podul din clădirea prefecturii, plin cu cărți, evocat în *Orașul cu salcîmi*, pare să fi existat cu adevărat. De asemeni, episodul dispariției unui tînăr erou din aceeași carte transpune o escapadă a lui Sebastian, de prin 1923, la București, pentru a vedea un spectacol de teatru al soților Pitoeff.

1926 Sebastian absolvă liceul din Brăila. În jurnalul său avea să noteze în ziua de *„miercuri 1 iulie 1936: Duminică și luni am fost la Brăila, unde seria mea sărbătorea 10 ani de la bacalaureat“*.
Probabil, *toamna*, începe să urmeze cursurile Facultății de drept din București. Debutează în ziaristică, semnînd cu pseudonimul sub care

avea să fie cunoscut în viața noastră literară (Mihail Sebastian).

1927 E primit în redacția ziarului *Cuvîntul*, pe care o va părăsi peste cîțiva ani, o dată cu accentuata orientare spre dreapta a acestei publicații.

1930—1931 Scriitorul e la Paris. Un fragment de jurnal, tipărit ulterior în revista *Azi* (an I, 1932, nr. 5, pp. 425—442), datat între 17 ianuarie 1930 și 14 ianuarie 1931, e redactat în capitala Franței. Cuprinde prețioase referiri la munca de creație pentru romanul *Orașul cu salcîmi*, scris la Paris.

1932 Apare primul volum al lui Mihail Sebastian, intitulat *Fragmente dintr-un carnet găsit*. Autorul activează în calitate de cronicar literar titular al revistei *România literară*, condusă de Liviu Rebreanu.

1933 Apare volumul intitulat *Femei*, cuprinzînd cîteva nuvele construite pe elemente de analiză, evocări, amintiri. Cîteva prefigurări ale eroinelor din teatrul său.

1933—1934 Părăsește ziarul *Cuvîntul*.

1934 Apare volumul *De două mii de ani*.

1935 Apare romanul *Orașul cu salcîmi*. De asemeni, prima ediție a cărții intitulate *Cum am devenit huligan*, o profesiune de credință prilejuită de polemica vie declanșată de cartea sa, *De două mii de ani*. În același an apare traducerea unui roman de Roger Vercel: *Căpitan Conan*.

1935—1939 Sebastian publică articole de critică literară și cronici dramatice la publicațiile *Rampa*, *Vremea*, *Reporter*, *Viața românească*, *Revista fundațiilor*. Este cronicar literar și

muzical permanent al ziarului *L'Indépendance roumaine*. În același timp, scriitorul îndeplinea funcția de secretar al unui mare avocat. În jurnalul său intim mărturisește că e lipsit de spirit practic, îl indispune strîmtorarea materială ; e veșnic în căutarea unui răgaz pentru scris. Reproducem cîteva notații revelatoare din jurnal: *„Nu voi izbuti niciodată să trec dincolo de o mizerie mai mult sau mai puțin suportabilă, nu voi face niciodată carieră, nu voi avea niciodată bani. Și sincer vorbind, foarte sincer, fără nici un motiv de a mă păcăli pe mine însumi, cred că banii îmi și sînt indiferenți. Aș cere vieții doar puțină liniște, o femeie, cărți și o casă curată“* ... *„Nu sînt făcut pentru a fi avocat, și dacă aș fi sincer ar trebui să renunț complet la asta. Dar nu am curaj să lupt cu nimic, nici măcar cu asta“* ... *„Sînt un vorbitor bun, dar nu voi fi niciodată un avocat bun.“* Și o apreciere conclusivă asupra vremurilor pe care le trăia, bîntuite de agitații politice, pătrunse de amenințarea nefastă a fascismului: *„Triste, triste timpuri! Ce val de trivialitate, în care se îneacă toți din ipocrizie, din lașitate, din interes! Va veni o zi în care se va putea vorbi deschis despre aceste negre zile? Sînt convins, sînt absolut convins. Aș vrea să mai fiu atunci de față.“*

1936 Este anul în care lucrează la prima sa piesă, *Jocul de-a vacanța*. În jurnalul său intim se găsește o detailată relatare asupra șantierului său de creație. Scria în intermitențe, numai cînd își putea oferi cîte o escapadă la Sinaia, la Breaza sau la Lacu-Roșu, chiar în vila în care era localizată piesa. Coincidența face ca tot aici, în același timp, să locuiască și Ionel Teodoreanu, care scria pe atunci la romanul *Arca lui Noe*.

În ziua de *sîmbătă, 29 august, ora patru*, Mihail Sebastian notează în jurnal: *„Am terminat. Cui să telegrafiez, ca în anul I, «Trecut examenul, sînt fericit»? Dar am trecut oare examenul? Voi vedea mai tîrziu."*

1938 E reprezentată prima lui piesă, *Jocul de-a vacanța.*

1939 Apare în volum studiul său despre *Corespondența lui Marcel Proust.*

1940 Apare romanul *Accidentul* și o nouă traducere: *Destinul Tessei Sanger* de Margaret Kennedy. În același an lui Sebastian i se interzice orice activitate literară în România fascizată, din motive rasiste.

1944 În martie are loc, sub nume de împrumut, reprezentarea piesei *Steaua fără nume.* În distribuție: Maria Mohor, Nineta Gusti, Radu Beligan, Marcel Anghelescu.

1944—1945 M. Sebastian lucrează la piesele *Ultima oră* și *Insula* (ultima neterminată), precum și la dramatizarea după romanul lui John Steinbeck, *Nopți fără lună.*

1945 *29 mai* Scriitorul moare în urma unui tragic accident de automobil.

*

1946 *23 ianuarie* Premiera piesei *Ultima oră.* În distribuție: Marcela Demetriad, Costache Antoniu, I. Finteșteanu, Niky Atanasiu. Apare un volum de teatru *(Jocul de-a vacanța, Steaua fără nume)* în Editura fundației.

1947 Premiera piesei *Insula.* Actul al treilea a fost scris de regizorul spectacolului, Mircea Șeptilici.

Mircea Tomuș

JOCUL DE-A VACANŢA

Comedie în trei acte

(1938)

PERSONAJELE

DOMNUL BOGOIU
ȘTEFAN VALERIU
MADAME VINTILĂ
MAIORUL
CORINA
JEFF
AGNEȘ
UN MECANIC
UN CĂLĂTOR
NEVASTA LUI

Pensiune în munți. Casă izolată în pădure. Scena reprezintă pe planul II un hol-sufragerie, care se continuă pe planul prim cu o terasă. În fund, colțul din dreapta, o scară de lemn în spirală, ce duce la etaj, unde sînt odăile unora din pensionari. Holul se desparte de terasă prin două mari uși laterale de sticlă și printr-un oblon mare cît ambele uși și care se închide de sus în jos. În hol, scaune de nuia albă, un divan, o masă. În genere, lucruri simple, dar de o curățenie extremă. Este un interior pe care l-a mobilat, cu bani puțini, o femeie de gust. Culoare generală, alb și verde-deschis. O impresie totală de odihnă, de simplicitate. La ridicarea cortinei, marele oblon ce desparte terasa de hol este tras pînă jos, așa încît holul nici nu se vede. Pe terasă, două șezlonguri deschise, care au fost uitate peste noapte afară. În stînga terasei, bătută în peretele casei (eventual casa poate să fie făcută din bîrne, cum se fac vilele la munte), o tablă neagră, tablă de școală, cu burete și cretă. Lîngă tablă sînt fixate în perete un barometru și un termometru. Pe tablă se mai poate citi scris cu creta, scris încă de aseară probabil, dar șters în parte în timpul nopții, din cauza umezelii, următoarele: „Miercuri 4 august. Presiunea atmosferică: 762 mm. Temperatura: 18 grade. Vînt de la miazănoapte. Nori răzleți dinspre Hașmașul Mare.“ *În hol, pe o masă de nuiele, un aparat de*

radio, cu lămpile demontate. În dreapta, pe o etajeră, un telefon manual, de sistem vechi. Scena rămîne cîteva clipe goală. Se aude din culise zgomotul unei vaci, care paşte undeva prin apropiere. O sumă de alte mici zgomote casnice, de gospodărie care se deşteaptă; sunet de farfurii şi pahare, o găleată de apă ce se varsă, o fereastră ce se deschide etc... Nu trebuie să se insiste. Cîteva sugestii doar — suficient pentru a da impresia de dimineaţă şi de trezire din somn. Cineva trage în sus, dinăuntru, oblonul. Este domnul Bogoiu. După ce a ridicat pînă sus oblonul, dă de o parte şi de alta cele două uşi de sticlă, aşa încît acum holul şi terasa sînt unul în prelungirea celeilalte

SCENA I

BOGOIU, mai tîrziu ŞTEFAN

Domnul Bogoiu iese pe terasă, cu ochii cîrpiţi de somn şi puţin buimăcit de soarele care, o dată cu ridicarea oblonului, a năvălit în hol. Se opreşte o clipă în mijlocul terasei, se întinde, se uită la cer, întinde o mînă, ca şi cum ar încerca să vadă dacă plouă. E îmbrăcat într-un halat de casă, cam scurt, care lasă să i se vadă, ceva mai jos de genunchi, picioarele păroase. Flăcău de vreo cincizeci de ani. Puţin obez, puţin chel. Deşi în halat, poartă guler tare de cauciuc şi o cravată lungă, cu un nod enorm

BOGOIU *(împiedicîndu-se de unul din şezlonguri)*: Iar... *(Face un zgomot de mirare cu limba lipită de cerul gurii.)* Nteh, nteh, nteh. *(Pipăie pînza*

șezlongului.) Fräulein[1] Weber! *(Se întoarce spre celălalt șezlong, pe care de asemeni îl pipăie puțin iritat.)* Iar le-a lăsat afară. Agneș!... Ude... Ude leoarcă. *(Se îndreaptă spre tablă, consultînd cu mare atenție barometrul și termometrul. Șterge cu buretele tot ce e scris pe tablă. Apoi, aplecat, caligrafic, depărtîndu-se din cînd în cînd de tablă, ca să-și admire caligrafia, scrie, spunînd în același timp cu glas tare:)* Joi, 5 august. Presiunea atmosferică: 763 mm. Senin. Temperatura: 22 grade. Timp frumos.

(Ștefan coboară pe scară, în hol, douăzeci și nouă-treizeci de ani. Este îmbrăcat în trening albastru, bocanci, în cap basca. Sub scară se află rezemat de perete un șezlong strîns. Într-o mînă cu șezlongul, în cealaltă mînă cu o carte, vine spre terasă. Își desface șezlongul, potrivindu-l în plin soare. După aceea, aruncă volumul în șezlong.)

BOGOIU: Te sculași?

ȘTEFAN: După cum se vede.

BOGOIU: Bună dimineața.

ȘTEFAN: 'Neața.

BOGOIU: Ăsta e șezlongul dumitale?

ȘTEFAN *(afirmativ)*: Îha...

BOGOIU: Care va să zică, îl duseși aseară înăuntru, în vilă...

ȘTEFAN: Exact.

BOGOIU: Da' pe astealaltele de ce mi le lăsași afară?

ȘTEFAN: Mi-era lene.

---

[1] *Domnișoară* (germ.).

BOGOIU: Lene! Ia te uită la ele. *(Arată spre cele două șezlonguri.)* Leoarcă. Leoarcă, domle. Cade roua aicia, de parcă-i potop. Lene, zici... Da' lene să ne strici aparatul de colo *(arată spre aparatul de radio)* nu-ți fuse.

ȘTEFAN *(privește surprins, cînd spre Bogoiu, cînd spre aparat)*: Eu?

BOGOIU: Ba nu. Eu. Zi că eu, că numa asta mai lipsește. Trei ceasuri am stat azi-noapte de-am înșurubat și deșurubat la el, doar-doar o să cînte. Lemn! Nu vrea și nu vrea. Se uita biata domnișoară Corina la el, de-ți făcea milă. Zicea că are nu-ș' ce să asculte de la Stuttgart. Nu zău *(se îndreaptă spre măsuța din stînga, pe care se află aparatul și ia în fiecare mînă cîte o lampă, întinzîndu-le declamator)*, ce-i fi avînd dumneata cu nenorocitul ăsta de radio?

ȘTEFAN: Domnul meu, la asemenea calomnii nu răspund. *(Se pregătește să iasă în stînga.)*

BOGOIU: Calomnii? *(Ridică mîna dreaptă, în care ține unul din becurile demontate.)* Asta numești dumneatale calomnie? Și asta? Și asta? *(Întoarce de cîteva ori butonul aparatului.)*

ȘTEFAN *(iese din scenă, dar în trecere se oprește o clipă în fața tablei lui Bogoiu. Zîmbește, și pe urmă, fără grabă, cu oarecare lene — lene pe care de altfel o are în toate mișcările lui — ia buretele și șterge tot, după care iese agale.)*

SCENA II

BOGOIU, MADAME VINTILĂ

Mișcare în pensiune, care se deșteaptă din ce în ce mai mult. Rumoare de dimineață, uși care se

deschid, voci care se aud strigînd din diverse odăi: *„Agneş! Agneş! Agneş! Apă! Agneş, unde mi-ai pus şervetul?“ Madame* Vintilă coboară pe scară grăbită şi se îndreaptă spre etajera pe care, în afară de telefon, se mai află un teanc de ziare şi scrisori deschise. E o femeie tînără, de cel mult treizeci de ani, destul de frumoasă, dar cu anumită vulgaritate, care în nici un caz nu trebuie exagerată

MADAME VINTILĂ *(către Bogoiu, care a rămas lîngă aparatul de radio, examinîndu-l izolat):* A venit?

BOGOIU: Cine? Agneş?

MADAME VINTILĂ: Ei, Agneş? De Agneş ne arde nouă? Poşta. Scrisorile. *(Caută nervoasă printre hîrtii.)*

BOGOIU: Păi n-avea cînd, *madame* Vintilă. N-avea cînd. Nici de opt nu s-a făcut, şi autobuzul trece la nouă.

MADAME VINTILĂ: Nu ştiu cînd trece autobuzul, da' eu una ştiu: că nu mai rabd. Uite, azi e a cincea zi de cînd n-a mai venit nici o scrisoare în pensiunea asta blestemată.

BOGOIU: Ssst! Să nu te audă *Fräulein* Weber.

MADAME VINTILĂ: Ba să mă audă. Unde e, să mă audă? *Fräulein* Weber!... Şi telefonul ăsta... *(Învîrteşte cu necaz manivela telefonului.)*

BOGOIU: Nu-l zgîlţîi, că-i faci mai rău. Eu cred că de asta s-a stricat. S-a speriat, săracul. Prea v-aţi răstit la el.

MADAME VINTILĂ *(puţin îmbunată):* Da' la radio cine s-a răstit?

BOGOIU *(oarecum jenat că a fost surprins cu un bec de radio în mînă):* Ei, cu asta e altă poveste. Ştiu eu... *(Priveşte cu subînţeles spre partea pe unde a ieşit Ştefan.)*

SCENA III

ACEIAŞI, MAIORUL

CORINA *(se aude de undeva de sus, din odaia ei; vocea Corinei):* Agneş! Agneş!

(Prin uşa din stînga, jos, intră Maiorul.)

MAIORUL: A venit?

BOGOIU: Cine? Agneş?

MAIORUL: Ce Agneş, nene?! Agneş! Ziarul. A venit? *(Se îndreaptă şi el spre etajera telefonului şi caută în vraful de jurnale, citindu-le, cu glas tare, data:)* 28 iulie, 23 iulie, 25 iulie. Numai vechituri. De cinci zile, nici o gazetă. Eu, unul, nu mai pot. Dacă mai ţine mult aşa, ne tîmpim cu toţii. Să nu ştii tu ce se petrece în lume... Poate-i război, domnule... Poate a căzut guvernul...

BOGOIU: Ei şi? Ţi-e că n-o să cadă fără dumneata?

MAIORUL: Lasă gluma, domnule. Lasă gluma, că nu-i timp de glumă. E serios. Dacă nu primesc nici azi gazeta, eu am terminat. Plec. Asta-i viaţă? Gazetă nu, radio nu...

MADAME VINTILĂ: Scrisori nu, telefon nu...

MAIORUL: Stai toată ziua cu ochii în zare şi-ţi vine să strigi într-acolo, spre Bucureşti: „Hei, mă! Răspunde, mă! N-auzi, mă?“

MADAME VINTILĂ: N-aude. N-aude nimeni, nu răspunde nimeni. Nici țipenie de om. Parc-am fi undeva la capătul pămîntului. Naufragiați. Pierduți.

MAIORUL *(obidit)*: Of!

MADAME VINTILĂ: Unde sîntem? Pe ce insulă? Pe ce continent? Unde?

SCENA IV

ACEIAȘI, CORINA

Corina a apărut sus pe scară. Foarte tînără, mai tînără chiar decît cei douăzeci și cinci de ani pe care îi are. E într-o pijama de casă, pe care și-o încheie, în timp ce coboară scara. A prins ultima replică a lui *madame* Vintilă și îi răspunde.

CORINA: Aici! Trei sute patruzeci și doi de kilometri de la București, treizeci și șase de kilometri de la Gheorghieni. Altitudine: una mie două sute optzeci și cinci metri deasupra mării. *(Între timp a ajuns jos, în hol.)* Bună dimineața. Da' ce-i asta? Nu răspunde nimeni? Am spus bună dimineața.

MADAME VINTILĂ, MAIORUL, BOGOIU *(răspund toți deodată, dar fără prea mare chef)*: Bună dimineața.

CORINA: A, nu așa. Nu-mi place de loc. Mai tare. Nu vă e rușine de soarele ăsta? Mai tare, pentru Dumnezeu! Hai, curaj: bună dimineața!... Nu vreți. Păcat. Aveam să vă dau o veste bună, dar n-o meritați. Prea sînteți lugubri.

MAIORUL: O veste?
MADAME VINTILĂ: Bună?
BOGOIU: O veste bună?

(Au venit toți trei spre ea, viu interesați.)

CORINA *(tace o secundă, lăsîndu-i cu răsuflarea suspendată)*: Bună dimineața.

MAIORUL
MADAME VINTILĂ
BOGOIU
(răspund toți trei, de astă dată mai deschis, mai vioi, cu nerăbdare): Bună dimineața.

CORINA: Așa da. Merge. Ei bine, aflați că în curînd, peste o jumătate de oră, peste o oră — azi-dimineață în orice caz — telefonul nostru va funcționa.

MAIORUL
MADAME VINTILĂ
(aproape în același timp, dar auzindu-se replica fiecăruia): Nu se poate! Nu-i adevărat!

BOGOIU: Serios?

CORINA: Se poate, e adevărat și e serios. Aștept un mecanic de la Gheorghieni. Un om de la telefoane. Trebuie să vie cu autobuzul de nouă.

MADAME VINTILĂ: De unde știi?

CORINA: Pentru că l-am chemat eu. Ieri, după prînz, în timp ce dumneavoastră v-ați dus cu maiorul la pescuit... Ai prins ceva, domnule maior?

MAIORUL *(cap dezolat, mîinile deschise, cu un gest de fatalitate)*.

BOGOIU *(cu o perfidie bonomă)*: Îl insulți.

MAIORUL *(către Bogoiu)*: Dumneata să taci!

CORINA *(către Maior)*: Iartă-mă, n-am vrut să te supăr. Prin urmare, în timp ce dumneavoastră erați la pescuit...

BOGOIU: Vorba vine la pescuit.

MAIORUL: Nu mai taci, domnule?

BOGOIU: Ba tac, da' mai întîi să spui dumneatale, cu mîna pe conștiință, cîți pești ai prins de cînd ești aici? *(Maiorul tace încurcat.)* Buuun. Va să zică ai prins... cîți ai zis. Păi asta se cheamă pescuit, nene? Prinde și dumneata ceva. Nu zic mare lucru. Nu cer un rechin. Prinde colo un obleț, ca să fie. Un cap de obleț, o coadă de obleț. Un solz, domnule, un solz. Prinde-l și atunci mă închin. Te fotografiez. Pe onoarea mea! Cînd te-oi vedea cu oblețul în undiță, te fotografiez. Uite, aparatul e aici. *(Arată spre un aparat fotografic, care atîrnă într-un cui sau e undeva pe-o etajeră.)* Pe dumneatale te așteaptă.

MAIORUL *(către Corina)*: Duduie, spune-i să tacă. Spune-i să tacă, fiindcă altfel nu știu ce se-ntîmplă. Eu cînd mă înfurii...

CORINA *(îl ia de braț pe Maior și continuă să povestească, îmbunîndu-l)*: Prin urmare, în timp ce dumneavoastră erați... la lac, eu l-am luat pe Jeff — dar unde-i Jeff? Nu l-ați văzut pe Jeff? Jeeff! Jeeff! Să știți că doarme. La ora asta. Nu-i e rușine... Mare leneș băiatul ăsta! Nu-i de mirare că a rămas corigent. Jeeff!

MADAME VINTILĂ *(iritată)*: Da' mai lasă-l odată pe Jeff ăsta. Vine el, n-ai grijă. E umbra dumitale.

CORINA: De ce ești rea? E prietenul meu, e pajul meu.

MADAME VINTILĂ: Fie și paj — dacă vrei — dar spune odată ce e cu telefonul.

CORINA: Ieri după masă, m-am dus cu Jeff pe șosea și am oprit o mașină.

BOGOIU }
MAIORUL } *(deodată)*: O mașină?

CORINA: Da. Închipuiți-vă, o mașină! Mă mir și eu ce căuta pe aici. Rătăcise drumul poate. Mergea spre Gheorghieni. Am oprit-o și am vorbit cu un domn de la volan.

MADAME VINTILĂ: Tînăr?

CORINA: Nu mă-ntrerupeți. Un domn. I-am spus: „Domnule, salvează-ne. Sîntem un grup de oameni pierduți în mijlocul pădurii. Ni s-a stricat telefonul. Dumneata tot treci prin Gheorghieni. Oprește un minut la Oficiul telefonic și spune să ne trimită cu autobuzul de mîine dimineață un mecanic la vila Weber."

MADAME VINTILĂ: Și?

CORINA: Și nimic. A salutat, i-am mulțumit și s-a dus.

MADAME VINTILĂ: Și crezi că vine?

CORINA: Mecanicul? Sigur. Nu se poate să nu vie.

BOGOIU: Mă rog, dumneavoastră nu vi se pare ciudat?

TOȚI TREI: Ce?

BOGOIU: Suspect?

TOȚI TREI: Ce?

BOGOIU: *Madame* Vintilă, de cînd n-ai mai primit dumneata scrisori?

MADAME VINTILĂ: Ultima a fost... duminică parcă. Da. Duminică.

BOGOIU *(precizînd)*: Duminică, întîi de august. Buun. Și dumneatale, maiorule, de cînd n-ai mai avut jurnale?

MAIORUL: Păi să ne uităm. *(Caută prin vraful de jurnale.)* Asta a fost ultimul. Duminică 1 august.

BOGOIU: Perfect. Radioul cînd s-a stricat? *(Către Corina:)* Cînd l-ai ascultat dumneata ultima oară?

CORINA: Cred că... sîmbătă seara.
BOGOIU: Și duminică la prînz...
MAIORUL: Nu mai mergea.
BOGOIU: Întocmai. Nu mai mergea. Dar telefonul? De cînd nu mai avem telefon?
TOȚI TREI *(într-adevăr surprinși de coincidențe)*: De...
BOGOIU *(triumfător)*: De duminică. Ei?
MAIORUL: Ce „ei"?
BOGOIU: Cum, domle, asta-i puțin? Nu-nțelegeți? Păi sare-n ochi.
TOȚI *(îl privesc mirați, așteptînd dezlegarea)*.
BOGOIU: Ce s-a întîmplat duminică aici? *(Nu răspunde nimeni.)* Cine a venit duminică în pensiunea Weber? *(Iar nu răspunde nimeni.)* Nu știți. Să vă spun eu: a venit domnul Ștefan Valeriu.
CORINA: Și vrei să spui...
BOGOIU: Nu vreau să spun. Sînt sigur. Asta e.
MADAME VINTILĂ: Nu m-aș mira; nesuferit cum e...
MAIORUL: În fond, ce susții dumneata?
BOGOIU: Eu nu susțin. Simt. Simt că el e. Îmi spune inima că e el. Nu știu, de ce, nu știu cum, probe n-am, dar îmi spune inima. Și pe urmă, un lucru e limpede. Pîn-a venit ăsta, toate mergeau strună-n pensiunea Weber. Scrisori aveam, ziare aveam, radioul cînta, telefonul era bun-zdravăn. De cum a venit el, toate s-au întors pe dos; scrisori nu mai sînt, ziare nu mai sosesc, telefonul nu mai umblă, radioul a amuțit. Ba de două zile, dacă ați băgat de seamă, nici autobuzul nu se mai oprește aici.
MAIORUL: Dacă am băgat de seamă? Sufletul mi-a ieșit ieri dimineață, alergînd după el. „Oprește,

domle, oprește!“ Strigam eu. Aș! Nici gînd. Alerga cu o sută de kilometri pe oră.

CORINA: Probabil că nu avea de ce să oprească. N-or fi fost călători. N-o fi avut poștă.

BOGOIU: Da'nainte vreme cum oprea? Avea călători, n-avea călători, avea poștă, n-avea poștă, el oprea. Uite-așa, ca să-l vedem și noi.

SCENA V

ACEIAȘI, JEFF

Se aude vocea lui Jeff, din culise, stînga: *„Duduie Corina! Duduie Corina!“*

MADAME VINTILĂ *(către Corina):* „Pajul“ dumitale!

(Intră Jeff. Șaisprezece-șaptesprezece ani. Vizibil adolescent. Costum sportiv deschis. Poartă pe umăr un stîlp de lemn, cu o tablă tot de lemn, pe care stă scris: *Pension Weber. Penzio Weber.)*

JEFF: *Jóreggelt kivánok!* Bună dimineața!

CORINA: Unde umbli, Jeff, așa de dimineață? Eu credeam că mai dormi.

JEFF: Să dorm? Glumiți, domnișoară Corina. Eram de santinelă.

CORINA: Cum de santinelă? Și ce e parul ăsta pe care-l porți după tine?

JEFF: E descoperirea mea. *(Tace un moment, pentru a-și pregăti efectul. A împlîntat marțial parul în pămînt și-l prezintă ca pe un trofeu.)* Acuma știu de ce nu se mai oprește autobuzul la pensiunea Weber.

MAIORUL: Autobuzul?

MADAME VINTILĂ: Ce vrei să zici?

JEFF: E simplu. De cîteva zile firma pensiunii — știți, firma de jos, de pe șosea — dispare în fiecare dimineață. Dispare pe la opt-nouă, înainte de trecerea autobuzului, și pe urmă, după ce-a trecut, apare la loc.

CORINA: Nu vorbi copilării, Jeff.

MAIORUL: O fi vreo stafie.

JEFF: Nu vorbesc copilării, domnișoară Corina, și nu e nici o stafie, domnule maior. E un domn. Îl cunoașteți foarte bine. E domnul Ștefan Valeriu.

MADAME VINTILĂ: Tot el, frate?

BOGOIU: Nu v-am spus eu?

CORINA: Faci glume proaste, Jeff.

JEFF: Zău că nu e glumă, domnișoară Corina. *(Cu timiditate, încet, numai către ea:)* Știți bine că n-aș îndrăzni să glumesc cu dumneavoastră. *(Tare, către toți:)* E el. Am bănuit de ieri, de alaltăieri, dar n-am vrut să spun nimic, pentru că nu eram încă sigur. De două zile îl pîndesc de la fereastra mea cînd pleacă dimineața pe munte. Și azi-dimineață a plecat. Nu s-a întors încă?

BOGOIU: Acu trebuie să pice.

JEFF: Îl urmăream de la fereastra mea, dar de acolo nu se prea vede bine, din cauza brazilor. Azi-dimineață am vrut să mă conving. Am ieșit cel dintîi din pensiune — nici dumneata nu te sculaseși, domnule Bogoiu — am ieșit prin bucătărie, ca să nu mă simtă nimeni, și m-am dus jos la pod. M-am ascuns acolo bine și am așteptat pînă a venit. L-am văzut. Vă spun că e el.

MADAME VINTILĂ: Dar de ce-o fi făcînd toate astea?

JEFF: Nu ştiu. Probabil ca să nu se mai oprească autobuzul. O fi avînd motivele lui. Dacă nu e firma pe şosea, şoferul nici nu ştie unde să oprească. De jos, pensiunea nu se vede de loc. E pierdută toată între brazi.

MAIORUL: Şi de ce n-ai bătut firma la loc? Acu trece autobuzul şi iar rămînem mofluzi.

JEFF: Am încercat s-o bat, dar singur mi-era greu. Nu veniţi să-mi ajutaţi?

BOGOIU: Dacă vă duceţi, grăbiţi-vă, că mult nu mai e. *(Se aude de departe, de pe şosea, zgomotul şi claxonul unui automobil, care se apropie.)* Na! Ce vă spusei eu?

MADAME VINTILĂ: Vai de mine! Scrisorile mele! *(Aleargă spre stînga alarmată, strigînd spre autobuzul ce trece undeva departe în culise:)* Aaaa! Aaaa!

JEFF: Haide repede, domnule maior, poate-l mai prindem. *(Strigă şi el:)* Aaaa! Aaaa!

MAIORUL: Jurnalul meu! Să ştiţi că iar îl pierd. Opriţi-l, nu-l lăsaţi!

(Se aud mereu sunetele de claxon ale automobilului. Madame Vintilă, Jeff şi Maiorul ies, alergînd prin stînga.)

SCENA VI

CORINA, BOGOIU

BOGOIU: Ei, duduie, văzuşi? Îţi place?

CORINA: Nu înţeleg nimic.

BOGOIU: Nici eu nu înţeleg. Dar un lucru e limpede. Valeriu ăsta e o canalie.

CORINA: Exagerezi.

BOGOIU: Exagerez? Păi, ca să nu mergem mai departe, te întreb cu: ce are el cu mine? Stai, stai să vezi... *(Se îndreaptă aproape cu teamă spre tabla din stînga și observă că i-a fost șters tot ce scrisese el pe tablă.)* Sigur! Iar a șters. Eu scriu, el șterge. Eu scriu, el șterge. *(Cu disperare:)* O să mă-nnebunească. O să mă scoată din sărite. Să știi că eu nu răspund dacă s-o-ntîmpla o nenorocire.

CORINA: Vrei să-l omori?

BOGOIU: Nu știu. Poate și asta. Da, da, poate și asta. Să i-o spui. Îți dau voie să i-o spui. Te autoriz să i-o spui.

CORINA: De ce nu i-o spui singur?

BOGOIU: Să-mi pun eu mintea cu el? *(În timpul ultimelor patru replici, Bogoiu a luat creta și a început să scrie din nou pe tablă:* Joi, 5 august. Presiunea atmosferică: 767 mm. Temperatura... *Dar în momentul ăsta i se rupe creta și, dezolat, renunță, pentru a se apropia de Corina.)* Nu zău, domnișoară Corina, ce o fi avînd cu mine? Îi fac eu vrun rău? Fac eu cuiva vrun rău? Supăr eu pe careva? De ce nu mă lasă să-mi văd liniștit de ocupațiile mele?

CORINA: Nu știu, domnule Bogoiu. N-am vorbit niciodată cu el și nici nu mă interesează. Ai dreptate. E un tip urîcios. Dar și dumneata... Ce e gustul ăsta să scrii mereu pe tablă, cît e ceasul, de unde bate vîntul, cît arată termometrul?

BOGOIU *(încurcat):* Ei... e o plăcere a mea. Strică? Un obicei vechi. Uite, la minister, la București, cînd viu dimineața, primu'l lucru pe care-l fac e să scriu pe o tablă ca asta: 20 octombrie sau 5 decembrie, sau 7 martie. Ninge, sau plouă, sau e soare, după cum se-ntîmplă.

CORINA: Curioasă manie...

BOGOIU: Curioasă, duduie, dar blîndă. Cinci oameni sîntem în birou — şi nu se supără nici unul. Mă lasă. El de ce nu mă lasă? *(După o secundă de tăcere, tainic:)* Şi să ştii că nici nu e o manie. E o pasiune. Domnişoară! *(Îi vorbeşte cu solemnitate:)* Dumneata ştii unde sînt eu acum?

CORINA *(neînţelegînd ce vrea să spună):* Cred că la pensiunea Weber.

BOGOIU *(face semn din cap că nu, apoi se apropie de ea, priveşte de jur împrejur, ca să se asigure că nu ascultă nimeni, şi-i spune foarte confidenţial, ca şi cum i-ar destăinui un mare secret):* Sînt în Oceanul Pacific.

CORINA *(nu înţelege nimic. Nu ştie ce atitudine să ia. E puţin îngrijorată, dar nu vrea să pară prea mult. Surîde cu jumătate surîs, ca de o glumă).*

BOGOIU *(continuă cu foarte multă convingere):* În Pacific. La Singapor, 126 grade longitudine, 0,10 grade latitudine nordică. Am ancorat de cinci zile şi aştept. Nu ştiu cînd o să ridic ancora. Miroase a ciclon... *(Se uită la cer, adulmecă aerul.)* Acuma, în august, e foarte primejdios...

CORINA *(cu stupoare):* Domnule Bogoiu, dumneata glumeşti?...

BOGOIU: De loc. Navighez. Da, da, navighez. Vezi tabla asta? E jurnalul meu de bord. În fiecare zi, în fiecare dimineaţă, notez temperatura, vînturile, presiunea atmosferică... Umblu cu busola în buzunar şi, oriunde aş fi, eu caut nordul. Aicea ştii unde e? Uite-l colo! *(Arată cu degetul în zare, dincolo de rampă.)* Îl vezi?

CORINA *(îl priveşte lung, fără să-şi fi revenit com-*

plet): Ciudat om ești dumneata, domnule Bogoiu! Nu mi-aş fi închipuit.

BOGOIU: Nimeni nu-şi închipuie, domnişoară. Din fericire. Altfel n-ar mai fi chip de trăit. Bunăoară la minister... Ştii dumneatale cîţi ţipă la mine? Bogoiu, unde-i dosaru cutare? Bogoiu-n sus, Bogoiu-n jos. Ei ţipă şi eu tac. De unde să ştie ei că, în timp ce caută dosarul care s-a pierdut, eu sînt în insulele Azore?

CORINA: Călătoreşti mult...

BOGOIU: Tot timpul. O iau prin Mediterana, dau în Atlantic, trec în Pacific. Numa-n Oceanul Îngheţat de Nord n-am fost încă.

CORINA: De ce?

BOGOIU: Ei, e greu. Frig, furtuni... Şi nici n-am echipaj ca lumea. Dar odată şi odată o să mă duc şi p-acolo. Aştept condiţii atmosferice.

CORINA: Te interesează condiţiile atmosferice?

BOGOIU: Ei, ştii că-mi placi? Auzi vorbă... Cum n-o să mă intereseze? Păi asta-i principalul. Nu plec niciodată orbeşte la drum. Îmi iau mai întîi toate măsurile. Am un prieten la Institutul meteorologic, ştii, casa aia galbenă, cu un etaj, din Calea Dorobanţi, la numărul 1. În fiecare zi la prînz, cînd ies de la minister, mă urc în autobuz, drept acolo mă duc... Mă aşteaptă în poartă. Băiat de treabă.

CORINA: E şi el marinar?

BOGOIU: Nu. E astronom. Da' lucrează la Institutul meteorologic. E la arhivă. Mîncăm împreună la acelaşi birt. Ei, acolo, la institut, ştiu tot ce se-ntîmplă pe tot pămîntul. Cum bate vîntul, cum vin norii, cum se mişcă stelele... Cum plouă pe Mediterană, ei au şi aflat. Cînd se apropie ciclonul în Pacific, cînd vine hula pe Atlantic,

cînd se însenineazǎ pe Oceanul Indian... De la prietenul ǎsta aflu eu în fiecare zi tot ce-mi trebuie. Cum e azi la prînz, el îmi dǎ situaţia, şi pînǎ mîine la prînz sînt liniştit. Rar se întîmplǎ sǎ mǎ prindǎ pe mine furtuna în larg... Dar ce-i cu dumneatale? Ai rǎmas pe gînduri...

CORINA: Nuu... Te ascultam. *(Tace o secundǎ şi apoi, brusc:)* Cunoşti bine Mediterana?

BOGOIU: Auzi colo, dacǎ o cunosc?! Ca pe buzunarul meu.

CORINA: Ştii unde vine Civita Vecchia?

BOGOIU: Ei bravo, mi-ai plǎcut! Cum sǎ nu ştiu? *(Îi aratǎ cu mîna pe o hartǎ imaginarǎ.)* Pǎi, uite, aicea e Genova, aicea Neapole, şi între ele douǎ, la cotiturǎ, e Civita Vecchia.

CORINA: *(a urmǎrit degetul lui şi acum a rǎmas gînditoare, privind mereu spre punctul unde „este" Civita Vecchia).*

BOGOIU *(cu discreţie, ca şi cum n-ar voi s-o trezeascǎ dintr-un somn):* Domnişoarǎ Corina... mi se pare cǎ şi dumneata navighezi...

CORINA *(face uşor semn din cap cǎ da).*

BOGOIU: Şi... nu navighezi singurǎ...

CORINA *(dǎ din cap cǎ nu).*

BOGOIU: Eşti cu un domn... cu un prieten... *(Surîde cu subînţeles.)* Dar nu trebuie sǎ fii necǎjitǎ. Ştii, pe Mediteranǎ, şi mai ales aici, pe lîngǎ coastǎ... nu sînt furtuni.

CORINA: Pǎcat cǎ nu sînt. Ar merita sǎ fie.

BOGOIU: Îl iubeşti... Dumneatale îl iubeşti şi el se plimbǎ pe mare... Şi nici nu-ţi scrie...

CORINA: Cum ai zis? Pe cine iubesc şi cine nu-mi scrie? Da' ştii cǎ ai fantezie dumneata? De unde mi-ai scos toate astea? Mai bine... *(e încurcatǎ, vrea sǎ schimbe vorba)* mai bine te-ai

duce să te îmbraci. Ia te uită în ce hal ești! Aproape gol.

BOGOIU *(subită pudoare)*: Asta așa e, zău. Mă duc, să știi că mă duc. E și tîrziu. Acu trebuie să mergem la scăldat. *(Se îndreaptă spre ușa din fund, stînga. După cîțiva pași, se oprește, se întoarce.)* Domnișoară Corina... să nu mă spui... cu Singaporul, cu Oceanul Pacific... Zău, să nu mă spui... or să rîdă de mine...

CORINA: Fii liniștit, domnule Bogoiu. Sîntem prieteni.

(Bogoiu iese. Corina rămîne singură în scenă, vag gînditoare, cu un zîmbet nedecis. Se apropie de șezlongul lui Ștefan, de care se reazemă o clipă. Zărește cartea pe care el o lăsase acolo, o ia în mînă, o răsfoiește, cu același surîs ce flutură fără direcție. Se așază pe șezlong.)

SCENA VII

CORINA, MADAME VINTILĂ, mai tîrziu MAIORUL, JEFF

MADAME VINTILĂ *(cu un țipăt alarmant)*: Nu *(Corina sare speriată în picioare.)* Pentru Dumnezeu, ce era să faci? E scaunul lui.

CORINA *(care încă nu și-a revenit)*: Al cui?

MADAME VINTILĂ: Al lui Ștefan Valeriu.

CORINA: Și de asta trebuie să strigi așa? M-ai speriat.

MADAME VINTILĂ: În loc să-mi fii recunoscătoare, îmi mai faci reproșuri. Nici nu știi de la ce te-am salvat. Omul ăsta e în stare de orice.

CORINA: De exemplu, e în stare să mă împuște pentru că m-am așezat un moment pe șezlongul lui.

MADAME VINTILĂ: Nu. Dar de exemplu e în stare să-ți facă ce mi-a făcut mie ieri. N-ai decît să-l întrebi pe maior, că era de față. Eram după masă și o rugasem pe Agneș să-mi dea cafeaua aici pe terasă. M-am întins pe șezlong, fără să bag de seamă că era al lui. Domnul s-a apropiat de mine și, fără să clipească, s-a uitat drept în ochii mei: „Doamnă, scaunul acesta îmi aparține". Îți jur, așa mi-a spus: „Îmi aparține". Un moment, nici n-am înțeles ce vrea. Dar el a continuat foarte calm: „Vă rog să vă ridicați". Mi s-a urcat atunci tot sîngele în obraz. Îmi venea să plîng, să țip.

CORINA: Și ce-ai făcut?

MADAME VINTILĂ: Ce era să fac? M-am sculat. Eu m-am sculat și el s-a așezat în locul meu. Ah, dacă n-a fost bărbatu-meu aici, i-ar fi arătat lui.

CORINA: Și maiorul n-a zis nimic?

MADAME VINTILĂ: Nimic.

CORINA *(către Maior, care tocmai intră prin stînga, împreună cu Jeff)*: N-ai zis nimic, domnule maior?

MAIORUL: Cînd?

CORINA: Ieri, cînd domnul Ștefan Valeriu a sculat-o pe *madame* Vintilă de pe scaun.

MAIORUL: Păi ce era să zic?

CORINA: Frumos, domnule maior, foarte frumos. Ce fel de cavaler ești dumneata? Ce fel de militar ești dumneata?

MAIORUL: În retragere, duduie.

CORINA: A, așa da... Și tu, Jeff?

JEFF: Eu nu eram aici.

CORINA: Felicitările mele, domnilor. Unul e în retragere, altul nu e aici și al treilea este... în Oceanul Pacific.

MAIORUL: Unde? Ce vrei să spui?

CORINA: Nimic. Vreau să spun că sînteți trei bărbați în pensiune, și din trei, nu e unul în stare să ia apărarea unei femei. Nu crîcnește nimeni cînd trece domnul Ștefan Valeriu. V-a pus pe toți la respect. Dă-mi o hîrtie albă, Jeff. Un carton.

JEFF: Ce vreți să faceți, domnișoară?

CORINA: O să vezi... Nu ăsta. E prea subțire. *(Caută singură în vraful de ziare și hîrtie de pe măsuță și găsește un carton gros.)* Ăsta. Un creion ai?

JEFF *(îi dă un creion)*.

CORINA *(scrie cu litere mari și, pe măsură ce scrie, rostește cuvintele)*: Ocupat. *Ocupé. Ocupado. Besetzt.* Cum s-o fi zicînd pe englezește ocupat?

JEFF: *Reserved.*

CORINA: Și cum se scrie?

JEFF: *Reserved.*

CORINA: Buuun. Acuma dați-mi o sfoară.

MAIORUL *(care e lîngă radio, ia de acolo un capăt de sfoară și i-l întinde)*: Asta e bună?

CORINA: Fie și asta! Vă place? Să poftească, înfumuratul! *(Face o gaură în carton, trece sfoara prin gaură, se apropie de șezlong și leagă cartonul de spetează, ca pe un aviz.)* Așa. *(Se instalează în șezlong, cu aerul cuiva care așteaptă lupta.)*

SCENA VIII

ACEIAȘI, BOGOIU

Bogoiu intră prin ușa din fund, stînga. E de astă dată îmbrăcat: guler tare, cravata — ca și înainte, costum ceremonios, ca și cum s-ar duce la minister.

BOGOIU *(cu o izbucnire ca a lui* madame *Vintilă, la începutul scenei precedente):* Nu!

CORINA: Altul.

BOGOIU *(se precipită spre Corina, de parcă ar vrea s-o salveze de la înec):* Nu glumi, domnișoară Corina. Nu-i de glumă. E foarte serios. Ăsta-i scaunul lui.

CORINA: Al cui al „lui"?

BOGOIU: Al lui Valeriu.

CORINA: Ei și?

BOGOIU: Ei și? Ei și? O să vezi dumneata „ei și", cînd o veni el. A spus lui *Fräulein* Weber că pe care-l găsește pe șezlongul lui, mai mult nu-i trebuie.

CORINA: Nu-i nimic. Îl aștept. Să vie.

BOGOIU: Uite-l.

SCENA IX

ACEIAȘI, ȘTEFAN

La intrarea lui Ștefan, Corina a sărit brusc în picioare, cu o neașteptată tresărire de panică. Pe urmă rămîne lîngă șezlong, stînjenită. De altfel, toți au încremenit așa cum erau și-l privesc cu ostilitate, încurcați. El vine de pe munte. Puțin mai prăfuit decît era în prima scenă,

la plecare. În mînă poartă un buchet de flori, culese probabil în timpul plimbării. Aceeaşi mişcare leneşă, fără grabă, plină de nepăsare. Păşeşte domol şi nu vede pe nimeni. În faţa şezlongului se opreşte şi dă cu ochii de „avizul" Corinei. Îl citeşte fără surpriză, fără schimbare de expresie. Cum Jeff a rămas cu creionul în mînă, i se adresează.

ŞTEFAN *(către Jeff):* Dă-mi creionul!

JEFF *(surprins, i-l întinde maşinal, căci nu se aştepta la asta şi e foarte intimidat).*

ŞTEFAN *(ia creionul în mînă şi corectează): Occupé* se scrie cu doi „c". Măcar atîta lucru puteaţi să ştiţi. *(A îndreptat cuvîntul şi pune la loc „avizul". Creionul îl dă înapoi lui Jeff, care, cu aceeaşi mişcare maşinală, îl primeşte.)* Dumneata mai ales, care eşti băiat de liceu. E adevărat că eşti şi corigent... *(Dă să intre în hol, observă însă tabla neagră, pe care Bogoiu a scris din nou cîteva cuvinte. Se apropie de tablă şi şterge totul cu buretele. Apoi intră în hol. Pune florile într-un vas ce se află pe masă. Le aşază cu băgare de seamă. În urmă, urcă pe scara din fund, pînă sus, spre camera lui şi iese din scenă. În tot timpul, ceilalţi l-au urmărit cu privirea, pas cu pas, cu o stupoare crescîndă.)*

SCENA X

ACEIAŞI, fără ŞTEFAN, mai tîrziu AGNEŞ

Moment de jenă. Au rămas cu toţii într-o atitudine încordată, din care nu ştiu cum să iasă. Parcă le e ruşine să se privească unul pe altul.

BOGOIU *(tuşeşte fără succes. Ar vrea să producă o destindere, să schimbe cu totul vorba):* Mie mi-e foame. *(Nu răspunde nimeni.)* Zău că mi-e foame. Agneş! Agneş! *(Agneş intră prin fund, dreapta, cu o tavă cu ceşti de cafea. Tînără unguroaică, mai mult copilă decît proastă.)*

MADAME VINTILĂ: Unde ai fost, Agneş, pînă acum? De un ceas te strigăm.

AGNEŞ: Focut curat.

MAIORUL: Şi nu puteai să ne aduci pînă acum cafeaua? Tu „focut curat", şi noi murim de foame.

AGNEŞ: N-o fost gata cafe. *(Pune tava cu ceşti pe masa din hol şi apoi iese.* Madame *Vintilă, Maiorul şi Bogoiu iau fiecare cîte o ceaşcă, se aşază pe divan, pe scaun. Rămîn pe terasă Corina şi Jeff, acesta pironit în atitudinea dinainte.)*

CORINA *(se apropie de Jeff):* Tu nu mănînci, Jeff?

JEFF: *(Vibrant, cu lacrimi pe care abia izbuteşte să le reţină):* Aţi auzit ce mi-a spus?

CORINA: Lasă, Jeff. E o prostie. Hai să mănînci.

JEFF: Asta n-am să i-o iert.

CORINA: Lasă, Jeff. Nu e nimic grav. Trece. Du-te şi mănîncă. *(Cu o severitate de soră mai mare, dar şi de puţină cochetărie:)* Jeff, du-te şi mănîncă.

JEFF *(o ascultă).*

BOGOIU: Şi mai repede, tinere, că e tîrziu. Nu mai mergem astăzi la scăldat? Dacă ne mai dichisim mult, ne-apucă douăsprezece. Agneş, adu costumele de baie.

MAIORUL: N-aţi văzut undiţa mea?

CORINA: Domnule maior, ai uitat să-mi spui: ce s-a întîmplat cu autobuzul?

(Maiorul, care e în căutarea undiței lui, nu răspunde. Bogoiu se furișează pe terasă, se apropie de tabla lui și scrie din nou: *Joi, 5 august. Presiunea atmosferică: 763 mm. Senin. Temperatura: 22 grade*. La întrebarea Corinei răspunde *madame* Vintilă.)

MADAME VINTILĂ: Ce să se-ntîmple? Ca de obicei. Nici gînd să se oprească. Cînd am ajuns noi jos, pe șosea, era prea tîrziu. Nu se mai vedea decît un nor de praf. Acuma să știi că nici omul de la telefoane nu mai vine.

CORINA: Ba eu cred că da. În orice caz, îl aștept.

MAIORUL *(care între timp și-a găsit undița sub scară)*: Ia te uită în ce hal a ajuns biată undița mea. Și sfoara, sfoara s-a dus de tot. Nu mai e. N-ați văzut sfoara mea? Unde să fie, domle? Parc-a intrat sub pămînt. *(O găsește legată de aparatul de radio. E uimit.)* Uite-o! Cum a ajuns aici? Cum dracu a ajuns aici? *(Dă cu ochii de Bogoiu.)* Dumneata! Dumneata ai umblat aseară la aparat.

BOGOIU: Păi dacă trebuia să-l dreg!

MAIORUL *(indignat)*: Să-l dregi cu sfoara mea? Cu sfoara mea?

BOGOIU: Ei, ce faci atîta zarvă? Parcă cu sfoară sau fără sfoară nu-i tot aia? Tot atîta pește prinzi.

MAIORUL *(scos din sărite)*: Domnule, nu-ți permit. Mă-nțelegi? Nu-ți permit! Dumneata mă insulți.

CORINA: Nu te necăji, domnule maior. Iartă-l. Eu sînt de vină. Voiam să ascult un concert de la Stuttgart și-l rugasem pe domnul Bogoiu să mi-l prindă.

MAIORUL: Cu sfoara mea, domnișoară? Și pe urmă, barem să-l fi prins. Da' n-a făcut nici o ispravă.

BOGOIU: Ei, aici mi-ai plăcut. N-am făcut nici o ispravă. S-a și găsit cine să mi-o zică. Păi dumneatale cu prăpădita aia de sfoară, în cinșpe zile de cînd chipurile pescuiești, nici un pește nu mi-ai prins, și eu să prind de prima seară Stuttgartul? Știu că ți-ar plăcea.

SCENA XI

ACEIAȘI, ȘTEFAN, un moment AGNEȘ

Ștefan apare în capul de sus al scării, pe unde a ieșit adineauri. Și-a dezbrăcat treningul. E îmbrăcat în alb. Pantofi de tenis, nu poartă ciorapi, pantaloni albi de pînză, o cămașă de asemeni albă, cu gulerul deschis și mîneci scurte. Coboară treptele cu același aer de lene, de absență. A intrat pe ultima replică a lui Bogoiu, care a provocat rîsul tuturora, fără să vadă pe nimeni. Vine pe terasă, își pune ochelarii de soare, ia cartea în mînă și se așază pe șezlongul lui cu o vizibilă — poate puțin provocătoare — voluptate. Va rămîne așa în tot timpul scenelor următoare, tăcut, citind, cu desăvîrșire absent de la tot ce se petrece în jurul lui. Tăcerea provocată de intrarea lui este întreruptă de Agneș, care revine aducînd costumele de baie.

AGNEȘ: Adus costum.
BOGOIU: S-au uscat?
AGNEȘ: Uscat.
BOGOIU: *(îi ia costumele din mînă și le alege. Apoi, aruncîndu-i un costum Maiorului):* Ăsta-i al dumitale. Ăsta-i al meu. *(Către Corina:)* Poftim p-al dumitale.

CORINA *(își ia costumul și-l pune undeva pe scaun sau pe divan):* Mulțumesc, dar eu nu merg la baie. Rămîn aici pînă vine mecanicul să repare telefonul.

JEFF: Rămîn eu.

CORINA: Nu, Jeff, ești prea drăguț. Aștept un telefon. Trebuie să mă cheme cineva. *(Și ca să-l îmbuneze, fiindcă refuzul ei l-a întunecat:)* Dar dacă vrei, rămîi cu mine. Îmi ții de urît pînă vine mecanicul să repare telefonul. Vrei?

JEFF *(cu elan):* Dacă vreau!

CORINA: Atunci dumneavoastră duceți-vă înainte. Vi-l trimit pe Jeff mai tîrziu.

BOGOIU: Treaba dumneavoastră. Numa să nu vă pară rău. Ia uite ce soare. O s-avem o baie ca în povești. Hai, maiorule! Ia-ți uneltele și-nainte. Vii, *madame* Vintilă?

MADAME VINTILĂ: Vin. *(Către Corina și Jeff:)* La revedere. Și... să fiți cuminți.

(Bogoiu, *madame* Vintilă și Maiorul ies prin stînga. Agneș a ieșit și ea prin ușa din fund, dreapta.)

SCENA XII

CORINA, JEFF, și, pe șezlong, ȘTEFAN

Corina se așază pe divanul din hol, ghemuindu-se între perne.

CORINA: Vino aici, Jeff. Mai aproape, lîngă mine. Așa. *(Îi dă o pernă, jos, pe podea.)* Și acuma, să stăm serios de vorbă. Cum merge cu matematica?

JEFF: Domnișoară Corina, v-am rugat să nu mai vorbiți de asta. Nu-mi face plăcere.
CORINA: De ce?
JEFF: Aș vrea să uitați că sînt un băiat de liceu. E jignitor.
CORINA *(după o scurtă tăcere)*: Ai surori, Jeff?
JEFF: Nu.
CORINA: Aș fi vrut să am un frate ca tine și care să-mi spună că e jignitor să fii tînăr. Să fii așa de tînăr... Ascultă, Jeff, tu nu te superi că-ți spun „tu"?
JEFF: Să mă supăr? *(Cu elan:)* Dar sînt fericit!
CORINA: Atunci, de ce nu-mi spui și tu la fel?
JEFF: A, cu dumneavoastră e cu totul altceva. N-am să pot niciodată. Țineți minte, acu două săptămîni, cînd ați sosit? Îmi spusese *Fräulein* Weber că trebuie să vină o domnișoară și m-a rugat să aștept la autobuz, ca să-i arăt drumul. Nici eu nu eram decît de două zile aici, dar mă plictiseam de moarte. Cînd v-am văzut coborînd din mașină...
CORINA *(simte că se pregătește a spune o enormitate și nu vrea să-l lase)*: Cînd m-ai văzut coborînd din mașină, te-ai apropiat de mine și mi-ai spus: „Dumneavoastră sînteți?" Și eu ți-am răspuns: „Eu sînt". Pe urmă mi-ai luat cele două valize și mi-ai spus: „Pe aici". Nu? Ai fost drăguț, Jeff. *(Jeff se ridică în picioare necăjit, încurcat că nu l-a lăsat să vorbească. Are pe fața lui o emoție reprimată, timidă, de adolescent.)* Jeff, tu știi unde este Civita Vecchia?
JEFF: Civita?... N-am auzit niciodată.
CORINA: E un port. Un port mic în Mediterana, între Genova și Neapole. Știi să desenezi harta Mediteranei?

JEFF: Ştiam pe vremuri. Acuma cred c-am uitat. N-am mai făcut geografia Europei din clasa a treia.

CORINA *(se ridică de pe divan, vine spre el şi-l ia de mînă)*: Hai, încearcă, Jeff. Deseneaz-o. Te rog, deseneaz-o. Să vezi că o să-ţi aduci aminte. *(Îl duce pînă la tablă, ia buretele în mînă şi surîde citind cele scrise de Bogoiu pe tablă.)* Săracul domnu Bogoiu! *(Şterge cu buretele şi apoi pune creta în mîna lui Jeff.)* Haide, Jeff, curaj!

JEFF: De unde s-o începem? De la Bosfor, sau de la Gibraltar?

CORINA: De unde vrei tu. De unde-i mai repede.

JEFF: S-o luăm de aici. *(Desenează.)* Uite, să zicem că aici e capul Finister, asta e peninsula Iberică, aici e strîmtoarea Gibraltar, p-ăsta am uitat cum îl cheamă...

CORINA: Nu-i nimic. Mergi înainte.

JEFF: Aici începe Italia, golful Genua, golful Neapole.

CORINA: Destul, Jeff, opreşte. E de ajuns. Cred că Genova trebuie să fie pe aici...

JEFF: Nu. Puţin mai sus. Uite aici.

CORINA: Şi dacă aici este Genova, atunci mai jos, la cotitură, trebuie să fie... da... aicia e... să ştii că-i aici.

JEFF *(bănuitor)*: Cine?

CORINA *(ezită o clipă)*: Nimeni. Civita Vecchia.

SCENA XIII

ACEIAŞI, UN MECANIC

Intră prin stînga un lucrător cu o ladă de scule.

MECANICUL: Bună ziua. Mă rog, aicia este pensiunea Weber?

CORINA: Aici. Dumneata ești de la Gheorghieni? De la telefoane?

MECANICUL: D-acolo sînt. Da' departe mai stați! Credeam că nu mai dau de dumneavoastră.

CORINA: Un moment, te rog. Așteaptă-mă un moment. *(Către Jeff:)* Du-te, Jeff. Du-te la baie.

JEFF: Rămîn!

CORINA *(punîndu-i costumul de baie pe umăr)*: Nu se poate. Nu vreau să-ți pierzi baia. Hai, fii cuminte și du-te.

JEFF: Veniți și dumneavoastră mai tîrziu?

CORINA: Poate, Jeff. Dacă termin mai devreme. Du-te acum. Pa! *(El a ieșit din scenă. Corina se duce după el și-i strigă)*: Și vezi, fii cu băgare de seamă, înotătorule. Nu cumva să aud că ai fost iar la adînc.

SCENA XIV

ACEIAȘI, fără JEFF

CORINA *(se întoarce către mecanic)*: Uite, telefonul e colo. Crezi c-o să fie mult de lucru?

MECANICUL: Să vedem. *(Se apropie de aparat, își scoate uneltele, deșurubează. Corina, lîngă el, urmărește cu atenție operația, în timp ce-i vorbește.)*

CORINA: Ai venit cu autobuzul?

MECANICUL: Cu autobuzul... Numa că nu știam un' să cobor. M-a dus, hăt departe, pîn' la trei izvoare, și d-acolo a trebuit să mă-ntorc pe jos. Am tot întrebat pe unul, pe altul, nimenea

nu știe de pensiunea asta. Se vede că nu-i de mult pe aici.

CORINA: S-a clădit astă-primăvară.

MECANICUL: Așa da, că eu altminteri mă cunosc prin locurile astea. *(A demontat cu totul telefonul.)* Ei, drăcia dracului!

CORINA: Ce s-a întîmplat?

MECANICUL: Telefonul ăsta...

CORINA: E grav? Nu poți să-l dregi?

MECANICUL: Ba bine că nu. Pînă numeri trei, e gata. Da' să știți că aici a umblat cineva. Zău așa, parcă-ntr-adins a făcut.

CORINA *(aruncă o privire scurtă spre Ștefan).*

MECANICUL: Vedeți șurubul ăsta? *(Corina privește foarte atentă, absorbită de explicație.)* L-a clătinat din loc, și s-a terminat.

CORINA: Și nu se poate pune la loc?

MECANICUL: Ba l-am și pus. Asta-i tot. *(Învîrtește manivela telefonului.)*

CORINA: Ce faci acum?

MECANICUL: Chem Oficiul Gheorghieni. Să vedem dacă răspunde.

CORINA: Spune-i, te rog, domnișoarei de acolo că aștept un telefon azi dimineață.

MECANICUL: Alo! Alo! Oficiul... Alo! Gheorghieni... Domnișoară Bözsi... Da, eu... N-a fost nimic... Da, da, ascultă, e aici cineva care așteaptă un telefon... Să-i dai legătura cînd o veni... *(Închide telefonul, apoi, către Corina:)* S-a făcut.

CORINA: Acuma, dacă ai vrea — nu știu dacă te pricepi — dacă ai vrea să te uiți puțin la aparatul ăsta de radio, că nu merge de loc.

MECANICUL: Se poate să nu mă pricep? Eu sînt de la București, domnișoară. *(Se apropie de radio și-l cercetează, demontîndu-l.)* A! Bine că-mi

adusei aminte. A zis domnul diriginte de la Gheorghieni, de la Poștă, că ce să facă cu scrisorile?

CORINA: Care scrisori?

MECANICUL: Scrisorile pentru pensiunea Weber... S-au strîns vreo douășpe pîn-acum.

CORINA: Cum ce să facă? Să le trimită aici.

MECANICUL: Păi, le-ar fi trimis el, da' a venit un domn de la dumneavoastră și a zis să le țină acolo.

CORINA: Ce să țină?

MECANICUL: Scrisorile. Zicea că jurnalele să le trimită-napoi la București, că nu mai e nevoie de ele, și scrisorile să le țină la Poștă la Gheorghieni, pîn-o veni cineva să le ia...

CORINA: Un domn? A spus asta un domn?... Da... da... adevărat... uitasem.

MECANICUL *(care între timp a terminat examenul aparatului de radio)*: Cu ăsta e mai greu, cu aparatul ăsta. E de lucru. Antena unde e?

CORINA: Sus, pe acoperiș.

MECANICUL: Pot s-o văd?

CORINA: Sigur. Uite, du-te dumneata pe aici, pe la bucătărie. E o fată acolo. O cheamă Agneș. O să-ți dea o scară și tot ce-ți trebuie.

MECANICUL *(și-a luat lada cu unelte și iese)*: Mă-ntorc mai tîrziu.

SCENA XV

CORINA, ȘTEFAN

Rămasă singură, Corina îl privește îndelung pe Ștefan cum stă în șezlong și citește sau se preface că citește, într-o totală indiferență. După un

moment de ezitare, face un pas spre el, cu ceva decis în mişcare — „ce-o fi o fi" — şi se adresează cu o anumită bravură în toată înfăţişarea, dar fără bruscheţe.

CORINA: În fond, dumneata de ce ţii cu tot dinadinsul să fii interesant?

ŞTEFAN *(se ridică puţin în capul oaselor şi se uită împrejur, ca şi cum ar căuta să vadă cu cine vorbeşte):* Eu? Interesant? Dar nu ţin de loc să fiu interesant.

CORINA *(retezător):* Foarte bine faci. Nici nu eşti.

ŞTEFAN: Nu sînt, da' să ştii că nu-mi comunici nimic nou. Sînt treizeci şi patru de ani — la 5 octombrie vor fi treizeci şi cinci — de cînd ştiu cu precizie că nu sînt interesant. Nu făcea, zău, să pierzi baia şi nici mie să-mi strici lectura, numai ca să-mi aduci la cunoştinţă o ştire atît de veche. *(Îşi reia cartea şi se pregăteşte să-şi continue lectura.)*

CORINA: Eşti odios.

ŞTEFAN: Asta se poate.

CORINA: Şi eşti ridicul.

ŞTEFAN: Şi asta se poate. Dar vezi să nu te încurci. Prea multe lucruri deodată. Ar trebui să alegi: neinteresant, odios, sau ridicul?

CORINA: Toate la un loc.

ŞTEFAN: Sînt un cumulard.

CORINA *(pe care răspunsul o amuză, dar o şi înciudează):* Vrei să lăsăm gluma?

ŞTEFAN: Glumeam?

CORINA: Da. Glumeam.

ŞTEFAN: Perfect. Atunci, să nu mai glumim. *(Se trînteşte din nou în şezlong, îşi reia cartea şi e gata să se cufunde din nou în tăcere.)*

CORINA: Să nu glumim, dar să încercăm a fi politicoşi. Şi atunci cînd ne vorbeşte o femeie, să încercăm a-i răspunde.

ŞTEFAN: Vai, ce urît vorbeşti, duduie! Politicoşi! Păi eu de asta am venit aici? Ca să fiu politicos?

CORINA: Ascultă-mă, îţi vorbesc cu oarecare prietenie. Atîta prietenie, cît merită un tip bosumflat ca dumneata. Nu te prinde.

ŞTEFAN: Ce nu mă prinde?

CORINA: Genul ăsta pe care l-ai ales. Bădărănia asta pe care o simulezi. *(Aproape confidenţial:)* Dumneata nu eşti un mitocan.

ŞTEFAN: Vai, nu! E un vis vechi al meu. Un ideal.

CORINA: Irealizabil, ca toate idealurile. Crede-mă pe mine, îţi pierzi vremea. Nu eşti şi n-ai să fii. Asta se observă din primul moment.

ŞTEFAN *(îngrijorat):* Serios?

CORINA: Foarte serios. E zadarnic orice efort. Dumneata în materie de proastă creştere eşti un impostor.

ŞTEFAN: Un impostor?

CORINA: Da. Vreau să spun că dumneata eşti... *(cu oarecare dispreţ)* un om cumsecade.

ŞTEFAN *(cu un fel de tresărire alarmată):* Ai aflat?

CORINA: Sigur c-am aflat. Sau mai bine zis am văzut. Ei, ce-ţi imaginezi dumneata, că o mitocănie — dar ştii? — o bună mitocănie se improvizează aşa, de la o zi la alta?

ŞTEFAN: Nu. Dar, oricum... cu puţină aplicaţiune... cu puţină silinţă.

CORINA: Nu ajută. Asta nu se învaţă. Asta e de la Dumnezeu. Uite, dumneata ce nu faci ca să fii prost-crescut? Nu răspunzi cînd ţi se vorbeşte, te serveşti primul la masă, nu dai bună ziua, nu spui bună seara, lupţi din răsputeri să fii dezagreabil şi izbuteşti uneori — dar cu cîte efor-

turi, cu cîtă oboseală! Îl exasperezi pe bietul domnu Bogoiu, îl revolți pe maior, o înfurii pe *madame* Vintilă...

ȘTEFAN *(întrerupînd)*: Te indignez pe dumneata.

CORINA: Nu, pe mine mă amuzi. Eu văd foarte bine jocul dumitale. Ești un băiat de treabă, care și-a lipit barbă și mustăți fioroase, ca să sperie lumea. Dar cînd se răstește mai tare, îl pufnește rîsul și i se dezlipesc mustățile. Au fost prost lipite.

ȘTEFAN: E un simbol? Nu înțeleg simbolurile.

CORINA: Ba înțelegi. Dar faci tot ce e posibil să nu înțelegi; ai dumneata impresia că-ți șade bine să fii prost.

ȘTEFAN *(vag jignit)*: Duduie, mi se pare că...

CORINA: ...că nu sînt politicoasă. Nu sînt. Dar parcă spuneai că n-am venit aici ca să fim politicoși.

ȘTEFAN *(începe să fie enervat)*: La urma urmelor, ce vrei dumneata?

CORINA: Vreau să spun că nu mă sperii. Vreau să-ți spun că te cunosc. Și mai vreau să-ți spun că tot jocul dumitale e naiv. De cinci zile, de cînd ai intrat în pensiune, te căznești să fii interesant. Tăcerile dumitale! Singurătatea dumitale! Fruntea dumitale copleșită de gînduri! Calmul dumitale, superbul, absolutul dumitale calm! *(Rîde, bună, prietenoasă, cu o subită destindere.)* Ce copil ești! Ți-a intrat în cap să fii *(cu un gest declamator)* „teroarea pensiunii Weber". Ei bine, m-aș sufoca dacă nu ți-aș spune: nu ești. Poate că o sperii pe domnișoara Weber, poate pe *madame* Vintilă, sigur pe Agneș. Pe mine nu. Zău că nu. Nu ți-o spun din orgoliu. Ți-o spun — dar ai să înțelegi? — ți-o spun din loaialitate. Mi se pare că nu e cinstit

din partea mea să stau deoparte, să te privesc și să rîd, fără ca dumneata să știi că ești observat și că ești puțin — dar știi? — foarte puțin... ridicul. *(Cu o tresărire:)* Stai! Nu te supăra. Nu te supăra încă. Mai este!... Vezi, e ca și cum am fi la o masă de bridge... joci bridge?

ȘTEFAN: Nu.

CORINA: Nici eu. Dar nu-i nimic. Parc-am fi la o masă de bridge și — fără voia mea — din neatenție, din neglijență, m-aș uita în cărțile dumitale. Aș trișa dacă nu ți-aș spune că le-am văzut. Le-am văzut, înțelegi? Nu mai putem continua. Hai să începem de la început. Să începem alt joc... Vrei?

ȘTEFAN: Nu vreau. *(Se ridică din șezlong și face cîțiva pași.)* Așadar, dumneata îți închipui că eu joc. Joc ca să te seduc pe dumneata.

CORINA: Nu să mă seduci. Să mă impresionezi.

ȘTEFAN: Pe dumneata, pe domnu Bogoiu — Bogoiu îl cheamă, nu? — pe maior, pe *mădame* Vintilă?

CORINA: Vintilă o cheamă.

ȘTEFAN: Ești odioasă.

CORINA: E rîndul meu. Și pe urmă, nici nu sînt odioasă. Dar ți se pare așa de distins lucru să te faci că nu știi cum îi cheamă pe oamenii din pensiune? Ești un om distrat, ești un om distins.

ȘTEFAN: Știi ce-ar trebui să fac eu acuma? Dacă aș fi un tip tare...

CORINA: Dar nu ești...

ȘTEFAN: Nu. Dar dacă aș fi... Ar trebui să-mi iau din nou cartea, să mă întind iar în șezlong și să-ți spun: „Bravo, duduie, ești foarte inteligentă, ai înțeles tot, să crești mare!“ Și pe urmă mi-aș vedea de treabă.

CORINA: Totuși...

ȘTEFAN: Totuși, n-am' s-o fac. Din slăbiciune, din vanitate. Bag de seamă că nu pot suporta în liniște să mă crezi un imbecil. Păcat. Ar fi așa de odihnitor... *(A rămas o secundă pe gînduri. Pe urmă, cu o anumită decizie, apropiindu-se de ea și apucînd-o de braț:)* Dumneata ești tot ce am detestat mai mult în viață.

CORINA *(cap surprins, întrebător).*

ȘTEFAN: O fată deșteaptă. Groaznică specie!

CORINA *(același joc, mai accentuat).*

ȘTEFAN: Obositoare. Vorbește mult, vede tot, e ironică. E teribilă. Cunoști ceva mai insuportabil decît oamenii teribili?

CORINA: Și dumneata ești un om teribil.

ȘTEFAN: Nu. Eu sînt un om leneș. Dar asta n-ai s-o înțelegi dumneata.

CORINA: Eu înțeleg aproape tot.

ȘTEFAN: E încă drăguț că ai spus „aproape". Înțelegi aproape tot, dar asta n-ai s-o înțelegi. Lenea, știi dumneata ce este... lenea?

CORINA: Cred că da.

ȘTEFAN: Cred că nu. Ești prea superficială pentru a fi leneșă.

CORINA: În schimb, dumneata ești destul de profund pentru asta.

ȘTEFAN: Încerc să fiu destul de profund. Vezi, aveai dreptate cînd spuneai adineauri că sînt un om cumsecade. Da. Unsprezece luni pe an. Dar am și eu luna mea de libertate — și nu există decît o singură formă — supremă! — de libertate: lenea. Am și eu luna mea de lene. De la 1 august la 31. Și fac tot ce pot ca să n-o pierd. Dumneata te agiți, vorbești, repari telefoane, ești într-o veșnică mișcare, într-o veșnică așteptare. Eu stau, privesc, tac și nu aștept nimic... Dacă ai ști ce mare lucru este să nu aștepți nimic...

Unsprezece luni pe an sînt și eu un om grăbit, un om crispat, un om care aleargă, care discută, care rezistă, dar după unsprezece luni mă duc undeva departe de oraș, să iau lecții de lene, de la piatra asta, de la copacul ăla. Uită-te la el. Nu ți se pare că e ceva împărătesc în indiferența lui? Totdeauna lîngă un pom m-am símțit puțin umilit. Nemișcarea lui...

CORINA *(recită puțin sentențios): „Je hais le mouvement qui déplace les lignes. Et jamais je ne pleure et jamais je ne ris"*[1].

ȘTEFAN: Încă un vers dacă mai spui, încă un autor dacă mai citezi, am terminat cu dumneata. Văd bine că nu m-am înșelat. *(Cu compătimire:)* Ești o intelectuală!

CORINA *(protestează scurt, sincer, cu mîna la inimă):* Nu. Numai asta nu. Îți jur că nu.

ȘTEFAN : Ba da. Ești plină de lecturi, de muzică, de idei. Nu e nimic de făcut cu dumneata. Mă întreb ce cauți aici. Nu simți, nu vezi că ești prea deșteaptă pentru locurile astea somnoroase? Stai! Lasă mîna asta în jos. *(S-a apropiat iar de ea, o apucă de mînă, cu oarecare severitate.)* Și pe asta! Rămîi așa. Încearcă să nu gesticulezi cinci minute. Și termină cu surîsul ăsta. Termină, -ți spun. Nu te-ai plictisit de douăzeci și cinci de ani, de cînd îl porți?

CORINA: Douăzeci și doi.

ȘTEFAN: Douăzeci și doi. Și? Găsești că nu-i de-ajuns? Eu sînt aici de cinci zile, și m-am săturat de el. Schimbă-l. Uită-l. Dar dumneata nu știi să uiți. Nici unul din voi, dumneata și ăștia —

---

[1] „Urăsc tot ce e zbucium tulburător de linii
Și nu plîng niciodată și nu rîd niciodată."
(Ch. Baudelaire, *Frumusețea*. Trad. de Al. Philippide.)

Bogoiu, sau cum le mai zice? — nu știe să uite. Amețiți cînd vi se întîmplă să nu vă aduceți aminte, trei secunde, în ce zi sînteți. D-aia zăpăcitul ăla bătrîn, de cum se scoală, n-are altă treabă decît să scrie pe tablă: 5 august, 6 august... D-aia vă strîngeți pîlc în jurul aparatului de radio, ca să vă spună ora exactă. *(Aproape violent:)* Eu nu vreau să știu ora exactă. Și nu vreau să știu ce e azi, ce va fi mîine și ce a fost alaltăieri. Ce e azi? O zi cu soare. Mi-e de ajuns. Îmi faceți milă, zău, cînd vă văd cu ce disperare, cu ce panică vă agățați de tot ce ați lăsat dincolo, acasă, la București. Și, la drept vorbind, n-ați lăsat nimic acolo. Ați adus totul cu voi, în valiză: manii, regrete, zîmbete, amoruri. Ziceai: „Vrei să începem un joc nou?“ Sigur că vreau, dar nu vezi că jocul meu e nou, și că al vostru e vechi, bătrîn, trist?

CORINA: Și cum se cheamă jocul dumitale?

ȘTEFAN: Are mai multe nume, dar dumneata ești o fată cinică și ai să rîzi.

CORINA: Și ți-e frică de rîsul meu?

ȘTEFAN: Nu. Se cheamă jocul de-a vacanța. Și se mai cheamă jocul de-a uitarea. Și s-ar mai putea chema jocul de-a fericirea.

CORINA: Ai dreptate. E un nume puțin comic. Totuși, n-am să rîd. Jocul de-a fericirea... Și e greu jocul ăsta?

ȘTEFAN: A! Sigur că da. E un lucru complicat fericirea. Trebuie învățat cu răbdare, cu metodă... Acasă, la București, n-am timp. Am alte lucruri, mai urgente. Nu mai serioase — pentru că nimic nu e mai serios decît fericirea — dar mai urgente. Aici însă, aici sînt absolut decis să fiu fericit. Cu orice preț. Cu brutalitate,

dacă nu se poate altfel. Cu grosolănie, după cum ai văzut. Vezi şezlongul ăsta? Eu sînt un om care unsprezece luni pe an cedez locul în tramvai femeilor. Ei bine *(cu vitejie)*, scaunul ăsta nu-l voi ceda!

CORINA: Eşti feroce.

ŞTEFAN: Nu rîde. E foarte grav ce-ţi spun. Ţi se pare puţin lucru un şezlong? Vai, cum te înşeli! E prima treaptă spre lene, e prima treaptă spre fericire. *(Priveşte şezlongul cu afecţiune, aproape cu emoţie şi, vorbind, îl mîngîie.)* Dacă am uneori stimă pentru civilizaţie, este că a izbutit să născocească un lucru aşa de amical, aşa de leneş. O brută n-ar fi putut să descopere asta. Ascultă-mă pe mine: a fost un poet.

CORINA: Şi dumneata eşti un poet.

ŞTEFAN: Nu. Eu sînt un tip *terre-á-terre*. Plat. De asta nici nu-mi placi dumneata. Eşti prea strălucitoare. Nu ai umbre.

CORINA: Lasă-mă pe mine. Să vorbim despre dumneata. Încă nu mi-ai spus cum procedezi ca să fii fericit.

ŞTEFAN: Păi nu mai am mult de spus. Un şezlong. Un pantalon alb. O cămaşă ca asta. O carte pe care n-o termini... Nici o amintire, nici o nostalgie, şi o mare, mare indiferenţă. Cam asta e tot.

CORINA *(moment de tăcere. Îl priveşte cu un început de emoţie, şi pe urmă, brusc, izbucneşte în rîs)*.

ŞTEFAN: De ce rîzi?

CORINA: Nimic. Mi-am adus aminte de ceva.

ŞTEFAN: Faci rău că nu spui. Eu de două ori nu întreb.

CORINA: Mi-am adus aminte de dumneata, azi-dimineaţă, cînd te-ai întors de pe munte cu

florile în mînă. Stai! *(Se duce în hol, ia florile pe care Ștefan le-a pus într-un vas, se întoarce, se apropie de el și i le întinde.)*

ȘTEFAN *(surprins de gest, ezită, nu știe ce să facă).*

CORINA: Ține. Un moment. Ia-le în mînă. *(I le pune în mînă și-i închide pumnul, ca să strîngă bine buchetul.)*

ȘTEFAN *(încă nedumerit, rămîne cu florile în mînă, cu un gest țeapăn, teatral, foarte „poză").*

CORINA *(se depărtează de el, cum s-ar depărta de un tablou ce trebuie privit de la distanță. A surîs tot timpul, amuzată de ce va urma, dar acuma izbucnește de-a binelea în rîs):* Ah! De ce nu te poți vedea? Ce frumos ești! Nu știi cît ești de frumos.

ȘTEFAN *(stingherit):* Îmi închipui.

CORINA: Nu, nu. Ești mult mai frumos decît îți închipui. Stai. Stai așa. Asta trebuie fotografiat. Neapărat fotografiat. *(Aleargă în hol și se întoarce repede cu aparatul fotografic al lui Bogoiu.)* O secundă. Atenție! Gata. *(Își trece aparatul după gît și vine spre el.)* Îți mulțumesc. Ai fost admirabil.

ȘTEFAN: Nu înțeleg nimic.

CORINA: A! Pentru ca să înțelegi, ar trebui să te vezi. Ești delicios. Cu florile în mînă, ai ceva speriat, solemn, teatral. S-ar zice că nu știi ce să faci, unde să le arunci, cui să le dai. Te uiți bănuitor la ele, ca la un lucru suspect, ca la o bombă, ca la un exploziv. Drăguțul de el! Vorbeai adineauri de pomi, de plante, de fluturi. Eram aproape emoționată. Mi se făcuse brusc rușine de frivolitatea mea. Erai bucolic. Uite: erai Pan[1]. Un Pan cu pantaloni albi și cu

[1] Aluzie la Pan, zeul codrilor și al păstorilor.

pantofi de tenis. Un Pan pe șezlong. Dar Pan nu știe să țină o floare în mînă!

ȘTEFAN: M-ai prins. Sînt caraghios, nu?

CORINA (*cu o vizibilă simpatie*): Da. Ești caraghios.

ȘTEFAN: Știu. În fiecare dimineață sînt caraghios. Cu bună știință. E adevărat. Nu știu să țiu o floare în mînă. N-am știut niciodată. Am trimis uneori — destul de rar — flori unei prietene sau unei iubite, dar eu cu mîna mea nu le-am dus niciodată. Aș fi murit de rușine. Uite, o singură dată, la București, astă-primăvară, era în martie, mă-ntorceam de la lucru... eram grăbit... pe la prînz... Era un soare... și coșuri mari cu flori galbene și albastre... țigăncile care te pofteau să cumperi... M-a lovit și pe mine, nu știu de unde, dorul să port o floare, în soarele ăla de amiază. Cît am suferit pe urmă! De la Corso la Capșa, mi se părea că toată lumea mă privește, mă arată cu degetul. Duceam în mînă cîteva fire galbene și parcă mă-nțepau. Eram ridicul, eram comic. Pe la Cercul Militar, în îmbulzeală, am închis ochii și... le-am aruncat. (*Cu anumită candoare:*) Dacă nu știu! Eu trăiesc între dosare, între hîrtii... De unde vrei să știu?

CORINA (*gravă și ingenuă în același timp*): Din instinct.

ȘTEFAN: Ai dreptate. Din instinct. Dar e un instinct pe care l-am pierdut. Încerc acum să-l regăsesc, să-i fac din nou educația, să-l aduc la lumină. De aceea mă duc în fiecare dimineață pe munte și de aceea mă întorc de acolo cu cîteva flori culese, pe care le port prostește, fără îndemînare, fără simplicitate, știind că sînt caraghios, știind că vei rîde, dar voind să fiu caraghios și voind să rîzi. Cu vremea am să învăț. Nu se

poate să nu învăț. Sînt un elev silitor. Nu ți-am spus că e greu să fii fericit?

CORINA *(emoționată, fără să pară prea mult)*: Iartă-mă.

ȘTEFAN: N-am de ce să te iert. Hai! Încearcă și dumneata jocul ăsta. Merită.

SCENA XVI

CORINA, AGNEȘ, ȘTEFAN

Intră Agneș prin dreapta și se îndreaptă spre cealaltă extremitate a scenei, unde — lîngă tabla lui Bogoiu — se află un gong pentru sunat ora mesei.

CORINA: Ce e, Agneș?

AGNEȘ: Spus domnișoara, sun... tîrziu... *(Bate de cîteva ori în gong, pe urmă trece în hol, de unde strînge ceștile de ceai, le pune pe tavă și iese cu ele din scenă, tot prin ușa din dreapta, în fundul holului.)*

SCENA XVII

CORINA, ȘTEFAN

ȘTEFAN: Să fie așa de tîrziu? Mergem la masă?

CORINA: Nu. Mai e mult pînă la prînz. Dar îi dă de știre lui Bogoiu. Pînă se adună cu toții, pînă se îmbracă, pînă-l strigă pe maior de la pescuit. Și de la lac pînă aici e o bucată bună de drum.

ŞTEFAN: Oricum, ce repede a trecut vremea...

CORINA: Într-adevăr... nu mi-am dat seama. Ne-am luat cu vorba. Şi abia acum îmi aduc aminte, veneam să-ţi spun un lucru foarte important.

ŞTEFAN: Găseşti că nu mi-ai spus destule?

CORINA: Nu glumi. Era ceva foarte serios. *(Se gîndeşte, încearcă să-şi aducă aminte, şi în cele din urmă găseşte.)* Da. Aştept un telefon.

ŞTEFAN *(cu o indiferenţă puţin prefăcută)*: Foarte bine faci.

CORINA: Aştept un telefon şi aş vrea ca aparatul să funcţioneze.

ŞTEFAN: Să sperăm că va funcţiona. Mai ales că l-ai reparat.

CORINA: Tocmai de aceea. L-am reparat şi aş vrea ca între timp să nu se strice.

ŞTEFAN *(galant)*: Domnişoară, v-o doresc din toată inima.

CORINA: Nu e de ajuns.

ŞTEFAN: Mai mult nu pot face.

CORINA: Ba da. Poţi face un lucru foarte precis. *(Se apropie de el şi îl priveşte drept în ochi, scontînd efectul.)* Să nu-l strici.

ŞTEFAN *(fals degajat)*: Eu?

CORINA: Nu încerca să protestezi. Dumitale îţi stă bine cînd eşti sincer. Haide, puţin curaj, ce Dumnezeu! Sîntem bărbaţi. Ai stricat telefonul şi aparatul de radio. Nu-ţi fac nici un reproş. Poate că asta intră în programul dumitale de fericire. Nici nu întreb de ce l-ai stricat...

ŞTEFAN *(un moment ezită, parcă ar voi să nege, parcă ar voi să reziste. În cele din urmă cedează)*: Mă irita. Firul ăsta aveam impresia că mă leagă de tot ce am lăsat în urmă. Mă împiedica să uit. Prin el putea să năvălească aici, oricînd, toată viaţa de dincolo. O ştire, o chemare...

Şi pe urmă, nu puteam să sufăr cum erați toată ziua cu ochii la el: o să sune? n-o să sune?... În prima zi, un ceas întreg a stat prietena dumitale, *madame* Vintilă, la telefon, zbierînd cuvinte de dragoste nu știu cui la București. Bărbatu-său, se vede. Era trivial, crede-mă; de ce nu-l lăsa în pace? De ce nu încearcă să-l uite puțin? E vacanță, pentru Dumnezeu!

CORINA: Gelos?

ŞTEFAN: Nuu! Amorul nu intră în programul meu de vară.

CORINA: Atunci, sîntem înțeleși. Îmi lași telefonul în pace. Cel puțin pînă voi termina convorbirea. Aștept să mă cheme.

ŞTEFAN: Cine?

CORINA: Intră indiscreția în programul dumitale de vară?

ŞTEFAN: Uneori. Nu vrei să-mi spui?

CORINA *(fără cochetărie):* Nu pot să spun!

ŞTEFAN: Domnul de la Civita Vecchia?

CORINA: Cine? *(Dă cu ochii de tablă, pe care a rămas desenul Mediteranei, înțelege și exclamă:)* A!... Ai ascultat? Prin urmare, domnul meu, din absoluta dumneavoastră indiferență, mai aveți din cînd în cînd timpul să trageți cu urechea...

ŞTEFAN: Domnul de la Civita Vecchia?

CORINA: Poate. Poate el. Poate altcineva.

ŞTEFAN *(brusc):* Iartă-mă, sînt stupid și pun întrebări grosolane. Nu mă privește și bine faci că nu răspunzi. *(Schimbînd vorba:)* Prin urmare, rămîne stabilit. Nu stric telefonul... în schimb, îmi vei face un serviciu.

CORINA: Să vedem.

ŞTEFAN: Am observat că ai oarecare influență asupra dobitocului bătrîn.

CORINA: Bogoiu?

ȘTEFAN: Da. Bogoiu. Convinge-l să nu mai scrie de dimineață pînă seara foi de calendar, pe unde apucă. Mă scoate din sărite. Într-o zi o să terminăm cu un scandal.

CORINA: Dar ce ai cu el? În fond, nu e decît un viciu inocent.

ȘTEFAN: Nu e de loc inocent. E o perversitate. Aş vrea să nu știu că azi e în 5 august, dar nu pot. Bogoiu e mereu aici să mi-o amintească.

CORINA: Şi te deranjează?

ȘTEFAN: Enorm. Îmi tulbură sentimentul meu de eternitate.

CORINA: Ce copil eşti! *(Rîde.)* Bine. Am să încerc. Dar trebuie să-mi faci și dumneata un serviciu.

ȘTEFAN: Păi, ne-am înțeles. Telefonul.

CORINA: Lasă telefonul. Cu el am terminat. *(Se apropie de radio și-l arată rugătoare, ca și cum ar cere, pentru el, cruțare.)*

ȘTEFAN *(intransigent)*: Nu. Asta nu. Cu nici un preț. Pe ăsta nu-l las.

CORINA: Nu fi încăpățînat.

ȘTEFAN: Nu sînt încăpățînat. Sînt decis. Dacă mai fac un singur pas pe calea concesiilor, simt că-mi pierd toată vacanța. Nu înțelegi că n-are ce căuta aici? Sîntem destule voci și fără el.

CORINA: Chiar dacă te rog?

ȘTEFAN: Chiar.

CORINA: Chiar dacă te implor?

ȘTEFAN: Mai ales dacă mă implori.

CORINA: Şi totuși, l-am reparat.

ȘTEFAN: Nu e nimic. Eu am să-l stric.

CORINA: Şi eu am să-l repar din nou.

ȘTEFAN: Şi eu am să-l stric din nou.

CORINA *(se apropie de el)*: De neînduplecat?

ȘTEFAN: De granit.

CORINA: Șezi! *(Îi arată șezlongul.)*

ȘTEFAN: De ce?

CORINA: Așa cum ești, în picioare și de granit, mi-e frică de dumneata. Te rog șezi.

ȘTEFAN *(leneș, ia loc pe șezlongul lui)*.

CORINA *(se așază lîngă el, pe unul din brațele șezlongului)*: Așa. Un granit care șade e mai puțin fioros. Se poate discuta cu el. I se poate cere o favoare *(repede, ca să nu i se taie vorba)* — o foarte mică favoare... *(Vorbește rar, ezitînd, speriată, cu frica de a nu deștepta intransigența lui, ce pare pentru moment somnolentă:)* La 12 august... de azi într-o săptămînă... se transmite seara, de la Salzburg, un concert de Mozart. Un foarte frumos concert de Mozart. Cel mai frumos. Ai să vezi. Ai să-l asculți. O să-l ascultăm împreună. *Kleine Nachtmusik*... Cine ți-a spus dumitale că pentru a fi fericit e interzis să fii sensibil? Asta e o superstiție născocită de un prost... Și nu dumneata ești prostul acela. *Kleine Nachtmusik*. Mică muzică de noapte... Nu e frumos? E foarte frumos. Nu știi ce frumos e! Dacă aș ști să cînt... dar nu știu. Îmi pare rău. E o frază din *Andante*, pe care o țiu bine minte... O port în mine, de cîțiva ani, de cînd am auzit-o întîia dată. Uite, am să încerc. *(Se înclină spre el, gata să cînte. În momentul acesta sună telefonul.)* Telefonul! *(Sare brusc în picioare și face un pas spre telefon.)*

ȘTEFAN *(o urmează la fel de brusc. O apucă de mînă și cu capul face semn spre aparatul de telefon, care continuă să sune)*: Cine e?

CORINA *(șoptind, ca și cum s-ar teme să nu fie auzită de omul de la telefon)*: Nu pot să spun.

ȘTEFAN *(îi dă drumul, contrariat).*

CORINA *(tot în șoapte):* Rămîi aici. Și te rog să nu asculți. Contez pe... lenea dumitale. *(Cu pași ușori, intră în hol, trage de o parte și de alta ușile laterale de sticlă și, pe măsură ce ele se închid, soneria se aude din ce în ce mai slab, aproape de loc.)*

ȘTEFAN *(rămas pe terasă, o privește lung, Corina, de asemeni, pe el. Pe urmă ea ridică, cu un gest de curaj — același gest de „ce-o fi o fi" — receptorul).*

CORTINA

Același decor, cîteva zile mai tîrziu. Aparatul de radio a fost dat jos de pe măsuță și pus undeva într-un colț, unde nimeni nu se mai uită la el. Telefonul este și el vizibil scos din funcțiune. Tabla lui Bogoiu — dată jos din cui și pusă cu fața la perete. Este după masă, pe la ora cinci. Nu mai e mult pînă va însera, dar deocamdată e încă lumină de zi. Din culise se aude zgomotul unei mingi de ping-pong. Jocul pare a fi urmărit cu încordare, căci din cînd în cînd se aud exclamații, rîsete, voci: „da, nu, atenție". De asemeni, cînd glasul Corinei, cînd al lui Ștefan, anunțînd punctele: „6—2, 6—3, 7—3" etc.

SCENA I

BOGOIU, MAIORUL, un moment CORINA

Bogoiu și Maiorul sînt îmbrăcați în alb, pantaloni de pînză, cămașă cu mîneci scurte și cu gulerul deschis. Bogoiu, pantaloni scurți. Nu se simte bine în ținuta asta. Duce într-una mîna la gît, ca și cum și-ar căuta cravata absentă. Stă fiecare pe cîte un șezlong și privește în zare, cam încruntat. La ridicarea cortinei, un moment de tăcere, în care nu se aude decît, din culise, zgomotul mingii de ping-pong.

BOGOIU *(din adîncul meditației în care era cufundat)*: Domle, în cîte o fi astăzi? Uneori mi se pare că e în unșpce. Da' dacă stau și mă gîndesc, parcă ar fi în doișpce.

MAIORUL: Numa să nu fie în zece...

BOGOIU: În cîte zici? În zece? Nu, nu. În zece nu. Adică... de ce nu?

MAIORUL: Păi asta zic și eu: de ce nu?

BOGOIU: Stai! Va să zică *(numără pe degete)* azi una, ieri două, alaltăieri trei... Nu știu, nu știu, și pace. Am pierdut toate socotelile. O fi treișpce? O fi paișpce? Să fie miercuri? Să fie joi?

MAIORUL: Să fie vineri?

BOGOIU: Să fie vineri? vorba dumitale... M-au zăpăcit de tot... M-au amețit. *(O clipă de tăcere. Se aude din culise mingea de ping-pong.)* Îi auzi? Baat mingea aia de-o sfărîmă. Taca-taca-taca-taca, taca-taca-taca-taca... *(După un moment de tăcere.)* Să fie vineri?

MAIORUL: Ai?

BOGOIU: Zic, să fie vineri?...

MAIORUL: De...

BOGOIU: Eu parcă tot zic că nu-i. *(Miroase în vînt.)* Nu miroase a vineri...

MAIORUL: Le cunoști după miros?

BOGOIU: După miros. După lumină. După gust. Miercurea, bunăoară... *(Se oprește ca străbătut de o revelație. Aspiră o dată scurt pe nas, și pe urmă încă o dată, lung.)* Miercuri! Să știi că-i miercuri. *(Aspiră grăbit și scurt pe nas de cîteva*

ori, adulmecînd aerul, văzduhul, lumina... Se ridică în picioare nervos.) Miercuri e. Zău că-i miercuri.

(În momentul acesta sare o minge de ping-pong în scenă. Corina intră prin stînga, după minge. Rachetă în mînă. Șort. Cămașă de sport, pantofi albi. Aprinsă de joc. Intrînd, a prins ultima replică a lui Bogoiu și-i răspunde în treacăt, în timp ce se apleacă după minge.)

CORINA: Ba nu e miercuri!

BOGOIU: Da' ce e?

CORINA *(a luat mingea și e gata să iasă din scenă tot prin stînga):* O zi cu soare! *(Iese din scenă și, din culise, i se aude glasul anunțînd ultimul punct marcat:* „18—16".)

BOGOIU: „O zi cu soare". Asta de la el a învățat-o. A-nnebunit-o și pe ea. Pe toți i-a-nnebunit. Înainte se aveau ca șoarecele cu pisica, și acuma Ștefan în sus, Ștefan în jos. Barem *madame* Vintilă aia se ține de el din zori pînă-n noapte. Și s-au pus cu toții pe capu meu. Creta mi-au luat-o. Creionul — confiscat. Tocul — dispărut. Numa unghiile mi-au rămas. Ăștia-s nebuni, domle. Te joci cu ei? Om bătrîn cu pantaloni scurți... Te întreb eu pe dumneatale, să mă vadă la minister în halul ăsta, nu mă dă afară? Mă dă.

MAIORUL: Te dă.

BOGOIU: Cum?

MAIORUL: Zic: te dă.

BOGOIU: Păi, mă dă. *(Tăcere. Îl privește apoi lung pe Maior.)* Ei lasă, maiorule, că nici dumneatale nu ești mai frumos.

MAIORUL: Dar ce cusur am?

BOGOIU: Ce? Asta-i ținută de maior? Ăsta-i micu echipament, nene? Te lăsași să te-mbrace cum le-a trăsnit lor prin cap.

MAIORUL: Dacă-i ordin!... Toată lumea în alb! *(Cochet:)* Și să știi dumneata că nu-mi stă rău.

(Moment de tăcere. Se aude din culise glasul Corinei: „20—20. Eu servesc." Pe urmă, cîteva scurte bătăi de minge, și apoi tot glasul ei: „21—20". O lovitură scurtă de rachetă, și glasul ei anunță triumfător: „22—20".)

SCENA II

ACEIAȘI, CORINA, ȘTEFAN, MADAME VINTILĂ

CORINA *(intră rîzînd, cu racheta în mînă):* Campionul! L-am bătut pe campion. L-am bătut pe profesor.

ȘTEFAN *(intră de asemeni cu racheta în mînă):* Felicitările mele. Ești o elevă harnică și sînt un profesor bătut. Ai niște razante de neapărat.

MADAME VINTILĂ *(intrînd și ea tot prin dreapta, către Ștefan):* Hai să joci cu mine, acuma. *(Către Corina, cu oarecare bruschețe:)* Vrei să-mi dai racheta? *(După ce-i ia racheta din mînă, către Ștefan:)* Vii?

ȘTEFAN: Nu. Fac o pauză. Pentru moment sînt obosit.

MADAME VINTILĂ: A! Înțeleg. Am uitat să-i cer consimțămîntul. *(Către Corina:)* Îl lași să joace cu mine?

ȘTEFAN *(sec și fără chef de glumă):* Nu înțeleg întrebarea.

MADAME VINTILĂ: Nu-i nimic; ea înțelege. *(Către Corina:)* Spune, îl lași?

ȘTEFAN: Doamnă Vintilă, e o glumă proastă. Renunță.

CORINA: Dar nu e de loc o glumă, Ștefan. *(Către madame Vintilă:)* Îl las.

MADAME VINTILĂ: Mulțumesc. Cît ești de generoasă! Să știi că n-am să abuzez. Peste un sfert de oră ți-l dau înapoi.

CORINA: Ești modestă și meriți o recompensă. Uite, ți-l las... trei sferturi de oră.

MADAME VINTILĂ: Ce imprudență! Nu ți-e frică?

CORINA: Ba da. Tremur. Cred că se vede.

MADAME VINTILĂ *(tăioasă, de astă dată fără ironie):* Se vede mai mult decît îți imaginezi. *(Mai încet, numai către ea, destul de răspicat totuși, pentru ca să audă toată lumea:)* Se vede foarte clar. Totul.

ȘTEFAN *(sincer plictisit):* Dar terminați odată, pentru Dumnezeu! Sînteți insuportabile dumneavoastră cînd aveți humor.

MADAME VINTILĂ *(îl ia de braț, cochetă):* În schimb, dumneata ești răpitor cînd te superi. *(Calină:)* Hai să jucăm.

ȘTEFAN: Nu joc. Ți-am spus că nu joc. Sînt obosit. Mai tîrziu. Acuma, uite, joacă cu domnul Bogoiu.

BOGOIU *(aproape indignat):* Te rog!

ȘTEFAN: Sau cu maiorul.

MADAME VINTILĂ: Perfect. Și dumneata ne arbitrezi. Hai, domnule maior.

MAIORUL *(e tentat, dar se lasă greu):* De, coniță, numai să pot...

MADAME VINTILĂ: Cum să nu poți! Cu așa arbitru... *(Îl ia de mînă pe Maior și-l trage după ea. Către Ștefan:)* Hai!

ȘTEFAN: Zău, sînt obosit. Să vă arbitreze Jeff. *(Strigă spre culise:)* Jeeff!

MADAME VINTILĂ: Lasă-l pe Jeff. Dumneata ne arbitrezi.

ȘTEFAN *(o urmează cu oarecare resemnare)*: Dacă ții neapărat...

MADAME VINTILĂ: Țiu.

CORINA *(care a urcat între timp spre planul II și s-a oprit lîngă măsuța de nuiele, uitîndu-se printre hîrtii)*: Doamnă Vintilă! Ai o scrisoare. *(Îi arată un plic.)*

MADAME VINTILĂ: Da. Lasă... Mai tîrziu... *(Iese împreună cu Maiorul și Ștefan.)*

SCENA III

CORINA, BOGOIU

Corina ține o secundă plicul în mînă, și pe urmă îl pune la loc, pe măsuță, cu un zîmbet. Îl privește pe Bogoiu, care a rămas încruntat pe șezlong, pe terasă.

CORINA: Supărat?

BOGOIU *(nu răspunde)*.

CORINA: Supărat rău?

BOGOIU *(după o scurtă tăcere, brusc)*: Domnișoară Corina, să-mi dea cravatele-napoi.

CORINA: Cine să ți le dea?

BOGOIU: Cine mi le-a luat.

CORINA: Ți le-a luat cineva?

BOGOIU: Te faci că nu știi? Dumneata nu vezi că eu umblu de atîtea zile despuiat, cu gîtul gol? *(Cu o reală pudoare:)* Mi-e rușine. Zău că mi-e rușine. Mi-a luat pantalonii mei buni și mi-a

dat pe ăștia scurți. N-am zis nimic. Mi-a luat cămașa și mi-a dat pe asta tăiată. N-am zis nimic. Dar cravata, frate, cravata? Am cincizeci și doi de ani, și în cincizeci și doi de ani cu numa cu cravată am umblat.

CORINA: Ai început de tînăr.

BOGOIU: Ei! Îți vine bine să glumești. Dumitale nu ți-a luat nimeni cravata.

CORINA: Ba mi-a luat-o.

BOGOIU: Zău?

CORINA: Sigur. Uite. *(Îi arată gîtul gol.)*

BOGOIU: Nu, duduie. Să lăsăm gluma. Eu așa nu pot să trăiesc.

CORINA: Cum așa?

BOGOIU: Fără cravată. Mă-năbuș.

CORINA *(se apropie de el)*: Domnule Bogoiu! Ai dumneata încredere în mine?

BOGOIU: Am.

CORINA: Atunci... ascultă-mă. *(Îi ia ușor mîna cu care Bogoiu s-a ținut tot timpul scenei, acoperindu-și gîtul gol, și i-o dă jos. El rezistă puțin, cum ar rezista un bolnav căruia îi deplasezi o mînă scrîntită, de teamă să nu-l doară. După ce a terminat operația asta, care de altfel n-a durat decît două secunde, Corina face doi pași înapoi, și-l privește.)* Ești mai frumos așa.

BOGOIU *(surprins, cu neîncredere, sceptic din prudență, dar parcă voind să creadă)*: Zău?

CORINA: Dacă-ți spun! Mult mai frumos. Mai tînăr, mai bărbat, mai... marinar. Da, da, mai marinar. Cu cravata aia oribilă — fiindcă să știi: era o-ri-bi-lă cravata aia — cu gulerul ăla, ce erai? Un civil. Pe cînd așa, ai o înfățișare stranie, o înfățișare de navigator... Ei, ce vrei dumneata? Cînd treci pe aici, pe terasă, cu gulerul dumitale de cauciuc și cu cravata

neagră, să te arate toți cu degetul: uite-l pe domnul Bogoiu, subșef de birou la Ministerul de finanțe? Sau să se întrebe în sinea lor, cu puțină neliniște, cine să fie oare străinul ăsta, cu gîtul ars de soare, cu obrajii bătuți de vînt? De unde vine? Unde se duce? Pe ce mări a călătorit? Ce oceane a străbătut? Și spre ce zări nevăzute privește, atunci cînd trece pe terasa pensiunii Weber, cum ar trece pe coverta unui vapor? *(A vorbit fără ironie, cu sinceritate, cu convingere, cu convingerea cuiva care se joacă cu un copil, dar se lasă prins în acest joc și crede în el. Bogoiu ascultă cu gravitate, readus la visurile lui. Moment de tăcere.)* Crede-mă pe mine, domnule Bogoiu. Noi sîntem vechi prieteni. Rămîi așa cum ești: ești foarte bine. Cînd mă uit la dumneata, am impresia că ești un adevărat lup de mare.

BOGOIU *(gînditor)*: Lup...

CORINA *(confirmînd)*: ... de mare...

BOGOIU *(surîde îmbunat, pe urmă redevine grav)*: Domnișoară Corina. Dacă mă iubești... vreau să spun..., dacă sîntem într-adevăr prieteni..., în cîte e azi?

CORINA: Nu știu.

BOGOIU *(se bosumflă subit)*.

CORINA: Îți dau cuvîntul meu de onoare că nu știu.

BOGOIU: Atunci, sînt pierdut.

CORINA: De ce?

BOGOIU: Fiindcă eu nu pot să trăiesc așa. Cu ziua asta care nu știi de unde începe și unde se termină... Parcă-i o singură zi, una singură, lungă, lungă, lungă. N-are nume, n-are număr. Ai vrea s-o prinzi din zbor, s-o iei de gît și s-o

întrebi: cum te cheamă? Te cheamă luni? Te cheamă marți? Spune!

CORINA: Și ea nu vrea să spună.

BOGOIU: Nu. Nu vrea.

CORINA: Nu vrea, și bine face... *(Se apropie de el.)* Nu ești cuminte, domnule Bogoiu, și, drept să-ți spun, nu te pricep de loc. De ani de zile umbli după un vis, și acum cînd în sfîrșit visul este sub ochii dumitale, cînd e aici la un pas și nu așteaptă decît să-l vezi, dumneata întorci capul, închizi ochii și-l lași să treacă. „Unde mi-e cravata?“ „În cîte e azi?“ De asta îți arde dumitale? *(Îl scutură ușor de umăr.)* Trezește-te! Ce ai vrut dumneata să ai mai mult în viață? Un vapor. Ei bine, îl ai.

BOGOIU: Unde e?

CORINA: Aici. Ăsta nu e un vapor? Ssst! Ascultă, nu auzi nimic?

BOGOIU *(după un moment de atenție încordată):* Ba da. Un foșnet. Brazii.

CORINA: Nu sînt brazii. Sînt valurile. Dacă vrei... sînt valurile. Nu vrei?

BOGOIU *(care nu înțelege încă bine, dar se lasă prins în joc):* Ba vreau.

CORINA: Atunci, ce mai aștepți ca să iei comanda vaporului? Sîntem pe un vapor și dumneata ești căpitanul nostru. Nu vezi? Sîntem pe mare. Nu știu pe ce mare. Spune dumneata una. Alege-o dumneata. Sîntem în larg. Nimeni nu vine, nimeni nu pleacă. Și nu se vede nici o pînză cît e marea de mare, nici un catarg, nici o sirenă. *(Se duce spre stînga și strigă, cu mîinile pîlnie la gură:)* Uuu! Uuu! *(Se întoarce spre Bogoiu:)* Vezi? Nimeni. Liniște. Mergem așa de lin, că parcă nici motoarele nu se mai aud!

Doar apa cum plescăie la proră... *(Cu o schimbare de voce:)* Ce viteză avem, căpitane?

BOGOIU *(care a intrat deplin în joc, dă explicații tehnice):* Cred că douăzeci de noduri pe oră! Precis nu vă pot răspunde. Ar trebui să trecem pe la cabina de comandă, să verificăm indicatoarele.

CORINA: Să trecem. Pe unde o luăm?

BOGOIU *(indicînd scara și făcîndu-i loc):* Pe aici.

CORINA: După dumneata, căpitane! Ia-o-nainte, să-mi arăți drumul.

BOGOIU *(în timp ce urcă scara):* Vedeți cum sînt silit să merg cu viteză redusă, douăzeci de noduri, înțelegeți, e o nimica toată pentru mine. Dar îmi menajez pistoanele. Am un mic ac ros la compas. Și l-am pus sub observație. *(A ieșit din scenă pe la capătul de sus al scării. Corina e și ea gata să iasă pe acolo, cînd prin dreapta, jos, intră Ștefan.)*

SCENA IV

CORINA, ȘTEFAN

ȘTEFAN: Duduie Corina...

CORINA *(de sus, aplecată peste rampa scării):* Da?

ȘTEFAN: Voiam să-ți spun un cuvînt.

CORINA: Acuma? Nu se poate mai tîrziu? Tocmai îmi explica ceva căpitanul.

ȘTEFAN *(a ajuns lîngă scară și o ia de mînă peste rampă):* Te rog să ierți scena de adineauri. A fost stupidă.

CORINA *(surîde ușor, își desprinde mîna dintr-a lui și, fără să răspundă, iese din scenă, urmîndu-l pe Bogoiu, care a ieșit înaintea ei).*

SCENA V

ȘTEFAN, MADAME VINTILĂ

Ștefan ridică din umeri, neînțelegînd. Se apropie fără treabă de măsuța din hol, se uită cu neatenție printre hîrtii, ridică plicul lui *madame* Vintilă, îl privește o clipă, aproape fără să-l vadă, îl pune la loc. Se întoarce pe terasă, se întinde pe șezlong.

MADAME VINTILĂ *(intră prin dreapta, cu racheta de ping-pong în mînă)*: Ai evadat.

ȘTEFAN: Da. Te prevenisem. Nu sînt bun de arbitru.

MADAME VINTILĂ: Mă întreb de ce ești bun, cînd e vorba de mine?

ȘTEFAN: E un reproș?

MADAME VINTILĂ: Nu. O vorbă, așa... *(Moment de tăcere. Ea se apropie de șezlong, se oprește o clipă la spatele lui Ștefan și pe urmă îi trece mîna prin păr.)*

ȘTEFAN *(fără s-o privească)*: Ai o scrisoare acolo pe masă.

MADAME VINTILĂ: Da... știu.

ȘTEFAN: Nu o deschizi?

MADAME VINTILĂ: Ești curios?

ȘTEFAN: Cred că ți-am mai spus: eu aici nu am nici o curiozitate.

MADAME VINTILĂ: Știu... te-ar surmena.

ȘTEFAN: Întocmai. M-ar surmena. Dar mă gîndesc că era un timp cînd plîngeai dacă-ți întîrzia o scrisoare. Și acum le lași să treneze ceasuri întregi, fără să le deschizi.

MADAME VINTILĂ: Era un timp... Acuma e alt timp. Vacanță! De la dumneata am învățat

cu toţii vorba asta. *(Se înclină spre el, cochetă, aproape obraz la obraz)*. Te superi c-am învăţat-o aşa de bine?

ŞTEFAN *(se ridică de pe şezlong, în defensivă)*: Trebuie să-ţi spun ceva.

MADAME VINTILĂ: Grav?

ŞTEFAN: Foarte grav.

MADAME VINTILĂ: Bănuiam. Trebuie să fie foarte grav, de vreme ce te-ai sculat în picioare.

ŞTEFAN: Foarte grav şi... foarte greu de spus.

MADAME VINTILĂ: Să te ajut eu?

ŞTEFAN: Nu. Spun singur. Da' să ştii că e ceva complet caraghios... Uite: *(retezat)* am impresia că-mi faci curte.

MADAME VINTILĂ: Eu?

ŞTEFAN: Nu ţi-am spus că e caraghios?

MADAME VINTILĂ *(încercînd să glumească, încercînd să fi degajată; dar în fond replica lui Ştefan a lovit just)*: Şi cum ţi-a venit asta?

ŞTEFAN: A! E o manie. O idee fixă. Mi se pare mereu că mi se face curte. Evident, e ridicul. Mă cunosc doar foarte bine. Curte! Curte pe ce? Pe nasul ăsta jupuit? Pe fruntea asta îngustă? Pe ochii ăştia fără culoare?

MADAME VINTILĂ: Totuşi...

ŞTEFAN *(tăind-o repede)*: Totuşi, o idee fixă. E o idee fixă. Mi-a intrat în cap că mă iubeşti, şi acuma fiecare cuvînt pe care mi-l spui mi se pare o aluzie. Fiecare gest — o invitaţie.

MADAME VINTILĂ: Te asigur...

ŞTEFAN: Că nu-i adevărat. Ştiu. Asta ar mai lipsi. Dar pentru liniştea mea, pentru buna noastră prietenie, pentru pacea pensiunii Weber, lasă-mă să-ţi spun că dacă cumva, prin absurd, prin imposibil, ar fi totuşi adevărat...

MADAME VINTILĂ: Da...

ȘTEFAN: Dacă printr-o aberație, prin cea mai stupidă aberație, m-ai iubi, sau ai vrea să mă iubești, sau ți s-ar părea că mă iubești...

MADAME VINTILĂ: Ei bine...

ȘTEFAN: Ei bine, ți-aș spune nu!

MADAME VINTILĂ: De ce nu?

ȘTEFAN *(simplu și ferm):* Sînt în vacanță.

MADAME VINTILĂ: Nu ți se pare că abia acum începi să fii ridicul?

ȘTEFAN: Nu. Ridicul sînt mai demult. Acum încep să fiu clar. Ascultă-mă. *(Îi vorbește neted, bărbătește, fără brutalitate însă:)* Jocul ăsta nu mă interesează. Aici, nu mă interesează. E prea complicat. Scene, cuvinte cu subînțeles, zîmbete. De ce ai rîs? De ce n-ai rîs? Vino aici, du-te-ncolo, iubește-mă, nu mă iubi, de ce nu mă iubești?... Nu, nu și nu.

MADAME VINTILĂ *(înțepată):* Și încă o dată nu.

ȘTEFAN: Da. Și încă o dată nu. De foarte multe ori nu. Fii ironică, dacă vrei, dar înțelege-mă dacă poți. E și asta o voluptate: să nu iubești. E mai simplu. E mai sigur.

MADAME VINTILĂ: Nu știu, zău, ce să cred despre dumneata.

ȘTEFAN: Crede că sînt un îngîmfat, un vanitos, un închipuit, un prost-crescut, un imbecil... crede toate astea și dă-mi mîna.

MADAME VINTILĂ *(demnă, ridică din umeri, îi întoarce brusc spatele și urcă spre hol).*

ȘTEFAN *(o urmează):* A, nu. Nu așa. Aici e ca la ping-pong. E fără supărare. Ai jucat și ai pierdut. Să ne strîngem frumos mîna ca doi sportivi de treabă, și gata. Data viitoare cîștigi dumneata.

MADAME VINTILĂ *(aproape fără voie, îi dă mîna, fără convingere. El i-o strînge tare, băiețește,*

dar ea și-o retrage încurcată. O dată liberă, se-ndreaptă într-o doară spre măsuța din hol. Acolo zărește plicul, îl ia în mînă, îl deschide, scoate o scrisoare afară și începe s-o citească.

ȘTEFAN *(care a urmărit-o cu privirea):* Vezi? Ai și cîștigat.

SCENA VI

ACEIAȘI, MAIORUL, JEFF

MAIORUL *(intră prin dreapta, cu racheta în mînă, transpirat, gîfîind, roșu la față):* Cine a cîștigat? Eu am pierdut. M-a bătut copilul ăsta de m-a frînt. *(Se prăbușește pe un șezlong.)*

JEFF *(a intrat după Maior; e și el aprins de joc):* Adevărat că l-am frînt. Primul set, 21 la 5. Al doilea set, 21 la 3. Dă cu racheta ca fetele.

ȘTEFAN: Și te mai lauzi că l-ai bătut!... Așa adversar, așa victorie. Bravo, Jeff!

JEFF *(ostil, cu bruschețe):* Te rog să nu-mi spui Jeff.

ȘTEFAN: Nu te cheamă Jeff?

JEFF: Pentru dumneata, nu.

SCENA VII

ACEIAȘI, CORINA

CORINA *(intră prin fund, ușa din stînga):* Jeff! Ce-i asta?

JEFF *(foarte serios, către ea):* Dumneata să nu te amesteci între noi bărbații.

CORINA *(nici nu-l aude, coboară spre terasă, spre Jeff):* Ce-i asta, Jeff? Ce fel de vorbă-i asta?

Şi ce e halul ăsta pe tine? Ţi-am spus să nu mai joci în soare. Unde ţi-e batista?

JEFF *(se caută în buzunar încurcat)*.

CORINA: Sigur. Iar n-ai batistă. *(O scoate pe a ei din buzunar, îl şterge pe frunte, pe obraji. El se lasă ca un copil bosumflat. Moment de tăcere încurcată.)*

ŞTEFAN *(încearcă o diversiune)*: Nu facem o partidă, Jeff?

JEFF *(tresărind)*: Cu dumneata, nu.

CORINA *(severă)*: Jeff!

ŞTEFAN *(către* madame *Vintilă, care tot timpul a stat deoparte, citindu-şi scrisoarea)*: Nu facem o partidă?

MADAME VINTILĂ: Mulţumesc. Am făcut astăzi una cu dumneata, şi mi-e de ajuns. *(Iese ostentativ prin fund, dreapta.)*

ŞTEFAN: Am rămas fără partener. *(Strigă:)* Domnu Bogoiu!...

CORINA *(care continuă să pună ordine în toaleta lui Jeff)*: Lasă-l pe Bogoiu. E ocupat.

ŞTEFAN: Atunci, domnule maior, cu tot regretul, trebuie să recurg la dumneata. Hai.

MAIORUL: Iar, frate?... Abia mă aşezai.

ŞTEFAN: Nu-i nimic. Te antrenezi.

MAIORUL *(resemnat, se ridică foarte greu şi îl urmează. Ies amîndoi prin dreapta, planul prim)*.

SCENA VIII

CORINA, JEFF

CORINA *(a terminat toaleta lui Jeff)*: Aşa, şi să nu te mai prind fără batistă. Acuma ia-o pe a

mea. *(Îi întinde batista cu care l-a șters pe frunte.)*

JEFF *(ia batista îmbufnat și rămîne cu ea în mînă):* Domnișoară Corina, nu-mi place gluma asta.

CORINA: Dar nu e o glumă.

JEFF: Eu am șaisprezece ani...

CORINA: Cei mulți înainte.

JEFF *(continuînd):* ...și dumneavoastră vă purtați cu mine de parc-aș avea opt. De ce? Vedeți, eu primesc orice glumă cînd vine de la dumneavoastră. Orice, pentru că...

CORINA: Pentru că?

JEFF *(ar vrea probabil să spună „pentru că vă iubesc", dar nu poate. Ridică din umeri, lăsînd gîndul întrerupt. Pe urmă izbucnește violent):* Dar nu în fața lui. Nu cînd mă vede el.

CORINA: Cine „el"?

JEFF: Știți prea bine. El.

CORINA: Nu are nume?

JEFF *(tace).*

CORINA *(foarte aproape de el):* Jeff! Întreb dacă are nume.

JEFF: Are, dar eu nu pot să-l spun. *(Gata să plîngă:)* Nu pot, nu vreau.

CORINA: Uită-te la mine.

JEFF *(privește în jos, încăpățînat).*

CORINA: Nu vrei să te uiți la mine?

JEFF *(ridică privirea spre ea).*

CORINA *(îi vorbește foarte simplu):* Jeff, eu iubesc pe cineva de aici.

JEFF *(dezolat):* Știu...

CORINA: Pe tine. *(Îl sărută pe obraz.)* „El"! Dar el n-are timp de noi, Jeff.

SCENA IX

ACEIAȘI, UN CĂLĂTOR, NEVASTA LUI

Intră prin stînga, prăfuiți de drum, încărcați cu valize, pachete, șaluri, paltoane, un domn și o cucoană.

DOMNUL *(punînd jos valizele și răsuflînd):* Uf! Bine că sosirăm. Ziceam că ne-apucă noaptea pe drum. Fir-ar ai dracului cu șoseaua lor.

CUCOANA *(cu un strigăt alarmat):* Costache!

DOMNUL: Ei?

CUCOANA: Cutia!

DOMNUL: Ce cutie?

CUCOANA: Cutia roșie de pălării...

DOMNUL *(încercînd să-și amintească):* Cutia roșie de pălării... A! E jos în mașină.

CUCOANA: Să nu plece cu ea.

DOMNUL: Cum o să plece, dragă, că nici nu l-am plătit. Și n-a rămas și cufărul ăl mare?

(Corina și Jeff au privit uluiți apariția celor doi. Nu înțeleg nimic și se întreabă din ochi unul pe celălalt. În sfîrșit, Corina se decide să intervină. Face cîțiva pași spre cei doi.)

CORINA: Dumneavoastră... pe cine căutați?

DOMNUL: Dumneata ești domnișoara Weber?

CORINA: Nu.

DOMNUL: Noi pe dumneaei o căutăm.

CORINA: Pe care „dumneaei"?

DOMNUL: Pe domnișoara Weber.

CORINA: Care domnișoară Weber?

DOMNUL: A, sînt mai multe! Păi, pe una din ele.

CORINA *(din ce în ce mai îngrijorată):* Pentru ce?

DOMNUL: Pentru cameră.

CORINA: Ce cameră?

DOMNUL: Camera...

CUCOANA: Camera de la jurnal... *(Își deschide poșeta și scoate de acolo o coupură de ziar, pe care o citește:)* „Vila Weber. Județul Ciuc. Gara Gheorghieni. Lîngă Ghilcoș. Poziție admirabilă în pădure. Pensiune completă, 180 de lei pe zi. Adresați domnișoara Weber."

CORINA: Și?

DOMNUL: Și nimic. Am venit.

CORINA *(dezolată)*: Ați venit! *(Strigînd spre culise, stînga:)* Ștefan! Ați venit! Ștefan!

ȘTEFAN *(din culise)*: Daa.

CORINA: Vino un moment, te rog. *(Către cei doi:)* Ați venit... ca să stați...

CUCOANA: Că n-om fi venit ca să plecăm!

SCENA X

ACEIAȘI, ȘTEFAN

ȘTEFAN *(intrînd cu racheta în mînă)*: Ce s-a-ntîmplat?

CORINA *(încet, numai către el)*: Ăștia doi...

ȘTEFAN: Ei?

CORINA: Au venit.

ȘTEFAN: Cum au venit?

CORINA: Au venit să stea aici.

ȘTEFAN: Aici, la noi?

CORINA: Da, în pensiune.

ȘTEFAN: Nu se poate. *(Face un pas spre cei doi.)* Dumneavoastră pe cine căutați?

DOMNUL: Am mai spus o dată: pe domnișoara Weber.

ȘTEFAN: Nu există.

DOMNUL: Cum nu există, domle, cum nu există? Mă rog, pensiunea Weber...
ŞTEFAN: Nu-i aici.
DOMNUL: Da' unde-i?
ŞTEFAN: Habar n-am.
CUCOANA: Ia ascultă, tinere, dumneata îţi baţi joc de noi? Ce? Noi nu ştim pe ce lume umblăm?
DOMNUL: N-am luat noi automobilul de la Gheorghieni, că zicea că autobuz nu mai este pînă mîine dimineaţă?
CUCOANA: Şi nu ne-am tocmit cu trei sute de lei pîn-aici?
DOMNUL: Şi nu ne-a zis şoferul că-i aici, sus, între brazi?
CUCOANA *(argument suprem)*: Şi nu scrie afară, pe firmă, mare de-ţi ia ochii, „Pension Weber"?
ŞTEFAN *(către Jeff, încet)*: Ce firmă e?
JEFF *(acelaşi joc)*: Firma de sus, deasupra balconului. N-am putut s-o iau jos.
ŞTEFAN: Ei, şi dacă scrie? Ce, dumneata crezi tot ce scrie? Dac-o scrie afară Karlsbad, înseamnă că aici e Karlsbad?
DOMNUL *(rămîne un moment descumpănit de argument)*.
CUCOANA *(şi ea un moment derutată, îşi revine cu energie)*: Karlsbad, ne-Karlsbad, noi aici rămînem. Nu mă mişc din loc pînă nu vine domnişoara Weber. *(Se aşază pe valiză.)* Strig-o, Costache!
DOMNUL *(strigînd)*: Să vie domnişoara Weber! Să vie domnişoara Weber!
ŞTEFAN *(alarmat)*: N-o striga, domnule, că te aude.
DOMNUL: Ba strig, domnule, strig. *(Se îneacă, tuşeşte.)*
ŞTEFAN *(către Jeff, încet)*: Jeff, du-te sus şi ţine de vorbă pe *Fräulein* Weber. Nu cumva să

coboare. Dacă e nevoie, închide-o în cameră cu cheia.

CORINA *(tot către Jeff, încet):* Și spune-i lui Bogoiu să vie aici repede.

(Jeff iese.)

SCENA XI

ACEIAȘI, fără JEFF

DOMNUL *(care un moment tăcuse pentru ca să-și recapete suflul pierdut):* Domnișoara Weber, Weber, Weber...

CORINA *(se apropie de el, cu mari menajamente):* Domnule, calmează-te.

CUCOANA: Nu te calma, Costache!

DOMNUL *(intransigent):* Nu mă calmez. Weber! Weber! *(Se îneacă iar și tușește.)*

CORINA: Vai de mine! I se face rău. Apă, apă!

DOMNUL *(sufocat, face semn cu mîna că nu-i nimic, că n-are nevoie de ajutor. Corina, cu alarmă simulată, aleargă în hol și toarnă un pahar cu apă, pe care-l aduce. Ștefan l-a apucat ferm pe Domn și-l duce spre un șezlong. Cu o ultimă tresărire de voință, Domnul mai apucă să strige o dată: „Weber!“. Ștefan a izbutit să-l așeze pe șezlong, unde aproape îl imobilizează. Corina îi toarnă cu de-a sila paharul cu apă pe gît, obligîndu-l să-l bea. Domnul a rezistat cît a rezistat, dar acum e obosit. Șezlongul, apa l-au moleșit. Rămîne în șezlong o clipă, fără suflu. La dreapta lui — Ștefan, la stînga — Corina. Cucoana a urmărit jocul mirată, neînțelegînd nimic, amețită puțin de rapiditatea mișcărilor)*

CORINA: Astmă. E astmatic, săracul.

ŞTEFAN: E astmatic şi vine la munte. Moarte sigură.

DOMNUL *(tresare)*: Ai? *(Încearcă să se ridice. Cu o singură mînă, Ştefan îl obligă să rămînă locului.)*

CUCOANA: Costache! Scoal' d-acolo! Scoal' d-acolo, n-auzi?

SCENA XII

ACEIAŞI, BOGOIU

Bogoiu intră pe scara din fund, coboară în grabă treptele. Corina se duce spre el.

BOGOIU: M-aţi chemat?

CORINA: Căpitane, sînt doi pasageri clandestini pe vapor.

BOGOIU *(arătîndu-i din ochi pe cei doi)*: Ăştia?

CORINA: Ăştia.

BOGOIU *(coboară din planul I. Vorbeşte autoritar şi sobru. E pătruns de ceea ce face)*: Voi sînteţi clandestinii?

DOMNUL *(care şi-a revenit în parte, dar uluit de întrebare)*: Cum clandestini?

BOGOIU: Te faci că nu ştii? Adă-ncoa biletele. Să le văd.

DOMNUL *(din ce în ce mai uluit)*: Ce bilete, domle?

CUCOANA: Şi cine eşti dumneata?

BOGOIU: Voiajezi fără bilete şi mă mai întrebi cine sînt. O să vezi dumneata cine sînt eu.

CUCOANA: Ba, pardon. Nu voiajăm fără bilete. Biletele le am eu. Sînt aici. *(Îşi deschide poşeta — o poşetă imensă — în care scotoceşte un timp, şi scoate, în fine, două jumătăţi de bilet de tren.)* Poftim.

BOGOIU *(a luat biletele şi le-a cercetat)*: Nu-s astea. Nu-s bune. Altele.

CUCOANA: Cum să nu fie bune, păcatele mele? Noi plătim jumătate preț, că dumnealui e funcționar la Regie. Uite și carnetul. *(Scoate un carnet de identitate, pe care i-l întinde, dar la care Bogoiu nici nu se ostenește să se uite.)*

BOGOIU: Nu-s bune, madam. Astea-s de tren.

CUCOANA: Păi da' de ce să fie?

BOGOIU: De vapor.

DOMNUL *(scos din sărite):* Ia ascultă, domnule, ați înnebunit? Sau vreți să ne-nnebuniți pe noi? Ce e comedia asta? Cu mine să nu vă jucați! M-auzi? Să nu vă jucați. Eu nu știu multe.

CUCOANA: Costache!

DOMNUL *(pornit de tot):* Nici un Costache. Da' pînă cînd? Aici am venit, aicea rămîn. Nici nu vă cunosc. N-am venit la dumneavoastră. Eu la domnișoara Weber am venit. Să vie domnișoara Weber! Vreau s-o văd pe domnișoara Weber!

SCENA XIII

ACEIAȘI, MADAME VINTILĂ, MAIORUL

În cursul ultimelor replici, a intrat prin fund, ușa din stînga, madame Vintilă. A auzit țipete și a ieșit să vadă ce se întîmplă. Privește cu curiozitate grupul de pe terasă, întrebînd din ochi, cînd pe unul, cînd pe celălalt, ce se petrece. Tot jocul destul de șters, pentru a nu distrage atenția spectatorului de la grupul principal.

MAIORUL *(intră prin dreapta, cu racheta în mînă, uimit de țipete, dă nas în nas cu Domnul):* Ce e, domnule? Ce te-a apucat?

DOMNUL: Dumneata ești domnișoara Weber?
MAIORUL: Nu.
DOMNUL: Atunci, ce te-amesteci? *(Continuă să țipe:)* Weber! Weber!

SCENA XIV

ACEIAȘI, JEFF

Jeff intră în scenă, coborînd scara din fund, acceptă să-i vorbească lui Ștefan, pentru că în cei doi intruși simte o primejdie comună. Dar e sobru, fără comunicativitate, atitudine de „serviciu comandat".

ȘTEFAN: Ce e nou, Jeff?
JEFF: A auzit voci și a vrut să coboare. Am încercat s-o opresc, n-a vrut și... am închis-o. Uite cheia.
ȘTEFAN: Dă-o-ncoa. *(Către cei doi intruși:)* Așa. Și acum să stăm liniștiți de vorbă.
DOMNUL *(țipînd mereu):* Cu dumneata nu stau de vorbă, domle. Nu te cunosc.
ȘTEFAN: Rău faci. Ascultă-mă. Ascultați-mă. Dumneavoastră vreți s-o vedeți pe domnișoara Weber? N-o s-o vedeți. Nu e. Nu mai e. O să strigați. O dată, de două ori, de nouă ori. Și n-o să vie. Vedeți cheia asta? E de la odaia ei. *(Pune cheia în buzunar.)* Cred că înțelegeți.
DOMNUL *(gest de protest).*
ȘTEFAN: A! Știu ce o să spuneți. Că, țipînd, v-ar putea auzi altcineva. Un vecin... un jandarm...
DOMNUL *(gest de satisfacție, care vrea să spună: „Ei vezi? Ei vezi?").*
ȘTEFAN: Eroare, domnul meu. Profundă eroare. Ziceați că ați venit cu automobilul. Mă rog,

ați văzut dumneavoastră pe tot drumul, pînă aci, o casă?

MAIORUL: O singură casă?

MADAME VINTILĂ: Un bordei?

BOGOIU: N-ați văzut. Și de unde să vedeți, dacă nu e?!

ȘTEFAN: Sîntem singuri. Absolut singuri. Pînă la Ghilcoș, paisprezece kilometri.

JEFF: Pînă la Gheorghieni, treizeci și șase.

ȘTEFAN: Cine să vă audă pînă acolo? *(Domnul și Cucoana ascultă consternați, reduși la tăcere de „logica faptelor".)* Prin urmare, nu e mai bine să stăm cuminte de vorbă? O să ne înțelegem. Să vedeți că o să ne înțelegem. Ia dumneata loc. *(Îl ia pe Domn și-l duce din nou spre șezlong. Domnul se lasă greu, dar nu rezistă propriu-zis — mai ales Corina fiind lîngă el și ajutîndu-l, cu multe menajamente, să se așeze.)* Și dumneata... *(Îndreptîndu-se spre Cucoană:)* Dumneata aici... *(Se duce la șezlongul lui, îl apropie de cel pe care șade Domnul și pe urmă continuă, cu gravitate:)* Doamnă! Nu știu dacă vă dați seama de importanța gestului meu. Dumnealor mă cunosc și mă vor înțelege. *(Arătînd-o pe* madame *Vintilă:)* Dumneaei mai ales. Scaunul acesta este al meu. *(Magnanim:)* Vi-l ofer. Da. Vi-l ofer. Ședeți. *(Cucoana l-a urmărit buimăcită de locvacitatea lui. Se apropie timidă — e primul ei moment de timiditate — și ia loc cu un sentiment de nesiguranță.)* Da, da, puteți ședea. Așa... Și acum, prietenește — da' știți? — prietenește: ce căutați dumneavoastră aici?

(Între timp, toată lumea s-a apropiat de planul I, spre centrul rampei. Distribuția grupului e următoarea: Domnul și Cucoana, fiecare pe cîte un șezlong. Corina și Ștefan—în picioare,

între cele două șezlonguri — Corina de partea Domnului, Ștefan de partea Cucoanei. Maiorul, Bogoiu, *madame* Vintilă și Jeff închid șezlongurile într-un semicerc. În momentul în care Ștefan a pus ultima întrebare, grupul a fost constituit cum am spus mai sus, și toată lumea îi fixează pe cei doi. Moment de tăcere. Domnul și Cucoana nu știu ce să răspundă.)

CORINA: Aici... în pustietatea asta?
ȘTEFAN: De ce nu vă duceți la Borsec, că-i apă gazoasă?
CORINA: De ce nu vă duceți la Sovata, că-i muzică militară?
MAIORUL: De ce nu la Sinaia, că-i ruletă?
MADAME VINTILĂ: De ce nu la mare?
JEFF: De ce nu la șes?
BOGOIU: De ce nu la deal?
CORINA: Da' aici? Ce să vedeți aici? Pe noi?
BOGOIU: Sau ați fi venit să-l vedeți pe dumnealui *(îl arată pe Maior)* cum prinde pești? V-ați ars. Nu prinde nici unul. Vă spun eu.
DOMNUL *(brusc interesat)*: Sînt și pești?
BOGOIU: Sînt, dar cine i-a văzut?
DOMNUL *(cu satisfacție, către nevastă)*: Ei, madam? Ziceai să nu-mi iau undița. Dacă te ascultam pe dumneata...
MAIORUL *(direct vizat)*: Și ai luat-o?
DOMNUL: Se putea, nene? E jos, în automobil.
MAIORUL: De ce?
DOMNUL: Cum de ce? Ca să pescuiesc.
MAIORUL: Să pescuiești, ce?
DOMNUL: Pești.
MAIORUL: Peștii mei?!
BOGOIU: Peștii lui?!

DOMNUL *(care începe din nou să se indigneze):* Cum ai dumitale, domle? Cum ai lui, domle? Ce? I-ați ștampilat?

ȘTEFAN *(prezidențial):* Vă rog, domnilor, vă rog. Să nu ne pierdem calmul. Calmul așa de greu cîștigat. Să revenim la ce ne interesează și să discutăm fără digresiuni. Nu-i așa, doamnă? Fără digresiuni.

CUCOANA *(nu înțelege, dar aprobă, sedusă de „manierele" lui Ștefan).*

ȘTEFAN: Vedeți? Și doamna e de aceeași părere. Să discutăm civilizat. Așadar... dumneavoastră n-ați vrea să plecați de aici?

DOMNUL: Nici mort.

ȘTEFAN: Păcat... Păcat, fiindcă dacă nu plecați singuri, o să fim siliți să vă expulzăm. *(Explicînd:)* Să vă dăm afară. Și cu cît întîrziați, cu atît e mai neplăcut. Vedeți? Se înserează. *(Într-adevăr, lumina a început ușor să scadă.)*

CORINA: Se face frig.

ȘTEFAN *(cu tonul politicos și impersonal cu care ar da o informație):* La munte, nopțile sînt reci. Și nu cred că se doarme prea bine pe șosea.

CUCOANA *(cu un început de teamă):* Costache?...

DOMNUL *(se uită la unul, se uită la altul, nu știe ce să facă. Pe urmă, se decide):* În ruptul capului. Aici rămînem. S-o vedem și pe-asta!

BOGOIU: O s-o vezi. Ascultă-mă pe mine: o s-o vezi. Dumneatale nu știi ce te așteaptă. Întreabă-mă pe mine. Întîi și-ntîi îți ia creta.

DOMNUL: Care cretă?

BOGOIU: Creta. Pe urmă... Vezi cravata asta? *(Îi ia cravata în mînă și o pipăie.)* Frumoasă, n-am ce zice. Frumoasă, da' ți-o ia. Și pantalonii... *(Pipăie stofa pantalonilor.)* Tii! Teri-

bilă, domle! N-are moarte. Stofă englezească! Ţi-i ia şi pe ăştia.

MAIORUL: Şi să te-ntreb şi eu ceva...

DOMNUL *(care l-a ascultat cu desăvîrşire aiurit pe Bogoiu, urmărindu-i fiecare cuvînt, fiecare gest, cu o blîndă stupoare, îl întrerupe pe Maior, fără violenţă însă):* Nu mai întreba, domnule. Lasă. Aţi întrebat destul. Să întreb şi eu acuma. O dată. O singură dată. *(Se ridică în picioare, îi priveşte pe toţi lung şi întreabă îngrijorat, cu sinceră seriozitate:)* Dumneavoastră... nu sînteţi nebuni?

CORINA *(după un moment de tăcere, în timpul căruia fiecare părea că reflectează pentru a răspunde în cunoştinţă de cauză):* Ba da. Nu cu totul nebuni. Puţin. Mai mult într-o ureche, decît nebuni de-a binelea. Iertaţi-ne că nu v-am spus-o de la început.

DOMNUL: Nu era nevoie... se vede.

CORINA: Noi ăştia, cîţi sîntem aici, avem fiecare scrînteala noastră, mica noastră scrînteală. Şi s-a potrivit să ne înţelegem destul de bine. Nu de la început. *(Către Ştefan:)* Nu e aşa că nu de la început? *(Din nou către cei doi:)* Acuma însă facem un fel de familie... o echipă... un joc... E un joc pe care n-o să ştiţi niciodată să-l jucaţi. Pentru că... voi veniţi direct de la Bucureşti, în timp ce noi... noi picăm puţin din lună. *(Domnul şi Cucoana au rămas pironiţi, la dreapta şi la stînga Corinei. Se privesc peste capul ei cu o mirare în care licăreşte parcă un început de înţelegere. Par a-şi spune: „nu vezi că cu ăştia nu e nimic de făcut?")*. Nu spuneţi nimic. Nu e nevoie. Aţi înţeles. Ştiu, simt că aţi înţeles... Poate că trebuia să vă vorbim aşa de la început. Ce vreţi? Ne-aţi speriat...

Cînd v-am văzut intrînd, ni s-a părut că tot jocul nostru se sfîrşeşte... că se sfîrşeşte prea devreme... Dar acum... fiindcă aţi înţeles, o să vă duceţi. *(Îi ia şi pe unul, şi pe altul de braţ şi merge cu ei spre stînga, pe unde au intrat.)*

ŞTEFAN: Vă aşteaptă jos o maşină. Fără nici o grabă, sînteţi într-un ceas şi jumătate la Gheorghieni. *(În timp ce vorbeşte, Domnul şi Cucoana îşi ridică valizele, pledurile, pachetele pe care le lăsaseră jos, la intrare.)*

CORINA: Se înserează şi e senin.

ŞTEFAN: O să aveţi un drum minunat.

CORINA: Ce bun e pledul ăsta!

ŞTEFAN: Vă veliţi bine şi nici nu ştiţi cînd aţi ajuns în oraş. *(Cei doi şi-au luate toate bagajele, aşa cum au intrat prima dată în scenă. Se retrag puţin buimăciţi, cu faţa spre grup, privindu-i pe toţi lung.)* N-aţi uitat nimic? Ba da. Aţi uitat să ne spuneţi bună seara.

DOMNUL / CUCOANA *(se uită unul la altul, ezită, sînt încurcaţi, şi pe urmă timid, aproape în acelaşi timp)*: Bună seara.

TOŢI *(înclinîndu-se uşor)*: Bună seara.

(Cei doi ies.)

SCENA XV

ACEIAŞI, fără CUCOANA şi DOMNUL, apoi un moment, DOMNUL

Toţi cîţi rămîn în scenă se privesc uşuraţi. Din toate piepturile, un lung oftat de uşurare. Fiecare se aşază pe unde poate. Ştefan, evident, pe şezlongul lui. Moment de tăcere, ca după o mare primejdie din care scapi teafăr.

DOMNUL *(intră iar):* Tot eu... *(Toți sar brusc în picioare, împinși ca de un resort. Îl privesc cu răsuflarea tăiată.)* Nu vă speriați. Nu rămîn. Nu mai rămîn nici dacă mă rugați. Nici dacă mă plătiți. Ne ducem la mare. Da' voiam să fac o întrebare. Ultima. De la Gheorghieni e tren la Constanța?

MAIORUL: E, da' e cam lung. O zi și jumătate.

DOMNUL: O zi și jumătate. Care va să zică, azi avem joi, 12... Dacă plecăm diseară... *(Vocea Cucoanei din culise: „Costache!")* Vin, soro, vin... *(Iese din scenă.)*

SCENA XVI

ACEIAȘI, fără DOMN

Același joc ca la începutul scenei precedente. Sentiment general de ușurare. Fiecare se așază la locul lui. Moment de tăcere.

BOGOIU *(care a auzit ultima replică a Domnului, fără să-i dea prea mare atenție, sare luminat, ca și cum abia acum ar fi auzit-o):* Ce-a zis? Joi? 12? Ați auzit? A zis joi. A zis 12. Joi, joi, joi... E joi și e 12. Dați-mi o cretă! Dați-mi un creion! Dați-mi cerneală! Dați-mi să scriu! *(Scrie cu degetul pe jos, pe perete, în aer:)* Joi 12 august, joi 12 august... Presimțeam eu, domnule! Îmi spunea inima. 12 august, 12 au... *(Entuziasmul îi scade subit, lasă cuvîntul neterminat. Rămîne cu degetul suspendat în aer, deget cu care tocmai desena cifra descoperită. Pe urmă, cu totul dezumflat:)* Dacă azi e în doișpce, atunci pîn'la cincisprece mai sînt trei zile. Și la 15...

MADAME VINTILĂ: Ce e la 15?

BOGOIU: Păi ce să fie... Ministerul... Serviciul... Se termină vacanța... Trebuie să plec... Lumina aia galbenă de la birou... Mirosul de hîrtie veche... *(Tresărind, aproape violent:)* Eu nu plec. Rămîn. Fie ce-o fi, rămîn.

MAIORUL: Ba o să pleci. Toți plecăm. Azi unul, mîine altul... Cum trece vremea, domnule... Și cînd mă gîndesc că mă-ntorc acolo...

MADAME VINTILĂ *(pe gînduri)*: Acolo, acasă... lucruri de care te-ai săturat... Aceeași viață, care nu se mai schimbă...

CORINA *(ușoară, aproape imperceptibilă, privire spre Ștefan)*: Oameni pe care n-o să-i mai vezi...

MADAME VINTILĂ: Și alții, pe care ai să-i vezi mereu, întotdeauna...

(Lumina a căzut între timp simțitor, fără să se fi întunecat însă de tot. Lung moment de tăcere, în care gîndul tuturor se depărtează.)

ȘTEFAN *(scuturîndu-se din melancolia care i-a cuprins pe toți)*: Bună treabă mi-ai făcut, domnule Bogoiu. Te felicit. În cîte e azi? În cîte e azi? Iacă, știi în cîte e azi. Îți place? *(Face un gest circular, arătîndu-i vag pe toți, dar arătînd mai ales acea nelămurită tristețe care s-a furișat între ei.)* Eram fericiți adineauri. Era o zi oarecare, o zi fără calendar, și eram fericiți. Acuma e joi și în 12 august... și atîta lucru e de ajuns... ca să nu mai fim.

BOGOIU: De... dacă știam... Acuma... să uităm și noi...

ȘTEFAN: Dacă putem... E mai greu de uitat...

BOGOIU: Nu e greu. Uite, o să mergem la masă și să vezi cum uităm. Nu mergem la masă?

MAIORUL *(gata la apel)*: Ba mergem...

MADAME VINTILĂ: S-a făcut răcoare. Mă duc să mă schimb și viu și eu. *(Iese.)*

ȘTEFAN *(către Bogoiu)*: Tot te duci sus. Uite cheia. Descui-o pe *Fräulein* Weber. Să nu știe nimic.

BOGOIU: O să țipe.

ȘTEFAN: O s-o-mpaci. Faceți un tabinet, o lași să cîștige, și se-mpacă ea.

SCENA XVII

CORINA, ȘTEFAN, JEFF

CORINA *(care în tot timpul scenei de mai sus a rămas într-un colț, tăcută, se apropie acum de Ștefan)*: În cîte e azi?

ȘTEFAN: Ești glumeață.

CORINA: Nu. Întreb cu toată seriozitatea: în cîte e azi?

ȘTEFAN *(enunțînd)*: Joi 12 august.

CORINA: Nu-ți spune nimic data asta?

ȘTEFAN: Nimic. Cel puțin nimic special. E o aniversare?

CORINA: Gîndește-te bine!

ȘTEFAN *(caută o clipă și pe urmă ridică din umeri)*.

CORINA: *Kleine Nachtmusik*... Salzburg...

ȘTEFAN *(cu un gest de plictiseală)*: Ooo!

CORINA: Nici un „Ooo“! Avem un pact și cer să-l respecți. Recunoaște că de cînd am reparat aparatul de radio, nu l-am pus niciodată să cînte. Așa era învoiala. Uite, l-am lăsat, săracul, „la colț“. Dar acum... *(Ia aparatul de radio și-l ridică cu destulă greutate, încercînd să-l ducă spre măsuța lui obișnuită.)*

JEFF *(îi sare în ajutor)*: Lăsați-mă, domnișoară Corina, pe mine. *(Ia aparatul, îl așază pe*

măsuță, pune priza, întoarce butonul.) Pe unde se transmite?

CORINA: Prin Viena.

JEFF *(citind pe indicatorul aparatului și învîrtind butonul):* 507 lungime de undă. 506 și 8.

CORINA: Nu vă oblig să rămîneți aici. Vă puteți duce la masă.

ȘTEFAN: Foame nu mi-e, și după o zi așa de agitată, nimic mai bun decît un ceas de șezlong. Fie și muzical, dacă nu se poate altfel. *(Fiecare se așază pe cîte un șezlong. Între timp, Jeff a continuat să caute postul Viena. S-au auzit diverse zgomote și țîrîituri, iar acuma se aude destul de clar tic-tacul obișnuit al postului Viena.)*

CORINA: Oprește, Jeff. Aici e. Viena. Recunosc semnalul. *(Se uită la ceas.)* Trebuie să-nceapă curînd. În cîteva minute. Vino aici. *(Jeff a rămas lîngă aparatul de radio și îi privește, de sus, din umbră, pe amîndoi.)* Nu vii? *(Tăcere.)* Nu vrei să vii, Jeff?

ȘTEFAN: Eu zic să vii. Am citit undeva că între muzică și matematică există legături foarte strînse. Or, dumneata, Jeff, care ești cel mai eminent corigent la matematici pe care l-am cunoscut vreodată...

(Jeff se-ntoarce brusc și iese din scenă, trîntind foarte puternic ușa.)

SCENA XVIII

CORINA, ȘTEFAN

Seara s-a lăsat între timp de tot. E o seară albastră, clară, fără obscuritate. S-ar zice că lumina și-a schimbat numai densitatea, că a devenit

mai uşoară, mai vaporoasă. Trecerea s-a făcut lent, fără bruscheţe, pe nesimţite. Ieşirea zgomotoasă a lui Jeff e urmată de o clipă de tăcere. Semnalul lui Radio Viena se aude depărtat, ca un tic-tac de ceasornic într-o mare tăcere.

CORINA: Ce ai cu el?
ŞTEFAN: Nimic.
CORINA: Mie mi-e drag.
ŞTEFAN: Şi mie.
CORINA: Atunci, de ce-l repezi?
ŞTEFAN: Pentru că aşa se vorbeşte între bărbaţi. Scurt. Fără mofturi... L-ai văzut cînd joacă cu mine ping-pong? Simt că fiecare minge pe care mi-o trimite e un pumn. Are şaisprezece ani. În fundul inimii lui, îmi e recunoscător că mă port cu el ca şi cum ar avea douăzeci şi cinci.
CORINA: Dar eşti prea aspru.
ŞTEFAN: E felul meu de tandreţe. La şaisprezece ani, e singurul fel de tandreţe care se suportă bine.
CORINA: Nu poţi să-l suferi.
ŞTEFAN: Mi-e foarte drag. Întîi... întîi pentru că e corigent... Nu rîde. Am un sentiment de familie pentru toţi corigenţii din lume. Şi eu am fost pe vremea mea... Şi sînt şi astăzi... *(Tăcere.)* Pe urmă... mi-e drag pentru că te iubeşte. În felul lui. Cu pumnii strînşi. Încruntat. Cred că nu ştii cum te iubeşte. Şi nici nu trebuie să ştii. Nu ţi-ar ierta-o...
CORINA: Îl cunoşti bine? *(Întrebarea nu e apăsată. Ea trece mai departe. Visează altceva.)*
ŞTEFAN: Destul de bine. L-am mai întîlnit o dată, mai demult. Acum vreo douăzeci de ani. Nu s-a schimbat prea tare. Aceeaşi privire care

trece înaintea cuvintelor. Aceeași frunte care se deschide singură — ca o fereastră — cînd totul ar voi să se închidă, să se refuze... Și un fel de tăcere bruscată, colțuroasă, de care se lovesc gesturi și cuvinte... Gesturi pe care nu le va duce niciodată pînă la capăt... Cuvinte pe care niciodată nu le va spune pe de-a-ntregul.

CORINA *(chemîndu-l ușor, fără să-l privească)*: Ștefan!

ȘTEFAN *(n-a auzit-o, nu o privește)*: De atunci, l-am mai văzut de cîteva ori. „În viață", cum se zice. Din ce în ce mai rar... Din ce în ce mai de departe... Cînd am venit aici, îl pierdusem de tot. Mi se părea că e o foarte veche amintire, foarte veche, foarte ștearsă... Într-o dimineață am dat ochii cu el, în oglindă, ca la un colț de stradă. „Unde ai fost?" „Ce-ai făcut?" N-am știut ce să-i răspund. Mi se părea că nu fusesem nicăieri, că nu făcusem nimic...

CORINA: Eu nu l-am cunoscut, dar l-am așteptat. L-am așteptat mereu, în toți oamenii pe care i-am întîlnit... în acei cîțiva, foarte puțini, pe care mi se părea că-i iubesc. Îmi ziceam: nu-ți pierde răbdarea. Are să vină. Așteaptă. Este poate sub încruntarea asta care te rănește, este poate sub această indiferență, sub această uitare... Așteaptă. Are să vină.

ȘTEFAN: Și cînd vine, nu-l vezi. Și cînd vorbește, nu-l auzi.

CORINA: Și cînd îl vezi, el trece mai departe. Și cînd îl auzi, el a tăcut. *(După o tăcere:)* Ștefan!

ȘTEFAN: Daa...

CORINA: Mi-e frig.

ȘTEFAN: La munte, nopțile sînt foarte reci.

CORINA: Este în hol, pe divan, un șal — șalul meu albastru.

ȘTEFAN: E o informație asta?

CORINA: Nu. E o rugăminte.

ȘTEFAN *(se ridică din șezlong cu foarte mare greutate)*: Presimțeam. Totdeauna în viață momentele mele de visare le-am plătit scump. Sînt un sentimental. *(S-a dus spre divanul din hol, a luat șalul, vine spre Corina și i-l întinde.)*

CORINA: Nu așa, dragul meu. Învelește-mă.

ȘTEFAN: Mă exploatezi! *(O acoperă cu șalul pe picioare, pe urmă se întoarce la locul lui și se întinde în șezlong.)*

CORINA *(după o secundă)*: Ștefan! Nu auzi?

ȘTEFAN: Ba da... ca prin vis... Ciudat. Am sentimentul că dorm, că dorm profund. Și chiar dacă-ți mai este frig, n-am să mă pot ridica de aici, să mai caut un șal.

CORINA: Ștefan... Vreau să te sărut.

ȘTEFAN: E o rugăminte?

CORINA: Nu. E o informație.

(Un moment, rămîn nemișcați la locurile lor. Pe urmă, aproape în același timp, se ridică amîndoi, se apropie unul de altul, și în sfîrșit... se sărută. Se privesc apoi cu gravitate, ca și cum sărutul ar fi rămas undeva între ei. El o ia de mînă și se îndreaptă spre scara din fundul holului. Ea îl urmează. În timp ce urcă scara, încep să se audă, ca o voce care a fost mereu prezentă, dar care abia acum se desprinde din tăcere — primele măsuri din romanța din *Kleine Nachtmusik*, de Mozart. La jumătatea scării se opresc.)

CORINA *(şoptind): Kleine Nachtmusik...*

(Ascultă amîndoi o clipă, pe urmă, cu paşi foarte uşori, urcă mai departe scara, ieşind din scenă.)

SCENA XIX

BOGOIU

Scena rămîne o clipă goală. Viorile din Salzburg se aud mai precise, dar mereu în surdină. Lumina e foarte albastră. Cu şezlongurile desfăcute, cu şalul Corinei trenînd pe unul din ele, terasa pensiunii are într-adevăr ceva de covertă pustie noaptea.

BOGOIU *(intră prin stînga. Priveşte de jur împrejur. Se apropie de cele două şezlonguri. Ia o clipă în mînă şalul şi-l lasă apoi să cadă la loc. Priveşte lung spre scara pe unde au ieşit Corina şi Ştefan. Se reazemă de perete, pe pragul dintre terasă şi hol, şi pe urmă, ca şi cum ar transmite departe un ordin, unui echipaj nevăzut):* Opriţi motoarele. Desfaceţi pînzele. Să n-aud nici un val. Nici unul...

CORTINA

ACTUL III

Același decor, spre sfîrșitul lunii august. Dimineață rece, cu lumină ușor obosită, de vag început de toamnă.

SCENA I

CORINA, ȘTEFAN

CORINA *(într-o rochie caldă de casă. Ștefan în pantaloni gri, pulover albastru, cu mîneci lungi și închis la gît. Ținuta lor arată o dimineață rece de munte. Corina, pe terasă, în stînga, pe un șezlong, aproape paralel cu rampa, privește afară, spre culise, într-un fel de reverie atentă, ca și cum ar urmări ceva foarte important, ce se petrece acolo. În hol, comod instalat într-unul din fotoliile albe de nuiele, Ștefan citește o carte. La ridicarea cortinei, o clipă de tăcere prelungește această situație, care durează probabil mai de demult):* Încă una...

ȘTEFAN: Ai spus ceva?

CORINA: A mai căzut încă una. E a șaptesprezecea. Ieri au fost unsprezece. Alaltăieri cinci.

ȘTEFAN: Vrei să le numeri pe toate?

CORINA: Aș vrea! Sînt așa de multe, că mi-ar trebui o eternitate... Ștefan!

ȘTEFAN (*fără să-și întrerupă lectura*): Daa...

CORINA: Pot să spun o prostie?

ȘTEFAN: Te rog. Nu te jena.

CORINA: Eu pînă acum nu văzusem niciodată cum cade o frunză. Credeam că se rupe și cade.

ȘTEFAN: Ai intuiții miraculoase, Corina. Închipuiește-ți că într-adevăr asta e singura metodă a frunzelor de a cădea: se rup și cad. Mă epatezi.

CORINA: Și tu mă epatezi, dragul meu. Prin ignoranță. Nu știi, nu bănuiești cîte gesturi mărunte sînt într-o cădere de frunză... (*Tăcere.*) Optsprezece...

ȘTEFAN: Cum?

CORINA: Zic, optsprezece. A optsprezecea frunză de azi-dimineață.

ȘTEFAN: Corina!

CORINA (*întrebare mormăită*): Mmm?

ȘTEFAN: Te plictisești?

CORINA: Da, dragul meu. Mă plictisesc. Mi se întîmplă prima oară în viață — și e delicios.

ȘTEFAN: Eu te plictisesc?

CORINA: Da, dragul meu, tu. Mă plictisești — și n-am să te uit niciodată din cauza asta... Hm!... E curios poate: eu n-am cunoscut pînă acum decît numai oameni amuzanți. Tu ești primul care nu mă amuză.

ȘTEFAN: Mă flatezi, Corina.

CORINA: Nu, nu — sînt foarte sinceră. În prima zi cînd ne-am vorbit, țiu minte că mi-ai spus: „Eu sînt un tip *terre-à-terre:* plat“. Credeam că te lauzi, dar nu te lăudai. Ești într-adevăr foarte *terre-à-terre*, Ștefan. N-ai vervă. N-ai

fantezie. Și taci. Taaci! Tu ești primul om din viața mea care tace.

ȘTEFAN: Sînt primul care te iubește, Corina.

CORINA: Poate că e totuna... Te ascult ore întregi cum taci. Ai tot felul de tăceri: vorbărețe, răstite, calme, somnoroase... De la tine am învățat și eu să tac. Nu găsești că fac progrese?

ȘTEFAN: În momentul ăsta, nu.

CORINA: Ai dreptate, acuma nu. Am gust de vorbă, dar o să-mi treacă. De obicei însă, fii loaial, Ștefan, și recunoaște: am învățat să tac. Mă mir și eu uneori cînd mă surprind tăcînd. Nu mă recunosc. Mi se pare că ani de zile am trăit într-un vacarm, și că a încetat deodată. Era vacarmul meu personal, erau gesturile mele, pașii mei, mîinile mele, care se agitau... Eram plină de gesturi, ca un pom plin de vrăbii...

ȘTEFAN: Dacă nu mă înșel, e o imagine.

CORINA: Da, dragul meu. Iartă-mă. N-am să mai fac. Dar lasă-mă s-o termin pe asta: tot am început-o. Ziceam: ca un pom plin de vrăbii. Ai venit tu, le-ai speriat și s-au dus. Acuma, uite-mă aici, fără gesturi, fără vorbe... *(Tăcere. Își duce mîna la ureche, ca și cum ar asculta bătaia unui ceas de mînă.)* Îl auzi?

ȘTEFAN: Ce?

CORINA: Pulsul.

ȘTEFAN: Nu.

CORINA: Eu îl aud. E ciudat cum nu l-am auzit douăzeci și cinci de ani... Ș-acuma îl aud. Sînt atîtea lucruri pe care nu le știam... Din cîte voci mici e făcută o mare tăcere... Ștefan, tu le auzi?

ȘTEFAN: Ce să aud?

CORINA: Vocile.

ȘTEFAN: Una singură, Corina: pe a ta.

CORINA: Eu am mai multe, dragul meu. Abia aici le-am descoperit. Vocile mele interioare...
ȘTEFAN: Trebuie să fie un scandal cînd vorbesc toate deodată...
CORINA: Nu. Se înțeleg destul de bine între ele... *(Tăcere.)* Nouăsprezece. A căzut a nouăsprezecea frunză.
ȘTEFAN: Înseamnă pe hîrtie, să nu le uiți.
CORINA: Nouăsprezece într-o singură dimineață; nu e mult? Vine toamna. Mi se pare că a și venit. E o pată roșcată pe Hașmașul Mare. Ieri era mai palidă, azi-dimineață mai aprinsă... Septembrie...
ȘTEFAN: Încă nu.
CORINA: Ba da. Două zile, trei zile, și pe urmă... *(Tăcere.)*
ȘTEFAN *(își închide cartea, se ridică de la locul lui, vine spre ea, se oprește lîngă șezlongul ei, jumătate pas în urmă, îi pune ușor mîna pe umăr)*: Ce e cu tine?
CORINA *(ridică din umeri, fără să-l privească)*: Știu eu? Septembrie.
ȘTEFAN: Cum te-ai schimbat, Corina! Ești tu fata pe care am întîlnit-o aici, pe terasă, acum douăzeci și... cîte zile?
CORINA: Nu le-am numărat. Mai tîrziu o să le vină și lor rîndul. Acuma sînt ocupată cu frunzele.
ȘTEFAN: Ești tu? Aveai un surîs scurt, bătăios. Unde e? Aveai o tresărire a capului intolerantă. Unde e? Grava mea iubită!
CORINA: Mai spune o dată.
ȘTEFAN: Ce?
CORINA: „Grava mea iubită".
ȘTEFAN: Îți place?

CORINA: Mă surprinde. Nu credeam că voi putea fi o iubită gravă. *(Încercînd să glumească.)* Nu era genul meu... gravul meu domn. Necunoscutul meu domn.

ȘTEFAN: Ce vrei să spui?

CORINA: Eu nu vreau să spun nimic. Cel mult aş vrea să întreb.

ȘTEFAN: Întreabă.

CORINA: Dar să nu rîzi. *(Se ridică de la locul ei; cu o foarte mare simplicitate, fără să sconteze nici un efect:)* Ştefan, cine eşti tu?

ȘTEFAN: Nu m-am prezentat?

CORINA: Te-am rugat să nu rîzi. Cine ești? Ești un domn brun cu un șezlong și cu cîteva manii simpatice de vacanță. Și pe urmă? Și mai departe?

ȘTEFAN: Mai departe...

CORINA: Da. Știu cine ești în august. Dar în septembrie, cine ești?

ȘTEFAN: Ei bine, Corina, în septembrie și în octombrie, „mai departe“, cum zici tu...

CORINA: Ștefan!

ȘTEFAN: Da.

CORINA: Vrei să faci un lucru oribil.

ȘTEFAN *(scurtă privire întrebătoare)*.

CORINA: Vrei să răspunzi.

ȘTEFAN: M-ai întrebat.

CORINA: N-am întrebat nimic.

ȘTEFAN: Corina...

CORINA: N-am întrebat nimic. Nu vreau să-mi spui nimic.

ȘTEFAN: Totuși...

CORINA: Te rog, Ștefan, te rog, taci. Tu, care știi să taci așa de bine, taci și de astă dată. Nu te întreb, nu-ți cer, nu vreau, nu mă interesează...

ȘTEFAN: Corina, ce înseamnă copilăria asta? Liniștește-te.

CORINA: Lasă-mă, te rog, lasă-mă. Sînt zăpăcită. Nu știu ce spun. Nu știu ce întreb. Nu întreb nimic. Lasă-mă singură, cinci minute, două minute.

ȘTEFAN: Dar nu se poate. Dar trebuie să-mi explici.

CORINA *(aproape de lacrimi):* Nu am nimic de explicat. Lasă-mă, îți spun, lasă-mă...

SCENA II

ACEIAȘI, BOGOIU

Bogoiu a intrat de cîteva secunde prin fund și a rămas acolo, tăcut, lîngă perete, privind fără să înțeleagă ce se întîmplă. În momentul acesta îl zărește Corina.

CORINA *(încercînd să găsească un surîs, în enervarea de care treptat s-a lăsat cuprinsă):* Uite, dacă nu mă lași, am să mă plîng căpitanului. Domnule Bogoiu! Căpitane! Domnul acesta e indiscret. Nu se mai poate plimba o femeie tînără pe covertă fără să fie acostată? Ce fel de vapor e ăsta?

BOGOIU *(s-a apropiat. Simte că gluma acoperă un lucru destul de serios, totuși, sau tocmai de aceea, are tactul de a accentua gluma):* Tinere, ce fel de purtări sînt astea?

ȘTEFAN *(care preferă și el un moment de destindere):* Domnule căpitan, te rog să crezi că nu am nici o vină.

BOGOIU: Las', că știm noi. Nici o vină. N-o să-mi spui mie că duduia s-a legat de dumneata,

ȘTEFAN: Zău, domnule căpitan.

BOGOIU: Nimic. Te rog să fii la locul dumitale. Să nu mă silești să chem echipajul. (*Ducîndu-l puțin de spate:*) Hai, du-te-n cabină și lasă-ne singuri!

ȘTEFAN (*o privește pe Corina lung*): Ce copilă ești, Corina!

CORINA (*surîs afectuos, trist, ușor cochet, cerînd parcă iertare. Ștefan iese din scenă*).

SCENA III

CORINA, BOGOIU

BOGOIU (*rămîne încurcat. Așteaptă explicații. Dar Corina tace, iar el, prea timid ca să întrebe, încearcă să schimbe vorba*): E cam rece azi. Toamnă timpurie. Ce i-o fi venit și Maiorului să plece tocmai azi pe munte?... Auzi dumneatale, în excursie... și *madame* Vintilă după el. Te pomenești că-i apucă și ploaia... Eu le-am tot spus: stați, mă oameni buni, că om merge altă dată... că...

CORINA (*fără bruschețe, continuînd parcă un gînd*): Domnule Bogoiu, s-a întîmplat pe vaporul dumitale un lucru...

BOGOIU: Trist?

CORINA: Nu. Trist nu. Dar serios. Mai serios decît credeam la început.

BOGOIU: Pe vaporul meu, domnișoară Corina, se întîmplă numai lucruri serioase.

CORINA: Crede-mă, cînd am venit aici eram foarte departe de tot ce avea să se întîmple. Lăsasem acasă o iubire... un fel de iubire.

BOGOIU *(mai mult şoptind):* Civita Vecchia.

CORINA: Daa... Civita Vecchia... O! nu mare lucru... Cîteva obişnuinţe, cîteva amintiri... Venisem aici bucuroasă că sînt singură şi că le pot uita... Totul era aşa de simplu: dumneata, maiorul, Jeff... Pînă cînd a venit el... Ţii minte seara în care au fost pasagerii clandestini?... În seara aceea...

BOGOIU: Ştiu.

CORINA *(ridică surprinsă capul, întrebînd din ochi).*

BOGOIU: Da, ştiu. Eu ştiu tot ce se petrece pe vaporul meu. Iartă-mă. Nu sînt indiscret, dar e datoria mea. Am ştiut din prima zi. Cred că am ştiut înaintea dumitale şi înaintea lui.

CORINA: Vezi, la început încă nu era prea grav. O întîmplare de vacanţă. O mică întîmplare de vacanţă. Dar pe urmă... Nu mă întreba cum... n-aş şti să-ţi răspund. Aşa cum se face toamnă. Aşa cum descreşte ziua. Fără să prinzi de veste, fără să ştii cînd. L-am iubit. Credeam că e un joc uşor de vară. Bag de seamă că e mai mult, că ameninţă să fie mai mult decît un joc. Dumneata, domnule Bogoiu, care eşti un bătrîn căpitan de vapor...

BOGOIU: Ei, nu chiar aşa de bătrîn.

CORINA: ...ai cunoscut poate multe întîmplări de felul ăsta... Nimeni nu le ştie, decît poate căpitanul vasului, care zîmbeşte şi uită.

BOGOIU: Trebuie neapărat să uite?

CORINA: De ce?

BOGOIU: Cunosc eu un căpitan care n-ar voi...

CORINA: Şi eu cunosc o fată, care nici ea n-ar voi... Adineauri, cînd ai intrat aici, era să fac o prostie. O mare prostie. Era să-i spun tînărului domn, întîlnit într-o dimineaţă de august, pe puntea vaporului dumitale, era să-i spun că,

deşi ne apropiem de port, eu la debarcader nu mă voi despărţi. Era să-i spun că iubirea mea nu este un joc şi că nu vreau să fie de pe acum o amintire. Era să-i spun... *(Tăcere, apoi cu o schimbare de glas:)* Domnule Bogoiu, eu plec.

BOGOIU: Cum pleci? Unde pleci?

CORINA: Plec la Bucureşti. Acasă.

BOGOIU: Cînd?

CORINA: Astăzi. Acum.

BOGOIU: Nu se poate.

CORINA: Ba da. E mai bine aşa. E mai simplu.

BOGOIU: Domnişoară Corina, nu te las.

CORINA: Domnule Bogoiu, te rog, înţelege. Înţelege, şi nu-mi cere explicaţii. O să-mi ceară el destule.

BOGOIU: Dar e o prostie ce vrei să faci.

CORINA: Nu. E un lucru cuminte. E poate primul lucru cuminte pe care-l fac de cînd mă ştiu. Nu mai pot rămîne. Nu mai trebuie să rămîn. Haide, domnule Bogoiu, dă-mi o mînă de ajutor, dă-mi puţin curaj. Am nevoie. Azi e duminică. Zi de tîrg la Sîn Dominic. Mai tîrziu trebuie să treacă, pe la prînz, camioneta O.N.E.F.-ului, de la Borsec. O să-i facem semn. O să mă ia şi pe mine... *(Cu o bruscă deschidere de expresie:)* Ţii minte duminica trecută, la Sîn Dominic... Era o nebunie: în costume de baie pe străzi; era o nebunie. Cum se uitau unguroaicele tinere la noi, speriate... Să nu pierzi pipa pe care ţi-am cumpărat-o de-acolo. *(Bogoiu scoate din buzunar o pipă, arătînd-o demonstrativ.)* E proastă, săraca. E urîtă, săraca. Dar e de la Sîn Dominic...

BOGOIU *(rugător, încet):* Domnişoară Corina, rămîi.

CORINA *(face semn din cap că nu. Gest blînd, dar decis):* Mă duc sus, să-mi strîng lucrurile. Dum-

neata rămîi aici. Ai să-l vezi pe Jeff... Şi pe Ştefan... Spune-le... că plec. *(Corina se depărtează de el, îndreptîndu-se spre scara din fund.)*

BOGOIU: Domnişoară Corina!

CORINA *(se opreşte din mers, îl priveşte aşteptînd).*

BOGOIU *(cu elan)*: Plec şi eu cu dumneata.

CORINA: Nu. Un căpitan, domnule Bogoiu, nu-şi părăseşte niciodată vaporul. *(Se urcă pe scară.)*

SCENA IV

ACEIAŞI, JEFF

JEFF *(a apărut la capătul de sus al scării, tocmai în momentul în care Corina se pregătea să urce. Are o carte în mînă)*: Bună dimineaţa, domnişoară Corina.

CORINA *(a rămas locului. Răspunde încet, fără să-l privească bine în ochi, ca şi cum s-ar eschiva)*: Bună dimineaţa, Jeff.

JEFF *(urcă treptele spre ea. Se opreşte în faţa ei. Vorbeşte cu animaţie)*: Azi e duminică. Am venit să dau raportul săptămînii.

CORINA: Da, Jeff. *(Îi pune uşor o mînă pe umăr.)*

JEFF *(deschide cartea)*: La geometria descriptivă, de luni pînă azi, patruzeci şi două de pagini. Să ştiţi că am trecut de partea cea mai grea...

CORINA *(fără prea multă convingere)*: Dar le ştii?

JEFF: Ca pe apă. La algebră, douăsprezece pagini: ecuaţiile de gradul al doilea. *(Se opreşte, se uită drept în ochii ei, aşteptînd un cuvînt de aprobare.)* N-am lucrat bine?

CORINA: Ba da. Ai fost foarte harnic.

JEFF: Ştiţi, am făcut mai mult decît mi-aţi însemnat dumneavoastră. Vedeţi *(îi arată pe carte)*:

era însemnat numai pînă aici... Eu am făcut și... *(Pentru că ea tace, el are impresia că se îndoiește de spusele lui. Îi întinde cu un gest brusc cartea deschisă.)* Dacă nu credeți, puteți să m-ascultați.

CORINA: Te cred, Jeff.

JEFF: Atunci, după masă la patru...

CORINA *(cu un gest vag)*: După masă...

JEFF: Domnișoară Corina, mi-ați promis. Eram înțeleși. Dacă termin într-o săptămînă pînă unde ați făcut semn, atunci duminică după masă, la patru, veniți cu mine pe lac, numai cu mine, numai noi doi, și vîslesc eu. Mi-ați promis...

CORINA: După masă nu se poate. Nu se mai poate.

JEFF *(violent)*: Nu vă lasă el!

CORINA: Jeff, te-am rugat de atîtea ori să nu mai spui așa: „el". *(Pauză. Pe urmă cu o voce care încearcă să fie fără emoție:)* După masă... nu mai sînt aici.

JEFF *(o privește pe ea. Pe urmă, scurt, pe Bogoiu, întrebător)*.

BOGOIU: Pleacă.

JEFF: Cînd? De ce?

CORINA: Plec chiar acum. Înainte de prînz. De ce? *(Ridicare din umeri.)* Am primit o veste de la București.

JEFF: Ce veste? Cînd? Poșta n-a trecut. Telefonul n-a sunat. De ce glumiți cu mine? V-am rugat de atîtea ori să nu glumiți cu mine.

CORINA *(îl privește drept în ochi)*: Jeff, de-atîtea ori am glumit cu tine. Acuma nu glumesc.

JEFF *(nu înțelege, nu acceptă, o privește plin de întrebări, deși simte că ceea ce spune ea este foarte serios)*.

CORINA *(se desprinde de lîngă el și urcă scara încet, urmărită de privirea lui, pînă ce iese din scenă. Bogoiu a asistat la întreaga scenă, fără să spună nici un cuvînt, încurcat de privirea disperat întrebătoare a lui Jeff, de gesturile evazive ale Corinei).*

SCENA V

BOGOIU, JEFF, mai tîrziu ȘTEFAN

JEFF *(după ce a rămas un moment ațintit spre ușa de sus, pe unde a ieșit Corina, își îndreaptă privirea spre Bogoiu):* Domnule Bogoiu...

BOGOIU: Pe mine, băiete, să nu mă întrebi nimic. Nu știu nimic. Nu pricep nimic. *(În momentul acesta intră Ștefan. Jeff îl zărește, îl fixează intens și pe urmă izbucnește.)*

JEFF: Din cauza ta. Din cauza ta... *(Iese alergînd și trîntind cu violență ușa.)*

SCENA VI

BOGOIU, ȘTEFAN

ȘTEFAN *(nu înțelege strigătul lui Jeff. E mai mult mirat decît supărat):* Ce e cu el? Ce are?

BOGOIU *(evaziv):* Domnișoara Corina...

ȘTEFAN: Ei?

BOGOIU: Trebuia să meargă după masă cu el pe lac, și acuma... și acuma, cică nu mai merge.

ȘTEFAN: Foarte rău. De ce nu merge?

BOGOIU *(încurcat):* Fiindcă... *(Apoi energic, ca și cum s-ar decide să spună tot:)* Fiindcă... *(Totuși nu îndrăznește.)* Ei, da' știu eu de ce nu mai merge?...

ŞTEFAN: Capricii. Capricii cu Jeff! I-am spus că nu se cochetează cu un copil ca el. Bietul băiat! *(Pauză.)* Nu ştiu ce e cu Corina. Nu înţeleg ce are. Ai văzut adineauri... Vorbeam foarte calm amîndoi. Deodată, din senin, lacrimi în ochi, palidă, gata să plîngă... Nu o recunosc. Ea, care de obicei este aşa de simplă, aşa de deschisă... Dacă n-ai fi intrat dumneata, nu ştiu ce ar fi făcut. Era într-un hal de nervi... Într-adins v-am lăsat împreună. I-ai vorbit?

BOGOIU *(evaziv)*: Daa...

ŞTEFAN: Şi?

BOGOIU *(acelaşi joc)*: Dee...

ŞTEFAN: Cam puţin. Daa... Dee... Ce spune?

BOGOIU *(ridică din umeri)*: Hm!

ŞTEFAN: Şi altceva?

BOGOIU *(deodată devenit solemn)*: Dragul meu... Vezi... Viaţa... Înţelegi...

ŞTEFAN *(îl priveşte atent, căutînd să descifreze încurcătura lui)*: Nu înţeleg.

BOGOIU: Nici eu.

ŞTEFAN: Domnule Bogoiu... Explică-mi.

BOGOIU: Da' mai lăsaţi-mă, pentru Dumnezeu, mai lăsaţi-mă. Da' ce vină am eu? Da' cine sînt eu? Pe toate să le explic. Pe toţi să-i consolez. Da' mie cine-mi explică. Şi pe mine cine mă consolează?

ŞTEFAN *(se duce hotărît spre el şi-l întreabă aproape răstit)*: S-a întîmplat ceva?

BOGOIU: Da. S-a întîmplat.

ŞTEFAN: Ce?

BOGOIU *(pornit să descopere tot)*: S-a întîmplat... S-a întîmplat că... *(Se întrerupe iar. Hotărît, nu are destul curaj. Tace o clipă; pe urmă, coborînd glasul:)* Nu s-a întîmplat nimic.

ȘTEFAN *(renunță să mai „ancheteze". E enervat, face cîțiva pași prin hol)*: Bună zi, n-am ce spune. Ați visat rău. Corina, Jeff, dumneata... V-ați molipsit unul de la altul... Pensiunea Weber mi se pare că se duce. Vaporul dumitale se scufundă...

BOGOIU *(descurajat)*: Crezi că eu vreau?

ȘTEFAN: Nu știu ce vrei și nici nu mă interesează. Văd că vorbești și mi-e de-ajuns. *(E lîngă șezlongul lui. Bate cu degetul în speteaza lui de lemn, cum ar bate pe un om pe umăr.)* Mi se pare că o să mă întorc la ăsta. E mai sigur... și n-are mistere... și nu se enervează.

SCENA VII

ACEIAȘI, CORINA

CORINA *(coboară scara din fund. Are într-o mînă cîteva cravate. Bogoiu și Ștefan o privesc, fără să-i vorbească. Ea vine spre Bogoiu și-i întinde cravatele)*: Cravatele, domnule Bogoiu.

BOGOIU *(uluit)*: Dumneata le aveai?!

CORINA: Eu.

BOGOIU *(arătîndu-l pe Ștefan)*: Și eu îl bănuiam pe el.

CORINA: Mă ierți?

BOGOIU: Acuma...

CORINA: Erau în odaia mea. Le și uitasem. Am dat de ele adineauri, făcîndu-mi valiza.

ȘTEFAN *(întreabă aproape cu indiferență, căci nu știe ce se întîmplă)*: Ce valiză?

CORINA *(către Bogoiu)*: Nu i-ai spus?

BOGOIU *(teribil de încurcat)*: Eu...

ȘTEFAN: Ce valiză, Corina? *(O privește întrebător, ea își îndreaptă de asemeni ochii asupra lui, dar nu-i suportă privirea și înclină ușor capul eschivîndu-se.)*
BOGOIU *(care se simte de prisos, se îndreaptă spre ușa din fund, cu cravatele în mînă, mergînd de-a-ndaratelea, neștiind cum să dispară mai neobservat):* Eu... înțelegi... vezi... *(Iese din scenă.)*

SCENA VIII

CORINA, ȘTEFAN

Rămași singuri, se privesc îndelung unul pe celălalt. Într-un sfîrșit, Corina se apropie de el. Îi vorbește foarte simplu, s-ar spune fără emoție.

CORINA: Ștefan... eu plec.
ȘTEFAN: Sigur că pleci. Plecăm cu toții. Azi e duminică, joi e întîi, miercuri seara plecăm.
CORINA: Nu miercuri. Astăzi.
ȘTEFAN *(îngrijorat):* S-a întîmplat ceva?
CORINA: Nu. Nimic. Plec.
ȘTEFAN *(o privește un moment tăcînd. Pe urmă surîde și-i dă o ușoară palmă peste obraz, ca unui copil):* Dragă Corina, ai nimerit-o rău. Sînt într-o zi în care nu am nici un chef de glumă. *(Se depărtează de ea, merge spre măsuța de nuiele, pe care sînt țigări și chibrituri. Își aprinde o țigară, apoi îi întinde pachetul).* Vrei o țigară?
CORINA *(ia cutia de țigări, cu un gest liniștit, și o pune la loc pe masă):* Ascultă, Ștefan. Tu înțelegi foarte bine, cînd vrei. *(Vorbește rar:)* Eu trebuie să plec. Astăzi. Acum. *(Scurt, întorcîndu-și capul:)* Nu mai pot rămîne.

ȘTEFAN: Corina!... *(O apucă de mîini.)* Uită-te la mine. Ce palidă ești azi! Ce obosită pari! Iartă-mă. Sînt un monstru. Un monstru de indiferență. Ar fi trebuit să văd singur. Înaintea ta. Sigur, ai dreptate. Nu mai poți rămîne aici. Dar înțeleg... E prea pustiu, prea multă tăcere, prea multă singurătate. Eu rabd foarte bine. Sînt obișnuit. Sînt antrenat. Dar tu...

CORINA: Dar nu e asta...

ȘTEFAN: Ba da, ba da. Văd foarte bine. Ți-am spus-o și azi-dimineață. Te plictisești. Lasă, nu protesta. Nu e nici o rușine. Ai nevoie să umbli pe o stradă, să vezi lume, să auzi un clopot de tramvai, să te oprești la o vitrină. Cu ce entuziasm te uitai săptămîna trecută la bietele vitrine de la Sîn Dominic! Parcă erai un copil într-o prăvălie de jucării. Ar fi trebuit să înțeleg de-atunci.

CORINA: Dar te înșeli...

ȘTEFAN: Nu mă înșel de loc și te asigur, n-ai nici un motiv să te ascunzi. Ai dreptate, e și asta o bucurie, să umbli pe o stradă cu lume multă, să vezi lumini de oraș, să auzi zgomote de oraș, după ce patru săptămîni n-ai auzit decît greierii țîrîind și n-ai văzut decît norii trecînd. Uite, și eu sînt fericit — m-auzi? — fericit că mă întorc. E adevărat, mi se părea că încă două-trei zile am mai putea aștepta. Dar nu. Îmi dau seama că e prea mult. Plecăm. Plecăm imediat.

CORINA: Nu „plecăm“. Plec. Singură.

ȘTEFAN: Singură? Cum singură? De ce singură?

CORINA *(se află acum lîngă măsuța telefonului, de care se reazemă cu un gest întîmplător).*

ȘTEFAN: Înțeleg. Telefonul!

CORINA *(cap surprins, nedumerit).*

ŞTEFAN *(aspru):* Domnul de la Civita Vecchia? Te cheamă! I s-a urît singur. Spune! I s-a urît — nu? — şi te cheamă.

CORINA: Dar nu... Nu e nici un domn... Şi puţin îmi pasă de el...

ŞTEFAN: Îţi pasă aşa de puţin, că la primul lui semn alergi. Domnul a terminat cu Mediterana. E azi la Pireu, mîine la Constanţa, marţi la Bucureşti. Şi tu trebuie să fii acolo. Trebuie să fii în gară, pe peron, să-l aştepţi, să-l primeşti, să-l săruţi — sărutul de întoarcere.

CORINA: Ştefan, eşti stupid.

ŞTEFAN: Sînt stupid pentru că înţeleg.

CORINA: Eşti stupid pentru că vrei să înţelegi. Nu e nimic de înţeles. Nu e nimic de întrebat.

ŞTEFAN: Aşa credeam şi eu: că nu-i nimic de întrebat. Telefonul acela care venea, nici astăzi nu ştiu de la cine... nici astăzi nu ştiu de unde... Dintr-o lume care aveam impresia că nu există.

CORINA *(încet):* Şi nici nu există...

ŞTEFAN: Eram convins că ceea ce se întîmplă aici, între noi doi, este mai adînc şi mai grav decît tot ce lăsaseşi în urmă. Şi de aceea nici nu mă interesa, şi de aceea nu întrebam. Dar m-am înşelat. Cumplit: ca un imbecil, ca un licean, ca un începător. E de ajuns să te cheme, pentru ca să fugi şi să laşi totul aici, ca şi cum n-ar fi fost decît o glumă, ca şi cum n-ar fi fost decît un joc.

CORINA: Dar un joc a fost, Ştefan... Jocul de-a vacanţa. L-ai uitat aşa de repede? Tu m-ai învăţat să-l joc şi tocmai tu îl strici? Ce artă ai tu să înveţi pe alţii jocuri, pe care pe urmă le pierzi! *(Încercînd să surîdă:)* Aşa a fost şi cu ping-pongul. Ţii minte? Tu mi-ai pus racheta în mînă şi după trei zile ai pierdut. Eşti un

profesor prost sau poate că sînt eu o elevă prea bună...

ŞTEFAN: Totuşi, nu poţi pleca aşa, Corina. Ce ştiu eu despre tine?

CORINA: Ce-ai zis? Ce ştii tu despre mine? *(Îl sărută.)* Ştii asta. *(Îl sărută iar.)* Şi asta. Şi multe altele. Ştii totul.

ŞTEFAN: Şi nu ştiu nimic.

CORINA: Întocmai. Ştii totul şi nu ştii nimic. Mai mult decît totul şi mai puţin decît nimic nu se poate. Ce mai vrei?

ŞTEFAN *(răspicat)*: Vreau să ştiu de ce pleci.

CORINA: Pentru că trebuie. Pentru că se sfîrşeşte. Pentru că mă întorc.

ŞTEFAN: Unde? Lîngă cine?

CORINA *(un moment de tăcere. Pe urmă, cu o schimbare de voce, cu o nuanţă de oboseală şi de rezistenţă care cedează)*: Ascultă, Ştefan. Nu mai întreba. Simt că dacă mai întrebi, am să răspund. S-ar putea să-ţi pară rău... Şi eu ştiu să întreb. Dar nu vreau. Cine eşti tu? Cine sînt eu? Nu ştiu. Poate că eşti prinţul de Galles[1]. Poate că sînt o mare dansatoare. Pe vapor niciodată nu ştii bine cine au fost tovarăşii tăi de călătorie. Ştefan... poate că într-adevăr eşti prinţul de Galles. Rămîi aşa. Ce vrei să aflu de la tine? Că eşti un mic inginer, sau un mic avocat, sau un mic arhitect... Că te vei duce de aici la fabrică, sau pe şantier, sau la tribunal, unde munceşti de dimineaţă pînă seara şi cîştigi cinci mii, sau opt mii, sau zece mii de lei pe lună. Că tot anul ai făcut economii naive, de care te jenezi, pentru ca să cucereşti o lună de vacanţă, în care ţi-ai putut da impre-

[1] Moştenitorul tronului în Anglia.

sia că trăieşti o viaţă somptuoasă... *(coborînd glasul)* cu o sută optzeci de lei pe zi... Că pantalonii tăi albi — frumoşii tăi pantaloni albi — costă trei sute de lei şi sînt cumpăraţi de gata. Că puloverul tău albastru ţi l-a croşetat mama sau o soră... Că eleganţa ta — înduioşătoarea ta eleganţă, Ştefan — este cîştigată cu socoteli mici, eroice, pe care n-o să le mărturiseşti niciodată... Şi eu, ce vrei să-ţi spun eu? Că mă întorc într-o casă modestă, oarecare. Că rochiile mi le cos singură, după ce am visat ceasuri întregi în vitrina unui mare magazin... Că pălăria mea nouă este pălăria mea veche, şifonată puţin, ca să semene cu un model văzut la cinematograf... Că fiecare bucurie a mea se plăteşte cu trei renunţări... Că o floare mai scumpă — uite, o creangă de liliac în februarie... — este o mare sărbătoare, cînd se întîmplă s-o primesc, sau cînd fac nebunia să o cumpăr. Că „domnul de la Civita Vecchia" este şi el un biet om fără mister. Toate sînt altfel aici, dragul meu. Pînă şi el!... Ce nume de legendă i-ai dat: „domnul de la Civita Vecchia"! Ştefan!... Lasă-mă să fiu necunoscuta care se rupe de lîngă tine, pentru a se întoarce într-o viaţă de mister. Lasă-mă să fiu marea dansatoare, care douăzeci de zile, pe coverta unui vapor, s-a amuzat să treacă drept o mică fată sentimentală Şi tu... rămîi prinţul meu de Galles.

(Tăcere. Se privesc lung. Ştefan schiţează un gest de obiecţie, ar vrea să răspundă, să reziste. Corina îl opreşte cu o ridicare de mînă, ca şi cum i-ar zice: „nu, lasă, vezi bine că am dreptate, vezi bine că nu mai e nimic de spus". Pe urmă se depărtează, urcă scările, iese din scenă, urmărită de privirea lui.)

SCENA IX

ŞTEFAN, JEFF

Cîteva clipe, Ştefan rămîne singur în scenă. Pe urmă, prin fund, stînga, intră Jeff, care îl priveşte intimidat, apoi se apropie de el.

JEFF: O laşi să plece? N-o lăsa. Numai dumneata poţi s-o opreşti, dacă vrei.

ŞTEFAN: Cred că nimeni nu poate s-o oprească. Şi mi se pare că nici nu trebuie.

JEFF: Pentru că n-o iubeşti.

ŞTEFAN: Ca tine, Jeff, nu. Nimeni nu iubeşte ca tine.

JEFF: N-o lăsa să plece. Uite... poate te supără că trebuie să meargă cu mine singură pe lac. Renunţ. Dar n-o lăsa să plece. Ştiu, m-am purtat rău cu dumneata. Nu-mi pare rău şi nu-ţi cer scuze. Dar dacă te răzbuni, răzbună-te altfel.

ŞTEFAN: Nu te-ai purtat rău cu mine. Te-ai purtat dîrz. Ca un camarad. Sîntem doi camarazi, Jeff. Noi, cînd vorbim, ne privim în faţă. *(Jeff, care pînă acum avea ochii în pămînt, îi ridică asupra lui Ştefan.)* Dacă n-ai fi aşa de tînăr, aş spune „doi bătrîni camarazi". Fiindcă într-adevăr te cunosc foarte de mult.

JEFF: Eu pe dumneata, nu.

ŞTEFAN: Şi răspunsul ăsta îl cunosc. *(Face un pas spre el. Jeff tace cu încăpăţînare.)* Jeff, mă tem că nu mai e nimic de făcut. Ne părăseşte... Acuma, că rămînem singuri, e timpul să facem pace.

JEFF: Niciodată.

ŞTEFAN: Nu spune vorbe mari. Gîndeşte-te că vine seara. Că ea n-o să mai fie aici. Şi că amîndoi —

și tu, și eu — o să avem nevoie să stăm de vorbă despre ea. O să mă găsești colo la masă, lîngă lampă, citind... Încercînd să citesc... Serile sînt lungi, băiatule, și seara asta va fi foarte lungă... O să-ți dau o pipă și o să fumăm împreună. Tutunul e cam tare pentru tine, dar nimic nu e mai bun decît o pipă tare, într-o seară ca asta. Și ca să ne treacă de urît, o să rezolvăm ecuații de gradul al treilea, în amintirea ei.

JEFF: În amintirea ei... Cel puțin pe dumneata te-a iubit.

ȘTEFAN: Nu știu. Cred că și în mine ea descoperise un Jeff din trecut. Un Jeff pe care-l pierduse... și pe care i-am ajutat să-l regăsească... *(Tăcere.)* Mă pricepeam destul de bine pe vremuri la ecuațiile de gradul al treilea. Cu puțin exercițiu, cred că o să-mi reamintesc. Tot ecuațiile le faceți într-a șasea?

JEFF: Nu. Le-am făcut într-a cincea. Acuma facem trigonometrie și geometrie în spațiu.

ȘTEFAN: Stai! Poate mi-amintesc. Cos patrat de x...

JEFF *(completînd formula)*: ...plus sin patrat de x, egal cu unu.

ȘTEFAN: E minunat, Jeff. Au trecut douăzeci de ani și cos patrat de x plus sin patrat de x este tot egal cu unu. Nimic nu s-a schimbat... Parcă văd tabla mea de logaritmi. Era în franțuzește, de la Hachette, de unul Dupuis.

JEFF: A mea tot de Dupuis este.

ȘTEFAN: Nu se poate.

JEFF: Ba da. Uite-o. *(Ridică de jos, de lîngă scară, cărțile pe care le lăsase să cadă la prima ieșire din scenă a Corinei.)*

ȘTEFAN *(ia cartea în mînă și o răsfoiește cu aviditate):* Dar e tabla mea de logaritmi, Jeff. Pe asta am învățat eu. Pe una ca asta. Și tot pe una ca asta am rămas corigent, în clasa șasea.

JEFF: Ai fost corigent?

ȘTEFAN: Da.

JEFF: În clasa șasea?

ȘTEFAN: Da.

JEFF: De ce nu mi-ai spus? Totdeauna am crezut că rîzi de mine.

ȘTEFAN: Niciodată n-am rîs de tine. Tu nu vezi cîte lucruri ne leagă? Corina, trigonometria, logaritmul lui Dupuis, corigența... Toate sînt astăzi neschimbate, cum au fost acum douăzeci de ani. Toate sînt la fel. Parcă am fi doi colegi de bancă.

JEFF *(gînditor):* Dumneata...

ȘTEFAN: Nu „dumneata". Tu.

JEFF: Tu?

ȘTEFAN: Da. Tu. E mai simplu. Încearcă.

JEFF: Tu.

ȘTEFAN: Vezi?

SCENA X

ACEIAȘI, BOGOIU

BOGOIU *(intră prin stînga, ușa din fund. Se uită cînd la unul, cînd la altul, ca și cum ar vrea să le citească în ochi ce s-a mai întîmplat):* Care va să zică, tot pleacă... *(Către Ștefan:)* O lași? *(Către amîndoi:)* O lăsați... Vouă, la urma urmelor, ce vă pasă? O să găsiți alta. Sînteți tineri. Dar eu? La mine nu v-ați gîndit?

JEFF *(încet, către Bogoiu, care se află acum între el și Ștefan):* Cum? Și dumneata?

ȘTEFAN: Și dumneata... o iubești?

BOGOIU: Ba nu. Numa voi. Că cu... inimă... n-am. *(Se așază pe unul din scaunele de nuia albă. În timp ce el vorbește, Jeff și Ștefan se vor așeza și ei pe cîte un scaun, la dreapta și la stînga lui, ascultîndu-l.)* Nu credeam să mi se întîmple una ca asta tocmai acum, la bătrînețe... Seamănă... seamănă grozav cu o fată pe care am văzut-o eu odată, mai demult... Tot blondă... Mă-namorasem de ea, dar nu i-am spus nici un cuvînt. Nici nu puteam, că tocma eram în călătorie. Făceam primul meu drum la Madagascar. Drum lung. Da', ziceam, lasă, că mă-ntorc eu, și-i spun. Cînd m-am întors, am vrut să-i vorbesc, dar n-am mai găsit-o: se măritase. De-atunci n-am mai iubit pe nimeni. Era și greu. Nu prea aveam timp. Știi, mereu pe drumuri, mereu pe apă... cîte fete nu mi-au zîmbit mie prin porturi... În fiecare port cîte una. Uneori, eram obosit de călătorie și aș fi vrut să rămîn... Da' nu mă răbda inima: a doua zi ridicam ancora și mă duceam mai departe, singur, că, se vede, așa mi-a fost scris. Cînd am venit aici și am văzut-o, am tresărit. Parcă era fata mea de pe vremuri. Aș fi vrut să-i spun: uite, m-am întors și te iubesc. Nu i-am spus nimic, se înțelege, că doar văd eu bine, mi-a trecut vremea. Da' eram fericit că o știu pe aici, pe aproape, că pot s-o privesc și că mă ascultă cînd am chef de vorbă... Pe mine nu m-a ascultat nimeni niciodată ce ziceam și ce nu ziceam. Nici acasă, nici la minister. Numai ea mă ascultă...

ȘTEFAN: Și noi...

BOGOIU: Voi... Dumneata, barem, cînd te-am văzut venind prima oară, parcă mi-a dat cu un cuțit în inimă. Sigur eram că ne-o furi. Și... ne-ai furat-o.

ȘTEFAN *(gest jenat, de protest)*.

BOGOIU: Lasă, lasă, că acuma totuna e. M-am obișnuit și cu asta. Ba, dacă vrei să mă crezi, într-un fel eram bucuros. Mă uitam la dumneata și-mi ziceam că sînt eu, cu douăzeci de ani în urmă. Și dacă te săruta, ziceam că mă sărută pe mine... în trecut... Acuma... se duce. Ne lasă. Ce-o să ne facem fără ea?...

(Toți trei rămîn gînditori, tăcuți, cu privirea pierdută înainte, dincolo de rampă.)

SCENA XI

ACEIAȘI, CORINA

Corina apare sus pe scară. E îmbrăcată într-un taior gri, sau într-o rochie gri de voiaj. Tăietură foarte simplă. În mînă are o mică valiză. Ultimele cuvinte ale lui Bogoiu le-a auzit. Rămîne un moment locului, privindu-i de sus pe cei trei bărbați, care — cu fața spre rampă — nu o pot vedea și nici nu-și dau seama de intrarea ei. În cursul replicilor următoare, ea va coborî scara, treaptă cu treaptă, pînă jos, foarte ușor, așa încît pe de-o parte să nu atragă atenția celor trei, iar pe de altă parte să nu distragă atenția spectatorilor de la ceea ce se întîmplă și se vorbește în primul plan.

BOGOIU: Nimeni n-o să-mi mai spună: „Bună dimineața, căpitane! Ce viteză avem?"

JEFF: Nimeni n-o să-mi facă semne pe cartea de trigonometrie: „Uite, pînă aici să înveți".

BOGOIU *(tainic):* Dac-am închide-o...
ȘTEFAN: ...ca pe *Fräulein* Weber...
JEFF: ...în ziua cînd au venit clandestinii...
BOGOIU: Da. Ca pe *Fräulein* Weber. Cu cheia... De multe ori m-am gîndit la asta. S-o facem prizoniera noastră. Am eu pămînt în Argeș. Îl vînd, și cu banii ăia trăim toți patru aici. Nimeni să nu ne știe...
ȘTEFAN, JEFF: Nimeni!

(Tăcere. Gîndul li se pare poate și lor absurd, dar consolator. Corina ascultă cu gravitate, fără gesturi.)

BOGOIU: Facem o fermă. Cîteva vaci, găini...
JEFF: Vacile le duc eu să pască...
BOGOIU: ...Și seara le mulg eu, în hîrdaie mari.
JEFF: Duminică dimineața mergem la Sîn Dominic, la tîrg, după cumpărături.
BOGOIU: Ne luăm o căruță și doi cai. Duminica la Sîn Dominic, și joia la Gheorghieni.
ȘTEFAN: Eu îmi aleg o pușcă bună de vînătoare, și mă duc la pădure după vînat. Spre Hașmaș sînt și mistreți.
BOGOIU: Un mistreț ne ajunge pe o lună.
ȘTEFAN: Și pe urmă împușcăm altul.
BOGOIU: O fermă, o fermă mică... Noi trei și ea.
ȘTEFAN: Mai tîrziu, spre iarnă...
JEFF: ...cînd o începe să ningă...
BOGOIU: ...și drumurile vor fi înzăpezite...
ȘTEFAN: ...seara...
CORINA *(a ajuns între timp jos, s-a apropiat de ei, s-a oprit la cîțiva pași în urma lor și a lăsat jos mica ei valiză, a ascultat tot ce-au vorbit, și acum intră în vorba lor, fără bruschețe, ca și cum glasul ei l-ar continua pe al lor, așa de firesc,*

încît nici unul din ei nu e surprins, de parcă ar fi ştiut-o mereu acolo, aproape — şi nici unul nu întoarce capul): ...seara... la ceasurile cinci... eu am să vă aştept aici, cu lampa aprinsă la fereastră, ca s-o vedeţi de departe, prin pădure. În casă e cald, apa de ceai clocoteşte, şi e un miros de pîine prăjită. „Bună seara, căpitane, bună seara, Jeff, bună seara, Ştefan. Scuturaţi-vă bine de zăpadă, să nu-mi stricaţi covoarele, şi închideţi repede uşa, să nu intre frigul. De cînd v-aştept! Dacă nu mi-a fost urît singură? Nu. M-am gîndit la voi. Am stat aici lîngă sobă, am lucrat şi m-am gîndit la voi. Încearcă mănuşile astea, căpitane, şi vezi dacă-ţi vin bine. Sînt de lînă. Le-am lucrat pentru dumneata. Fularul ăsta e pentru tine, Ştefan. Sweaterul ăsta e pentru tine, Jeff..." *(S-a apropiat între timp de masă şi a luat loc între Ştefan şi Bogoiu, toţi patru privind mereu dincolo de rampă, în sus, ca şi cum ar urmări acolo viziunea evocată de vorbele ei.)* Ce aspră a fost ziua, dar ce dulce e seara, acum, că ne-am strîns toţi patru în jurul lămpii. E o lampă de gaz, cu glob alb de faianţă. Dacă asculţi bine de tot, o auzi cum bîzîie cald, surd, a somn. Căpitanul joacă şah cu Jeff, Ştefan citeşte, şi eu mă uit la voi, cum tăceţi. Uneori vine de departe un şuierat de tren — de la Gheorghieni să fie? de la Sîn Dominic să fie? — şi ridicăm cu toţii capetele, să ascultăm. Ne privim o clipă unii pe alţii şi ne întrebăm din ochi, fără cuvinte: „Ce s-o mai fi întîmplat prin lume?" Pe urmă ne întoarcem la partida de şah, la cartea începută, la tăcerea noastră veche. Şi anotimpurile trec, şi anii vin, şi noi sîntem mereu aici toţi patru, în mica noastră

fermă, ca pe o navă pornită prin lume, fără escală... *(Lung moment de tăcere. Pe urmă Corina, ca și cum s-ar desprinde dintr-un vis terminat, se ridică ușor, dar cu foarte multă simplicitate. După o secundă, cei trei bărbați se ridică și ei. Corina și-a luat valiza în mînă. Cei trei o privesc cu solemnitate.)* Acuma... mă duc. Dar, vă rog, nu faceți capetele astea posomorîte, solemne. Uite, *Fräulein* Weber a fost mai drăguță decît voi, adineauri, cînd m-am dus la ea, să-mi iau rămas bun... Să nu mă obligați să plîng. Eu plîng ușor și mă fac urîtă. Vreți să mă fac urîtă, acum *(persiflîndu-se, declamator)*, „în ceasul despărțirii"?

ȘTEFAN: Dă-mi valiza, Corina.

CORINA: Nu. Valiza îi aparține lui Jeff. El mi-a adus-o pînă aici în ziua cînd am sosit, el mi-o duce înapoi. Nu-i așa, Jeff?

JEFF *(se apropie, ia valiza în mînă)*.

CORINA *(îl ia de braț)*: Promite-mi că n-ai să uiți ecuațiile de gradul al treilea. Promite-mi c-ai să înveți. Promite-mi c-ai să treci corigența. Jeff, dacă treci examenul, mergem împreună la cinematograf. Numai noi doi. Singuri. Tu și cu mine. Și tu plătești biletele. Da?

JEFF: Da.

CORINA *(se apropie de Bogoiu)*: Domnule Bogoiu, vreau să-ți cer un lucru greu, poate imposibil. Știu bine că femeile nu se primesc de obicei în echipaj. Totuși... te rog să mă iei cu dumneata în toate călătoriile. Te voi urma peste tot. Chiar în Oceanul Înghețat de Nord. Oriunde.

BOGOIU *(tace emoționat)*.

CORINA *(se îndreaptă spre Ștefan. Pe urmă se uită stingherită spre cei doi)*: Și acuma...

BOGOIU *(a înțeles)*: Eu... mă duc înainte... jos, pe șosea.

JEFF *(completîndu-l)*: ...Mergem împreună, că poate trece camioneta... și e bine s-o oprim din timp... *(Ies amîndoi, stînga, planul I, timizi, încurcați.)*

SCENA XII

CORINA, ȘTEFAN

CORINA *(se apropie de el și-l sărută)*: Așa de rece? Așa de departe?

ȘTEFAN: Nu te recunosc, Corina. În rochia asta, cu pantofi, cu poșetă, cu pălăria asta, nu te mai recunosc. Parcă ești o fată întîlnită pe stradă, o fată frumoasă, după care întorci capul...

CORINA: ...și pe care o uiți...

ȘTEFAN: ...pentru că a trecut mai departe, pentru că n-a vrut să se oprească...

CORINA: ...i-a fost frică să se oprească.

ȘTEFAN: Corina, te voi căuta...

CORINA: Și eu te voi căuta, dragul meu... Dar te voi găsi? Niciodată n-am visat un vis de două ori.

ȘTEFAN: Un vis din care fugi de bunăvoie...

CORINA: Pentru ca să nu se sfîrșească singur. Voi reveni, Ștefan. Totdeauna. Mereu. Va fi de-ajuns să închid ochii, pentru ca să revin. Și tu vei fi mereu aici, pe terasă, la locul tău pe șezlong, cu cartea în mînă, leneș, visător și prost-crescut, cum te-am cunoscut în prima zi. În prima zi... Ștefan! Vreau să-ți fac o ultimă rugăminte. O ultimă copilărie.

ȘTEFAN: Spune.

CORINA: Nu veni cu mine la autobuz. Rămîi aici. Vreau să mă despart de tine aici. Uite-ţi cartea. Uite-ţi ochelarii de soare. *(S-a apropiat de şezlongul lui, îl mîngîie ca pe un om, cu gestul obişnuit al lui Ştefan.)* Şezi! Ca atunci. Ca în prima dimineaţă. Şi citeşte. *(Îi deschide cartea, el o priveşte şi întoarce capul după ea.)* Uită-te în carte, nu la mine. Te rog, Ştefan, promite-mi că n-ai să ridici capul. Rămîi aşa. Poate că nici eu n-am fost altceva decît o fată dintr-o carte, din cartea pe care o citeşti... Poate că într-adevăr totul n-a fost decît o părere, o glumă, un joc. *(Se depărtează uşor de el, privindu-l mereu, pînă ce iese din scenă, în timp ce foarte încet se lasă cortina.)*

CORTINA

STEAUA FĂRĂ NUME

Comedie în trei acte

(1944)

PERSONAJELE

ŞEFUL GĂRII
UN ŢĂRAN
PROFESORUL
ICHIM
DOMNIŞOARA CUCU
O ELEVĂ
PASCU
CONDUCTORUL
NECUNOSCUTA
UDREA
GRIG

ACTUL I

Gară mică în provincie. Biroul șefului de gară, care este în același timp „birou de mișcare", „telegraf", „casa de bilete". În peretele din fund, o fereastră dublă, iar mai la dreapta, o ușă cu geam. Și ușa, și fereastra dau înspre peron. Se văd, prin ferestrele afumate, peronul gării, doi stîlpi de felinar, linia ferată, cîteva vagoane de marfă, trase undeva mai departe pe o „linie moartă". Între fereastră și ușă, fixat în perete, un orologiu mare, în fund, arătătoarele înțepenite în cadran, arătînd trei și douăsprezece minute. În peretele din stînga, o ferestruie mică, pătrată, de ghișeu, răspunzînd desigur în sala de așteptare, pe unde se cumpără și se vizează biletele. În restul încăperii, mobilă și ustensile adecuate. Un aparat telegrafic, frîne, telefon etc. Pe pereți, un mers al trenurilor și diverse tabele și avize ceferiste. La ridicarea cortinei nu e nimeni în scenă. Telefonul sună, aparatul telegrafic bate, amîndouă fără răspuns, cine știe de cînd. Ușa dinspre peron, larg deschisă. O locomotivă manevrează undeva pe o linie secundară, gîfîind și suflînd din greu. O voce se aude strigînd somnoroasă: „Ferește linia! Ferește linia!" Un țignal ascuțit, ca un nechezat de mînz, zgomot de tampoane etc.

Între timp, telegraful și telefonul sună mereu.

SCENA I

ŞEFUL, UN ŢĂRAN

Intră Şeful, cu chipiul pe cap, un fanion în mînă. Merge spre aparatul telegrafic. Se uită la banda de hîrtie, o rupe, şi pe urmă apasă pe mînerul aparatului telegrafic, care amuţeşte. Se îndreaptă spre telefonul din perete, întoarce de cîteva ori manivela, ridică receptorul.

ŞEFUL: Alo, alo... *(Nu răspunde nimeni probabil. Acroşează. De afară se aude un nou şuierat de locomotivă. Şeful merge spre uşă, şi din prag strigă, cu mîna pîlnie la gură peste linie:)* Ichim! Ichim! Să fii cu ochii în patru cînd o trece acceleratul. Vezi de raţe şi de gîşte. Să nu-mi calce vreuna, că te pui s-o mănînci... Ş-o plăteşti. *(Îşi scoate chipiul şi-l pune în cuier. Merge spre masa telegrafului şi ia loc acolo, citind încă o dată banda ruptă adineauri din aparat. Pe uşă intră un ţăran.)*

ŢĂRANUL: Dacă nu vă e cu supărare...

ŞEFUL *(sever)*: Ce pofteşti dumneata?

ŢĂRANUL: Un belet pentru...

ŞEFUL: Treci la casa de bilete.

ŢĂRANUL: Păi io ziceam că...

ŞEFUL: Treci la casa de bilete, n-auzi? *(Se ridică de pe scaun şi vine spre uşă.)* Aici intrarea e oprită. Scrie şi pe uşă: *(închide uşa)* „Intrarea particularilor oprită". Strict oprită. *(Ţăranul a rămas afară pe peron, în faţa uşii ce i s-a închis în nas, şi o clipă rămîne acolo, ca şi cînd ar silabisi avizul. Pe urmă trece spre stînga, spre faţa ferestrei şi dispare. Şeful a revenit la birou. Abia s-a aşezat, că se şi aud ciocănituri în ferestruica din*

stînga. Şeful ridică oblonul ghişeului; apare capul ţăranului.)

ŞEFUL: Ce pofteşti dumneata?

ŢĂRANUL: Să-mi daţi un belet pentru...

ŞEFUL *(scurt):* Mai tîrziu. *(Vrea să tragă în jos ferestruica.)*

ŢĂRANUL: Nu-i aicea casa de belete?

ŞEFUL: Aicea e. Dar nu e deschis.

ŢĂRANUL: Păi parcă ziceaţi...

ŞEFUL: N-auzi, omule, că nu s-a deschis?!

ŢĂRANUL: Şi cînd se deschide?

ŞEFUL: Scrie afară. *(Trage ferestruica pe jumătate, pe urmă citeşte un bilet lipit pe geamul ghişeului:)* „Casa de bilete se deschide jumătate oră înainte de sosirea trenului".

ŢĂRANUL *(introducîndu-şi capul pe sub ferestruică):* Şi trenul cînd soseşte?

ŞEFUL: Scrie afară. *(Trage definitiv oblonul ghişeului. Se aşază iar la birou. Pe peron se vede trecînd prin faţa ferestrei silueta Profesorului, care, o secundă mai tîrziu, apare în faţa uşii, parcă ezită puţin, ridică privirea spre — probabil — orologiul peronului, se uită la ceasul lui de mînă şi pe urmă deschide uşa.)*

SCENA II

ŞEFUL, PROFESORUL

Profesorul: treizeci, treizeci şi doi ani. Îmbrăcat curat, chiar îngrijit, dar modest.

PROFESORUL: Bună ziua.

ŞEFUL *(cordial):* Aaaa! Am onoarea, dom' profesor. Lume nouă.

PROFESORUL *(din prag)*: Voiam...
ŞEFUL: Intră, intră te rog.
PROFESORUL: Voiam... voiam numai să întreb... ceasul de afară, de pe peron... merge înainte?
ŞEFUL: Uneori. Alteori rămîne în urmă.
PROFESORUL: Aşa gîndeam şi eu... fiindcă...
ŞEFUL *(arătîndu-i un scaun)*: Da' ia poftim. Nu iei loc?
PROFESORUL: Nu, mulţumesc. Intrasem doar să văd cît e ceasul. *(Se uită la orologiul din perete.)* Trei şi douăsprezece... Nu se poate. *(Se uită la ceasul lui de mînă.)*
ŞEFUL: De ce? Cît e la al dumitale?
PROFESORUL: Şapte fără douăzeci.
ŞEFUL: Păi aşa o fi. *(Se duce spre orologiu şi întoarce cu degetul minutarele.)* Le mai aşez şi cu mîna... că dacă ar fi să mă iau după ele...
PROFESORUL: Dar atunci... atunci dumneata nu ştii niciodată cît e ceasul.
ŞEFUL: Ei, asta-i... Cum să nu ştiu? Cînd trece 747 dinspre Cîmpina, e opt. Cînd vine 115 dinspre Sinaia, e opt douăzeci; cînd se încrucişează 63 cu 97, e douăsprezece şi cinei. Cînd vine domnişoara Cucu, e şapte. Şapte precis.
PROFESORUL: Şi dacă întîrzie?
ŞEFUL: Cine? Domnişoara Cucu? N-o cunoşti.
PROFESORUL: Nu. Trenul. Cum ştii dumneata cînd întîrzie trenul?
ŞEFUL: Dar ce zor am să ştiu? Pe mine mă găseşte totdeauna aici, la datorie.
PROFESORUL: Totuşi, bunăoară astăzi... Personalul... Vine la timp?
ŞEFUL: De ce? Pleci undeva? Aştepţi pe cineva?
PROFESORUL: Da... aştept...
ŞEFUL: Pe cine?

PROFESORUL: Adică, de fapt nu aştept. I-am dat lui Pascu să-mi aducă ceva de la Bucureşti.

ŞEFUL: Care Pascu?...

PROFESORUL: Pascu... cu magazinul general, de pe uliţa veche.

ŞEFUL: A! Omul nostru. L-am văzut azi-dimineaţă cînd a plecat.

PROFESORUL *(parcă puţin neliniştit)*: Ai vorbit cu el? Ţi-a spus că se întoarce diseară?

ŞEFUL: N-am prea vorbit, că-mi era somn. Am fost azi-noapte la judecător la un pocher. M-au lăsat lefter al dracului, dar ştii, lefter.

PROFESORUL: Prin urmare, n-ai vorbit cu Pascu?

ŞEFUL: Eu, nu, dar nevastă-mea i-a dat nu ştiu ce să-i cumpere de la Bucureşti, nişte panglici, nişte ace. Că chiar îi ziceam: „Ce te sculaşi, femeie, cu noaptea-n cap, să baţi capul omului?!“

PROFESORUL *(preocupat, uitîndu-se la ceasul din perete şi pe urmă la al lui)*: Numai de n-ar întîrzia.

ŞEFUL: Dar de ce? E o chestie importantă?

PROFESORUL *(evaziv)*: Da... Vezi...

ŞEFUL: Fac prinsoare că iar e vorba de o carte.

PROFESORUL *(ca şi cum s-ar scuza)*: Da...

ŞEFUL *(dojenitor)*: Nu te mai laşi de cărţi, dom' profesor.

PROFESORUL: E o carte mai... cum să-ţi spun eu? mai rară, mai deosebită... O comandasem de mult din străinătate... Încă din astă-iarnă. Credeam că nu mai vine, că nu se mai găseşte... Cînd, ieri dimineaţă mi-a venit înştiinţare de la Bucureşti, de la librari, că a sosit... Şi atunci am rugat pe Pascu...

ŞEFUL: Şi n-ai avut răbdare să ţi-o aducă acasă. Venişi la gară, să-i ieşi înainte.

PROFESORUL: O aştept de atîtea luni...

ŞEFUL: Patimă mare cărţile, dom' profesor. Da, da, patimă mare. Nu te mai saturi de ele. Uite, chiar azi-noapte, stăteam de vorbă cu judecătorul şi farmacistul. „Băiat bun profesorul — zicea Lascu, farmacistul — dar are un cusur: toată ziua cu nasu-n cărţi."

PROFESORUL: Exagerează.

ŞEFUL: Ba chiar aşa e. Nu te vede omul la cafenea, sau la grădină, sau la bodegă... Să mai iei o ţuiculiţă. Să mai schimbi o vorbă. Să mai faci un pocheraş...

PROFESORUL: Nu prea am timp.

ŞEFUL: Ei, bravo! Îmi plăcuşi. Da' noi cum avem?... Cum zicea şi domnişoara Cucu... Dacă într-un tîrg ca al nostru, noi intelectualii...

PROFESORUL *(s-a uitat din nou, îngrijorat, la ceasul lui, apoi la cel din perete)*: Domnule şef! Eu cred că ceasul dumitale stă.

ŞEFUL: Dar de ce?

PROFESORUL: La mine acum e şapte fără paisprezece.

ŞEFUL: Zău?... *(Merge spre ceas, şi pe urmă mişcă limba cea mare a orologiului.)* Cum trece vremea, domnule!

PROFESORUL: Mai e mult pînă vine personalul?

ŞEFUL: Mai e. Întîi trece rapidul.

PROFESORUL: Care rapid?

ŞEFUL: Automotorul.

PROFESORUL: Aşa? Atunci... atunci am venit prea devreme. Mai am timp să mă duc şi să mă întorc.

ŞEFUL: Dar de ce să te duci? Mai bine stai aici, să vezi cum trece rapidul, că e frumos.

PROFESORUL: Nu, nu, am treabă.

ȘEFUL: E plin de coconeĭ și de domnișori spilcuiți. Se duc la Sinaia, să joace la ruletă.

PROFESORUL: Las', că mă întorc. Mă-ntorc. *(Iese. Aproape în același timp, pe peron, dinspre stînga, se vede prin fereastră Ichim, magazionerul, cu un cărucior ceferist. Profesorul și Ichim se întîlnesc cam în dreptul ușii. Profesorul dispare prin stînga, Ichim se oprește în fața ușii, rămasă deschisă.)*

SCENA III

ȘEFUL, ICHIM, ȚĂRANUL (la ghișeu)

ICHIM *(din prag)*: Dom' șef! A zis cucoana să-mi dați bani, că se duce la tîrguit.

ȘEFUL: Cît?

ICHIM: A zis că cinci sute.

ȘEFUL: Cinci sute? *(Deschide un sertar, se uită înăuntru, și pe urmă-l închide.)* Să lase pe mîine, că e zi-ntîi și primim leafa.

ICHIM: A zis c-acuma... că dumneaei se duce în tîrg și că mîine nu poate, că vine cucoana lu domnu Lascu în vizită.

ȘEFUL: Ei drăcie! *(Deschide încă o dată sertarul, se mai uită o dată înăuntru, îl închide la loc.)* Ichim! N-ai tu niște bani mărunți pînă mîine?

ICHIM: N-am, să trăiți, dom' șef. Că m-ați pus ieri de-am plătit rața... aia de-a călcat-o accelera-tul.

ȘEFUL: De, Ichim, ce să-ți fac. Regulamentul. Regulamentul înainte de toate.

ICHIM *(mormăind, mai mult pentru el)*: Și barem s-o fi mîncat!

ŞEFUL *(s-a căutat prin buzunare, a mai deschis o dată sertarul şi pe urmă, aducîndu-şi aminte, se duce spre ferestruica ghişeului, ridică oblonul, scoate capul şi strigă)*: Ei! Nu e nimeni la bilete? S-a deschis casa. *(Îşi trage capul înapoi şi lasă jos oblonul.)* Ascultă, Ichim, parcă era unul adineauri care voia să cumpere un bilet. Ia vezi, unde a dispărut. *(În momentul acesta se aud bătăi în ferestruică.)* Ba stai, parcă s-a întors. *(Ridică din nou oblonul.)* Ce vrei, omule?

ŢĂRANUL *(introducîndu-şi capul)*: Păi să-mi daţi un belet.

ŞEFUL: Pînă unde?

ŢĂRANUL: Pînă la Jirovăţ. Cîte parale face?

ŞEFUL: Trei sute optzeci cu clasa a treia. Ori vrei a doua?

ŢĂRANUL: Ba m-a ferit Dumnezeu. Cît ziceaţi?

ŞEFUL: Trei sute optzeci.

ICHIM: Dom' şef, nu ajunge. Cinci sute a zis cucoana.

ŞEFUL: Mai bine să-ţi dau un bilet pentru Imoasa. Cinci sute nouă lei. Ce să cauţi la Jirovăţ?

ŢĂRANUL: Păi am nişte opinci de vînzare. Şi am un cumătru la Jirovăţ de are prăvălie.

ŞEFUL: Da' la Imoasa n-ai nici un cumătru?

ŢĂRANUL: Ba am şi acolo, că eu de felul meu...

ŞEFUL *(tăindu-l scurt)*: Atunci, să-ţi dau pentru Imoasa. *(A şi scos un bilet din raftul cu cartoane, îl ştampilează la maşină şi i-l dă.)* Cinci sute nouă lei.

ŢĂRANUL: Cinci sute nouă? Păi eu aveam treabă la Jirovăţ.

ŞEFUL: Nu-i nimic. Te dai jos la Jirovăţ, îţi faci treburile acolo, şi p-ormă a doua zi te urci în tren şi mergi mai departe, la Imoasa.

ŢĂRANUL: Da' ce să fac la Imoasa?

ŞEFUL: Nu zici că ai un cumătru?

ŢĂRANUL: Ba am.

ŞEFUL: Atunci, ce mă mai ţii de vorbă?! Scoate banii şi pleacă sănătos.

ŢĂRANUL *(numărînd banii)*: Patru sute. Cinci sute... Şi patru, şi şase, şi nouă...

ŞEFUL *(a luat banii şi aproape instantaneu a lăsat oblonul în jos)*: Dă-i cucoanei banii, Ichim.

ICHIM: Am înţeles, dom' şef. *(Iese, îşi ia căruciorul şi dispare pe peron, în dreapta. Se aud bătăi în oblonul ghişeului. Şeful ridică oblonul.)*

ŞEFUL: Ce mai e? Ce mai vrei?

ŢĂRANUL: Da' dac-o fi să plec la Imoasa, trebuie alţi bani?

ŞEFUL: Nu. Îl vizezi pe ăsta în gară.

ŢĂRANUL: Aha! Care va să zică... *(Şeful nu-l mai lasă să termine şi trage oblonul.)*

SCENA IV

ŞEFUL, DOMNIŞOARA CUCU

Telegraful bate. Şeful urmăreşte panglica hîrtiei. Prin fereastră se vede trecînd pe peron dinspre stînga, domnişoara Cucu.

ŞEFUL *(bătînd în geam)*: Săru' mîna, domnişoară Cucu.

DOMNIŞOARA CUCU: Bună ziua, domnu Ispas. *(Trece prin faţa uşii, spre dreapta, continuîndu-şi plimbarea pe peron.)*

ŞEFUL *(se ridică de la masă, se apropie de orologiul din perete, mută minutarul la şapte fix)*: Cum trece vremea, domle! *(Iese pe urmă în*

prag.) Cald! Cald al dracului, domnişoară Cucu.

DOMNIŞOARA CUCU: Ba aici, la dumneata, la gară, parcă-i mai răcoare.

ŞEFUL: Aş! Ţi se pare. Nici n-ai zice că sîntem în mai. S-a înserat, şi uite ce zăpuşeală. Parc-am fi în iulie.

DOMNIŞOARA CUCU: Dar ce-am auzit, domnule Ispas? Ţi-a călcat ieri rapidul un curcan?

ŞEFUL: Cum?

DOMNIŞOARA CUCU: Aşa mi-a spus azi-dimineaţă, la şcoală, în cancelarie, madam Voinea, de ştiinţe naturale. Zicea c-a aflat bărbatu-său de la Poştă, că-i spusese dirigintele...

ŞEFUL: Da' de unde, domnişoară Cucu? Mai întîi, n-a fost rapidul. A fost acceleratul. Şi pe urmă, nu era curcan. Era raţă.

DOMNIŞOARA CUCU: Ia te uită cum exagerează lumea!

ŞEFUL: O raţă pestriţă, cu ciocul sur. A făcut-o nevastă-mea pe varză, azi la prînz. O minune!

DOMNIŞOARA CUCU: Da' parcă tot a fost o chestie cu un curcan? Sau curcă era?

ŞEFUL: Ei! Acu trei săptămîni, după Rusalii. Pe aia o călcase un tren de marfă.

(Toată această convorbire a avut loc în fundul scenei, Şeful fiind în pragul uşii, iar domnişoara Cucu pe peron, în faţa uşii.)

DOMNIŞOARA CUCU *(cu o mişcare bruscă de alarmă, intră în birou)*: O elevă!

ŞEFUL: O elevă?

DOMNIŞOARA CUCU: Mi se pare că e Zamfirescu. Zamfirescu dintr-a şasea.

ŞEFUL: Treci după uşă, să nu te vadă. Să n-o sperii.

DOMNIȘOARA CUCU *(se trage pe lîngă perete și duce degetul la gură):* Ssst!

ȘEFUL: Lasă-mă pe mine să văd. *(Iese pe peron și se uită în dreapta și-n stînga, cu un aer de prefăcută indiferență. Pe urmă se întoarce.)* Aș! Ți s-a părut. Nu e nimeni.

DOMNIȘOARA CUCU: Dac-o prind, o dau afară din școală.

ȘEFUL: Prea ești aspră.

DOMNIȘOARA CUCU *(ritos):* O dau afară. Am spus de o mie de ori că nu e voie să vie la gară. Am pus și afiș la cancelarie. Ce e dezmățul ăsta? Una-două, hai la gară!

ȘEFUL: Ei! Le place și lor, că... e mai răcoare.

DOMNIȘOARA CUCU: Las', că știu eu ce le place. Le place să se zgîiască la ferestrele vagoanelor și să-și facă semne cu bucureștenii.

(Sună telefonul.)

ȘEFUL *(ridicînd receptorul):* Alo!... Da... linia întîia... Salut... *(Închide telefonul.)* Vine automotorul de Sinaia. I-a dat drumul de la canton. *(Ia din cuier chipiul și-l pune pe cap.)*

DOMNIȘOARA CUCU: Automotorul ăsta e un scandal. De cînd l-au pus în circulație, nu mai am liniște în cursul superior. Toate fetele și-au pierdut capul.

ȘEFUL: Și nici măcar nu oprește la noi. Ce-ar mai fi dac-ar opri?

DOMNIȘOARA CUCU *(indignată):* Să oprească? N-avem nevoie. Nu ne trebuie.

ȘEFUL: Tren de lux, domnișoară Cucu. Nu se uită el la noi.

DOMNIȘOARA CUCU: Tren de pierzanie. Plin de jucători de ruletă și de femei... ușoare.

ŞEFUL: Asta aşa zic şi eu. Miroase a parfum cînd trece.

DOMNIŞOARA CUCU: Nu ştiu a ce miroase, dar într-un oraş cumsecade n-ar trebui să se permită. Eu l-aş pune să treacă noaptea şi cu perdelele trase.

ŞEFUL: Ba eu, drept să spun, îmi pare rău cînd îl văd aşa, numai cum îmi zboară prin naintea ochilor... Şi eu stau cu mîna la chipiu.

DOMNIŞOARA CUCU *(reprobatoare)*: Stai cu mîna la chipiu?

ŞEFUL: Ce să fac? Regulamentul!... *(După o secundă, vindicativ:)* Nu dă Dumnezeu o iarnă cu zăpadă mare, să se împotmolească p-aici pe la noi! I-aş da pe toţi jos din tren şi le-aş pune lopata în mînă, să curăţe linia.

DOMNIŞOARA CUCU: Aşa le-ar trebui!

ŞEFUL: Ehei! Cîte d-astea am văzut eu... Eram de serviciu la Deduleşti, pe linia Făurei, acum vreo douăzeci de ani. Linie inundabilă... Ei... şi-ntr-o toamnă, aşa, cam prin noiembrie... *(Se aude de departe un şuierat ascuţit. Şeful se întrerupe.)* I-auzi-l că vine. *(Iese pe peron. Zgomotul trenului se apropie. Domnişoara Cucu dă să iasă şi ea pe peron, dar în prag tresare — a văzut ceva... Face un pas înapoi şi, scoţînd numai vîrful nasului afară, rămîne într-o atitudine încordată de pîndă. Un zgomot ritmat de roţi şi pistoane creşte, se apropie, devine asurzitor: cu o iuţeală de fulger şi cu un ţipăt scurt de locomotivă, trece prin fund trenul automotor. Prin fereastră se vede din spate Şeful, salutînd smirnă. Cîteva secunde după trecerea monstrului, nici o mişcare. Se aude doar zgomotul roţilor depărtîndu-se. Şeful dispare din dreptul ferestrei, spre stînga.)*

SCENA V

DOMNIȘOARA CUCU, ELEVA

DOMNIȘOARA CUCU *(făcînd un pas pe peron)*: Zamfirescu! *(Formidabilă:)* Stai pe loc, Zamfirescu... Ia vino aici, domnișoară... Mai aproape! Mai aproape, n-auzi? *(Prin fereastră se vede, ivindu-se din stînga, o fată de școală în uniformă. Abia îndrăznește să se apropie de teribila domnișoară Cucu, care a rămas în fața ușii și-i face semn cu degetul.)* Prin urmare, de astea-mi ești dumneata? Aici îți faci dumneata veacul? La gară, ai? La gară?

ELEVA *(pierdută)*: Domnișoară...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! *(Din dreapta se ivește Ichim împingînd căruciorul lui ceferist. Domnișoara Cucu, cu un gest scurt, îi arată Elevei ușa biroului.)* Intră înăuntru... *(Fata ezită.)* Intră înăuntru, n-auzi? *(O împinge înăuntru. Intră și ea, trage ușa.)* Ce cauți aici?

ELEVA *(pe jumătate moartă)*: Domșoară, vă rog...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! *(Răspicat:)* Ce cauți aici?

ELEVA: Domșoară, vă rog...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! Nenorocito! Să n-aud o vorbă. Unde ți-e numărul?

ELEVA *(inocentă și speriată)*: Numărul?

DOMNIȘOARA CUCU *(apucînd-o de mîneca stîngă a șorțului)*: Da, numărul. Te faci că nu știi? Ce număr ai?

ELEVA: 218.

DOMNIȘOARA CUCU: Și unde e?

ELEVA: A... a... a căzut.

DOMNIȘOARA CUCU: L-ai prins în copci, Zamfirescu!

ELEVA: Domșoară, vă rog...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! *(Caută în buzunărelul de sus al șorțului și scoate un petic de stofă.)* L-ai prins în copci! Și de cînd porți dumneata gamenul pe o ureche? Și șorțul pe talie! *(Cu fiecare cuvînt, îi corectează ținuta.)* Unde te trezești? La bal?

SCENA VI

DOMNIȘOARA CUCU, ELEVA, PROFESORUL

PROFESORUL *(deschide ușa, dă să intre, dar se oprește în prag):* Pardon. *(Vrea să plece.)*

DOMNIȘOARA CUCU: Stai, stai, domnu Miroiu. Stai să vezi cu ochii dumitale.

PROFESORUL *(intrînd):* S-a întîmplat ceva? Ce s-a întîmplat?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce s-a întîmplat? Mă mai întrebi ce s-a întîmplat? *(Cu un calm zdrobitor:)* Adineauri a trecut automotorul și am prins-o pe dumneaei *(gest acuzator)* pe peron.

PROFESORUL *(blînd):* Chiar pe peron?

DOMNIȘOARA CUCU *(zdrobitor):* Chiar pe peron.

PROFESORUL: Poate... poate că n-a știut...

ELEVA *(o licărire de speranță):* Să vedeți, domnule profesor...

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! *(Către Profesor:)* N-a știut? Cum n-a știut? *(Către Elevă:)* Cum n-ai știut, Zamfirescu? N-am pus afiș la școală, negru pe alb? Nu l-ai copiat pe caiet de șaptezeci și cinci de ori? Nu l-ați învățat pe dinafară în ora de educație? *(Schimbare de ton. Brusc. Poruncitor:)* Ce scrie în afiș, Zamfirescu?

ELEVA *(ca o lecție:)* „E interzis elevelor din cursul inferior și mai ales din cursul superior..."

DOMNIȘOARA CUCU: Mai ales!

ELEVA: „...să se plimbe la gară ziua sau seara, dar mai ales..."

DOMNIȘOARA CUCU: Mai ales?

ELEVA: „...în orele cînd trece automotorul."

DOMNIȘOARA CUCU *(cruntă)*: Ei?

PROFESORUL *(mai slab, mai neconvins)*: Ei?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce cauți la gară, Zamfirescu?

ELEVA: Să vedeți, domșoară.

DOMNIȘOARA CUCU: Taci!

PROFESORUL: Dac-o întrebi, las-o să răspundă.

DOMNIȘOARA CUCU: Ce să răspundă? Ce să răspundă? *(Către Elevă:)* Poftim, răspunde.

ELEVA *(năucită)*: Ce să răspund?

DOMNIȘOARA CUCU: Ce cauți aici? De ce ai venit?

ELEVA: Să vedeți, domșoară... Mama... Vreau să spun tata... Adică o mătușă a mea... O scrisoare... Un colet... da, un colet...

PROFESORUL *(ca să pună capăt zbuciumului)*: Nu te mai osteni. Să-ți spun eu de ce ai venit. Pentru că-ți place să vii la gară. Îți place să te uiți cînd trec trenurile. *(Omenește, simplu:)* Nu-i așa?

ELEVA *(izbucnește în plîns)*.

DOMNIȘOARA CUCU: Plîngi, Zamfirescu. Plîngi, că ai de ce plînge. Ai să vezi tu mîine după conferință. Te dau afară.

ELEVA *(între lacrimi și sughițuri)*: Domșoară, vă rog!

DOMNIȘOARA CUCU: Taci! șterge-ți ochii. Pleacă. Du-te acasă. *(Fata, plîngînd, face un pas spre ușă.)* Stai! Stai, să nu te vadă cineva. Ne mai faci de rîsul tîrgului. *(Iese pe peron și se uită atent în dreapta și-n stînga. O ia spre stînga, pe lîngă fereastră, și dispare cîteva secunde.)*

PROFESORUL *(care a rămas singur cu Eleva)*: Domnișoară Zamfirescu, nu e poate momentul să ți-o spun, dar teza dumitale pe al treilea, la cosmografie, este... este mizerabilă... inadmisibilă. *(Ca un dureros reproș personal:)* Se poate, domnișoară, să spui dumneata că Orion este o planetă? Că Jupiter este un satelit? Și cometa lui Halley o stea căzătoare?

DOMNIȘOARA CUCU *(întorcîndu-se)*: Nu e nimeni. Pleacă repede. Să te duci drept acasă. Ne socotim noi mîine dimineață, Zamfirescu Eleonora. *(Îi arată ușa cu un gest neiertător. Fata iese, plîngînd mereu.)*

SCENA VII

DOMNIȘOARA CUCU, PROFESORUL

DOMNIȘOARA CUCU: Ai văzut, domnule profesor de matematici?

PROFESORUL *(timid)*: Am văzut.

DOMNIȘOARA CUCU: Ce dezordine! Ce scandal! Cînd eu strig în conferință că se duce școala de rîpă, dumneata taci.

PROFESORUL: Domnișoară Cucu...

DOMNIȘOARA CUCU *(intransigentă)*: Nici o domnișoară Cucu! Dumneata taci și stai cu nasul în cărți și-ți vezi de stelele și cometele dumitale.

PROFESORUL *(timid, modest)*: Studiez.

DOMNIȘOARA CUCU: Studiezi?! De asta ești dumneata profesor? Ca să studiezi?

PROFESORUL: Cred că da.

DOMNIȘOARA CUCU: Și între timp elevii și elevele își fac de cap. Ce dezmăț! Ce perversitate!

PROFESORUL: Perversitate? Exagerezi.

DOMNIȘOARA CUCU: Exagerez? Poți dumneata să-mi spui ce caută fata asta la gară?

PROFESORUL *(după o tăcere de o secundă, foarte serios)*: Domnișoară Cucu! Dumneata ai fost vreodată la mare?

DOMNIȘOARA CUCU: Am fost la nămol, la Tekirghiol.

PROFESORUL: Nu la nămol. La mare ai fost?

DOMNIȘOARA CUCU *(bănuitoare)*: Ce vrei să spui cu asta?

PROFESORUL: Într-un tîrg de provincie ca al nostru... gara este... marea. Este portul, necunoscutul, depărtarea.

DOMNIȘOARA CUCU *(plat)*: Ce depărtare?

PROFESORUL: Este dorul de a pleca, de a fugi.

DOMNIȘOARA CUCU: De a pleca? De ce să pleci? Unde să pleci?

PROFESORUL: În altă parte. În altă lume.

DOMNIȘOARA CUCU *(severă)*: Domnule profesor, dacă astea sînt lecțiile pe care dumneata le dai elevelor, în orele dumitale, atunci să-mi dai voie să-ți spun... dă-mi voie să-ți spun...

(Se aude un șuierat de locomotivă și un zgomot de tren.)

ȘEFUL *(apărînd o secundă în prag)*: Personalul. Vine personalul.

PROFESORUL *(cu o tresărire de emoție)*: Vine. *(Iese precipitat.)*

DOMNIȘOARA CUCU *(singură în scenă)*: Auzi dumneata! Necunoscutul! Depărtarea! *(Iese și ea pe peron.)*

SCENA VIII

ȘEFUL, ICHIM

Din stînga, fund, intră pufăind în gară, mai puțin formidabil ca automotorul, trenul personal. Locomotiva trece și dispare în dreapta, într-un ritm descrescînd, pînă se oprește. Prin fereastra și geamul ușii se vede un vagon sau două. Mișcare pe peron. Ichim, care trece cu căruciorul. Țăranul, care aleargă să-și găsească vagonul. Se aude vocea lui *„Unde e clasa tria?"* Pași și voci nedistincte. Vocea Profesorului: *„Domnu Pascu! Nu l-ai văzut pe domnul Pascu?"* Zgomot de tampoane. Un șuierat. Trenul se pune din nou în mișcare, încet, greoi, pe urmă din ce în ce mai repede.

ȘEFUL *(din prag, în timp ce ultimele vagoane trec și dispar)*: Îl terminarăm și pe ăsta, Ichim.

ICHIM: Îl terminarăm, dom' șef.

ȘEFUL: Să mai treacă și acceleratul de Brașov, și am scăpat.

ICHIM: Adevărat. *(Ichim dispare spre stînga. Șeful intră în birou, își scoate chipiul, îl pune în cui; pe peron oarecare forfoteală continuă, siluete de călători care se îndreaptă spre ieșire, spre stînga.)*

SCENA IX

ȘEFUL, PASCU

PASCU *(încărcat de valize, oprindu-se în prag)*: Salutare, domnu șef.

ȘEFUL: Bine-ai venit, domnu Pascu.

PASCU: Cucoana-i aici?

ȘEFUL: E în tîrg. Adineauri a plecat.
PASCU: Aveam o vorbă cu dumneaei. I-am adus tot ce mi-a spus.
ȘEFUL: Intră, intră.

(Pascu-și lasă o parte din valize afară și intră înăuntru cu una singură.)

PASCU: Ia să vedem. *(Deschizînd valiza:)* Numai să găsesc. C-am avut atîtea...
ȘEFUL: Ce se mai aude în capitală?
PASCU: Cald. Cald al dracului!
ȘEFUL: De! Nu-i ca aici, ca la noi.
PASCU: Ce tot stai să vorbești! Aici e rai. Raiul pe pămînt. *(Scoate din valiză un pachet.)*
ȘEFUL: Asta e pachetu nevesti-mi?
PASCU: Nu, nu. E al lui domnu Miroiu, profesorul.
ȘEFUL: Că bine zici. *(Iese în prag, se uită în dreapta și în stînga pe peron.)* Dom' profesor! Dom' profesor! Ia vezi, Ichime, unde-i domnu Miroiu. Că era adineauri pe-aici. *(Către Pascu, reintrînd:)* Te aștepta.
PASCU *(tainic)*: Domle șef! Ce crezi dumneata că e în pachetul ăsta?
ȘEFUL: Păi ce să fie? O carte.
PASCU: Carte, carte! Dar ce fel de carte? *(Misterios:)* Știi cîți bani costă? Douăzeci și două de mii de lei.
ȘEFUL: Cîți?
PASCU: Douăzeci și două de mii.
ȘEFUL: Fugi d-acolo. Nu se poate.
PASCU: Pe ochii mei. *(Explicînd repede:)* A fost profesorul aseară la mine și mi-a numărat în mînă douăzeci și două de mii de o mie... douăzeci și două.
ȘEFUL *(îngrijorat)*: Dar ce carte să fie?

PASCU: Păi știu eu? Cum mi-a dat-o librarul din București, așa i-am adus-o, mi-era și frică, zău. Auzi dumneata? Douăzeci și două de mii.
ȘEFUL: Douăzeci și două de mii!

SCENA X

ȘEFUL, PASCU, PROFESORUL, apoi DOMNIȘOARA CUCU

PROFESORUL *(vine grabnic din stînga, pe peron, trece prin fața ferestrei, intră):* Domnu Pascu! Aici erai? Credeam că n-ai venit!
PASCU: Se poate, dom' profesor?
PROFESORUL: Te-am căutat pe peron, afară, la trăsuri.
PASCU: Învălmășeală mare.
PROFESORUL *(încet, îngrijorat):* Ai adus?
PASCU *(întinzîndu-i pachetul):* Poftim.
PROFESORUL *(luînd pachetul, rămîne o secundă nemișcat):* Mulțumesc... Da... Mulțumesc... *(Se uită la pachet, pe urmă la cei doi. Pe urmă, trecînd spre stînga, aproape de fereastră, la lumină, desface repede pachetul și scoate de acolo un volum mare, pe care-l răsfoiește cu înfrigurare, ca și cum ar căuta o anumită pagină, cu un anumit lucru. Șeful și Pascu schimbă priviri intrigate.)*
PASCU *(scoțînd din valiză un alt pachet):* Uite și pachetul cucoanei dumitale, dom' șef. L-am învelit în hîrtie albastră, să nu le-ncurc.
ȘEFUL: Bravo! Să trăiești! Îmi pare rău că nu e nevastă-mea aici, că te opream la masă. Avem o rață pe varză, o minune! A rămas de la prînz.

PASCU: Las-o pe altă dată, că acuma sînt grăbit. Nu vezi cîte bagaje am?

ŞEFUL *(ieşind în prag)*: Ichime! Ichime! Ia pune mîna pe geamantanul lui domnu Pascu şi du-l la trăsură.

(Ichim vine din stînga, ia geamantanele lăsate pe peron în faţa uşii şi dispare tot în stînga. În acel timp, din dreapta, pe peron, apare domnişoara Cucu.)

PASCU: Săru' mîna, domnişoară Cucu. Să pofteşti mîine la magazin. Am adus noutăţi.

DOMNIŞOARA CUCU: Nu mai calc în magazinul dumitale. Ai vîndut fetelor dintr-a opta ruj de buze.

PASCU: Păi de, domnişoară Cucu. Eu sînt magazin general. Vînd de toate şi la toată lumea.

DOMNIŞOARA CUCU: Las' că discut eu cazul dumitale. *(Ameninţătoare:)* În conferinţă!

PASCU: Îmi pare rău. Eu sînt magazin general... Vă salut... Mă duc... Dom' profesor Miroiu?! Nu veniţi în tîrg? Vă duc cu trăsura.

PROFESORUL *(cufundat în lectură, o clipă nu aude nimic. Pe urmă abia tresare, parcă l-ar fi strigat cineva din somn)*: Cum? *(Privire vagă, năucită, apoi se reîntoarce la cartea lui.)*

PASCU *(schimbă o nouă privire nedumerită cu Şeful şi ridică din umeri)*: Douăzeci şi două de mii.

ŞEFUL: Douăzeci şi două!

PASCU: Am plecat. M-am dus. Vă salut.

ŞEFUL: Salutare, dom' Pascu, salutare. *(Pascu pleacă prin stînga.)*

DOMNIŞOARA CUCU: Mă duc şi eu. Dar am o rugăminte, domnule Ispas.

ŞEFUL: La ordin!

DOMNIŞOARA CUCU: Dacă vezi o elevă de-a noastră, i-ai numărul.

ŞEFUL: Îl iau. Dar nu mai stai la acceleratul de Sinaia?

DOMNIŞOARA CUCU: Nu, că e tîrziu. Şi uite, se întunecă. *(Într-adevăr, de cîteva clipe lumina a început să scadă.)* Domnule Miroiu! Mergi în oraş? *(Profesorul nu aude. E absorbit de lectură.)*

ŞEFUL *(încet)*: Domnişoară Cucu! Ştii dumneata ce carte citeşte profesorul?

DOMNIŞOARA CUCU: De unde să ştiu? *(Cu dispreţ:)* O carte de-ale lui.

ŞEFUL: Ştii cît costă? Ştii cîţi bani a dat pe ea? *(Tăcere, pentru a-şi pregăti lovitura.)* Douăzeci şi două de mii de lei.

DOMNIŞOARA CUCU *(speriată)*: Nu mai spune!

ŞEFUL: Pe ochii mei! *(Repede, explicaţiuni:)* Mi-a spus Pascu că el i-a adus-o de la Bucureşti, douăzeci şi două de mii. Douăzeci şi două de hîrtii de cîte o mie.

DOMNIŞOARA CUCU: E nebun!

ŞEFUL: Nu e lucru curat.

DOMNIŞOARA CUCU *(făcînd un pas)*: Stai că-l întreb.

ŞEFUL *(oprind-o)*: Nu. Lasă-mă pe mine. Îl descos eu. Cu binişorul.

DOMNIŞOARA CUCU: Douăzeci şi două de mii! Ce-o să fie mîine în cancelarie!

ŞEFUL: În cancelarie? Ce-o să fie în tot tîrgul!

DOMNIŞOARA CUCU: Eu nu mai stau. Nu, nu mai stau. La revedere, domnu Ispas... *(O ia repede spre stînga.)* Douăzeci şi două de mii... *(Trece prin faţa ferestrelor, dispare.)*

SCENA XI

ŞEFUL, PROFESORUL

Profesorul a rămas lîngă fereastră, cu totul cufundat în carte. Nu aude nimic, nu vede pe nimeni. Lumina a scăzut şi mai mult. Şeful îl priveşte în tăcere cîteva secunde, pe urmă se apropie de el.

ŞEFUL *(încet, cum ar trezi pe cineva din somn, îl bate pe umăr):* Dom' profesor? Să-ţi aprind lampa.

PROFESORUL *(tresărind, năuc):* Cum?

ŞEFUL: Zic, să-ţi aprind lampa. S-a întunecat.

PROFESORUL: Nu, că mă duc.

ŞEFUL: Dar de ce? Stai aici liniştit.

PROFESORUL *(strîngînd în mîini cartea, cu oarecare nelinişte):* Am de lucru... Am de citit...

ŞEFUL: Tocmai d-asta zic şi eu. Îţi aprind lampa... şi nu te tulbură nimeni. *(Aprinzînd o lampă de petrol, cu abajur, de pe birou:)* Mergem împreună mai tîrziu... Te duc eu în oraş. Ei, ia şezi... şezi.

PROFESORUL *(puţin năucit, ezită... parcă ar pleca, dar cercul galben de lumină al lămpii îl atrage, deschide cartea din nou, o răsfoieşte înfrigurat).*

ŞEFUL *(se îndreaptă spre uşă şi strigă din prag):* Ichim! vezi de lampioane. Şi aprinde felinarul pe peron... Acuma pică acceleratul şi ne găseşte cu felinarul stins... *(Reintră, se apropie de Profesor şi se uită peste umărul lui, în carte.)* Frumoasă carte, dom' profesor?

PROFESORUL *(tresărind):* Cum?

ŞEFUL: Zic, frumoasă cartea pe care-o citeşti?

PROFESORUL *(evaziv):* O carte veche.

ȘEFUL: De! Cărțile, ca vinul. Cu cît îs mai vechi, cu atît îs mai ale dracului... Aveam și eu una mai demult, cu poze. Tii! ce poze!... A dumitale are poze?

PROFESORUL: Da. Adică nu... Niște planșe, niște hărți.

ȘEFUL *(schimbare de ton)*: Dom' profesor! Să nu te superi că te-ntreb. E adevărat?

PROFESORUL: Ce?

ȘEFUL: Douăzeci și două de mii ai dat pe ea?

PROFESORUL: De unde știi?

ȘEFUL: Păi dacă n-oi ști eu, cine să știe? Nu stau toată ziua aici la gară? Douăzeci și două?

PROFESORUL *(simplu)*: Da.

ȘEFUL: Păi nu e mult?

PROFESORUL: Este... dar... ce era să fac? Aveam nevoie de ea...

ȘEFUL: Ce-o să spună lumea în tîrg?

PROFESORUL: Ce să spuie?

ȘEFUL: Păi, de! Douăzeci și două de mii sînt bani. Și, ca omu, te întrebi... de unde?

PROFESORUL: Am strîns. Economii, lecții particulare... de ani de zile aștept... *(puțin jenat)* și m-am și împrumutat.

ȘEFUL *(dojenitor)*: Păi vezi!

PROFESORUL: Dar mîine e întîi... iau leafa de la liceu... și plătesc.

ȘEFUL: Patimă mare, dom' profesor... *(Cu alt ton:)* Da' barem face? Ce scrie în ea? Despre ce e vorba?

PROFESORUL *(bănuitor, se ridică)*: E tîrziu... Mă duc...

ȘEFUL: Așteaptă, frate, că mergem împreună. Numai să treacă acceleratul și închid prăvălia.

PROFESORUL: Închizi?

ȘEFUL: Adică, vorba vine. Pînă la noapte, la unsprezece treizeci și cinci, nu mai am nici un tren. Și pe urmă-mi ține locul Antoniu, impiegatul.

(Între timp, lumina a scăzut mult. Peronul aproape nu se mai vede prin fereastră. Se desluşeşte totuşi umbra lui Ichim, care apare din stînga, cu un baston de lampagiu, și se oprește în fața felinarului.)

SCENA XII

ȘEFUL, PROFESORUL, ICHIM

ȘEFUL *(ieșind în prag)*: Ichim! Ai șters lampa?
ICHIM *(pe peron, aprinzînd lampa)*: Șters.
ȘEFUL: Gaz e destul? Te-ai uitat bine?
ICHIM: E plină, dom' șef, că numai ieri am turnat. Tocmai bine arde pînă dimineață.
ȘEFUL: Rațele le-ai închis?
ICHIM: Închis.
ȘEFUL: Le-ai numărat? Nu lipsește nici una?
ICHIM: Lipsește a-a de-ați mîncat-o dumneavoastră la prînz... Și am plătit-o eu.
ȘEFUL *(trecînd peste această chestiune penibilă)*: Bine, bine...

(Un șuierat depărtat de tren.)

ICHIM: I-auzi-l cum șuieră. I-a dat drumul de la canton.
ȘEFUL *(reintră în birou, își ia chipiul din cui)*: Vine acceleratul, dom' profesor.
PROFESORUL *(care din nou se cufundase în cartea lui)*: Cum?
ȘEFUL: Zic, vine acceleratul.

PROFESORUL *(preocupat de cu totul alte lucruri):* Domle șef, n-ai cumva o lupă?

ȘEFUL: O lupă? Da' de ce?

PROFESORUL: Îmi trebuie mie.

ȘEFUL: N-am. De unde să am?

PROFESORUL: Dar o bucată de hîrtie?

ȘEFUL: Cîtă vrei. Poftim. *(Îi dă de pe masă o foaie de hîrtie.)* Eu mă duc să primesc acceleratul și mă-ntorc.

PROFESORUL: Stă mult?

ȘEFUL: Aș! Nu urcă nimeni, nu coboară nimeni... Mă și-ntreb de ce mai oprește. *(Iese pe peron și trage ușa după el. Profesorul rămîne la masă, aplecat peste carte. Din cînd în cînd își duce mîna dreaptă la ochi și se uită în carte, ca printr-un ochean. Din cînd în cînd notează cu febrilitate ceva pe hîrtie.)*

SCENA XIII

PROFESORUL, ȘEFUL, CONDUCTORUL, NECUNOSCUTA

Zgomot de tren care se apropie mereu mai puternic. Șuierat ascuțit de locomotivă, roți, tampoane etc. Prin geamul ușii și prin fereastră se vede cum intră în gară, de la dreapta la stînga (în sens invers decît cele două trenuri precedente), trenul accelerat. Ochiul roșu al locomotivei dispare repede spre stînga. Vagoane cu ferestre luminate defilează în viteză descrescîndă, pînă ce trenul se oprește. Un zgomot de tampoane ciocnite, și pe urmă, cîteva secunde de tăcere completă. Se aud apoi pași grăbiți pe peron. Cineva deschide ușa. E conductorul trenului.

CONDUCTORUL *(din prag):* Domnu şef! Domnu şef!

(Profesorul tresare, ridică capul.)

ŞEFUL *(de pe peron, trecînd prin fața ferestrei):* Aicea sînt. Ce s-a întîmplat?

CONDUCTORUL *(a dispărut din prag. Vocile vin din semiobscuritatea peronului):* Un călător fără bilet. Nu vrea să plătească. Nu vrea să se legitimeze.

ŞEFUL: Unde e?

CONDUCTORUL: Dați-vă jos, coniță. Dați-vă jos.

ŞEFUL: Poftiți aici, la lumină...

(Din întunericul peronului se desprinde brusc o arătare albă. E o femeie tînără, în rochie albă de seară, cu brațele albe, foarte decoltată. O poşetă într-o mînă, un voal albastru în cealaltă. Profesorul tresare. Pentru prima oară ridică cu adevărat ochii din carte. Privire încremenită.)

NECUNOSCUTA *(intrînd):* Ce vreți cu mine? De ce m-ați dat jos din tren?

ŞEFUL *(intrînd după ea):* Dumneavoastră aveți bilet?

CONDUCTORUL: N-are.

ŞEFUL *(ierarhic, superior:)* Lasă-mă, domnule, să întreb. *(Către călătoare:)* Aveți bilet?

NECUNOSCUTA: N-am.

ŞEFUL: Atunci, trebuie să plătiți.

NECUNOSCUTA: Ce?

ŞEFUL: Biletul.

CONDUCTORUL: Şi amenda.

ŞEFUL: Sigur. Şi amenda.

NECUNOSCUTA: Am plătit.

ŞEFUL: Cum?

NECUNOSCUTA: Da. Am plătit.

ŞEFUL: Cui?
NECUNOSCUTA: Dumnealui.
ŞEFUL *(Conductorului):* Auzi, domle, ce spune: că a plătit.
CONDUCTORUL: Vorbă să fie. Uitaţi-vă ce mi-a dat. *(Îi întinde Şefului cîteva fise rotunde.)*
ŞEFUL *(cercetîndu-le):* Ce e asta? *(Citind:)* „Cazinoul din Sinaia. Bun pentru lei douăzeci. Bun pentru lei o sută, bun pentru lei douăzeci." *(Nedumerit:)* Ce sînt astea?
NECUNOSCUTA: Fise de la cazinou... Am uitat să le schimb... în grabă... Sînt de la ruletă...
ŞEFUL: Şi cu asta vrei dumneata să călătoreşti?
NECUNOSCUTA: E tot ce am. Nu sînt bune?
ŞEFUL: Ia ascultă, doamnă, îţi atrag atenţia că aici te afli într-un birou public. Eu n-am timp. Trenul nu aşteaptă. Plăteşti, sau nu?
PROFESORUL *(timid, făcînd un pas):* Dacă n-are cu ce...
ŞEFUL: Dacă n-are cu ce, să stea acasă. *(Către Conductor:)* În ce clasă ai găsit-o, domle?
CONDUCTORUL: Întîia. Se închisese singură într-un compartiment şi nu voia să lase pe nimeni înăuntru.
NECUNOSCUTA *(simplu):* Mă durea capul.
ŞEFUL: Poftim! Umblă cu clasa întîia, o doare capul şi n-are bilet. *(Către Conductor:)* Urcă-te, domle, în tren şi dă-i drumul. Dumneaei rămîne aici.
NECUNOSCUTA: Unde aici?
ŞEFUL: Aici, în gară.
NECUNOSCUTA: Nici nu mă gîndesc.
ŞEFUL: Doamnă!...
NECUNOSCUTA *(către Conductor, tăindu-i drumul):* Să nu faci un pas: fără mine nu pleci.

CONDUCTORUL *(scoţîndu-şi ceasul din buzunar):* Am patru minute întîrziere, coniţă. Nu mai pot să stau. Eu sînt accelerat.

NECUNOSCUTA: Fără mine nu pleci. M-auzi? *(Cu o mişcare bruscă, se aşază în faţa uşii, drept în prag.)* Nimeni nu iese de aici fără mine.

PROFESORUL *(timid, ca şi cum ar vrea să se disculpe, dar să şi protesteze împotriva acestei sechestrări):* Doamnă... eu... eu nu sînt...

NECUNOSCUTA: Ce nu eşti? Ce nu eşti? Nu v-ar fi ruşine. Trei bărbaţi şi o singură femeie. Mă daţi jos din tren în plină noapte, în plin cîmp.

ŞEFUL *(jignit):* Daţi-mi voie. Aici nu e cîmp.

NECUNOSCUTA: În plină pădure. Ce vreţi de la mine? Banii? Viaţa?

CONDUCTORUL *(încet, către Şef):* E nebună.

NECUNOSCUTA *(exasperată, strigînd):* Ce vreţi? Ce vreţi?

PROFESORUL: Doamnă...

CONDUCTORUL: Coniţă...

ŞEFUL: Lasă-mă pe mine şi la primul moment şterge-o... *(Către Necunoscută:)* Doamnă! Ne-aţi înţeles greşit. Noi n-avem de gînd să vă oprim aici. Ce să facem cu dumneavoastră aici?

NECUNOSCUTA: Atunci, de ce m-aţi dat jos din tren?

ŞEFUL: Pentru o formalitate.

NECUNOSCUTA: Frumoasă formalitate!

ŞEFUL: Ce vreţi?! Datoria... Regulamentul! Trebuie să facem un proces-verbal.

NECUNOSCUTA *(speriată, bănuitoare):* Proces! Mie? Proces!

ŞEFUL: Verbal. Numai aşa, de formă. Scriem pe hîrtie cum s-au petrecut lucrurile, semnaţi, şi gata.

NECUNOSCUTA *(mereu bănuitoare):* Şi pe urmă?

ŞEFUL: Pe urmă plecaţi.

NECUNOSCUTA: Cu trenul ăsta?
ŞEFUL: Sigur. Vă aşteaptă.
NECUNOSCUTA *(după o secundă de îndoială, în care timp i-a privit pe toţi trei bărbaţii):* Atunci, atunci să semnez mai repede. Unde?
ŞEFUL: Poftiţi aici, la masă... *(Îi oferă un scaun. Femeia, mereu cu aceeaşi expresie de prudenţă, de teamă, de nelinişte, se dezlipeşte de uşă şi vine spre locul indicat. Şeful face semn cu mîna Conductorului să iasă.)*
PROFESORUL *(care abia acum înţelege stratagema, vrea să protesteze):* Domnule şef... Nu se poate...
ŞEFUL *(încet, energic):* Domnule profesor, dumneata să nu te amesteci. Astea-s chestii de serviciu. *(Conductorul iese tiptil, neobservat.)* Luaţi loc! Aici!
PROFESORUL *(vrea s-o prevină):* Doamnă! Doamnă!
ŞEFUL *(împiedicîndu-l):* Să vă dau o hîrtie şi un toc. Să redactăm... şi pe urmă să semnaţi...
NECUNOSCUTA: Semnez orice... dar mai repede.
ŞEFUL: Numaidecît... Numaidecît...

(Trenul a pornit între timp. În prima clipă, femeia nu şi-a dat seama. Se aude şuieratul locomotivei.)

NECUNOSCUTA *(tresărind):* Ce e asta? *(Zgomotul roţilor şi al tampoanelor se accentuează. Femeia se ridică brusc în picioare, cu o mişcare de spaimă, aleargă spre uşă, cu un ţipăt.)* Ce e asta? *(În prag se opreşte o secundă, privind buimăcită vagoanele luminate, care defilează spre stînga din ce în ce mai repede. Se rupe din această scurtă încremenire şi aleargă pe peron după tren. Rochia ei albă se vede trecînd prin faţa ferestrei. Ultimul vagon se vede de asemenea prin fereastră,*

dispărînd. Se aude de-afară strigătul ei disperat:) Oprește... Oprește... *(Un nou șuierat de locomotivă îi acoperă vocea.)*

SCENA XIV

ȘEFUL, PROFESORUL, NECUNOSCUTA

Cîteva secunde de nemișcare. Se mai aude doar zgomotul trenului depărtîndu-se. Pe urmă, rochia albă se vede trecînd pe peron prin fața ferestrei de la stînga spre dreapta. Cu o expresie de oboseală, de tristețe, de disperare, femeia apare în prag.

NECUNOSCUTA *(uitîndu-se buimăcită la cei doi bărbați și pe urmă fixîndu-l pe Șef, fără violență):* Canalie!

ȘEFUL *(ridică din umeri):* De, doamnă...

NECUNOSCUTA *(mai mult pentru ea):* A plecat...

ȘEFUL: N-am ce face. Datoria. Regulamentul.

NECUNOSCUTA *(e sfîrșită de oboseală, intră înăuntru, face cîțiva pași, cade pe scaun):* A plecat...

ȘEFUL *(instruind afacerea):* Numele dumneavoastră, doamnă?...

NECUNOSCUTA *(ridică spre el o privire nedumerită, absentă).*

ȘEFUL: Trebuie să încheiem procesul-verbal. Numele, domiciliul, vîrsta, profesiunea!

NECUNOSCUTA *(nu răspunde, n-a auzit, nu vede).*

ȘEFUL *(după o pauză):* Faceți rău că nu răspundeți. Eu proces-verbal trebuie să închei. Mă obligă regulamentul, și dacă nu răspundeți, voi fi silit să m-adresez poliției. *(Cu intenție:)*

Avem poliție aici, măcar că sîntem în cîmp, cum ziceați adineauri.

PROFESORUL *(se apropie de ea mișcat):* De ce nu răspundeți, doamnă? Cum vă cheamă?

NECUNOSCUTA: Lasă-mă. Lăsați-mă.

PROFESORUL: Cum vă cheamă? De unde veniți?

NECUNOSCUTA: Lăsați-mă-ți spun. Sînt obosită.

PROFESORUL: Poate aveți un act. O legitimație.

NECUNOSCUTA *(întinzîndu-i poșeta cu un gest de nesfîrșită oboseală):* Nu știu. Caută. Vezi și dumneata ce găsești.

PROFESORUL *(ia poșeta, face un pas spre rampă, urmat de Șef, deschide poșeta, caută, scoate unul cîte unul diverse obiecte pe care i le dă Șefului să le țină):* O sticluță cu parfum...

ȘEFUL *(mirosind în aer):* Miroase grozav.

PROFESORUL: O batistă... un ruj de buze... O tabacheră cu două țigări...

ȘEFUL *(mirosind țigările):* Țigări străine.

PROFESORUL *(a golit poșeta):* Asta e tot.

ȘEFUL: Nici un act?

PROFESORUL: Nici unul.

ȘEFUL: Nici o hîrtie?

PROFESORUL: Nimic.

ȘEFUL *(după un moment de reflecție):* Eu îl anunț pe Dincă, comisarul. Aici nu e lucru curat.

PROFESORUL *(întorcîndu-s spre Necunoscută, care a rămas pe scaun în aceeași stare de prostrație):* Doamnă, vă rog... În propriul dumneavoastră interes, vă rog mult, faceți un efort... răspundeți... Aduceți-vă aminte... Cine sînteți? De unde veniți? Unde vă duceți?

NECUNOSCUTA *(ridică ochii spre el, îl privește absentă, se ridică în picioare):* Mă duc... *(Cu bruscă hotărîre, pornește spre ușă.)* Mă duc să mă

omor. Mă arunc pe linie. *(Iese repede, dispare în întuneric.)*

PROFESORUL *(tulburat):* Doamnă!

ŞEFUL: E nebună rău.

PROFESORUL: Se întîmplă o nenorocire. Trebuie s-o salvăm.

ŞEFUL: Fii liniştit. Nu e nici un tren la ora asta.

PROFESORUL *(a ieşit pe peron):* Doamnă! Doamnă! *(Se întoarce.)* Nu ştiu unde e. E prea întuneric. N-o văd.

ŞEFUL: Nu te mai frămînta, dom' profesor. Nu-ţi spun că nu-i nici un tren? *(Strigînd din prag:)* Ichime! Ichime! Vezi că e o femeie pe linie.

VOCEA LUI ICHIM *(din depărtare):* Fereşte linia, fereşte linia!

ŞEFUL *(adulmecînd aerul):* Şi miroase, domnule, a parfum, de mi-a umplut toată gara. Să vie nevastă-mea acum, atîta-mi trebuie... *(Cu alt ton, după o secundă:)* E din lumea mare. Te-ai uitat la ea?

PROFESORUL *(cu emoţie):* E frumoasă.

ŞEFUL: Te-ai uitat ce rochie are? Braţele goale, gîtul gol, spatele gol. Pe jumătate dezbrăcată.

PROFESORUL: E foarte frumoasă... *(Plin de nelinişte:)* Numai de nu s-ar omorî...

ŞEFUL: Deocamdată nu poate, că n-are tren. Tii! Mare bucluc. Tocmai mie să mi se întîmple una ca asta! Nu putea, domle, s-o dea jos la Cîmpina sau la Breaza!

PROFESORUL: Dumneata eşti de vină. Trebuia s-o laşi să plece.

ŞEFUL: Nu puteam, domle profesor. Se opune regulamentul. *(Iritat:)* Şi pe urmă, adică ce?... Pentru că miroase a parfum, pentru că vine de la Sinaia, pentru că umblă dezbrăcată şi pentru

că joacă la ruletă, să-şi bată joc de Calea Ferată şi de gara mea?

PROFESORUL: Şi dacă se omoară?

ŞEFUL: Bucluc mare. Anchetă, rapoarte. Mă dă la gazetă. După douăzeci şi trei de ani de carieră.

VOCEA LUI ICHIM *(mai de aproape)*: Fereşte linia!

ŞEFUL *(ieşind repede în prag)*: Ai găsit-o, Ichim?

VOCEA LUI ICHIM: Aicia-i, dom' şef.

ŞEFUL: Ce face?

VOCEA LUI ICHIM: Stă pe linie şi trage din ţigare.

PROFESORUL *(iese repede, îngrijorat)*: Doamnă!... *(Dispare în întuneric.)*

ŞEFUL *(din prag)*: Coniţă!... Doamnă! Veniţi aici la lumină. Degeaba staţi pe linie. Pînă la unsprezece treizeci şi cinci nu e nici un tren să vă calce.

NECUNOSCUTA *(se reîntoarce, urmată de Profesor)*: Ce vreţi cu mine? De ce m-aţi chemat? De ce nu mă lăsaţi în pace?

PROFESORUL: Doamnă... noi vă vrem binele.

NECUNOSCUTA: Am văzut.

PROFESORUL: Afară e răcoare, e umed, s-ar putea să răciţi, sînteţi îmbrăcată aşa de... aşa de subţire...

NECUNOSCUTA *(îşi strînge umerii, înfiorată)*: Mi-e frig.

PROFESORUL: Vedeţi...

ŞEFUL: Nu e mai bine aici? Aveţi scaun, aveţi lampă. Mai stăm de vorbă şi trece vremea.

NECUNOSCUTA *(cu un gest de oboseală, de indiferenţă)*: La urma urmelor... *(Se aşază pe scaun.)*

ŞEFUL: Aşa..., *(După o secundă:)* Prin urmare, pe dumneavoastră cum vă cheamă?

NECUNOSCUTA *(repede)*: Iar începi?

PROFESORUL: Doamnă, înțelegeți... Vă implor să înțelegeți... dacă întrebăm, dacă insistăm, e pentru că vrem să vă venim într-ajutor.

NECUNOSCUTA: N-am nevoie.

PROFESORUL: Sînteți enervată. Înțeleg. Nu vreți să ne răspundeți. Și asta înțeleg. Uite: nu vă mai punem nici o întrebare.

ȘEFUL: Zău, și procesul-verbal cum îl scriu?

PROFESORUL *(scurt):* Dă-l încolo de proces-verbal. *(Către Necunoscută:)* Nu vă mai punem nici o întrebare. Dar îngăduiți-ne măcar să ghicim... Dumneavoastră, probabil, veniți de la Sinaia.

NECUNOSCUTA: Probabil.

PROFESORUL: Și probabil vă duceți la București.

NECUNOSCUTA: Probabil.

PROFESORUL: Ei bine, ori la București, ori la Sinaia, trebuie să aveți pe cineva... o rudă, un prieten... cineva pe care să-l anunțăm de situația în care vă aflați.

NECUNOSCUTA *(ideea i se pare bună):* Crezi?

PROFESORUL: Sigur. Dați-ne o adresă, un nume, o indicație.

NECUNOSCUTA: Crezi că s-ar putea?

ȘEFUL: De ce să nu se poată? Dăm o telegramă. Sau poate... *(arătînd telefonul din perete)* chemăm la telefon.

NECUNOSCUTA: Telefon?

PROFESORUL: Evident.

NECUNOSCUTA: Bine... atunci... Atunci chemați Sinaia. La Hotel Palace... sau... dacă nu e acolo... la Cazinou.

ȘEFUL *(mergînd spre telefon):* De cine trebuie să întreb?

NECUNOSCUTA: De... *(S-a răzgîndit brusc.)* Nu. Nu pot. Nu vreau. Mai bine mă omor. Mai bine mă arunc înaintea trenului.

ȘEFUL: Nu v-am spus că nu e nici un tren pînă la unsprezece treizeci și cinci?
NECUNOSCUTA: Unsprezece treizeci și cinci? Bine. Aștept. Am să mă omor la unsprezece treizeci și cinci.
PROFESORUL: Dar de ce să vă omorîți?
ȘEFUL: Și de ce tocmai aici? Nu e păcat? Sînt și eu un om cu familie, cu greutăți. Vreți să mă băgați în bucluc? Anchetă, rapoarte...
PROFESORUL *(cu elan, cu emoție):* Doamnă!...
ȘEFUL: Uite, sînt slujbaș sărac, dar vă dau eu din buzunarul meu un bilet pînă la Cîmpina, și acolo faceți ce știți. Gară mare, linii multe.
PROFESORUL: Doamnă, treziți-vă, dezmeticiți-vă. Alungați gîndul ăsta absurd, sînteți tînără, sînteți frumoasă.
NECUNOSCUTA: Serios? Ați observat?
PROFESORUL: Trebuie să trăiți.
NECUNOSCUTA *(uitîndu-se de jur împrejur):* Unde? Aici?
PROFESORUL: Veți pleca. Trebuie să plecați.
NECUNOSCUTA: Dacă trebuie, de ce m-ați dat jos din tren?
ȘEFUL: Fiindcă n-aveați bilet.
PROFESORUL: Vă vom da noi bilet.
ȘEFUL: Care noi?
PROFESORUL: Eu.
ȘEFUL: Ai bani?
PROFESORUL *(încurcat):* Acuma nu. Dar mîine dimineață iau leafa.
NECUNOSCUTA: Mîine dimineață? Nu aștept pînă mîine dimineață. Aici, în cîmp...
ȘEFUL *(jignit):* Cum în cîmp, doamnă? Cum în cîmp? Dați-mi voie! Sînteți într-un oraș.
NECUNOSCUTA: Ce oraș?

ȘEFUL: Îmi pare rău. Comună urbană. Judecătorie, spital...
PROFESORUL: Liceu...
ȘEFUL: Opt mii de locuitori.
PROFESORUL *(cu puțină amărăciune)*: Opt mii două sute patruzeci și cinci la ultimul recensămînt.
ȘEFUL: Și încă pe mine nu mă numărase, că eram la București, după treburi, în ziua aia.
NECUNOSCUTA: Opt mii două sute patruzeci și cinci de locuitori. *(Către Șef:)* Cu dumneata opt mii două sute patruzeci și șase. *(Gînditoare:)* Dacă rămîn aici în noaptea asta, vom fi opt mii două sute patruzeci și șapte. *(După o clipă:)* E un hotel?
ȘEFUL: Se poate să nu fie? Hotelul Monopol, în centru.
NECUNOSCUTA: Dar n-am bani.
PROFESORUL: Asta n-ar fi nimic. Îl plătim mîine, dar n-aveți acte.
ȘEFUL: Adevărat. Și fără acte nu se poate. *(Către Profesor:)* Ce-ar fi s-o ducem la spital? Zicem că a avut un accident.
NECUNOSCUTA: La spital? Nu merg la spital.
ȘEFUL: Atunci, la poliție. Fără acte numai la poliție vă primește.
PROFESORUL: Nu-l ascultați, doamnă. Nu știe ce vorbește.
ȘEFUL: N-oi fi știind, dar fără acte, unde vrei s-o ducem?!... *(Necunoscutei:)* De ce n-oți fi vrînd, zău așa, să spuneți cum vă cheamă?
NECUNOSCUTA: Mă plictisești. Mai e mult pînă la unsprezece treizeci și cinci? Aș vrea să se termine.
PROFESORUL *(îngrijorat din nou)*: Doamnă...
NECUNOSCUTA *(din nou exasperată)*: Mă plictisești, mă plictisiți. Mi-e frig, mi-e somn, mi-e foame.

ȘEFUL: Să vă dăm ceva de mîncare.
NECUNOSCUTA *(cu dezgust)*: Unde? Ce?
ȘEFUL: Mare lucru n-avem. Dar e niște rață pe varză, rămasă de la prînz. O minune! A călcat-o ieri acceleratul.
NECUNOSCUTA: Nu mănînc rațe călcate de accelerat.
ȘEFUL: Ce-are a face? E o minune. Numai că nu știu cum să facem, să nu ne vadă nevastă-mea, că-mi aprind paie în cap, n-o cunoașteți pe nevastă-mea.
NECUNOSCUTA *(agitată)*: Ce noapte! Ce coșmar! N-are să se mai termine niciodată? N-are să se mai facă niciodată zi?
PROFESORUL: Ba da, doamnă. Dar trebuie calm, răbdare.
NECUNOSCUTA: Nu pot, nu mai pot. Aș vrea să mor. Aș vrea să dorm. De ce nu m-ați lăsat afară pe linie?... Era așa de bine... *(Lăsîndu-se să cadă pe un scaun:)* Eu mă culc aici. Stingeți lumina.
ȘEFUL: Vai de mine! Aicea nu se poate. Aicea vine nevastă-mea.
NECUNOSCUTA *(se ridică în picioare. E iar în culmea disperării)*: Atunci unde, unde, unde? Aicea nu, pe linie nu, ce vreți cu mine?
PROFESORUL: Doamnă... Nu știu dacă pot, nu știu dacă trebuie... vedeți... eu am o locuință modestă... o singură cameră... dacă vreți... dac-ați vrea... eu plec de acasă... și rămîneți acolo singură... Peste noapte... Numai pînă se face ziuă... Eu mă duc să dorm la un coleg. *(Către Șef, explicativ:)* La Udrea, profesorul de muzică.
ȘEFUL: Bună idee.
PROFESORUL: Mîine dimineață, totul va fi mai simplu. Vom găsi bani, veți pleca, dar pînă atunci vă odihniți.

ȘEFUL: Vă mai veniți în fire.

PROFESORUL: Și mîine dimineață...

ȘEFUL: Facem procesul-verbal.

PROFESORUL *(scurt):* Lasă procesul-verbal. *(Către Necunoscută:)* Vă rog să aveți încredere în mine. Vă rog să primiți. Primiți?

NECUNOSCUTA *(după un moment de tăcere):* E departe?

PROFESORUL: La zece minute, la un sfert de oră de aici.

NECUNOSCUTA: Bine. Să mergem. Mi-e somn.

PROFESORUL *(arătîndu-i drumul spre ușă):* Pe aici... pe aici.

(Necunoscuta iese, urmată de Profesor. Se văd prin fereastră trecînd spre stînga.)

ȘEFUL *(rămas singur în scenă, observă pe birou cartea Profesorului):* Dom' Profesor! *(Iese în prag.)* Domnu Miroiu!

PROFESORUL *(întorcîndu-se):* Ce e? Ce vrei?

ȘEFUL: Ți-ai uitat cartea.

PROFESORUL *(cu un fel de spaimă):* Cartea! *(O ia în mîini, o deschide în neștire.)* Și aveam de lucru în noaptea asta. Aveam de citit.

ȘEFUL: Patimă mare, dom' profesor. Patimă mare!...

(Profesorul pleacă grăbit. Se vede prin fereastră trecînd.)

CORTINA

ACTUL II

Acasă, la profesor, în aceeași seară. Interior de celibatar, în provincie. Totul e curat, dar sărăcăcios, desperecheat. Masă, scaune, un divan. Un raft cu cărți. De altfel, cărți sînt cam peste tot. Pe masă, pe scaune, pe jos. O ușă de intrare în dreapta, planul I. O altă ușă în stînga, planul II. Duce spre o altă încăpere (bucătărie, oficiu, debara). În peretele din fund, fereastră dublă, dînd spre o mică grădiniță înspre stradă. La ridicarea cortinei scena e goală. Întuneric. Prin fereastră se vede un cer senin de vară, înstelat. În depărtare, silueta albastră-închis a munților.

SCENA I

PROFESORUL, NECUNOSCUTA

Tăcere. Un cîine latră pe undeva, prin mahala. Un altul îi răspunde din depărtare. Se aude din dreapta o cheie răsucită în broască, ușa se deschide.

PROFESORUL *(intrînd)*: Pe aici, pe aici...
NECUNOSCUTA *(urmîndu-l)*: Am ajuns?
PROFESORUL: Da. Sîntem acasă. *(Pune cu mare grijă cartea pe masă.)*

NECUNOSCUTA: Ce întuneric!
PROFESORUL: O clipă, și aprind lampa. *(Caută bîjbîind.)* Numai să găsesc chibriturile.
NECUNOSCUTA: Nu e lumină electrică?
PROFESORUL: Nu... Adică de fapt este, dar nu i-a dat încă drumul. Abia la toamnă, cînd o fi gata uzina.
NECUNOSCUTA: Nu aștept eu pînă atunci.
PROFESORUL *(a găsit cutia cu chibrituri, dar chibritul nu ia foc)*: Nu vrea să se aprindă. Umezeală mare.
NECUNOSCUTA: Ce întuneric! Ce străzi! M-am lovit de toți copacii, de toate gardurile.
PROFESORUL *(a reușit în sfîrșit să aprindă un chibrit)*: Îmi pare rău, doamnă. Îmi pare foarte rău. *(A aprins lampa. Lampă de petrol, cu abajur alb, rotund, de porțelan, care dă o lumină mică, scăzută.)*
NECUNOSCUTA *(lăsîndu-se să cadă pe un scaun)*: Nu mai pot. Sînt zdrobită. *(Își aruncă din picior un pantof, pe urmă celălalt.)* Mi-am rănit picioarele. Cîte pietre! Cîți bolovani! *(Rămasă în ciorapi, își freacă talpa piciorului.)*
PROFESORUL *(ridicînd un pantof de jos)*: De fapt, în centru, strada e pavată, dar aici pe la noi...
NECUNOSCUTA: Nu se pavează niciodată?
PROFESORUL: Ba da. Poate... la anul...
NECUNOSCUTA: Ghinionul meu! Am venit cu un an prea devreme.
PROFESORUL *(căutînd celălalt pantof)*: Nu văd celălalt pantof. Nu știu unde este.
NECUNOSCUTA: E prea întuneric aici. Ce lumină chioară! Nu poți s-o faci mai mare?
PROFESORUL: Ba da. Dar nu e bine. Se vede din stradă.

NECUNOSCUTA: Ei și?
PROFESORUL: Nu trebuie să se știe că sînteți aici.
NECUNOSCUTA: Atunci stinge. Ori o stingi, ori o faci mai mare. Nu pot s-o sufăr așa.
PROFESORUL: Cum doriți. Numai să știți că nu e bine. Trece lume pe stradă.
NECUNOSCUTA: Nu trece nimeni. Strada e pustie.
PROFESORUL: Acuma. Dar mai tîrziu dă drumul de la cinematograf... Că azi e miercuri.
NECUNOSCUTA: Și dacă e miercuri?
PROFESORUL: Miercuri și sîmbătă e cinematograf. Totdeauna.
NECUNOSCUTA: Și dumneata nu te-ai dus?
PROFESORUL: Nu. Nu mă duc niciodată. *(Ridică fitilul lămpii: lumină mare.)*
NECUNOSCUTA *(se ridică în picioare și aruncă o privire circulară asupra încăperii):* Aici locuiești dumneata? Aici... trăiești dumneata?...
PROFESORUL: Da.
NECUNOSCUTA: Oribil!
PROFESORUL: Nu vă place?
NECUNOSCUTA: Ba da. Iartă-mă. E foarte...frumos.
PROFESORUL: Nu. Nu e frumos, dar pentru mine e tot ce-mi trebuie. Și nici nu e departe de școală. Fiindcă nu știu dacă v-am spus... eu sînt profesor.
NECUNOSCUTA: Nu era nevoie să-mi spui. Se vede.
PROFESORUL: După ce?
NECUNOSCUTA: După tot. *(Privire circulară asupra întregii încăperi, privire în care e cuprins și el, ca un obiect în plus.)* Groaznic! Parcă tot era mai bine afară! Cel puțin să deschidem fereastra. *(Merge spre fereastră.)*
PROFESORUL *(speriat):* Nu!
NECUNOSCUTA *(mirată):* De ce?

PROFESORUL *(foarte îngrijorat):* Nu v-am spus? O să dea drumul de la cinematograf. Trece lume pe stradă. O să vă vadă.

NECUNOSCUTA: Ei şi? *(Deschide larg fereastra.)*

PROFESORUL: La ora asta... O femeie... aici...

NECUNOSCUTA: La dumneata n-a venit niciodată o femeie?

PROFESORUL: Doamnă! Cum vă puteţi închipui...

NECUNOSCUTA: Vrei să spui că nu primeşti niciodată?

PROFESORUL: Sînt un om serios. Un profesor. Un om cu răspundere.

NECUNOSCUTA: Vrei să spui că eu sînt singura femeie... Prima femeie care intră în casa asta?

PROFESORUL: Doamnă... vă rog să credeţi că n-aş fi cutezat niciodată... dacă n-ar fi fost împrejurările cu totul neobişnuite în care v-am întîlnit...

NECUNOSCUTA: Ce tînăr eşti! Sau ce bătrîn!

PROFESORUL: Doamnă! Vă rog, vă conjur, plecaţi de la fereastră.

NECUNOSCUTA: Nu fi copil, nu e nimeni.

PROFESORUL: Vă vede de peste drum, de la Chiroiu.

NECUNOSCUTA: Care Chiroiu?

PROFESORUL: Chiroiu de la Percepţie. Casa albă cu gard de lemn şi viţă sălbatecă.

NECUNOSCUTA *(după ce s-a uitat în stradă):* Aş! E întuneric.

PROFESORUL: Tocmai de asta. Sînt după perdele.

NECUNOSCUTA: De unde ştii?

PROFESORUL: Totdeauna sînt după perdele.

NECUNOSCUTA: Azi e miercuri. Ei nu se duc la cinematograf?

PROFESORUL: Ba da, dar a rămas bătrîna, mama lui madam Chiroiu, madam Grigorescu, cu copiii şi servitoarea. Şi nu sînt numai ei, mai e Atanasiu.

NECUNOSCUTA: Care Atanasiu?

PROFESORUL: Casa de alături, cu uluci. Şi Lascu, judecătorul, casa galbenă, cu trei geamuri la stradă, şi Maltopol, şi Vişan. Vişan de la Regie.

NECUNOSCUTA: Ce de lume!

PROFESORUL: Nu glumiţi, doamnă. E tot tîrgul la ferestre.

NECUNOSCUTA: Nu văd nimic. Nu aud nimic. *(Cu urechea aţintită spre stradă:)* Toată lumea doarme.

PROFESORUL: Chiar dacă doarme... Şi din somn ne vede.

NECUNOSCUTA *(acelaşi joc ca mai sus):* Nici un sunet. Nici un foşnet... *(După o secundă:)* Ba da. Ce e zgomotul ăsta?

PROFESORUL: Ce zgomot?

NECUNOSCUTA: Nu auzi? Un fel de scîrţîit, ca un ferăstrău mic. *(Arătînd spre uşa din stînga:)* Parcă ar veni de acolo.

PROFESORUL: A! Nu e nimic. E şoarecele.

NECUNOSCUTA *(cu o mică tresărire:)* Ai şoareci?

PROFESORUL: Unul singur. Nu vă speriaţi. Îl cunosc.

NECUNOSCUTA: Cum îl cunoşti?

PROFESORUL: E un şoarece mic... gri... cu ochii rotunzi. Vine uneori pe aici noaptea, cînd stau mai tîrziu... cînd citesc sau am de lucru. Îi place să se plimbe printre cărţi.

NECUNOSCUTA: O! *(cu oarecare spaimă:)* Printre cărţi?

PROFESORUL: Nu vă temeţi. Astă-seară nu vine el. Simte că e cineva străin. Pe mine mă cunoaşte. Ne-am împrietenit.

NECUNOSCUTA: V-aţi împrietenit?... Spune-mi, mai ai şi alţi prieteni?

PROFESORUL: Sigur. Pe Udrea. Colegul meu... profesorul de muzică... foarte interesant om. Mare

talent. E compozitor. La el mă duc să dorm noaptea asta. De altfel, e timpul să mă duc. E tîrziu. Trebuie să dormiți...

NECUNOSCUTA: Nu mi-e somn. Mi-a trecut.

PROFESORUL: Totuși... e tîrziu... Eu vă las. Patul e colo. *(Arată cu degetul spre dormeză, timid, ca și cum n-ar îndrăzni să se apropie.)* Așternutul, în dulap... dacă vreți să vă spălați...

NECUNOSCUTA: Aș vrea. *(Privindu-se:)* Sînt plină de funingine, de la gară, de la tren.

PROFESORUL: Găsiți un ștergar curat dincolo.

NECUNOSCUTA *(arătînd spre ușa din stînga)*: Acolo e odaia de baie?

PROFESORUL: Da... Adică nu... În sfîrșit... nu e ceea ce se cheamă o odaie de baie... Era o cămară, un fel de bucătărie, dar cum eu mănînc în oraș, am transformat-o... am... o să vedeți!

NECUNOSCUTA: Duș e?

PROFESORUL: Da. Un fel de duș. E o stropitoare... o stropitoare de grădină, agățată de perete, și o sfoară...

NECUNOSCUTA: Foarte ingenios.

PROFESORUL: Îmi pare rău... Aș vrea... Aș fi vrut...

NECUNOSCUTA: Nu te mai frămînta. *(Dispusă să se mulțumească cu orice:)* O chiuvetă e?

PROFESORUL *(încîntat)*: Asta da. Sigur.

NECUNOSCUTA: Atunci e bine. Stai să văd. *(Iese prin ușa din stînga și se întoarce după cîteva secunde.)* Nu merge apa.

PROFESORUL *(mirat)*: Nu curge? *(Aducîndu-și aminte:)* Sigur că nu curge. A oprit-o de la uzină.

NECUNOSCUTA: Cum a oprit-o?

PROFESORUL: Totdeauna o oprește, seara, la ora șase.

NECUNOSCUTA: De ce?

PROFESORUL: Fiindcă uzina nu lucrează noaptea.

NECUNOSCUTA *(cam dezolată)*: Are dreptate... Pentru cine să lucreze? Şi dacă cineva vrea să se spele... sau i se face sete?

PROFESORUL: Avem fîntînă. Vă aduc eu apă de la fîntînă. Din curte.

NECUNOSCUTA: Lasă, nu trebuie...

PROFESORUL: De ce? Nimic mai simplu. Vă aduc cu stropitoarea. *(Intră repede în odaia din stînga, se întoarce cu o stropitoare de grădină în mînă şi traversează scena.)* Imediat... Într-o clipă... *(Iese prin dreapta.)*

NECUNOSCUTA *(rămasă singură, priveşte cu oarecare curiozitate în jurul ei, se uită cu atenţie la mobilă, încearcă cu mîna arcurile divanului, trece prin faţa rafturilor cu cărţi, unde se opreşte cîteva clipe. De afară, din curte, se aude roata puţului, scîrţîitul lanţului. Femeia scoate din raft o carte. Pe urmă alta, le deschide o secundă, le pune la loc. Vine din nou în centrul scenei, continuînd să inspecteze încăperea, cu aceeaşi privire căutătoare şi amuzată, zăreşte pe masă (stînga, planul I) cartea împachetată, pe care Profesorul, la venire, a pus-o acolo, cu mare grijă. O despachetează, o priveşte, o deschide, nu cu mai multă curiozitate decît le deschisese pe celelalte. În acest moment, uşa din dreapta se deschide)*.

PROFESORUL *(intrînd)*: Nu! *(Lasă jos stropitoarea cu apă şi, venind repede spre ea, îi ia cartea din mînă.)* Vă rog... Vă rog... *(Se uită îngrijorat la carte.)*

NECUNOSCUTA: Ce e cartea asta?

PROFESORUL *(evaziv)*: E o carte a mea... *(Merge spre raftul cu cărţi şi îi caută un loc.)*

NECUNOSCUTA: Nu mă laşi să mă uit la ea?

PROFESORUL: Nu vă interesează. E o carte veche. *(O pune sus, în ultimul raft.)*

NECUNOSCUTA: De ce nu mă lași s-o văd și eu?

PROFESORUL *(întorcîndu-se spre ea)*: Dacă vă spun că nu vă interesează... Credeți-mă. E ceva vechi.

NECUNOSCUTA: Parcă avea niște fotografii?

PROFESORUL: Nu sînt fotografii. *(Vag:)* Planșe... hărți... Zău că nu vă interesează.

NECUNOSCUTA *(contrariată)*: Bine! *(Cu un ușor regret:)* Prietenului dumitale, șoarecele gri, i-ai arăta-o?

PROFESORUL: Pe el îl cunosc mai de mult.

NECUNOSCUTA: Ce om ciudat ești dumneata! Și cîte cărți ai! Ce faci cu ele?

PROFESORUL: Le citesc.

NECUNOSCUTA: Pe toate?

PROFESORUL: Încerc.

NECUNOSCUTA *(uitîndu-se de jur împrejur)*: N-am văzut niciodată așa de multe cărți.

PROFESORUL: Nu sînt multe. Aș vrea... dar...

NECUNOSCUTA *(care a văzut pe birou sau pe perete, deasupra raftului cu cărți, două portrete)*: Cine e domnul ăsta bătrîn? O rudă?

PROFESORUL: Nu. E Keppler.[1]

NECUNOSCUTA: Și ăsta?

PROFESORUL: Copernic.[2]

NECUNOSCUTA: Îi cunoști?

PROFESORUL: Îi cunosc, dar... au murit. Au murit de mult. Cîteva sute de ani.

---

[1] *Johannes Keppler* (1571—1630), astronom german, cunoscut prin legile care-i poartă numele.

[2] *Nicolaus Copernicus*, nume latinizat a lui *Mikolai Kopernik* (1473—1543), astronom polonez, primul care a fundamentat științific sistemul heliocentric, răsturnînd teoria geocentrică a lui Ptolomeu, dominantă în tot evul mediu.

NECUNOSCUTA: Cum spunea-i că-l cheamă pe ăsta?
PROFESORUL: Copernic.
NECUNOSCUTA: Parcă am auzit de el.
PROFESORUL: Tot ce se poate. *(Fără ironie:)* E destul de cunoscut.
NECUNOSCUTA: Şi de ce-i ţii aici?
PROFESORUL: Aşa. Mă gîndesc la ei... uneori...
NECUNOSCUTA: *(Privindu-l lung:)* Ce om ciudat eşti dumneata... Da, ce om ciudat!

(Fluier. Se aude de departe un şuierat lung, subţire. E probabil un gardist de stradă, care s-a trezit. Profesorul tresare şi rămîne o clipă atent, cu degetul arătător ridicat în sus.)

PROFESORUL: A dat drumul de la cinematograf. *(După o secundă:)* Aud paşi... Voci... *(Într-adevăr, parcă se aude un zgomot nedistinct de paşi şi voci.)*
NECUNOSCUTA: Nu aud nimic.
PROFESORUL *(repezindu-se la lampă, coboară mult fitilul, aproape stingînd de tot, pe urmă înşoaptă):* Ssst! Pe strada noastră... Plecaţi din dreptul ferestrei... la o parte... *(Femeia se dă deoparte şi se lipeşte cu spatele de perete, la dreapta ferestrei. Profesorul este şi el cu spatele la perete, într-o atitudine simetrică, la stînga. Între ei amîndoi este fereastra larg deschisă, cu cerul albastru, plin de stele. Între timp, paşii se aud mai tare, răsunînd pe caldarîm.)* Se apropie. Vin încoace. *(Paşii s-au oprit.)*
VOCEA DOMNIŞOAREI CUCU *(din stradă):* Îţi spun că am văzut lumină. Şi fereastra e deschisă.
PROFESORUL *(în şoaptă):* Vedeţi? V-am spus să nu deschideţi fereastra.

VOCEA DOMNIȘOAREI CUCU: E acasă. N-are unde să fie în altă parte. Strigă-l!

VOCEA LUI UDREA: Miroiu! Miroiu!

NECUNOSCUTA *(în șoaptă):* Miroiu te cheamă?

PROFESORUL *(idem):* Da.

NECUNOSCUTA: Și mai cum?

PROFESORUL: Marin.

NECUNOSCUTA: Marin Miroiu... Nu e urît.

VOCEA LUI UDREA: Miroiu! Deschide! Eu sînt.

NECUNOSCUTA *(mereu în șoaptă):* Cine e ăsta?

PROFESORUL *(la fel):* Colegul meu... profesorul de muzică.

VOCEA LUI UDREA: Miroiu, nu auzi? Nu ești acasă?

VOCEA DOMNIȘOAREI CUCU: Ce-l mai întrebi? Sigur că e acasă.

NECUNOSCUTA: Și asta cine e?

PROFESORUL: O colegă... Profesoara de fizico-chimice.

NECUNOSCUTA: Și ce vrea?

PROFESORUL: Nu știu.

NECUNOSCUTA: E iubita dumitale?

PROFESORUL *(jignit):* Doamnă! Vă rog...

NECUNOSCUTA: E logodnica dumitale?

PROFESORUL: Nu am logodnică.

NECUNOSCUTA: Atunci, ce caută aici la ora asta?

(Bătăi violente afară, în poartă.)

PROFESORUL *(afolat):* O să scoale toată mahalaua. Trebuie să le deschidem.

NECUNOSCUTA: Deschide-le.

(Bătăile continuă. Profesorul face un pas, vine în dreptul ferestrei, se apleacă peste pervaz și strigă.)

PROFESORUL: Un moment. Am auzit. Vin. *(Către Necunoscută, în şoaptă:)* Ce ne facem?

NECUNOSCUTA: Nimic. Să vină.

PROFESORUL: Şi să vă găsească aici?

NECUNOSCUTA: De ce nu?

PROFESORUL: Pentru nimic în lume. E cu neputinţă. *(Scoţînd din nou capul pe fereastră, fiindcă iar se aud bătăi:)* Vin. Îndată! Îndată! *(Către Necunoscută:)* Doamnă, trebuie să vă ascundeţi, trebuie să dispăreţi.

NECUNOSCUTA: Eu pe fereastră nu săr, să ştii!

PROFESORUL: Treceţi dincolo. *(Arătînd uşa din stînga:)* Un moment.

NECUNOSCUTA: Bine, dar... *(Face un pas spre uşa indicată.)*

PROFESORUL *(alarmat):* Capul jos! Capul jos! *(Femeia apleacă capul în timp ce trece în dreptul ferestrei.)*

NECUNOSCUTA *(a ajuns lîngă uşă):* Să nu mă ţii mult.

PROFESORUL *(zăpăcit de tot):* Cinci minute... Trei minute... Pînă văd ce vor. Pînă mă scap de ei.

NECUNOSCUTA: Să nu mă ţii mult, că mi-e somn.

PROFESORUL: Parcă ziceaţi că nu vă mai e.

NECUNOSCUTA: Ei! Mi s-a făcut din nou. *(Iese. Bătăi în poartă.)*

PROFESORUL *(se duce la fereastră):* Acuma! Acuma! *(Merge spre lampă, ridică fitilul, se face din nou lumină mare. Aruncă repede o privire de jur împrejur, şi pe urmă se grăbeşte spre uşa din dreapta.)*

NECUNOSCUTA *(deschizînd uşa din stînga):* Să nu mă ţii mult, auzi? E întuneric aici.

PROFESORUL *(implorînd):* Vă rog! Vă rog...

(Necunoscuta a închis uşa la loc, Profesorul iese prin dreapta, cîteva clipe scena rămîne goală.)

SCENA II

PROFESORUL, DOMNIŞOARA CUCU, UDREA

DOMNIŞOARA CUCU *(intrînd prin dreapta, e gata să se împiedice de stropitoarea rămasă lîngă uşă):* Ce e cu stropitoarea asta cu apă aici?

PROFESORUL *(încurcat, venind după ea):* Voiam... Vroiam să mă spăl.

DOMNIŞOARA CUCU *(severă):* Dumneata te speli noaptea?

PROFESORUL: Da... în sfîrşit... uneori...

UDREA *(patruzeci şi cinci, cincizeci de ani, „boem" de provincie, fără exagerare caricaturală însă, intrînd):* Păcat că n-ai fost la cinematograf. A fost frumos... frumos de tot. *(Gata să povestească:)* Să vezi... El...

PROFESORUL: Lasă, că-mi povesteşti mîine... Acuma...

DOMNIŞOARA CUCU *(a înaintat în centrul încăperii, s-a oprit, miroase în aer):* Dar ce e mirosul ăsta aici? *(Adulmecă bănuitoare aerul, trage pe nas.)* Miroase a ceva... a parfum.

PROFESORUL: Nu simt nimic.

DOMNIŞOARA CUCU: Cum nu simţi? Miroase de te ameţeşte.

PROFESORUL: Poate florile... Grădina... E fereastra deschisă.

DOMNIŞOARA CUCU *(aplecîndu-se peste pervazul ferestrei, trage pe nas de cîteva ori):* Nu. În grădină nu miroase. Aici. *(Face cîţiva paşi prin odaie, intrigată.)*

PROFESORUL: Domnişoară Cucu... nu te supăra... e tîrziu... aş vrea să ştiu... cărui fapt datorez... înţelegi... la ora asta...

DOMNIȘOARA CUCU: Să nu ne grăbim. S-o luăm încet. *(Ia loc pe un scaun.)* Domnule Udrea, ai cuvîntul.

(Udrea ia și el loc. Singur Profesorul a rămas în picioare între ei, uitîndu-se dezolat, cînd spre unul, cînd spre celălalt, cînd, cu mare neliniște, spre ușa din stînga.)

UDREA *(cam jenat):* Să vezi. Eu am fost la cinematograf.

PROFESORUL *(nervos):* Udrea, te rog... scurt. Repede.

UDREA: Ei!... Și acolo am întîlnit-o pe domnișoara Cucu.

DOMNIȘOARA CUCU *(izbucnind):* Da! Pe mine. Fiindcă tot eu, săraca, trebuie să fac poliție și la gară, și la grădina publică, și la cinematograf. Șapte fete am prins în sală. *(Numărîndu-le pe degete:)* Iliescu, dintr-a cincea, Ulmu, dintr-a șasea, Tatovici, dintr-a patra B...

PROFESORUL *(întrerupînd enumerarea):* Domnișoară Cucu... Dă-mi voie... eu cred...

DOMNIȘOARA CUCU: Sigur. Pe dumneata nu te interesează ordinea și disciplina.

PROFESORUL: Ba da... dar nu la ora asta.

DOMNIȘOARA CUCU: Foarte rău. Școala nu doarme, domnule profesor.

PROFESORUL: Nici noaptea?

DOMNIȘOARA CUCU: Nici! Școala veghează. Școala știe tot. Vede tot!

PROFESORUL *(neliniștit):* Ce vrei să spui?

DOMNIȘOARA CUCU: Las' că vezi dumneata îndată. *(Lui Udrea, autoritară:)* Dă-i înainte, domnule.

UDREA: Ei, și cum îți spusei, la cinematograf dau peste domnișoara Cucu.

PROFESORUL: Udrea, pentru Dumnezeu, mai repede.

DOMNIȘOARA CUCU: Dar de ce mai repede? Dumneata trebuie să înțelegi, domnule profesor, că dacă eu, eu, dacă pun în joc numele meu, reputația mea... și intru în casa unui bărbat neînsurat noaptea...

UDREA *(paranteză):* Tocmai de asta m-a luat cu dumneaei. Ca să nu vorbească lumea. Să nu se compromită.

DOMNIȘOARA CUCU *(continuînd):* Trebuie să fie la mijloc o chestiune foarte gravă.

PROFESORUL: O chestiune gravă? Nu înțeleg nimic.

DOMNIȘOARA CUCU: Te faci că nu înțelegi. *(Către Udrea:)* Vorbește, domnule.

PROFESORUL: Vorbește, Udrea.

UDREA: Vorbesc, dar dacă nu mă lăsați... *(Reluînd firul:)* Cum vă spusei... la cinematograf...

DOMNIȘOARA CUCU *(tăindu-l scurt):* Lasă-mă pe mine. *(Către Profesor, inchizitoare:)* Domnule Miroiu! Să nu încerci să negi, că-i de prisos. *(După o secundă, răspicat:)* E adevărat ce am aflat?

PROFESORUL *(cu neliniște crescîndă):* Ce ai aflat?

DOMNIȘOARA CUCU: E adevărat ce mi-a spus Ispas, șeful gării?

PROFESORUL: Ce ți-a spus?

DOMNIȘOARA CUCU: E adevărat că dumneata... *(subliniind)* dumneata... ai plătit douăzeci și două de mii de lei o carte pe care ți-a adus-o astăzi Pascu de la București?

PROFESORUL *(care a fost torturat de acest interogator și a privit mereu, pe furiș, cu spaimă, spre ușa din stînga, se luminează ușurat):* Da.

DOMNIȘOARA CUCU *(triumfătoare, către Udrea):* Ei! Acuma vezi?

UDREA: N-am știut nimic. Nu mi-a spus nimic.

PROFESORUL: Nu ți-am spus, dar nu mi-ai împrumutat tu trei mii de lei?

UDREA: Ba da. *(Către domnișoara Cucu, explicativ:)* Din fondul serbării.

DOMNIȘOARA CUCU *(teribilă):* Din fondul serbării!

PROFESORUL: Mîine iau leafa. Îi dau înapoi.

DOMNIȘOARA CUCU: Și dacă-i dai înapoi? Crezi că e de ajuns? Crezi că asta e tot?

PROFESORUL: Nu văd ce ar mai fi.

DOMNIȘOARA CUCU: Nu vezi? *(Sentențios:)* Domnule Miroiu, cînd cineva — un profesor! — dă douăzeci și două de mii de lei pentru o carte, asta nu e lucru curat.

PROFESORUL: De ce? Eu cu banii mei fac ce vreau.

DOMNIȘOARA CUCU: Banii dumitale? Care bani? Ce fel de bani? Că, slavă Domnului, te cunoaștem. La birt ai rămas dator opt sute de lei încă de pe luna trecută.

PROFESORUL: De unde știi?

DOMNIȘOARA CUCU: Mi-a spus madam Luiza, că am fost pe la ea. La frizer te tunzi o dată în două luni.

PROFESORUL *(trecîndu-și mîna prin păr):* Chiar săptămîna trecută.

DOMNIȘOARA CUCU: Haine nu ți-ai mai făcut de cînd te-am apucat. De șase ani le porți tot pe astea.

PROFESORUL *(uitîndu-se la hainele pe care le poartă):* Sînt curate... sînt bune...

DOMNIȘOARA CUCU: Și știi ce-am auzit? *(Veninoasă:)* Că-ți cîrpești singur ciorapii.

PROFESORUL *(rănit, îndurerat):* Asta e o infamie!...

DOMNIȘOARA CUCU: Și cămășile!

PROFESORUL: O infamie! *(Privind mai mult spre ușa din stînga:)* Nu trebuie să credeți. Spune tu, Udrea.

UDREA: Asta nu e adevărat, domnişoară Cucu. Pantalonii poate şi-i calcă singur... dar cămăşile... şi ciorapii...

DOMNIŞOARA CUCU *(care nu ţine seama de protestări)*: Las', că ştiu eu ce vorbesc. Şi atunci, te întrebi, douăzeci şi două de mii de lei pe o carte nu e o nebunie?

PROFESORUL: Poate că da, dar e nebunia mea şi nu datorez nimănui nici o socoteală.

DOMNIŞOARA CUCU: Te înşeli, domnule profesor. Şcoala trebuie să ştie, trebuie să afle. Şcoala. Şi oraşul. Şi eu.

PROFESORUL: Ei bine, ai aflat. Nu era nevoie să vii pentru asta în plină noapte...

UDREA: Aşa i-am spus şi eu. Stai, domnişoară Cucu. Ai răbdare pînă mîine dimineaţă.

DOMNIŞOARA CUCU *(lui Udrea)*: Pînă mîine dimineaţă? Crezi dumneata că aş fi dormit pînă mîine dimineaţă? *(Lui Miroiu:)* Nu, domnule profesor. Misterul ăsta trebuie să se lămurească imediat. Pe loc. *(Cu altă voce:)* Unde e cartea?

PROFESORUL: Ce carte?

DOMNIŞOARA CUCU: Cartea! Cartea pe care ţi-a adus-o Pascu. Unde e?

PROFESORUL: E aici. *(Gest vag, care nu arată nimic.)*

DOMNIŞOARA CUCU: S-o văd.

PROFESORUL: De ce?

DOMNIŞOARA CUCU: Cum de ce? Ca s-o văd.

PROFESORUL: Nu se poate.

DOMNIŞOARA CUCU: Nu se poate?! Vrei să spui că... refuzi să mi-o dai, să mi-o arăţi?

PROFESORUL *(mai mult timid decît provocator)*: Da. Refuz.

DOMNIŞOARA CUCU: Ai auzit, domnu Udrea?

UDREA: Am auzit.

DOMNIȘOARA CUCU: Domnule Miroiu! Poate nu-ți dai seama de gravitatea situației. Eu voi aduce cazul în fața conferinței profesorale... dar mai întîi, ca un gest de colegialitate...

UDREA: De pură colegialitate...

DOMNIȘOARA CUCU: ...am vrut să stau de vorbă cu dumneata.

PROFESORUL: Nu era nevoie.

DOMNIȘOARA CUCU: Îți mai pun o singură întrebare. Ce e cartea asta? De cine e? De unde vine? Ce scrie în ea? Ce gînduri ai cu ea? De ce ai cumpărat-o?

PROFESORUL *(tace, ridică din umeri)*.

DOMNIȘOARA CUCU: Taci? Nu spui nimic?

PROFESORUL *(gest cu mîinile, ca și cum ar spune: „De! Ce să fac?")*.

DOMNIȘOARA CUCU: Domnule Udrea! În casa asta se petrec lucruri mari. *(În agitația ei, a ajuns în fața ușii din stînga. Profesorul, speriat, îi barează drumul.)*

PROFESORUL: Domnișoară Cucu... Domnișoară Cucu...

DOMNIȘOARA CUCU: E ceva suspect aici.

PROFESORUL *(același joc)*: Suspect! Cum suspect?!

DOMNIȘOARA CUCU: De mult e tot orașul cu ochii pe dumneata și se întreabă ce tot faci, ce tot dregi de te închizi mereu singur în casă, ziua și noaptea. Dar acum o să iasă la lumină.

PROFESORUL: Să iasă, domnișoară, să iasă... dar mîine dimineață... nu acum. E noapte, e tîrziu...

DOMNIȘOARA CUCU: Cu alte cuvinte, mă dai afară?

PROFESORUL: Nu, domnișoară Cucu, nu... dar dumitale nu ți-e somn?

DOMNIȘOARA CUCU: Mie nu mi-e niciodată somn.

PROFESORUL: Totuși, e tîrziu...

DOMNIȘOARA CUCU: Nu e niciodată prea tîrziu. Îți mai pun o singură întrebare...

PROFESORUL *(întrerupînd)*: N-o pune, că nu răspund.

DOMNIȘOARA CUCU: Bine. Cum poftești. Numai să nu-ți pară rău. Vino, domnule Udrea. Să mergem. *(Iese furtunos prin dreapta. Udrea, placid, se ia după ea.)*

PROFESORUL *(repede, tainic)*: Udrea! Rămîi. Am să-ți spun ceva.

UDREA: Nu pot. Trebuie să conduc scorpia acasă.

PROFESORUL: Atunci, întoarce-te. Am nevoie de tine.

UDREA: Bine. Mă întorc.

VOCEA DOMNIȘOAREI CUCU *(de afară)*: Domnu Udrea!

UDREA: Viu! Viu! *(Cu vocea scăzută)*: Mă întorc, da' lasă-mi poarta deschisă, ca să nu mai bat.

PROFESORUL: Da, dă.

VOCEA DOMNIȘOAREI CUCU: Ce faci, domnule? Vii?

UDREA: Gata sînt. *(Iese repede.)*

SCENA III

PROFESORUL, NECUNOSCUTA

Profesorul rămîne cîteva clipe singur. Ascultă cu urechea ațintită spre stradă, ca să se convingă că cei doi au plecat într-adevăr. E jenat și buimăcit. Ușa din stînga se deschide binișor. Necunoscuta intră cu precauție. Aruncă o privire de jur împrejurul camerei, pe urmă îl privește lung pe Profesor, apropiindu-se de el.

NECUNOSCUTA *(a ajuns lîngă el, îl apucă cu mîna de bărbie și îi întoarce ușor capul, întîi în profil*

şi pe urmă înapoi): E adevărat că nu te-ai tuns de două luni?

PROFESORUL: Ai auzit?

NECUNOSCUTA: Tot. *(Gest dezolat din partea Profesorului.)* Nu puteam să-mi astup urechile. *(După o secundă:)* E adevărat că...

PROFESORUL *(întrerupînd):* Nu-i adevărat. Nu-i nimic adevărat

NECUNOSCUTA: Ascultă... Dă-mi cartea... Vreau s-o văd. *(Profesorul tace.)* Nu se poate? Nu vrei? *(Profesorul tace.)* Nici mie? Nu mă cunoşti, nu te cunosc. Sînt aici pentru o noapte, pentru o oră. N-am să văd pe nimeni, n-am să povestesc nimănui... Arată-mi-o... Te rog.

PROFESORUL *(o priveşte un lung moment, în tăcere. Pe urmă, fără grabă, merge spre raftul cu cărţi, ia de acolo volumul misterios, se întoarce spre Necunoscută, care, rămînînd pe loc, l-a urmărit tot timpul cu privirea, şi-i dă cartea, cu un gest simplu).*

NECUNOSCUTA *(ia cartea, se duce la masă, ia loc pe scaun, deschide cartea, apropie lampa şi rămîne cîteva clipe aplecată asupra ei, atentă, absorbită. Pe urmă, ridicînd capul):* Nu pricep nimic.

PROFESORUL: Ţi-am spus. E o carte veche. De matematici, de astronomie.

NECUNOSCUTA: Cît de veche?

PROFESORUL: Vreo sută cincizeci de ani.

NECUNOSCUTA *(minunîndu-se):* Ţţ! Ţţ! O sută cincizeci?!

PROFESORUL: Mai mult chiar. *(Vine şi el lîngă masă, întoarce coperta şi arată cu degetul.)* Upsala. Goteburg, 1763.

NECUNOSCUTA: De asta e aşa scumpă?

PROFESORUL *(pasionat):* Nu e scumpă. E ieftină. E un noroc că am găsit-o.

NECUNOSCUTA: Un noroc?
PROFESORUL: De ani de zile o caut, o aştept, o visez. Unde n-am scris? Pe cine n-am întrebat? Librari, anticari. De ani de zile strîng bani, pun deoparte, dau lecţii, fac economii...
NECUNOSCUTA *(continuînd enumerarea):* Îţi cîrpeşti singur ciorapii.
PROFESORUL: Da. Uneori. *(Cu elan:)* Dar acum o am, o am. O am. Acum pot să verific, pot să ştiu.
NECUNOSCUTA: Ce să ştii?
PROFESORUL *(tace o secundă, ezitînd).*
NECUNOSCUTA: Nu vrei să-mi spui?
PROFESORUL: Ba da. Dumitale îţi spun. Dar n-ai să spui nimănui?
NECUNOSCUTA: Nimănui.
PROFESORUL: Niciodată?
NECUNOSCUTA: Niciodată.
PROFESORUL: Îmi făgăduieşti?
NECUNOSCUTA: Îţi jur.
PROFESORUL *(se uită spre uşă, spre fereastră, la stînga, la dreapta, şi pe urmă, cu un fel de teamă, se înclină spre ea şi spune în şoaptă):* Eu am găsit o stea.
NECUNOSCUTA *(după ce l-a privit o secundă drept în ochi):* Unde?
PROFESORUL *(simplu):* În cer.
NECUNOSCUTA *(copilăreşte):* Nu te cred.
PROFESORUL: Nu mă crezi? *(Ridicînd o hîrtie de pe biroul lui:)* Uite-o. *(Indicînd cu vîrful creionului un punct pe hîrtie:)* Aici e.
NECUNOSCUTA: Spuneai că e în cer.
PROFESORUL: Asta-i cerul.
NECUNOSCUTA: Eu credeam că...
PROFESORUL *(arătînd cu creionul pe hîrtie):* Uite. Aici e sfera. Linia asta e axa lumii. Cercul

ăsta e ecuatorul. *(Ridicînd o clipă capul și privind-o:)* Ecuatorul ceresc, se înțelege.

NECUNOSCUTA *(puțin, foarte puțin speriată):* Se înțelege.

PROFESORUL: Aici sînt coordonatele orizontale: azimutul și distanța zenitală. Steaua pe care am găsit-o e aici. O vezi?

NECUNOSCUTA: O văd, ... dar mai bine arată-mi-o afară, pe cer. *(Gest spre fereastra deschisă.)*

PROFESORUL: Nu, că acolo nu se vede.

NECUNOSCUTA: Nu spui că ai găsit-o?

PROFESORUL: Am găsit-o, dar am găsit-o aici... pe hîrtie.

NECUNOSCUTA: Pe hîrtie? Cum pe hîrtie?

PROFESORUL: Sigur. Am calculat-o.

NECUNOSCUTA: Nu înțeleg.

PROFESORUL: Ce nu înțelegi?

NECUNOSCUTA: Multe. Dar mai ales nu înțeleg ce legătură are steaua... cu cartea.

PROFESORUL: E un catalog ceresc, un atlas. Catalogul lui Van Mersch.

NECUNOSCUTA: Van Mersch?

PROFESORUL: Steaua mea nu se află pe nici un catalog de stele. Nici Hiparh[1], nici Ptolomeu, nici Keppler...

NECUNOSCUTA *(arătînd spre portretul din perete):* Nici el?

PROFESORUL: Nici. Un moment am crezut să Herschel[2] — dar nu. La Herschel era o stea dublă.

---

[1] *Hiparh* (c. 190—125 î.e.n.), cel mai mare astronom al antichității; a pus bazele astronomiei științifice și a întocmit un catalog care cuprinde peste 1000 de stele, împărțite după strălucire în șase mărimi stelare.

[2] *John Frederick William Herschel* (1792—1871), astronom și fizician englez. A întocmit un vast catalog, care cuprinde 5079 de nebuloase și roiuri de stele, dintre care o parte descoperite de el.

Cu totul altceva. Singurul care ar fi putut, singurul, era el.

NECUNOSCUTA: De ce?

PROFESORUL: Fiindcă avea destulă îndrăzneală. Eu simt că e ceva adevărat în teoria lui despre stelele negre.

NECUNOSCUTA: Stelele negre!

PROFESORUL: Astronomii de şcoală, de universitate, îşi bat joc de el. Îl numesc, l-au numit totdeauna diletant, astrolog... Sigur. De îndată ce un om are o viziune mai largă, devine astrolog, şarlatan, sau... nebun.

NECUNOSCUTA *(cu o anumită îngrijorare):* Nebun?

PROFESORUL: Da. Nu m-ar mira să se spună într-o zi şi despre mine că sînt nebun.

NECUNOSCUTA *(cu o îngrijorare crescîndă):* Despre dumneata?

PROFESORUL: Băieţii din cursul superior şi acum spun: nebun.

NECUNOSCUTA *(începe să-i fie de-a binelea frică):* Mie mi-e somn. Vreau să dorm.

PROFESORUL: Nu. Acuma nu. Acuma trebuie să vorbesc. Acuma trebuie să spun. Uite *(o apucă de mînă)*, vino cu mine. *(O duce cu el la fereastră.)* Vezi Ursa Mare?

NECUNOSCUTA: Nu văd nimic. Mi-e somn. Lasă. Mi-o arăţi mîine dimineaţă.

PROFESORUL: Cum mîine dimineaţă? Mîine dimineaţă nu se vede.

NECUNOSCUTA: Ce-are a face? Mi-o arăţi pe hîrtie.

PROFESORUL: Nu, nu. Stai aici lîngă mine. Uite *(arătînd cu degetul)*, sînt şapte stele... Le vezi?

NECUNOSCUTA *(ezitînd):* Nu.

PROFESORUL *(febril, nervos, aproape răstit):* Cum nu? Sînt patru şi trei. Ultimele trei sînt coada ursoaicei.

NECUNOSCUTA: Ce ursoaică?

PROFESORUL: Te uiți prea jos, de asta n-o vezi. Acolo unde privești e capul dragonului.

NECUNOSCUTA: Ce dragon?

PROFESORUL: Dragonul. Balaurul.

NECUNOSCUTA: Ce balaur? *(E foarte speriată. Se desprinde ușor de lîngă el și face cu multă precauție un pas spre ușa din dreapta. Ar vrea să fugă.)*

PROFESORUL *(întorcîndu-se brusc)*: Unde te duci?

NECUNOSCUTA: Mă... mă duc pînă în curte... Vreau să mă plimb.

PROFESORUL: Să te plimbi?

NECUNOSCUTA: Mi-e... mi-e sete. Vreau să iau apă de la fîntînă. Nu spuneai că e o fîntînă? *(Profesorul face un pas spre ea, ceea ce o sperie și mai mult.)* Să... să nu te iei după mine, că strig!

SCENA IV

PROFESORUL, NECUNOSCUTA, UDREA

Ușa din dreapta se deschide. Apare Udrea. La zgomotul ușii, femeia se întoarce scurt spre noul-venit.

NECUNOSCUTA *(agitată)*: Domnule! Ce bine ai făcut că ai venit! Dumneata nu mă cunoști, dar eu te cunosc. Dumneata ești domnul Udrea. Intră. Intră, te rog.

UDREA *(încremenit)*: Doamnă!...

PROFESORUL *(către femeie, calm)*: Te-ai speriat! Îmi pare rău. *(Lui Udrea, cu alt ton:)* Intră, Udrea.

UDREA *(foarte jenat):* De ce nu mi-ai spus, frate? De ce nu mi-ai spus că nu ești singur?

PROFESORUL: N-am avut cînd.

UDREA *(spre Necunoscută, teribil de încurcat):* Doamnă... vă rog să credeți... dacă aș fi știut... *(Se împiedică de stropitoarea rămasă lîngă ușă.)* Ce-o fi asta?

PROFESORUL: Stropitoarea. Stai s-o iau de-acolo, să n-o răstoarne cineva. *(Ia stropitoarea și străbate scena spre ușa din stînga, dar se mai întoarce o dată spre Udrea, care e tot în prag.)* Intră, domnule, n-auzi? Avem nevoie de tine.

NECUNOSCUTA: Da, avem nevoie.

UDREA: De mine?

(Profesorul a intrat cu stropitoarea în odaia din stînga. Necunoscuta, profitînd de faptul că a rămas o clipă singură cu Udrea, se apropie de el.)

NECUNOSCUTA *(repede):* Domnule Udrea!

UDREA: Vă rog.

NECUNOSCUTA: Dumneata ai văzut vreodată Ursa Mare?

UDREA *(după o secundă de tăcere, căci întrebarea e prea neașteptată):* Am văzut-o.

NECUNOSCUTA: E pe cer?

UDREA: Dar unde să fie? Pe cer, firește.

NECUNOSCUTA: Și... e și un dragon? Un balaur?

UDREA: Este. Dar de ce mă întrebați pe mine? Întrebați-l pe el, că el știe mai bine. Tot el mi le-a arătat și mie. E astronom.

NECUNOSCUTA: Astronom?... Știi ce spune? Că a găsit o stea.

UDREA *(simplu):* O fi găsit. De ce să nu găsească? Eu n-am scris o simfonie?

NECUNOSCUTA: Ai scris o simfonie?

PROFESORUL *(intrînd din stînga, pe ultima ei replică):* Sigur. Ți-am spus că e compozitor.

UDREA: O simfonie în patru părți. *Allegro, Andante, Scherzo...*

PROFESORUL: Și iar *Allegro*. Hai, Udrea, să mergém.

UDREA: Unde?

PROFESORUL: La tine acasă. Dorm și eu la tine.

UDREA: De ce?

PROFESORUL: Lasă, că-ți spun eu pe drum.

UDREA: Și doamna?

PROFESORUL: Doamna rămîne aici.

UDREA: De ce?

PROFESORUL: Pentru că n-are unde dormi în altă parte.

UDREA: Dar cine e doamna?

PROFESORUL: Asta nu știu nici eu.

UDREA: Stai, frate, că m-am zăpăcit de tot. Avea dreptate scorpia. Aici se întîmplă lucruri mari.

PROFESORUL: Lasă. Vino. Îți explic eu. Noapte bună.

NECUNOSCUTA: Plecați? De ce plecați?

PROFESORUL: Pentru că e tîrziu.

UDREA: Asta așa e. E tîrziu.

NECUNOSCUTA: Nu vreau să rămîn singură. De ce vă grăbiți?

PROFESORUL: Pentru că ți-e somn. Pentru că trebuie să dormi.

NECUNOSCUTA: Nu vreau să dorm. Domnule Udrea, vorbește-mi despre simfonia dumitale. E frumoasă?

UDREA: Păi, să spună el... *(Gest cu capul spre Profesor.)*

NECUNOSCUTA: El o știe?

UDREA: I-am cîntat-o.

NECUNOSCUTA: Cum?

UDREA: Din gură.

PROFESORUL: Să știi că dacă ți-o cîntă și dumitale, nu mai dormim în noaptea asta. E lungă.
UDREA: V-am spus. Are patru părți. *Allegro*, *Andante*, *Scherzo*...
PROFESORUL: Și iar *Allegro*. Hai să mergem.
UDREA: Stai, domnule, nu vezi că doamna se interesează de muzică?
NECUNOSCUTA: Și nu s-a executat niciodată?
UDREA: Încă nu.
NECUNOSCUTA: De ce?
UDREA: Pentru că îmi pune bețe în roate.
NECUNOSCUTA: Cine?
UDREA: Toată lumea. Autoritățile locale, direcția liceului... și domnișoara Cucu.
PROFESORUL: Udrea! E tîrziu.
UDREA: Lasă-mă, frate. *(Către Necunoscută:)* Să vedeți, doamnă. Eu voiam să cînt simfonia cu orchestra liceului.
NECUNOSCUTA: Are orchestră?
UDREA: N-are, dar puteam s-o organizez, că la urma urmelor, ce-mi trebuie? Opt viori, două violoncele, o violă, un contrabas. Se găsește. Alămuri și suflători iau de la batalion, de la fanfară.
PROFESORUL: Dar nu ți le dă.
UDREA: Tocmai. Nu vrea să mi le dea. Dar să zicem că mi le dă. Tot n-am făcut nimic.
NECUNOSCUTA: De ce?
UDREA: Pentru că n-am corn englezesc.
NECUNOSCUTA: Și fără... corn englezesc... nu se poate?
UDREA: Doamne ferește! Asta-i principalul. Și să vă spun de ce.
PROFESORUL: Lasă, Udrea, e tîrziu.
UDREA: Dă-mi pace, domnule! *(Către Necunoscută:)* Pînă la *Scherzo*, ar merge cum ar merge, dar la *Scherzo*, fără corn englezesc sînt mort. Să

vedeți. Întîi intră alămurile... *(Gest de dirijor spre alămurile din fund, dreapta, ale unei imaginare orchestre.)* Pam-pam-pam-pam-pam-pam-pam... Pe urmă viorile. *(Dirijează cu amîndouă mîinile viorile din imediata lui apropiere, într-o mişcare mai rapidă.)* Tu-du-du-dum! Tu-du-du-dum! Tu-du-du-dum!... Şi acuma intră cornul englezesc. *(Gest spre fund, stînga.)* Ti-ti-ti-ti-ti-ti-ti-ti... *(Scurt):* Tim-tim!

NECUNOSCUTA: E foarte frumos.

UDREA: Nu-i aşa? *(Reîncepe execuția, de astă dată fără explicații.)* Pam-pam-pam-pam-pam-pam-pam. Tu-du-du-dum, tu-du-du-dum, tu-du-du-dum! Ti-ti-ti-ti-ti-ti-ti-ti! Tim-tim!

NECUNOSCUTA *(admirativ):* Partea asta de la urmă!...

UDREA: Nu-i aşa?!

PROFESORUL *(sincer):* E adevărat. E frumos.

UDREA: Ce folos! Dacă n-am corn englezesc!

NECUNOSCUTA: Nu se poate să pui altceva în loc? Alt instrument?

UDREA: În ruptul capului. Mai bine mă lipsesc. O mie de ani aştept — şi fără corn englezesc nu cînt.

NECUNOSCUTA: Şi nu se găseşte de cumpărat?

UDREA: S-ar găsi la Bucureşti, dar e scump. Vreo treizeci de mii.

NECUNOSCUTA: Treizeci de mii...

UDREA: Am pus eu ceva bani deoparte din leafa mea, vreo patru mii cinci sute, dar pînă la treizeci de mii mai e. Am scos şi o listă de subscripție. Stați s-o vedeți.

PROFESORUL *(jenat):* Udrea!

UDREA: Lasă-mă, frate. Numai s-o vadă. *(Scoate din buzunarul interior al hainei o hîrtie, o despătureşte şi începe să citească:)* „Listă de subscripție pentru achiziționarea unui corn engle-

zesc; în vederea executării în primă audiție a simfoniei nr. 1 în mi bemol major, a maestrului Radu Udrea."

NECUNOSCUTA: Ai mulți subscriitori?

UDREA: Pînă acum, unul singur. *(Arătîndu-l pe Profesor:)* El.

NECUNOSCUTA: Dumneata?

PROFESORUL *(stingherit):* Da.

NECUNOSCUTA *(a luat lista de subscripție din mîna lui Udrea și o privește):* Domnule Udrea, aș semna și eu... dar...

UDREA *(luîndu-i-o repede înapoi):* Vai de mine, coniță! Se poate? Cum vă închipuiți? Eu v-am arătat-o numai așa.

PROFESORUL *(dojenitor, către Udrea):* Vezi? Vezi?

UDREA: Pe unde n-am umblat? Cui n-am cerut? La primărie, la comitetul școlar, la Sfatul negustoresc. Am ajuns de rîsul tîrgului. Zice lumea că sînt nebun.

NECUNOSCUTA: Și dumneata?

PROFESORUL: Da. Și el.

UDREA: Cum și eu?

PROFESORUL: Lasă, că-ți explic eu. Hai să mergem. Mîine dimineață avem școală. Vrei să întîrzii? Vrei să ai de-a face cu domnișoara Cucu?

UDREA: Nu. Asta nu.

PROFESORUL: Atunci? Hai să mergem. E tîrziu.

UDREA *(către Necunoscută, scuzîndu-se oarecum):* Adevărat. E foarte tîrziu. Noapte bună, doamnă.

NECUNOSCUTA: Mă lăsați?

UDREA: De! Trebuie.

NECUNOSCUTA: Bine.

PROFESORUL *(după ce și-a luat cartea de pe masă):* Noapte bună, doamnă.

NECUNOSCUTA: Noapte bună... Iei cartea cu dumneata?

PROFESORUL: Da. Vreau s-o răsfoiesc puțin înainte de mă culc... Noapte bună. *(Udrea a ieșit, e și el gata să iasă.)*
NECUNOSCUTA *(scoțînd un țipăt)*: A!
PROFESORUL *(întorcîndu-se din prag)*: Ce s-a întîmplat?
NECUNOSCUTA: Șoarecele.
UDREA *(reintrînd și el)*: Ce șoarece?
NECUNOSCUTA: L-am auzit. A mișcat.
PROFESORUL *(după ce a privit-o un timp în tăcere, se întoarce spre Udrea)*: Udrea, ia-o înainte. Vin și eu după tine. Să-mi lași poarta deschisă, auzi?
UDREA: Bine, bine... *(Mai mult pentru el:)* Nu mai pricep nimic... Noapte bună. *(Iese)*.

SCENA V

NECUNOSCUTA, PROFESORUL

PROFESORUL *(se apropie de ea)*: N-ai auzit nimic — nici un șoarece, nu-i așa?
NECUNOSCUTA *(recunoaște din cap)*.
PROFESORUL: Atunci, ce-i cu dumneata? Ce vrei?
NECUNOSCUTA: Nu pleca... Nu vreau să pleci pînă nu-mi arăți... steaua dumitale.
PROFESORUL: Am vrut să ți-o arăt adineauri, dar te-ai speriat.
NECUNOSCUTA: Mi-era frică de dumneata... Vorbeai cu atîta... cu atîta pasiune.
PROFESORUL: Te rog să mă ierți. Mi se întîmplă destul de rar, dar mi se întîmplă cîteodată...
NECUNOSCUTA: Și pe urmă... nu auzisem niciodată de Ursa Mare. Nu știam că există.

PROFESORUL: Nu știai? Cum nu știai? N-ai văzut-o niciodată? Niciodată?
NECUNOSCUTA: Nu-mi aduc aminte.
PROFESORUL: Dumneata nu te uiți niciodată pe cer?
NECUNOSCUTA: Ba da. Uneori. Ca să văd dacă-i înourat, dacă nu plouă...
PROFESORUL *(cu un fel de dezolare)*: Dacă nu plouă!
NECUNOSCUTA *(explicîndu-se, scuzîndu-se)*: Ca să știu cum să mă îmbrac... Ce pantofi să pun.
PROFESORUL: Ce pantofi să pui?... Dar la stele... la stele dumneata nu te uiți... nu le vezi?
NECUNOSCUTA: Nu am timp.
PROFESORUL: Nu ai timp? Dar ce faci?
NECUNOSCUTA: Sînt foarte ocupată.
PROFESORUL: Ocupată cu ce?
NECUNOSCUTA: Nu mă mai întreba. Nici nu știu unde mi-e capul. Nu am o zi liberă.
PROFESORUL: Dar seara?
NECUNOSCUTA: A! Seara sînt și mai ocupată.
PROFESORUL: E îngrozitor! Bine, dar ce fel de viață duci dumneata... dacă nici Ursa Mare n-ai avut timp s-o privești? E de mii de ani, de sute de mii de ani, pe cer, aici, și dumneata n-ai văzut-o?
NECUNOSCUTA *(cu un fel de uimire copilărească)*: De sute de mii de ani! Arată-mi-o și mie.
PROFESORUL *(vine din nou la fereastră)*: Vino aici. Lîngă mine. Acum trebuie s-o vezi. Ursa Mare... Carul Mare.
NECUNOSCUTA: Carul Mare?

(În odaie, lumina albastră a nopții e destul de limpede. Pe cer stelele sclipesc acum mai puternic. Se desprinde mai ales, printre alte stele mici, Ursa Mare, cuprinsă toată în cadrul ferestrei.)

PROFESORUL: E ca o ursoaică adormită pe labele dinainte. Un car răsturnat deasupra cerului... cu roţile în sus.

NECUNOSCUTA: Cu roţile în sus! Mi se pare că văd. Da! Zău că văd. Spuneai că sînt şapte stele; patru şi trei. Într-adevăr, patru... le văd... şi trei... *(În extaz:)* Ce frumos e! *(După o mai lungă tăcere:)* Ce mari sînt stelele! Mari şi albe.

PROFESORUL: Nu sînt albe.

NECUNOSCUTA: Nu?

PROFESORUL: Întîia e galbenă. Şi a doua. A treia şi a cincea sînt roşii-rubinii. A patra e albastră.

NECUNOSCUTA: De unde ştii?

PROFESORUL: Pentru că le cunosc.

NECUNOSCUTA: Le cunoşti pe toate?

PROFESORUL: Nimeni nu le cunoaşte pe toate.

NECUNOSCUTA *(cu un gest viu, arătînd pe cer):* Dar steaua de-acolo o cunoşti?

PROFESORUL: Unde? Care?

NECUNOSCUTA: O stea mică. Deasupra Ursei Mari. Lîngă a şasea stea din Ursa Mare.

PROFESORUL: La stînga?

NECUNOSCUTA: Da. La stînga.

PROFESORUL: Ai ochi buni. Te felicit. E Alcor.

NECUNOSCUTA: Alcor?

PROFESORUL: Acolo e şi steaua mea... Steaua pe care am găsit-o eu.

NECUNOSCUTA: Cum o cheamă?

PROFESORUL: Nu ştiu. Nu i-am dat încă nici un nume.

NECUNOSCUTA: De ce?

PROFESORUL: Pentru că n-am găsit un nume potrivit. Trebuie să fie un nume care să meargă împreună cu Alcor. Vega ar fi fost frumos. Alcor şi Vega. Îmi trebuie un nume de două silabe. Un nume...

NECUNOSCUTA: Dar ești sigur că e acolo?
PROFESORUL: Trebuie să fie.
NECUNOSCUTA: Atunci, de ce nu se vede?
PROFESORUL: Pentru că e prea departe.
NECUNOSCUTA: De ce nu te uiți cu un ochean? Cu o lunetă?
PROFESORUL: Nici un ochean nu străbate pînă acolo. Eu văd mai departe. Mult mai departe.
NECUNOSCUTA *(mirată)*: Vezi?
PROFESORUL: Cînd închid ochii. Știu unde se află. Îi cunosc orbita. Îi urmăresc drumul.
NECUNOSCUTA: Ce drum?
PROFESORUL: Drumul... Drumul pe care-l străbate de mii de ani în întuneric, nevăzută, necunoscută, nebănuită.
NECUNOSCUTA: Și nu se va vedea niciodată? Niciodată?
PROFESORUL: Niciodată.
NECUNOSCUTA: Păcat.
PROFESORUL: Ar trebui să se abată puțin din drumul ei.
NECUNOSCUTA: Și atunci?
PROFESORUL: Atunci ar străluci acolo *(arată cu mîna)*, drept acolo...
NECUNOSCUTA: Deasupra Ursei Mari?
PROFESORUL: Deasupra Ursei Mari... Lîngă Alcor...
NECUNOSCUTA: Și nu se poate?
PROFESORUL: Nu!
NECUNOSCUTA: De ce?
PROFESORUL: Pentru că stelele nu se abat niciodată din drumul lor.

(Moment de tăcere. Se aude din depărtare un șuierat de locomotivă.)

NECUNOSCUTA *(tresărind ușor)*: Ce este asta?
PROFESORUL: Știu eu? Un tren. Un tren de noapte.

NECUNOSCUTA: Poate trenul meu... Cînd te gîndești că dacă muream astă-noapte, muream fără să văd Ursa Mare.
PROFESORUL: Ar fi fost păcat.
NECUNOSCUTA: Atîția oameni trăiesc fără s-o vadă.
PROFESORUL: Li se pare că trăiesc.

(Un nou șuierat, parcă mai de departe.)

NECUNOSCUTA: Îl auzi? Trece... A trecut... Dacă rămîneam acolo pe linie...
PROFESORUL: Ai fi fost în stare... Ai fi fost în stare să... *(Nu îndrăznește să pronunțe cuvintele.)*
NECUNOSCUTA: Să mor? Poate că da.
PROFESORUL: De ce?
NECUNOSCUTA: Știu eu?
PROFESORUL: Ești nenorocită în viață? Foarte nenorocită?
NECUNOSCUTA: Nenorocită?... Nu cred. Nu m-am gîndit niciodată.
PROFESORUL: Atunci?
NECUNOSCUTA: Mă plictisesc. Mereu aceiași oameni, aceleași gesturi, aceleași cuvinte. Uneori îmi vine să urlu de plictiseală, de disperare. Pe urmă îmi trece. Uneori îmi vine o poftă nebună să trîntesc ușa, să plec, să fug. Pe urmă îmi trece.
PROFESORUL: Totuși, astă-seară ai fugit.
NECUNOSCUTA: Am mai fugit eu de cîteva ori... Dar m-am întors.
PROFESORUL: Te vei reîntoarce și de astă dată.
NECUNOSCUTA: Da... poate... dar cel puțin de astă dată am văzut ceva nou. *(Se întoarce la fereastră.)* Ursa Mare.
PROFESORUL: Ai dreptate. Ursa Mare e totdeauna nouă.

NECUNOSCUTA: Chiar și pentru dumneata, care o cunoști așa de bine?
PROFESORUL: Chiar și pentru mine... Sînt seri cînd e rece, depărtată, indiferentă... Și atunci parcă simt toată umilința, toată dizgrația de a locui pe o biată planetă mizerabilă, pe lîngă care marile stele trec fără s-o vadă.
NECUNOSCUTA: Fără s-o vadă?
PROFESORUL: Dar sînt alte seri, cînd o simt aici, la fereastră, vie, protectoare, atentă, așa de atentă, încît dacă aș striga mi se pare că m-ar auzi.
NECUNOSCUTA: Ar trebui să încerci... Cine știe?
PROFESORUL: Sînt seri cînd tot cerul mi se pare pustiu, cu stele reci, moarte, într-un univers absurd, în care numai noi, în marea noastră singurătate, ne zbatem pe o planetă de provincie, ca într-un tîrg în care nu curge apă, nu arde lumina și unde nu opresc trenurile rapide... Dar sînt seri cînd tot cerul foșnește de viață... cînd pe ultima stea, dacă asculți bine, auzi cum freamătă păduri și oceane — fantastice păduri și fantastice oceane — seri în care tot cerul e plin de semne și de chemări, ca și cum de pe o planetă pe alta, de pe o stea pe alta, ființe care nu s-au văzut niciodată, se caută, se presimt, se cheamă...
NECUNOSCUTA *(încet, cu teamă)*: Și se găsesc?
PROFESORUL: Niciodată.
NECUNOSCUTA: De ce?
PROFESORUL: Pentru că nimeni n-a trecut niciodată de pe o stea pe alta. Pentru că nici o stea nu se abate niciodată din drumul ei.
NECUNOSCUTA: E păcat. E trist.
PROFESORUL: E puțin trist. Dar e frumos. Cel puțin știi că nu ești singur sub bolta asta imensă, că

undeva, în altă lume, în altă constelație... în Ursa Mare, sau pe Steaua Polară, sau pe Vega...

NECUNOSCUTA: Sau pe steaua dumitale fără nume...

PROFESORUL: Da... Sau pe steaua mea fără nume... Aventura asta ridiculă, care se numește viața noastră, se repetă altfel, de la început, sub același cer, dar cu alt noroc. Poate că acolo tot ce aici e greoi și apăsător devine ușor, tot ce aici e întunecat și opac devine luminos și transparent. Tot ce încercăm fără să izbutim nici pe jumătate — gesturile noastre zadarnice, visurile noastre căzute — tot ce am fi vrut să cutezăm și n-am cutezat, să iubim și n-am iubit, tot, tot, se împlinește, se simplifică, se împarte.

NECUNOSCUTA: Crezi... crezi că sînt și acolo oameni?... Oameni ca noi...

PROFESORUL: Oameni, nu știu. Ca noi, nu cred. Dar poate ființe mai ușoare... mai luminoase... mai plutitoare... *(Cu o schimbare de ton, privind-o:)* Cînd te-am văzut astăzi, seara, intrînd acolo — în gara aceea afumată — cînd te-am văzut, albă, limpede, strălucitoare... am crezut o clipă că vii din altă lume.

NECUNOSCUTA: Poate că viu din altă lume.

PROFESORUL: Nu... nu...

NECUNOSCUTA: De unde știi?...

PROFESORUL: Pentru că nici o stea nu se abate, nu se oprește niciodată din drumul ei.

NECUNOSCUTA: Eu sînt o stea care se oprește. *(E foarte aproape de el. Îl îmbrățișează. Lung-lung sărut. Pe urmă se desprind unul de altul și se privesc în tăcere.)*

PROFESORUL: Cum te cheamă?
NECUNOSCUTA: Mona.
PROFESORUL: Mona! Ce nume frumos! Parcă ar fi un nume de stea... *(Străbătut de un gînd revelator:)* Dar e un nume de stea: Alcor şi... Mona.

CORTINA

Același decor, a doua zi dimineața; nimic nu e propriu-zis schimbat, și totuși, în lumină, parcă e altă casă. Interiorul e tot atît de modest, dar acum se vede prin fereastra deschisă grădinița din față, grădiniță simplă de provincie, care aseară, în întuneric, nu se vedea și care luminează totul.

SCENA I

PROFESORUL, MONA

Scena e goală. Ușa din stînga, ce dă spre baie, deschisă. De afară, din curte, se aude glasul Monei, cîntînd. Nu trebuie neapărat să cînte frumos și nu trebuie mai ales să cînte o romanță întreagă cu cuvinte. O frază, două, mai mult fredonat (fie și fals), dintr-un cîntec oarecare și întrerupt pe alocuri de un rîs copilăresc. Profesorul intră repede din stînga, speriat, e fără haină, cămașă cu mînecile suflecate pînă la cot. Are în mînă un prosop, cu care tocmai se șterge pe față.

PROFESORUL *(alergînd spre fereastră)*: Mona! Mona!
MONA *(de afară)*: Daa!
PROFESORUL: Nu mai cînta, pentru Dumnezeu.

MONA: De ce? Nu-ți place?
PROFESORUL: Ba da, dar te vede... Te aude de peste drum, de la Chiroiu.
MONA: Știu. Chiroiu de la Percepție. *(Rîde.)*
PROFESORUL: Mona!
MONA: Și Atanasiu. Casa cu uluci. Și Lascu, trei geamuri la stradă. *(Rîde lung, copilăresc.)*
PROFESORUL: Mona, nu rîde. Nu rîde, că te aude...
MONA: N-are decît.
PROFESORUL: Mona, fii cuminte. Înțelege. Vino înăuntru.
MONA: Îndată... îndată... *(Fredonează iar.)*
PROFESORUL *(dezolat, se întoarce spre interior. Continuă să se șteargă pe obraz cu prosopul, mormăind de unul singur):* Sînt pierdut. Ce mai încolo-ncoace. Sînt pierdut. Mă dă afară. Mă dă afară din învățămînt! *(Și ca și cum această reflecție ar trezi în el o nouă alarmă, se apleacă din nou peste pervazul ferestrei și strigă:)* Mona!
MONA *(intră prin dreapta. E în aceeași rochie de seară. Pe brațul stîng, un buchet de flori de grădină, de toate culorile):* Nu striga, că te aude.
PROFESORUL *(se întoarce tresărind):* Unde ai fost?
MONA: În curte, să culeg flori.
PROFESORUL: Dar bine, nu te gîndești? În rochia asta dis-de-dimineață! Să te vadă toți vecinii?
MONA *(cu elan):* Toată strada, tot tîrgul... Tot județul.
PROFESORUL *(dojenitor):* Mona!
MONA: Sînt fericită, dragul meu. Mă auzi? Fericită. Fericită. E atîta soare, atîta lumină. Și florile astea, uite... sînt cele mai frumoase flori din lume! Parcă toate ridică deodată capul și spun: bună dimineața!
PROFESORUL: Bună dimineața, Mona!

MONA: Bună dimineața, Marin!
PROFESORUL: Ce frumoasă ești!
MONA: Nu eu. Florile! Viața! Casa!
PROFESORUL *(cu o ridicare din umeri)*: Casa! *(Ca și cum ar spune: „Să nu mai vorbim de ea!")*
MONA: E fermecătoare.
PROFESORUL: Aseară spuneai că e oribilă.
MONA: Aseară. Dar de aseară pînă acum a trecut o noapte. Și ce noapte!
PROFESORUL *(încet)*: N-am s-o uit niciodată, Mona!
MONA: Totul s-a schimbat de atunci. Casa. Și eu. Și tu... Ce drăguț ești, Marin!
PROFESORUL: Mona, te rog...
MONA: Zău că ești drăguț. Ia vino aici. Mai aproape. Ce fel de ochi ai tu?
PROFESORUL *(a închis repede ochii)*: Fără culoare.
MONA: Deschide-i.
PROFESORUL: Nu.
MONA: De ce?
PROFESORUL: Mi-e frică.
MONA: Frică?
PROFESORUL: Da. Că nu ești aici. Că nu e adevărat.
MONA: Nu sînt aici? Eu? *(Rîde. Rîs tînăr, clar.)* Dar bine, dragul meu, nu mă auzi? Nimic din viața mea n-a fost vreodată mai adevărat decît dimineața asta. Haide, nu fi prost. Deschide ochii și dă-mi repede un vas să pun florile.
PROFESORUL: Un vas? *(Caută cu ochii prin odaie.)* Da' de unde să-l iau? *(Își aduce aminte.)* A! da. *(Merge spre fereastră și se apleacă peste pervaz spre curte, de unde ridică un vas, cu care rămîne în mînă.)*
O VOCE GROASĂ DE FEMEIE *(din stradă)*: Bună dimineața, domnu Miroiu.

PROFESORUL: Sărut mîinile. Sărut mîinile.

MONA: Cine e?

PROFESORUL *(speriat):* Sssst! *(Către femeia din stradă:)* Da'-ncotro așa de devreme?

VOCEA: La piață, că mi-a spus madam Maltopol că e niște vinete.

MONA: Vinete? Vreau și eu.

PROFESORUL *(încet, aproape disperat):* Mona! Mona! *(Către femeia din stradă:)* Sărut mîinile, sărut mîinile. Complimente acasă. *(Se întoarce de la fereastră.)* Te-a văzut! *(Pune dezolat vasul pe masă.)*

MONA: Cine era?

PROFESORUL: Madam Grigorescu.

MONA: A! Mama lui Madam Chiroiu.

PROFESORUL: Să știi că te-a văzut.

MONA: Cu atît mai bine. Asta e o dovadă în plus că sînt aici. *(Tandră:)* Că e adevărat.

PROFESORUL: Mona, tu nu poți să rămîi așa, în rochia asta, în plină zi, într-un tîrg ca al nostru.

MONA: Asta așa e. Ar trebui să mă schimb. Știi ce? Îmi pun din nou pijamaua ta de astă-noapte. Îmi venea bine.

PROFESORUL: Să lăsăm gluma, Mona.

MONA: Nu-mi venea bine? Vrei să spui că nu-mi venea bine?

PROFESORUL: Era cam ruptă.

MONA: Nu-i nimic. O cos.

PROFESORUL: Și n-ai să te plimbi în pijama pe stradă.

MONA: Aici ai și tu dreptate. Mi-ar trebui o rochie. Ce ar fi să împrumutăm de la o vecină? De la madam Maltopol. De la madam Lascu. Cum e madam Lascu? Grasă?

PROFESORUL: Mona, nu glumi. Nu e timp de glumit. Trebuie să ieșim din situația asta. Uite, eu mă reped pînă la liceu, că, oricum, e tîrziu... *(Se uită la ceas.)* Au! Opt fără zece! Ora întîia n-am clasă, dar mă duc să iau niște bani, că azi e întîi... *(Își caută haina, cravata.)*

MONA: Întîi?

PROFESORUL: Și se plătesc lefurile. De acolo mă reped pînă la Pascu. *(Și-a găsit haina și cravata. Începe să se îmbrace zăpăcit și stîngaci.)*

MONA: Care Pascu?

PROFESORUL: Pascu, magazinul general. Trebuie să găsesc ceva acolo. O rochie, un trench-coat. Orice. Ca să poți ieși din casă.

MONA: Da' de ce să ies? Nu vreau să ies. Eu rămîn aici.

PROFESORUL: Pînă cînd?

MONA: Toată viața.

PROFESORUL: Toată viața în rochia asta?

MONA: Da. Numai să-mi aduci un sandviș, că mi-e foame. De altceva nu am nevoie.

PROFESORUL: Bine. Îți aduc, dar acuma am fugit. *(A terminat cu haina, cu cravata, își ia repede pălăria din cui și dă să iasă.)*

MONA: Stai!

PROFESORUL *(s-a oprit în prag)*: Ce e?

MONA: Vino aici! Nu-mi place cum ți-ai făcut cravata. Nu te pricepi.

PROFESORUL *(disperat)*: Mona!

MONA: Lasă-mă pe mine. *(Îi reface cu atenție și tandrețe cravata.)* Stai cuminte. Așa. *(Îl privește o secundă.)* Marin!

PROFESORUL: Da.

MONA: Ești drăguț, să știi. Ești foarte drăguț.

PROFESORUL *(se uită cu disperare la ceas):* Mona, e opt fără cinci.

MONA: Chiar dacă e opt fără cinci, ești foarte drăguț. *(Îl mîngîie ușor pe obraz și pe urmă se sărută lung.)*

PROFESORUL *(după ce s-a desprins de ea, puțin amețit):* Nu. Asta nu se poate să fie adevărat. *(Iese, dar n-a închis bine ușa și se întoarce.)* Mona, fii cu băgare de seamă. Nu ieși în curte, nu te arăta la fereastră.

MONA *(cu tonul lui):* Nu rîde. Nu cînta.

PROFESORUL: Da, nu cînta. Mai ales nu cînta. *(Iese.)*

MONA *(rămîne o clipă privind lung spre ușa prin care a ieșit el. Un zîmbet de tandrețe, de emoție, îi luminează toată privirea):* Ești un prost. *(Se întoarce cu spatele și se reazemă cu capul de ușă, visătoare.)* Și ești așa de drăguț... *(Privește de acolo încă o dată toată încăperea, fereastra, cărțile, portretele din perete, ale lui Keppler și Copernic. Pe urmă trece pe lîngă ei, cu un gest de amiciție, ca și cum i-ar mîngîia pe sub bărbie.)* Și voi... și voi sînteți drăguți. *(Ia vasul, trece în baie, ca să pună apă.) Se întoarce. Caută florile. A uitat unde le-a lăsat adineauri, undeva, pe un scaun, pe divan, le găsește și, fredonînd, începe să le pună în vas, cu mare grijă. Se aude o bătaie slabă în ușa din dreapta, bătaie care se repetă după o secundă. Întoarsă cu spatele, aplecată asupra vasului cu flori, fredonînd mereu, iar nu aude. Ușa se deschide ușor și cu mare băgare de seamă, intră timidă Eleva, cu ghiozdanul de școală în mînă, numărul cusut pe mînecă, ținută reglementară.)*

SCENA II

MONA, ELEVA

ELEVA: Vă rog... domnu profesor Miroiu nu-i acasă? *(Mona se întoarce brusc. Fata, cînd o vede din față, tresare. E și mai încurcată acum.)* Vă rog să mă iertați, eu credeam... credeam... *(Dă să plece.)*

MONA: Ce credeai, domnișoară?

ELEVA: Credeam că locuiește aici... domnu Miroiu.

MONA: Aici locuiește.

ELEVA *(repede)*: Nu se poate.

MONA: De ce?

ELEVA: Fiindcă... *(ceva mai degajat)* fiindcă eu pe dumneavoastră nu vă cunosc.

MONA: Nici eu pe dumneata. Și totuși, aici locuiește. Chiar acuma a ieșit din casă. Mă mir că nu l-ai întîlnit.

ELEVA: Nu, că eu am venit pe strada Unirii, și dumnealui o fi dat colțul pe Cuza-Vodă... da' dacă ziceți că nu-i acasă, eu... mă duc.

MONA: Aveai treabă cu el?

ELEVA: Aveam. Adică... voiam să-l rog... *(Deodată o podidesc lacrimile.)* Mă dă afară din școală.

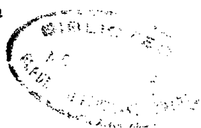
MONA: Cine? El?

ELEVA *(cu puțin dispreț, ca și cum ar spune: „Să fim serioși")*: A, nu! *(Din nou îngrijorată:)* Domnișoara Cucu. *(Repede:)* Nici nu m-a lăsat să intru în școală. A zis că mai întîi să aștept conferința, și atunci eu am dat fuga pînă aici, să-l rog pe domnu profesor Miroiu... *(se întrerupe)* da' dacă nu-i acasă...

MONA: Nu-i.

ELEVA: Atunci... atunci eu mă duc. *(Pune mîna pe clanță, deschide.)*

MONA *(după o secundă de tăcere)*: Domnişoară!
ELEVA *(oprindu-se)*: Vă rog.
MONA: Cunoşti bine pe domnu Miroiu?
ELEVA: Îl cunosc.
MONA: E profesorul dumitale?
ELEVA: Da.
MONA: Ce noroc ai!
ELEVA: Da' de ce?
MONA: Un profesor ca el! Vorbeşte aşa de frumos!
ELEVA *(fără prea mare entuziasm)*: Da, vorbeşte...
MONA: Aveţi şi astăzi oră cu el?
ELEVA: Avem. Ora patra. Cosmografia.
MONA: Ce lecţii aveţi?
ELEVA: Despre... staţi să mă uit. C-am uitat. *(Deschide ghiozdanul şi caută cartea. Mona se apropie şi urmăreşte cu viu interes. Fata a scos cartea şi o răsfoieşte repede, după ce şi-a muiat degetul pe limbă.)* Despre... legile lui Keppler... să...
MONA: Keppler! *(Privire scurtă spre portretul din perete.)* Mă laşi să văd şi eu?
ELEVA *(puţin mirată)*: Vă rog. *(Îi dă cartea.)*
MONA *(se uită cîteva secunde în carte cu mare atenţie. Pe urmă citeşte)*: „În mişcarea lui aparentă în jurul pămîntului, soarele descrie o elipsă. Pămîntul fiind într-unul din focare, mişcarea se face în sens direct." *(Se opreşte din citit.)* Ce frumos e!
ELEVA: Zău?!
MONA *(citeşte mai departe)*: „Ariile descrise de raza vectoare a soarelui sînt proporţionale cu timpurile întrebuinţate spre a le descrie". E minunat. Nu-i aşa că-i minunat?
ELEVA *(sceptică)*: Da...
MONA: Ce noroc aveţi, dumneata şi colegele dumitale, că-l puteţi asculta vorbind în fiecare zi...
ELEVA: Numai de trei ori pe săptămînă.

MONA: ... despre lucruri așa de frumoase. Așa de amețitor de frumoase. *(Privind-o:)* Și ce bine-ți stă șorțul ăsta!

ELEVA: Doamnă, vă rîdeți de mine.

MONA: Nu. Crede-mă că nu. Îți stă bine și frumos. Cineva poate fi fericit într-un șorț ca ăsta.

ELEVA: Vă rîdeți de mine, doamnă. Aveți o rochie așa de... așa de... *(Nu găsește cuvîntul.)*

MONA *(cu o vagă amărăciune)*: Așa de...

ELEVA *(fascinată)*: Niciodată n-am văzut o rochie ca asta, aici la noi. Și nici la București. C-am fost la București, acum doi ani de Paște, cu mama și cu tanti... Lăsați-mă să mă uit bine la ea, ca să povestesc și fetelor la școală. *(Se uită cu aceeași privire fascinată la miraculoasa rochie.)* Da, dar dumneavoastră, iertați-mă că vă întreb... de unde veniți? *(Din stradă se aude un zgomot de automobil. Fata tresare surprinsă.)* Ce-i asta? *(Zgomotul se apropie.)* Un automobil? Pe strada asta?

MONA *(care nu dă importanță faptului)*: Nu se poate?

ELEVA: A oprit aici. La poartă. *(Se repede la fereastră și se uită afară. Pe urmă, oarecum decepționată:)* A! e domnu Ispas. *(Explicativ:)* Domnu Ispas de la gară. *(Din nou interesată:)* Ba stai! Că mai e cineva. Un domn.

MONA *(tresărind)*: Un domn?

ELEVA: Vai! Ce elegant e!

MONA *(îngrijorată)*: Elegant? *(Vine și ea spre fereastră, aruncă o privire spre stradă și tresare cu un mic țipăt.)* El e!...

ELEVA: Cine el?

MONA *(are o secundă de ezitare, privire spre ușă, spre fereastră, și pe urmă, repede, dispare în stînga, în camera de baie, trăgînd ușa după ea)*.

ELEVA *(din ce în ce mai intrigată)*: Care el?

SCENA III

ELEVA, ŞEFUL, GRIG

Intră şeful gării, urmat de Grig. Grig e „bucureştean". Poate că la Bucureşti nu s-ar vedea aşa de direct, dar aici, în lumina asta, parcă e un exemplar din altă specie umană. Gesturi sigure (fără ostentaţie însă), eleganţă simplă, firească, puţin blazată poate. Vine de la volan. Şi asta se vede. E un om care la volanul unei maşini, la o masă de bacara, într-un mare hol de hotel se simte la el acasă. Meserie neprecisă. Om de afaceri. Dar obişnuinţă veche de a umbla cu bani mulţi, de a-i cîştiga uşor, de a-i cheltui la fel de uşor. Poartă un costum sportiv de dimineaţă, gri-deschis.

ŞEFUL *(în continuarea unei discuţii):* Şi cum vă spusei... Datoria înainte de toate. Regulamentul. Tată să-ţi fie, frate, soră... *(Intransigent:)* Nimic! Regulamentul... *(zărind-o pe Elevă:)* Domnul Miroiu nu-i acasă, domnişoară?

ELEVA *(nu-şi poate lua ochii de la Grig. Nici n-a auzit, nici nu răspunde).*

ŞEFUL: N-auzi, domnişoară? Domnul Miroiu nu-i acasă?

ELEVA *(tresărind):* Cum? Nu. Nu e.

GRIG *(către Şef):* Dumneata eşti sigur că doamna... doamna de care ţi-am vorbit... e aici?

ŞEFUL: Sigur. La domnu Miroiu, profesorul. A plecat cu el, aseară, de la mine, de la gară. Au plecat împreună.

GRIG: Împreună?

ŞEFUL: Adică... dumnealui zicea că se duce să doarmă la Udrea. *(Cu subînţeles:)* Mă-nţelegi!...

GRIG *(mai mult pentru el):* S-ar putea?... *(Privind curios și amuzat decorul:)* S-ar putea să fi petrecut ea aici o noapte? Aici?

ȘEFUL: Dacă vă spun... *(Către Elevă:)* I-ascultă, domnișoară, dumneata ești de mult aici?

ELEVA *(fără să-și ia ochii de la Grig):* De adineauri.

ȘEFUL: Și cînd ai intrat n-ai văzut o doamnă?

GRIG: O doamnă tînără, frumoasă, blondă, în rochie albă.

ELEVA *(buimăcită că el, care n-a văzut-o pînă acum, îi vorbește):* Ba da, ...adică nu...

GRIG: Da, sau nu?

ELEVA *(și mai buimăcită de apropierea lui și de întrebarea lui scurtă):* Eu... să vedeți... *(Nu mai poate minți.)* Ba da. Am văzut-o.

ȘEFUL: Și unde e?

ELEVA: Eu... eu... *(Cu un gest scurt, arătînd ușa din stînga:)* Acolo.

ȘEFUL: Acolo? *(Face un pas spre ușă.)*

GRIG *(îl oprește calm):* Lasă dumneata. *(Merge spre ușă și rămîne în fața ei.)*

(În acest timp, Eleva iese.)[1]

SCENA IV

ȘEFUL, GRIG

GRIG *(care a privit mereu spre ușa din stînga, fără să participe la ultimele replici, fără măcar să le audă):* Domnule șef... dumneata ești convins că doamna e doamna pe care o caut eu?

---

[1] Această indicație, necesară punerii în scenă, nu figurează în ediția din 1946 (M. Sebastian: *Teatru,* Ed. Fundației pentru literatură și artă).

ȘEFUL: Mai e vorbă? Înaltă, blondă, rochie albă. Semnalmentele corespunde. Nu?

GRIG *(cu un zîmbet)*: Ba da. Corespunde.

ȘEFUL: Și p-ormă... s-o chemăm înăuntru. S-o vedeți și dumneavoastră la față. *(Face un pas spre ușă.)*

GRIG: Nu. Lasă.

ȘEFUL: Și mai e ceva. Uitasem. Stați să vedeți. *(Se scotocește prin buzunarele vestei și scoate de acolo cele cîteva fise de joc de aseară.)* Poftim.

GRIG *(le ia, le privește)*: Fise de la ruletă.

ȘEFUL: Cu asta voia dumneaei să plătească biletul. Dacă s-a mai pomenit!

GRIG: Adevărat. Nu s-a mai pomenit.

ȘEFUL: Păi nu? Păi nu era locul să-i tragem un proces-verbal de contravenție?

GRIG: Ba era.

ȘEFUL: Eu de asta zic. S-o chemăm înăuntru și să-i tragem procesul.

GRIG: Acuma-i tîrziu. Nu ți-am plătit la gară? Și biletul, și amenda?

ȘEFUL *(cu regret)*: Ba ați plătit.

GRIG: Păi vezi? Aseară trebuia.

ȘEFUL: Da, da' nu avea acte. Nu zici că voia să se omoare!..

GRIG *(nu prea îngrijorat)*: Ce vorbești?

ȘEFUL: Piiiii! Ce-am tras cu ea! Nu și nu, că ea se omoară. Dacă nu eram eu...

GRIG *(luîndu-l de spate și împingîndu-l spre ieșire)*: Îți mulțumesc, domnule șef. Ești un om de ispravă. Dar acum lasă-mă. Lasă-mă singur.

ȘEFUL: Am onoarea... Vă salut. *(Se oprește în prag.)* Tiii... Tare-mi pare rău. De cinșpe ani n-am mai tras un proces-verbal. O ocazie ca asta nu se mai nimerește. *(Iese.)*

SCENA V

GRIG, MONA

Grig l-a petrecut pe Șef pînă în prag. Rămas singur, se întoarce, pășește spre ușa din stînga, se oprește în fața ei, se uită o secundă sau două, cu un vag surîs amuzat, pe urmă, foarte calm, pune mîna pe clanță și deschide. Nu intră. Rămîne locului, dar face semn cu degetul arătător, chemînd-o pe Mona, iar cînd vede că ea nu răspunde, repetă gestul. Mona iese în sfîrșit de acolo. E puțin jenată, dar nu prea mult. Se privesc în tăcere unul pe altul cîtva timp.

GRIG: Bună dimineața, Mona.
MONA: Bună dimineața, Grig.
GRIG: Ai dormit bine?
MONA: Mulțumesc. Tu?
GRIG: N-am dormit deloc. Am stat la joc pînă la cinci dimineața. Am fost în serie mare. Pe urmă m-am dus la hotel. Credeam că ești acolo.
MONA: Nu eram.
GRIG: Nu. Nu erai. Am luat repede o baie, m-am schimbat și am pornit să te caut.
MONA: Și m-ai găsit.
GRIG: După cum vezi: eu totdeauna te găsesc.
MONA: Cine știe? Poate că de astă dată... nu.
GRIG *(n-a dat atenție)*: Întîi crezusem că ai schimbat numai camera, dar portarul mi-a spus că nici nu te văzuse prin hotel și că, de altfel, nici nu avea camere libere. Atunci mi-am închipuit că ai trecut peste drum, la „Caraiman".
MONA: Eroare.
GRIG: Exact. Eroare. Nu erai nici acolo. Dar cineva din hol te zărise coborînd scările spre gară.

MONA: Întocmai.

GRIG: Şi la gară, tipul de la bar, Jean, chelnerul, te văzuse urcîndu-te în accelerat.

MONA: Ai mulţi informatori.

GRIG: Îi plătesc bine.

MONA: Ştiu.

GRIG: Am telefonat la Bucureşti, acasă. Nu veniseşi. Am telefonat la gară, să văd dacă trenul nu avea întîrziere. Nu. Sosise regulat. Atunci... atunci am început să fiu îngrijorat.

MONA: Tu?

GRIG: Eu.

MONA: Îngrijorat?

GRIG: Foarte.

MONA: Nu te recunosc.

GRIG: Timp de cinci minute.

MONA: Aşa, da.

GRIG: Fiindcă după cinci minute mi-am adus aminte că n-aveai un ban în poşetă şi că probabil te-au dat jos pe undeva în vreo gară.

MONA: Eşti foarte inteligent.

GRIG: Sînt. M-am urcat în maşină şi am pornit-o metodic, din gară în gară. Pînă aici. Simpatic şeful gării.

MONA: Daa...

GRIG *(după o secundă de tăcere, părăsind tonul de glumă de pînă acum)*: Mona!

MONA: Grig!

GRIG: Recunoaşte că cearta noastră de aseară a fost o prostie.

MONA: O mare prostie.

GRIG: Recunoaşte că eu personal n-am avut nici o vină.

MONA: Nici una.

GRIG *(brusc, iritat)*: Ţi-am spus de atîtea ori că nu-mi place, cînd joc, să stai în spatele meu şi

să-mi vorbeşti, şi să mă întrebi, şi să mă sîcîi, şi să-mi ceri bani. Ce vrei? Sînt jucător. Am şi eu superstiţiile mele.

MONA: Foarte normal...

GRIG *(mai potolit):* Vezi? Vezi ce-nţelegătoare eşti acum? *(Din nou iritat:)* Mai ales că pierdeam. Eram într-un ghinion negru.

MONA: Şi după ce-am plecat eu?

GRIG: Am început să cîştig.

MONA: Imediat?

GRIG: Nu. Ceva mai tîrziu.

MONA *(interesată):* Cam pe la ce oră?

GRIG: Ştiu eu? Cam pe la douăsprezece...

MONA *(cu o mică tresărire):* A!

GRIG: Dar de ce întrebi?

MONA *(a rămas o secundă pe gînduri):* Nimic. Mă gîndeam la superstiţii.

GRIG: Am început să cîştig... Şi-am intrat într-o serie fantastică... formidabilă... De asta nici n-am putut să mă ridic de la masă. Pînă dimineaţa. Pînă la cinci.

MONA: Vezi? Ţi-am purtat noroc.

GRIG *(apropiindu-se şi mai mult de ea):* Mona! *(Nici un gest din partea ei. El o apucă uşor de umeri.)* Mona! Eşti supărată pe mine?

MONA: Nu. De loc.

GRIG: De loc, de loc?

MONA: Absolut de loc.

GRIG: Eşti o fată delicioasă. *(O sărută pe obraz cu oarecare neglijenţă. Ea-l lasă.)* Şi acum, hai să mergem.

MONA: Unde?

GRIG: Cum unde? Maşina-i afară. Hai să mergem.

MONA *(simplu, fără violenţă):* Nu.

GRIG: Cum?

MONA: Eu nu merg.

GRIG: Nu mergi? Dar ce faci?
MONA: Rămîn.
GRIG: Unde?
MONA: Aici.
GRIG *(gest circular, ironic):* Aici?
MONA: Da.
GRIG: Fată dragă, e prea tîrziu, sau prea devreme pentru glume. Mi-e somn. N-am dormit toată noaptea. Hai! Vino! Plecăm.
MONA: Pleci singur, Grig.
GRIG: Singur? Cum singur?
MONA: Uite așa, singur.
GRIG *(ceva mai răstit, ceva mai serios):* De ce?
MONA: Pentru că... pentru că... Da' n-ai să-nțelegi. Nu. N-ai să-nțelegi. Ar fi mai bine să nu pui întrebări și să te duci. *(Cu o schimbare de ton, simplu și grav:)* Ascultă, Grig. Tu... ai văzut vreodată Ursa Mare?
GRIG: Ursa ce?
MONA: Ursa Mare.
GRIG: Ești nebună.
MONA *(cu emoție):* Grig! Asta-i drăguț... Ăsta-i cel mai drăguț lucru pe care mi l-ai spus de cînd te cunosc... Da. Sînt nebună. Pot fi și eu nebună.
GRIG: Asta știam de mult.
MONA: Dar eu nu. Abia astă-noapte am aflat. Astă-noapte... Aici... Eu am făcut o descoperire. O sfîșietoare descoperire, Grig. Noi nu sîntem fericiți.
GRIG: Noi doi?
MONA: Noi și toată lumea noastră. Nu sîntem. Ducem o viață tristă, stupidă...
GRIG: Dar comodă.
MONA: Se poate. Mie nu mi-a plăcut niciodată.
GRIG: Nu ți-a plăcut. Dar ți-a stat bine.

MONA: Martor îmi ești tu, Grig, că nu mi-a plăcut. De atîtea ori am plîns și n-am știut de ce. De atîtea ori am vrut să fug și n-am știut unde. Totdeauna, mă auzi? Totdeauna, oricîți bani am avut, oricîte rochii, oricîte bijuterii, totdeauna am simțit că-mi lipsește ceva, nu știam bine ce...

GRIG: Ursa Mare probabil...

MONA: Da. Ursa Mare.

GRIG: Mona, tu delirezi.

MONA: Nu, dragul meu, dac-ai ști ce limpede văd! E atîta soare azi-dimineață, totul se luminează pentru mine. Uite, casa asta... florile astea.

GRIG: Florile astea? *(Se uită o clipă la florile din vas.)* Îți plac ție?

MONA: Sînt minunate.

GRIG: Fetițo, tu trebuie să te culci. Trebuie neapărat să dormi. S-a întîmplat ceva cu tine astă-noapte. Ai băut.

MONA *(cu un ușor zîmbet secret)*: Poate.

GRIG: Dar bine, te-ai uitat la zarzavatul ăsta din oală? Morcovi, pătrunjel și păstîrnac?

MONA: Grig, nu-ți dau voie.

GRIG: Cum? Nota la florar se ridică în fiecare săptămînă la zeci de mii de lei. Florile cele mai palide nu sînt destul de palide pentru tine. Violetele de Parma în decembrie, aduse cu avionul, nu sînt destul de fragile. Liliacul alb în ianuarie nu e destul de alb. Florile de seră cele mai scumpe se ofilesc în camera ta într-o secundă. Ca un abur, ca o respirație, și toate astea de ce? Ca să te găsesc, într-o zi, într-un mizerabil tîrg de provincie, leșinînd cu o sorcovă în brațe?

MONA: Taci.

GRIG: De ce să tac? Pentru că nu vrei s-auzi? Pentru că ți-e frică?

MONA: Pentru că e zadarnic.

GRIG: Recunoaște că ți-e frică. Frică să deschizi ochii; dar deschide-i, Mona, și uită-te bine la cotețul ăsta în care te zbați cu frumusețea ta de prințesă. Nu zău? Ai dormit tu pe salteaua asta găurită?

MONA: Taci. Nu știi ce vorbești.

GRIG: Ai stat tu la masa asta șchioapă?

MONA *(jignită):* Nu e șchioapă.

GRIG: Dar nici mult nu-i lipsește. *(Pășește prin odaie, uitîndu-se cu atenție și ironie la lucruri.)* E minunat! E fantastic. *(A ajuns lîngă ușa din stînga.)* Și aici ce e? *(Deschide și aruncă o privire înăuntru.)* A! Sala de baie. Foarte modernă. Îmi place. *(Scoate afară stropitoarea și i-o arată.)* Și sistematică. *(Mona zîmbește. El pune la loc stropitoarea și pe urmă, închizînd ușa:)* Aici ți-ai făcut baia?

MONA: Nu. M-am spălat afară, la fîntînă.

GRIG: Cum?

MONA: Da. E o fîntînă în curte. N-ai văzut-o cînd ai intrat? O fîntînă cu roată și lanț... M-am spălat acolo, dimineața, în zori. A fost... a fost divin. Apa rece, vie...

GRIG *(foarte serios, ca și cum ar fi o întrebare capitală):* Mona! Te-ai spălat tu la fîntînă?

MONA: Da.

GRIG: Tu?

MONA: Eu.

GRIG: Tu, care la București iei două băi pe zi, una dimineața, una seara, într-o infuziune de lavandă, la 26 grade și 5 linii, nici o linie mai

puţin, nici una mai mult... te-ai spălat tu în curte, la fîntînă?

MONA: Da.

GRIG: Bine, dar atunci e grav... E foarte grav.

MONA: Cît se poate de grav, dragul meu.

SCENA VI

GRIG, MONA, PROFESORUL

PROFESORUL *(intrînd repede, cu o rochie de damă pe braţul stîng)*: Mona! Am adus... *(Se opreşte scurt.)* Mă iertaţi... Nu eşti singură?

GRIG *(cam agresiv)*: După cum se vede.

PROFESORUL *(către Mona)*: Cine e domnul?

MONA: E... *(scurt)* fratele meu.

GRIG: Cum?

MONA: Da. E fratele meu.

PROFESORUL: Domnule... sînt... sînt... onorat. *(Venind spre el şi întinzîndu-i mîna:)* Daţi-mi voie. Numele meu este Miroiu. Marin Miroiu.

GRIG: Îmi pare bine. Îmi pare cu atît mai bine, cu cît am unele întrebări de pus.

MONA *(voind să-l oprească)*: Grig?!

GRIG *(către Mona)*: Eu ori sînt frate, ori nu sînt. Şi dacă sînt, pun întrebări. *(Către Miroiu:)* Domnule, te rog să-mi explici, ce s-a întîmplat azi-noapte aici?!

MONA *(cu un strigăt abia exprimat)*: Grig!

GRIG: Da. Ce s-a întîmplat? Fiindcă ceva s-a întîmplat.

PROFESORUL *(între jenă şi cavalerism)*: Domnule...

GRIG: Fata asta, care zice că e sora mea şi pe care o reneg...

MONA: Grig!

PROFESORUL: Sînteți prea aspru.

GRIG: Fata asta a plecat aseară de lîngă mine. A fugit. Și o regăsesc aici, în casa dumitale, amețită, scoasă din minți, delirînd. Ce i-ai făcut, domnule? *(Ca și cum deodată ar descoperi adevărul:)* I-ai dat de băut.

PROFESORUL: Domnule... dați-mi voie... cum puteți crede?

GRIG: Ai îmbătat-o.

MONA: Grig, nu fi absurd!

GRIG: Ai îmbătat-o. Cu ce? De ce?

PROFESORUL: Domnule... înțeleg prea bine... indignarea, neliniștea... e datoria dumneavoastră de frate, nu?... La urma urmelor, sîngele apă nu se face... Dar vă asigur că eu... că Mona...

GRIG: „Mona"? Îi spui pe nume?

PROFESORUL *(jenat)*: Acum, după tot ce s-a întîmplat...

GRIG *(izbucnind)*: Dar ce s-a întîmplat, pentru numele lui Dumnezeu? Vorbește odată! Vorbiți odată!

PROFESORUL: Domnule! Am onoarea... vreau să spun... *(Luînd repede și eroic hotărîrea:)* Vă rog să-mi faceți cinstea de a-mi acorda mîna surorii dumneavoastră.

MONA *(afolată)*: Dumnezeule!

GRIG: Mîna su... *(O clipă de suspensie, pînă sesizează situația.)* A! Dar bine, atunci lucrurile se schimbă. *(Către ea:)* Ascultă, Mona, ăsta-i un om de onoare. De ce nu mi-ai spus? *(Către Profesor:)* Domnule, îți cer iertare. Eu mă temeam că sora mea... *(întorcînd o secundă capul spre ea)* biata mea soră... a căzut pe mîna unui vulgar crai, a unui don-juan fără scrupule, a unui seducător primejdios. Dar nu! Dumneata ești o conștiință.

MONA *(încet, dar fierbînd):* Şi dumneata un imbecil.
GRIG: Te rog să nu mă insulţi, într-un moment aşa de solemn. *(Către Profesor:)* Tinere, cererea dumitale mă ia — drept să-ţi spun — puţin pe nepregătite.
PROFESORUL: Şi pe mine.
GRIG: N-aş putea să dau un răspuns imediat.
PROFESORUL: Evident. Înţeleg.
GRIG: Înainte de a vă da consimţămîntul meu... fiindcă, dacă nu mă-nşel, dumneata asta vrei de la mine: consimţămîntul.
PROFESORUL: Da... sigur...
GRIG *(scurtă privire spre Mona):* E colosal...*(Către Profesor:)* Înainte de a vă da consimţămîntul şi binecuvîntarea... trebuie să ştiu şi eu pe ce mîini o las, în ce casă...
PROFESORUL *(stingherit):* O! casa...
GRIG: N-am nimic de spus. E foarte frumoasă. Are flori. Are fîntînă. Are tot ce-i trebuie.
MONA *(încet către Grig):* Eşti grotesc.
PROFESORUL: Nu, n-are. Îmi dau seama că Mona vine dintr-altă lume. I-am spus şi aseară. Din cu totul altă lume. Şi nu trebuie să credeţi că dacă prin... printr-o împrejurare năucitoare... a venit aici, la mine, eu am uitat, eu uit tot ce ne desparte. Dar vedeţi, eu am o carieră, o situaţie. Sînt profesor definitiv.
GRIG *(către Mona):* Definitiv!
PROFESORUL: Cu o gradaţie.
GRIG: Frumos!
PROFESORUL: O leafă mică, dar sigură: unsprezece mii două sute şaptezeci şi trei de lei.
GRIG: Fără reţineri?
PROFESORUL: Fără.

GRIG: Admirabil. Unsprezece mii două sute șaptezeci și trei! Ea e o fată ordonată, strîngătoare...

MONA *(încet)*: Ești odios.

PROFESORUL: Chiar adineauri am fost pe la școală și i-am luat. *(Bagă mîna în buzunarul hainei, scoate cîteva bancnote cu stîngăcie și le vîră la loc.)* Azi e întîi. *(Aducîndu-și aminte:)* Uite, Mona, rochia. Am trecut pe la Pascu. Cît p-aci să uit. Altceva n-am găsit. *(Întinde rochia, o oribilă rochie „de gata“, cu agățătoare.)*

GRIG *(luînd el rochia)*: Ce-i asta? *(O ridică de mînerul agățătoarei.)*

MONA *(i-o ia din mînă)*: Lasă. *(Aruncă rochia repede pe un scaun.)*

PROFESORUL: Înțelegi? Nu poate să iasă în oraș așa cum este. *(Îngrijorat:)* Nu-ți place, Mona?

MONA: Ba da. *(Încet, lui Grig:)* Ești odios.

PROFESORUL: Fiindcă dacă nu-ți place, o primește înapoi. Așa m-am înțeles cu Pascu. Dar nu acum, că n-am timp. Trebuie să mă duc și la școală. *(Către Grig:)* Știți, am oră de la nouă la zece.

GRIG: Aa! Atunci du-te.

PROFESORUL: Dau o fugă pînă acolo și mă-ntorc. Că lecția tot n-o fac. Nici n-aș fi în stare. Prea sînt... prea sînt... Dar măcar să le spun. Să știe că nu viu. Să puie pe altul în loc... *(A făcut un pas spre ușă.)* Aa! Unde mi-e capul? *(Scoate din celălalt buzunar al hainei un pachet învelit în hîrtie.)* Uite, Mona. *(Se întoarce, îi dă pachetul și pe urmă, explicativ, către Grig:)* Ceva de mîncare. I-e foame, săraca. N-a mîncat nimic de ieri... *(A ajuns lîngă ușă.)* Eu mă-ntorc! *(Iese.)*

SCENA VII

GRIG, MONA

Mona a rămas în mînă cu pachetul care i l-a întins Profesorul și pe care ea l-a primit mașinal. Se apropie acum de masă și-l aruncă ușor, cu un gest de oboseală, de absență.

GRIG *(după ce a privit-o lung, în tăcere)*: Prin urmare, așa! M-ai înșelat.

MONA *(ridicare din umeri, gest care nu neagă, nu afirmă)*.

GRIG: M-ai înșelat cu prăpăditul ăsta.

MONA: Te rog să nu vorbești despre el. Nu-l cunoști.

GRIG: L-am văzut.

MONA: L-ai văzut, dar nu-l cunoști.

GRIG: Are haz băiatul. E simpatic. *(Și deodată, tăios, fără ironie:)* E ridicul.

MONA: Ridicul? De ce? Fiindcă ți-ai bătut joc... fiindcă ai crezut că-ți bați joc de el în fața mea? Ce milă mi-e de tine, Grig. Cu zîmbetul tău sigur, cu cravata ta perfectă, cu eleganța ta ireproșabilă. Ce milă mi-e de tine. Tu nu ești ridicul și n-ai să fii niciodată.

GRIG *(îndîrjit)*: Sper!

MONA: Dar nici n-ai să cunoști marea lui taină.

GRIG: Are o taină?

MONA: L-ai văzut rău, în plină zi. Nu-i șade bine. E stîngaci, e prost îmbrăcat, e timid. Dar cînd se face seara... *(întoarce capul spre fereastră)* cînd se face seara... aici, la fereastra lui... *(coborînd mult vocea)* se întîmplă un lucru miraculos...

GRIG *(după o mai lungă tăcere, foarte serios)*: Mona! Vrei să rămîi cu el?

MONA: Da.

GRIG: Te-ai gîndit bine?
MONA: Nu. Nu m-am gîndit de loc. Dar vreau să rămîn.
GRIG: Mona! Eu te-nțeleg.
MONA: Crezi?
GRIG: Cred că da. Te-nțeleg foarte bine. Ți s-a urît. Te-ai plictisit. Vrei să schimbi.
MONA *(protestînd vag)*: Ba nu.
GRIG: Ba da. Toți ne plictisim. Tuturor ni se urăște. Toți vrem să schimbăm. Măcar o dată, pentru cinci minute. Dar bagă de seamă. Cele cinci minute trec. Pînă acum a fost foarte amuzant. Un fel de escapadă. Un fel de excursie. Florile, fîntîna, stropitoarea. Ce nostim e! Dar acum... Hai acasă.
MONA: Nu.
GRIG *(montîndu-se)*: Nu? Și eu ce fac, să mă-ntorc singur la Sinaia și pe urmă la București? Și ce să spun? Că m-ai lăsat? Că m-ai lăsat pentru un tip caraghios, care are o taină... și la fereastra căruia se întîmplă noaptea miracole?
MONA: Grig, nu-ți dau voie!
GRIG *(ridicînd mereu vocea)*: Ce nu-mi dai voie? Ce nu-mi dai voie? Am trăit trei ani cu tine. Am cheltuit o avere.
MONA: Ești delicat.
GRIG *(violent)*: Nu sînt delicat. Și nu vreau să fiu. Și n-am de ce să fiu.
MONA: Nu striga!
GRIG: Cum?
MONA: Pleacă de la fereastră și nu striga. Te aud vecinii.
GRIG: Ce vecini? Care vecini?
MONA: Nu striga. Te aude de la Chiroiu.
GRIG: Care Chiroiu?
MONA: Chiroiu de la Percepție.

GRIG *(încremenit):* Mona! Mona! *(Vine spre ea, vorbeşte cu o sinceră uluire:)* Tu eşti o provincială. Ai ticuri de provincială. Cînd te-ai schimbat? Tu nu mai eşti Mona. Ţi-e frică de vecini. Ţi-e frică de ce-o să spuie tîrgul. Eşti... *(Cu profundă dezolare:)* Eşti nevasta lui Miroiu.

MONA *(care şi ea a fost surprinsă de strigătul ei de respectabilitate provincială — de mai sus — iar acum, speriată ca de un simptom grav al unei maladii pe care nu şi-o cunoştea, e jenată):* Lasă-mă.

GRIG: Eşti nevasta lui domnu Miroiu, Mona.

MONA: Lasă-mă, îţi spun.

GRIG: Ce-ţi mai lipseşte? Rochia, poate. Îmbrac-o, îmbrac-o repede, ca totul să fie complet. *(A luat rochia de unde o aruncase ea, adineauri, şi o ridică prezentînd-o:)* Ia uite ce frumoasă e!

MONA *(îi rupe rochia din mînă şi-o aruncă din nou pe undeva):* Mă plictiseşti.

GRIG: Mona, tu eşti un animal de lux. Eşti făcută din puţin parfum, din multă lene, din oarecare fantezie. Tu crezi că toate astea vor rezista aici? Te gîndeşti ce vei fi tu, cum vei fi tu peste un an? Poate cinci? Încerc să-mi imaginez şi mă cutremur. Ştii ce vei fi?

(În clipa aceasta, uşa din dreapta se deschide şi intră, cu precipitare, domnişoara Cucu.)

SCENA VIII

GRIG, MONA, DOMNIŞOARA CUCU

GRIG *(care e din întîmplare cu privirea spre uşă, îi prinde imaginea instantaneu):* Uite! Asta vei fi.

(Vine repede spre domnişoara Cucu.) Stai pe loc, doamnă!

DOMNIŞOARA CUCU: Pardon! Domnişoară.

GRIG: Doamnă sau domnişoară, n-are nici o importanţă. Stai pe loc. Dumneata nu eşti o persoană. Eşti un argument şi vii la timp. *(Arătînd-o Monei:)* Uite, Mona, asta vei fi.

DOMNIŞOARA CUCU *(sufocată de indignare)*: Domnule!

MONA: Domnişoară Cucu, nu trebuie să te superi, domnul e nervos şi are vervă.

GRIG: Cucu? O cheamă Cucu?

DOMNIŞOARA CUCU *(către Mona)*: Da' de unde ştii dumneata cum mă cheamă?

MONA: Te cunosc.

GRIG: Te cheamă Cucu?

DOMNIŞOARA CUCU: Ştii că eşti obraznic? *(Către Mona:)* De unde mă cunoşti?

GRIG: Cucu şi mai cum?

DOMNIŞOARA CUCU: Lasă-mă, domnule, în pace.

GRIG: Filofteia?

DOMNIŞOARA CUCU: Nu te-astîmperi?

GRIG: Eulampia?

DOMNIŞOARA CUCU *(către Mona)*: Ăsta-i sărit.

GRIG: Stai. Stai că ştiu. Esmeralda. *(Începînd o frază)*: Domnişoară Esmeralda...

DOMNIŞOARA CUCU: Nu mă cheamă Esmeralda.

GRIG: Foarte rău. E o eroare. Domnişoara Esmeralda...

DOMNIŞOARA CUCU: N-auzi, domnule, că nu mă cheamă Esmeralda?

GRIG: Da' cum te cheamă?

DOMNIŞOARA CUCU *(demnă)*: Domnişoara Cucu.

GRIG *(către Mona)*: Vezi? Nici nume n-are, domnişoara Cucu şi nimic mai mult. Nici o silabă mai mult. Şi totuşi a avut şi ea un nume, dar l-a pierdut. A fost şi ea tînără.

DOMNIȘOARA CUCU: A fost? Cum „a fost“?
GRIG: Sau poate mai este, dar nu se vede.
DOMNIȘOARA CUCU: Domnule! Te poftesc!
GRIG: Poate că a fost și ea cîndva, un minut, o secundă din viața ei, o Monă ca tine.
MONA: Grig, te rog.
GRIG: Te superi? Ești orgolioasă, Mona, dar îți închipui că dac-ai fi dus viața domnișoarei Cucu, ai fi fost altceva decît domnișoara Cucu?
DOMNIȘOARA CUCU: Domnule, să faci bine să nu te amesteci în viața mea particulară. Eu atîta-ți spun.
GRIG: Domnișoară Esmeralda!
DOMNIȘOARA CUCU *(formidabilă)*: Nu mă cheamă Esmeralda.
GRIG: Știu. Dar te rog, fă-mi plăcerea și lasă-mă să-ți spun așa, domnișoară Esmeralda, eu salut în dumneata ceva care ar fi putut să fie. Salut secunda de frumusețe și de grație care s-a pierdut, pentru c-ai rămas aici... Și pentru că te speli dimineața la fîntînă.
DOMNIȘOARA CUCU: La fîntînă? Rău mi se face! Eu, la fîntînă! Eu, care n-am pus în viața mea un strop de apă pe obraz!?
GRIG: Dar cu ce te speli?
DOMNIȘOARA CUCU: Cu lapte de castraveți, domnule!
MONA: Vezi, Grig? Vezi că apa de fîntînă nu strică?!...
DOMNIȘOARA CUCU: Și la urma urmelor, să-mi dați pace. N-am venit aici să glumesc. Am venit să văd ce se petrece.
GRIG: Ce se petrece?
DOMNIȘOARA CUCU: Duduie tot tîrgul, domnule. *(Către Mona:)* Dumneata cine ești? *(Arătîndu-l pe Grig:)* Dumnealui cine e? De unde veniți? Ce căutați? Ce vreți? Și automobilul de afară, ce-i cu el? L-ai oprit în mijlocul uli-

ței, de s-adună toți copiii din mahala. *(Se uită pe fereastră.)* Ia te uită! *(Strigînd peste fereastră, afară:)* Georgică! *(Către ei, explicativ:)* Georgică a lui Vișan, de la Regie. *(S-aude claxonul.)* Georgică! N-auzi? Pleacă d-acolo! *(Claxonul.)* Georgică, n-auzi?

GRIG *(care se uită și el pe fereastră)*: Ei! *(Către Mona:)* S-au cățărat pe mașină. Sînt cinci-șase. *(Claxonul.)* Ei! N-auziți? Dați-vă jos! *(Claxonul.)* Îmi strică radiatorul. *(Iese grăbit, lăsînd ușa deschisă.)*

SCENA IX

MONA, DOMNIȘOARA CUCU

Domnișoara Cucu a rămas la fereastră, privind spre stradă. Mona se apropie de ea.

MONA: Domnișoară Cucu! *(O atinge ușor pe umăr.)* Domnișoară Cucu! *(Domnișoara Cucu se întoarce. Mona, ezitînd, o privește o secundă și abia pe urmă cutează.)* Dumneata... dumneata ai fost frumoasă?

DOMNIȘOARA CUCU *(tăcere; lungă tăcere)*: Așa se spunea.

MONA: Cine spunea?

DOMNIȘOARA CUCU *(plină de amintiri)*: Ei!

MONA: Dar madam Chiroiu a fost frumoasă?

DOMNIȘOARA CUCU: Cine? Spălăcita aia?

MONA: Dar madam Lascu?

DOMNIȘOARA CUCU: Să vorbim, să n-adormim!

MONA: Și nu e nimeni? Nimeni?

DOMNIȘOARA CUCU: Tot eu sînt mai bine-n tîrg.

MONA: Dar... dac-aș rămîne și eu?

DOMNIȘOARA CUCU: Dumneata? Vrei să rămîi aici? *(Gest care arată casa, tîrgul, tot. Pe urmă,*

după o nouă tăcere, cu ceva simplu, emoționat în voce:) Domnișoară... sau doamnă...

MONA: Poți să-mi spui oricum. Sînt și una și alta. Cum vrei s-o iei.

DOMNIȘOARA CUCU: Drăguțo! Ești prea frumoasă. Pleacă.

MONA: Să plec? De ce?

DOMNIȘOARA CUCU: E trist.

MONA: Trist? E atîta soare! Atîta lumină!

DOMNIȘOARA CUCU: Astăzi. Dar cînd plouă?

MONA: Plouă?

DOMNIȘOARA CUCU: Păi da. Destul de des... Și iarna! *(Gest dezolat.)* Parcă sînt douăzeci de ierni într-una singură.

MONA: Dar el?

DOMNIȘOARA CUCU: Cine „el"?

MONA *(gest vag spre masa de scris).*

DOMNIȘOARA CUCU: Miroiu?

MONA: Marin.

DOMNIȘOARA CUCU: Cu cărțile lui. E fericit.

MONA *(pe gînduri):* E așa de drăguț! *(Tăcere.)* Era așa de drăguț!

DOMNIȘOARA CUCU: Era. Ai spus „era". *(Iese ușor, discret, pe ușa lăsată deschisă de Grig.)*

SCENA X

MONA, GRIG

Mona a rămas cu privirea în vag. Trec cîteva secunde. Pe urmă, mașinal, fără să dea atenție gestului, își ia poșeta, o deschide, scoate o oglindă și se uită în ea, aranjîndu-și puțin părul. Grig reintră, rămîne în prag și o privește, fără ca ea să-și dea seama.

GRIG: Mona! Vii?
MONA: Vrei tu?
GRIG: Tu nu vrei?
MONA: Nu știu. Nu mai știu. Simt că dacă mă chemi am să viu cu tine. Dar îmi pare rău.
GRIG: De ce nu rămîi, atunci?
MONA: Fiindcă n-am curaj. N-am destul curaj. Dar dac-ai vrea tu să m-ajuți... De ce ai venit, Grig? Dacă m-ai lăsa să închid ochii, și pe urmă, cînd îi deschid, să nu fii aici... să dispari...
GRIG: Eu nu sînt un om care dispare, Mona. Nu e genul meu.
MONA: Păcat! Ar fi fost mai bine pentru amîndoi. Fiindcă... Crede-mă, Grig, eu nu sînt, nu mai sînt femeia pe care o cunoști și pe care ai venit s-o cauți... Cu mine s-a întîmplat ceva.
GRIG: Lasă. Te culci, și-ți trece.
MONA: Și dacă nu-mi trece? Grig! Ne iubim noi? Sîntem noi fericiți?
GRIG: Draga mea, întrebuințezi un vocabular pe care nu-l înțeleg. Care nu-i al meu. Iubire, fericire. Vorbe. Te iubesc? Mă iubești? Nu știu. Dar cînd intru cu tine în hol la Athénée-Palace, sînt bucuros că ești la brațul meu. Și toate capetele se întorc după noi. Ce vrei mai mult? E de ajuns.
MONA: Crezi?
GRIG: Cît despre fericire... Noi n-avem timp să fim fericiți. Abia avem timp să trăim bine. Fericiți sînt ăștia care rămîn aici. A lor e împărăția cerului.
MONA: Ești cinic.
GRIG: Sînt grăbit. Am un automobil afară. Haide, vii?

MONA: Şi mai e ceva, Grig. Tu nu eşti gelos?
GRIG: Gelos? De ce?
MONA *(puţin jenată):* În sfîrşit... Noaptea asta... noaptea care a trecut...
GRIG: Vrei să spui că...? Serios, Mona? Adevărat? *(Ea tace.)* Ei bine, e extraordinar! Una ca asta nu mi s-a mai întîmplat. Mona! Pe cuvîntul meu de onoare că nu simt nici un pic de gelozie. E straniu, dar e aşa. Nu vreau să te jignesc. Tu ştii că eu sînt în stare să cîrpesc pe un tip care se uită cu coada ochiului la tine într-un restaurant. Dar de astă dată... de astă dată nu sînt gelos... Uite, am impresia că tot ce s-a petrecut, tot ceea ce pretinzi tu că s-a petrecut, n-a fost aici în lumea mea, în lumea noastră, ci undeva, departe... ştiu eu?... în Lună.
MONA: Nu în Lună, Grig. În Ursa Mare.
GRIG: Fie şi în Ursa Mare, cum zici tu. Dar poate fi un om rezonabil gelos pentru că femeia lui s-a culcat într-o noapte cu cineva, în Ursa Mare?
MONA: Eşti un filozof.

SCENA XI

MONA, GRIG, UDREA

UDREA *(intrînd repede):* Doamnă! Coniţă!
GRIG *(către Mona):* Asta cine mai e?
UDREA *(fără să-i dea vreo atenţie, mereu către Mona):* E adevărat? M-am întîlnit cu Miroiu, la liceu. Vine şi el în urmă. E adevărat?
GRIG: Ce să fie adevărat?
UDREA *(tot către Mona):* Domnul cine e?
GRIG: Sînt...

MONA: Grig! Taci. Domnule Udrea, eu plec.
UDREA: Plecați? De ce?
MONA: Plec... *(Gest ușor cu capul spre Grig.)*
UDREA *(a înțeles)*: A!... *(După o pauză:)* Și... Marin?
MONA: Trebuie să-i vorbești. Să-l faci să înțeleagă. Fiindcă eu, ...eu n-am curajul...
UDREA: Nu vă mai întoarceți? Niciodată?
MONA: Știu eu?... Îi vei spune dumneata.

SCENA XII

MONA, GRIG, UDREA, PROFESORUL

PROFESORUL *(intrînd fericit)*: Mona!
MONA: Marin!

(Tăcere stînjenită.)

PROFESORUL *(după ce s-a uitat la toți trei cu oarecare presimțire în glas)*: Mona!
MONA *(după o nouă tăcere)*: Grig! Domnul Udrea e profesor de muzică și compozitor. Mare talent. A scris o simfonie.
UDREA: În patru părți. *Allegro*, *Andante*, *Scherzo*...
PROFESORUL *(cu nesfîrșită tristețe)*: Și iar *Allegro*...
MONA: Dacă vrei tu... întreabă-l. Să-ți povestească. Are nevoie de un instrument...
UDREA *(protestînd)*: Doamnă...
GRIG: Foarte bine, maestre. Să vedem. Poate e ceva de făcut. Vino cu mine în stradă, că dracii ăia de copii se tot cațără pe automobilul meu... Vino și stăm de vorbă... *(Ies amîndoi, vorbind.)*
VOCEA LUI UDREA *(de afară, depărtîndu-se prin grădină)*: Să vedeți dumneavoastră. Pîn' la

Scherzo ar merge cum ar merge. Dar de la *Scherzo* încolo... întîi intră alămurile; pam-pam-pam-pam... *(Vocea se pierde, se stinge. Mona și Profesorul au tăcut, ca și cum ar fi ascultat vocile ce se depărtau.)*

SCENA XIII

MONA, PROFESORUL

MONA: Marin... vezi, eu nu pot să rămîn aici, așa, în rochia asta. Aveai dreptate.

PROFESORUL *(gest spre rochia adusă de el):* Bine, dar... *(Pe urmă, scurt:)* Nu-ți place?

MONA: Ba da. Dar nu e de ajuns. Îmi trebuie... am nevoie de atîtea alte lucruri... Și atunci, plec să...

PROFESORUL *(tresărind):* Pleci?

MONA: Deocamdată.

PROFESORUL: Mona!

MONA: Dar mă voi întoarce.

PROFESORUL: Cînd?

MONA: Repede.

PROFESORUL: Mîine?

MONA: Mîine... nu cred.

PROFESORUL: Poimîine?

MONA: Știu eu?

PROFESORUL: Atunci... duminică.

MONA: Da... poate duminică... poate într-o duminică.

PROFESORUL: Să te aștept?

MONA: Sigur. Ce întrebare!?

PROFESORUL: Să te-aștept la gară?

MONA: Nu. Nu la gară. Aici. Așteaptă-mă aici. Am să viu.

PROFESORUL: Cînd?
MONA: Mereu. În fiecare seară.
PROFESORUL *(după ce a privit-o)*: Înțeleg.
MONA: Ce înțelegi?
PROFESORUL: De douăsprezece ore trăiesc într-un vis absurd. Cel mai absurd dintre visuri. De cîteva ori, mi-am spus: „Dac-ar fi adevărat? Dacă s-ar putea să fie adevărat?" Uite, și adineauri, pe stradă, m-am oprit din fugă — fugeam... M-am oprit deodată și am pus mîna pe mine... „Doamne! numai de nu m-aș trezi..." Mona! Simt că încep să mă trezesc. Nimic n-a fost adevărat.
MONA: Nimic? *(Îl sărută.)* Nici sărutarea asta?
PROFESORUL: Te duci, Mona. Pleci și nu te mai întorci. N-am să te mai văd niciodată.
MONA: Marin, acolo sus, lîngă Alcor, e o stea... o stea care de astă-noapte poartă numele meu... Tu n-ai văzut-o niciodată, dar știi că e acolo. Eu voi fi totdeauna aici. *(Iese ușor, în timp ce el a rămas cu privirea spre cer, spre Ursa Mare, spre Alcor, spre steaua lui nevăzută.)*

SCENA XIV

PROFESORUL UDREA

PROFESORUL *(întorcîndu-se)*: Mona! *(Abia acum își dă seama că ea a plecat. Îi repetă din nou numele, cu glasul scăzut:)* Mona. *(De afară se aude motorul mașinii, care pornește, pleacă, se depărtează. Profesorul, nemișcat, urmărește zgomotul. Pe urmă merge fără grabă spre raftul cu cărți, scoate de acolo atlasul lui Van Mersch, vine cu volumul spre centrul scenei, îl deschide.)*

UDREA *(intrînd zgomotos):* Marine! E de necrezut. E nemaipomenit! A semnat tot. Toată lista. Toți banii. Ea a semnat. Ea cu mîna ei. Dar banii... el i-a dat. *(Și instinctiv își dă seama că asta n-ar fi trebuit să spună. Tace încurcat. Pe urmă, cu stîngăcie:)* Ascultă, Marine... mi-e greu să-ți spun... dar trebuie. Vezi... eu... ea... nu se mai întoarce.

PROFESORUL: Știu.

UDREA: De unde știi? De unde știi?

PROFESORUL: Pentru că nici o stea nu se întoarce niciodată din drumul ei.

UDREA *(după o nouă tăcere):* Și acuma... acuma tu ce faci?

PROFESORUL: Am de lucru. Am mult de lucru... Udrea, nu te supăra... dar... te rog lasă-mă singur.

UDREA: Bine. *(Se depărtează spre ușă.)*

PROFESORUL *(mergînd spre masa lui de lucru):* De aseară vreau să citesc cartea asta și n-am avut timp.

(Udrea a ieșit. Profesorul se așază la masă, deschide atlasul, începe să citească, cu oarecare absență, parcă, dar pe urmă, din ce în ce mai atent, mai interesat. Notează cu febrilitate ceva pe hîrtie, se uită cu lupa, notează din nou, e absorbit de lucru, în timp ce foarte încet se lasă cortina.)

CORTINA

ULTIMA ORĂ

Comedie în trei acte

1946

PERSONAJELE

ALEXANDRU ANDRONIC, conferențiar universitar
GRIGORE BUCȘAN, mare industriaș
I.D. BORCEA, directorul ziarului *Deșteptarea*
ȘTEFĂNESCU, secretar de redacție
VOICU } redactori
POMPILIAN }
BRĂNESCU, ministrul Instrucțiunii publice
AGOPIAN, proprietarul tipografiei
HUBERT, șef de atelier la tipografie
NIȚĂ, om de serviciu la *Deșteptarea*
UN BĂIAT CU CAFELE
MAGDA MINU, studentă
GABY, actriță
ANA, femeie de serviciu la Andronic
DOMNIȘOARA WERNER, secretara lui Bucșan

Redacția ziarului Deșteptarea. *În dreapta, planul II, o ușă de intrare. În peretele din fund, o ușă cu o firmă dreptunghiulară:* Direcția. *În stînga, planul II, o ușă ce duce spre alte încăperi ale redacției. În stînga, planul I, cam o treime din scenă e despărțită într-un fel de boxă cu vitrine. Nu este o încăpere separată, ci o boxă propriu-zisă. Se intră în această boxă printr-o portiță, care poartă și ea o firmă:* Secretarul de redacție. *În boxă, o masă cu telefon, două scaune. Pe masă, teancuri de ziare, hîrtii, coupuri, manuscrise, clișee, creioane, foarfeci etc. În peretele din stînga boxei, ferestre ce dau spre stradă. În restul scenei, în afară de boxă, mai sînt două mese de scris. În dreapta, planul I, rafturi de lemn, în care se văd cotoarele unor imense volume: colecții de ziare. Pe pereți, afișe mari tipografice de reclamă, cam îngălbenite de timp:* Citiți *Deșteptarea,* ziar de luptă cetățenească. Opt pagini lei 3.

SCENA I

VOICU, NIȚĂ

Dimineață de vară. Soare mult. Ferestrele deschise. Voicu, la masa din dreapta, doarme, sau numai dormitează, cu capul culcat pe brațul drept și pălăria lăsată pe frunte. Un moment de

tăcere. Se aude doar prin ferestrele deschise rumoarea surdă a străzii. Pe urmă izbucnesc strigătele vînzătorilor de ziare: „Dișteptarea! Dișteptarea *specială! Specială! Senzaționale declarații! Noi amănunte!* Dișteptarea!" Strigătele se depărtează treptat. Se mai aude de undeva departe încă o dată *„Dișteptarea!"*. Voicu a rămas tot timpul nemișcat. Intră Niță, servitorul, cu un teanc de exemplare. Se vede bine titlul tipărit, *Deșteptarea*. Trece pe la fiecare masă și lasă cîte un exemplar.

NIȚĂ: Iacă și gazeta noastră.

VOICU *(mormăind, fără să ridice capul):* A apărut?

NIȚĂ: Acu o aduse băiatul de la tipografie. E caldă. *(Freacă cu degetele hîrtia, și pe urmă se uită la degetele înnegrite de cerneală.)* Uite, se ia cerneala pe dește. *(Duce gazeta la nas și o miroase.)* Și miroase! Miroase de te trăznește.

VOICU: Miroase a mort.

NIȚĂ: Nu zău, domle Voicu, fără glumă. Gazeta asta a noastră are un miros.

VOICU: Toate gazetele au un miros. *(După o pauză de o secundă, care nu e o pauză ironică, ci una de somnoros:)* Miros de cerneală.

NIȚĂ: Aș! Pe ăla-l știu eu. Că doar sînt vechi în presă. Ăsta-i alt miros. *(Ducînd încă o dată gazeta la nas și încercînd să-i definească mirosul:)* Parc-ar fi gaz. Parc-ar fi catran. Parc-ar fi pucioasă. Ascultați-mă pe mine, domle Voicu. Eu am îmbătrînit în meseria asta. Am fost și la *Epoca* lui conu Nicu Filipescu,[1] înainte de războiul ăl mare. Și la *Seara* lui conu Bogdan-

---

[1] *Nicolaie Filipescu* (1862—1916), om politic român, fruntaș al Partidului conservator, conducător al ziarului conservator *Epoca*.

Piteşti[1]. Şi la *Fulgerul* lui conu Stratiliu. Gazetă să miroase, ca asta, n-am pomenit. Biata nevastă-mea o simte de la o poştie. „Niţă, zău, iar mi-ai adus blestemăţia aia în casă. Scoate-o afară." Nu doarme noaptea, domnule Voicu, nu doarme noaptea dacă e *Dişteptarea* în casă. *(Sună telefonul din boxa secretarului de redacţie. Niţă se îndreaptă spre telefon fără grabă şi tot fără grabă ridică receptorul.)* Alo! Da! Domnu Agopian? Nu e aici. E la administraţie. Aici e redacţia. Cum? Cuum? *(Se vede că cel care a chemat nu mai răspunde. Niţă ridică din umeri şi pune receptorul la loc.)*

VOICU *(care între timp s-a trezit şi a rămas cu capul rezemat în coate, cu pălăria pe ceafă, gînditor)*: Niţă!

NIŢĂ *(reîntorcîndu-se din boxă)*: Poftiţi.

VOICU: Tu nu te-ai întrebat niciodată: din ce o fi trăind?

NIŢĂ: Cine?

VOICU: Gazeta.

NIŢĂ: Care gazetă?

VOICU: Gazeta noastră.

NIŢĂ: *Dişteptarea?*

VOICU: Da.

NIŢĂ *(scărpinîndu-se în cap)*: Păi de! *(O clipă de gîndire şi pe urmă cu un fel de tresărire sceptică:)* Da' mai întîi: trăieşte?

VOICU: Oarecum. În orice caz, se ţine pe picioare. Apare. *(Cu un accent brusc de surpriză, ca şi cum în clipa asta ar descoperi faptul:)* Da, domnule, apare. Uite-o. E aici. E pe masă. *(Din stradă se aude din depărtare un strigăt de*

[1] *Alexandru Bogdan-Piteşti* a finanţat, între 1910—1916, cotidianul *Seara*.

vînzător de ziare: Deşteptarea!) E pe stradă. Există. Te întrebi cum? Prin ce minune? Cine o scoate? Cine o citeşte? Cine plăteşte?

NIŢĂ: De scos, o scoatem noi. De citit... *(caută un moment)* o citim tot noi. Da' de plătit, zău, nu cred să plătească cineva.

VOICU: N-am mai văzut o chenzină, frate Niţă, de trei luni.

NIŢĂ: Ba eu numai de două.

VOICU: Ei, stai bine...

NIŢĂ: Credeţi că astăzi...?

VOICU: Da, Niţă, cred. În fiecare zi cred că astăzi. Şi pe urmă, seara mă duc la cafenea să împrumut un sutar sau un pol.

NIŢĂ: Aşa nu mai merge.

VOICU: Ba da, Niţă. Merge. Nu vezi că merge? Toată şandramaua asta stă în aer. Chiria neplătită. Tipografia neplătită. Hîrtia neplătită. De noi, ce să mai vorbim... Şi totuşi merge. În fiecare seară îmi spun: Gata! s-a terminat! mîine nu mai apare! *(Luînd gazeta în mînă şi arătînd-o:)* Şi totuşi apare.

SCENA II

ACEIAŞI, BĂIATUL CU CAFELE

BĂIATUL: Bună dimineaţa! *(Uitîndu-se spre boxă:)* Dom' Ştefănescu a venit?

NIŢĂ: N-a venit încă. Dar poţi să-i laşi cafeluţa. Acu trebuie să pice şi dumnealui.

BĂIATUL: Numa să nu se răcească.

VOICU: Ad-o'ncoa!

BĂIATUL: Aţi zis ceva?

VOICU: Dă-mi mie cafeaua şi-aduci alta lui dom' Ştefănescu.

BĂIATUL: Coane, vă rog să nu vă supăraţi, da' nu se mai poate.

VOICU: De ce?

BĂIATUL: Păi, făceţi şi dumneavoastră socoteala, zău aşa. *(Scoate un carnet din buzunar şi-l răsfoieşte pînă dă de „contul" lui Voicu.)* Douăzeci şi şapte de cafeluţe, nouă marghilomane, paisprezece dulceţuri de trandafir duble, un şerbet de zahăr ars, că ziceaţi că e tare şi-mi rupeţi picioarele dacă mă mai prindeţi cu el, douăzeci şi două de ceaiuri şi un pachet de ţigări „Regale". Nu mai pot nici eu, coane, zău aşa. Nu mai pot pă credit.

VOICU: Bine, mă, neisprăvitule, tocma azi te găsişi şi tu să nu mai poţi? Tocma azi, cînd se plătesc chenzinele?

BĂIATUL: Lasă, coane, cunoaştem bancul ăsta. S-a-nvechit. Cînd s-or plăti chenzinele aicea, o să scoateţi drapelul.

SCENA III

ACEIAŞI, PROFESORUL ANDRONIC

ANDRONIC *(intră cu pălăria în mînă, timid, privind cu curiozitate în toate direcţiile, ca şi cum şi-ar căuta drumul şi ar cere scuze)*: Scuzaţi, vă rog... aş vrea să întreb... dacă nu vă deranjez... aş vrea să ştiu...

NIŢĂ: Ce doriţi dumneavoastră?

ANDRONIC: Mă rog... ziarul *Deşteptarea*...

NIŢĂ: Aicea-i.

ANDRONIC: În cazul acesta... aș vrea — cum să vă spun eu?... aș vrea...

VOICU: Aveți vreun anunț? A doua ușă pe dreapta. La administrație.

ANDRONIC *(venind spre Voicu, pe care abia acum îl vede):* Îmi dați voie să mă prezint: Andronic. Profesorul Andronic. Profesor de istorie.

VOICU: Pare bine. *(Îi strînge, fără prea mare chef, mîna întinsă. Pe urmă, oarecum jenat de extrema politețe a tipului, își scoate pălăria din cap și o pune pe masă.)*

ANDRONIC: Vedeți, eu am scris un articol.

VOICU: Și vreți să-l publicați?

ANDRONIC: Nu. Dimpotrivă. Aș vrea... aș fi vrut să nu-l public.

VOICU: Păi nu e obligatoriu.

ANDRONIC: Da, dar acum e prea tîrziu.

VOICU: De ce?

ANDRONIC: Fiindcă s-a publicat.

VOICU: Unde?

ANDRONIC: Aici.

VOICU: Aici la noi?

ANDRONIC: Da. În *Deșteptarea.*

VOICU: Mai demult?

ANDRONIC: Nu. Azi-dimineață. Da, da, chiar azi-dimineață. În foileton. *(Scoate gazeta din buzunar, o despăturește și arată cu degetul.)*

VOICU *(cu oarecare mirare)*: Uite, domle! P-ăsta nici nu-l văzusem. *(Citind titlul:)* „Alexandru cel Mare în Media", de Alexandru Andronic.

ANDRONIC: Eu sînt...

VOICU: Alexandru cel Mare?

ANDRONIC: Nu. Alexandru Andronic. Autorul.

VOICU: Și ce poftiți?

ANDRONIC: Aș vrea să vorbesc cu domnul director.

VOICU: Cu domnul director? Și eu aș vrea.

ANDRONIC: Nu vine?

VOICU: Ba da. Se-ntîmplă să și vină. Uneori. La zile mari. Cînd i se năzare.

ANDRONIC: Totuși, vedeți... eu... ar trebui... E o chestiune care...

VOICU: E ceva grav?

ANDRONIC: Foarte grav. Pot chiar spune, de extremă importanță.

VOICU: Atunci, știu eu?... să vorbiți cu secretarul de redacție, cu domnul Ștefănescu.

ANDRONIC: E aici?

VOICU: Încă nu. Dar trebuie să vină.

ANDRONIC: Să aștept.

NIȚĂ: Pe culoar, la stînga, în sala de așteptare.

VOICU: Sau și mai bine... dacă sînteți grăbit, mai faceți dumneavoastră un tur, două, pe stradă și reveniți.

ANDRONIC: Mai bine așa. Tot am de făcut o tîrguială jos la librărie. Mă duc și mă-ntorc. Am onoarea să vă salut. *(Se depărtează, se oprește, se întoarce din nou spre Voicu.)* Da, da. Mă întorc.

VOICU *(îl privește cum se depărtează, dar cînd a ajuns aproape de ieșire, îl oprește brusc, fulgerat de o idee)*: Nu cumva... nu cumva ați venit pentru onorar?

ANDRONIC: Care onorar?

VOICU: Onorariul pentru colaborare. Plata foiletonului!

ANDRONIC: Se plătește?

VOICU: Mai e vorbă? Dacă pentru asta ați venit, nu mai e nevoie să vă deranjați. Lăsați-ne adresa, și vă trimitem noi acasă cu omul de serviciu.

ANDRONIC: La drept vorbind, eu am venit pentru altceva. Pentru cu totul altceva.

VOICU: În sfîrşit, mare lucru n-o să fie. Dar, oricum, o mie, două mii...
ANDRONIC: N-aş vrea să credeţi... E mai ales o chestiune de principiu... Eu...
VOICU *(atacînd direct)*: Uite ce, domnule profesor. Ca să nu vă mai pierdeţi vremea cu formalităţile: lăsaţi aici o sută de lei pentru timbre, impozit şi celelalte angarale, şi cînd veniţi înapoi, vă prezentaţi la ghişeu şi încasaţi banii.
ANDRONIC *(nebănuitor, dar timid, căutîndu-şi portofelul)*: Credeţi că...
VOICU: Dacă vă spun eu...
ANDRONIC *(a găsit o monedă de o sută şi i-o întinde)*: Sînteţi prea amabil. Vă mulţumesc. Mă-ntorc eu. Am onoarea. *(Iese.)*

SCENA IV

VOICU, NIŢĂ, BĂIATUL CU CAFELE

VOICU *(aruncă suta pe platoul cu cafele şi pahare cu apă ale băiatului)*: Pune cafeaua pe masă. Restu-i pentru tine.
BĂIATUL: Să trăiţi, coane. *(Pune cafeaua pe masă şi pe urmă iese prin dreapta.)*

SCENA V

VOICU, NIŢĂ, POMPILIAN

POMPILIAN *(intrînd grăbit prin stînga)*: Ştefănescu e aici?
VOICU: N-a venit.
POMPILIAN: Mai bine. *(Îşi aruncă pălăria în cuier. Se aşază la unul din birouri.)* Niţă, nişte hîrtie

de manuscris! *(Către Voicu:)* Am făcut-o lată azi-noapte.

VOICU: Așa de lată, c-ai uitat de reportaj.

POMPILIAN: A spus ceva Ștefănescu?

VOICU: A urlat.

POMPILIAN: Și pe urmă?

VOICU: Ca totdeauna. S-a potolit.

POMPILIAN *(către Niță, care i-a adus și pus pe birou cîteva foi albe de hîrtie)*: Ce-i asta, Niță? Hîrtie de scris, sau de împachetat?

NIȚĂ: Alta nu-i. Ordin de la administrație. Iconomie.

POMPILIAN: Mizerie.

VOICU: Și decădere. Cunoscutul publicist George Pompilian scrie pe hîrtie de împachetat brînză.

POMPILIAN *(sentențios)*: Care va înfrunta veacurile! *(Cu o schimbare de ton:)* N-ai un subiect?

VOICU: Mi-e somn. *(Se culcă iar cu capul pe masă.)*

NIȚĂ *(dînd să iasă, se lovește nas în nas cu Ștefănescu, care intră)*: S'trăiți, dom' Ștefănescu.

SCENA VI

VOICU, POMPILIAN, ȘTEFĂNESCU

Telefonul din boxă a început să sune din chiar momentul intrării lui Ștefănescu. Cu pălăria pe cap, fără să salute pe nimeni, merge direct spre biroul lui și ridică receptorul, aruncîndu-și în același timp privirea asupra hîrtiilor de pe masă.

ȘTEFĂNESCU *(vorbește scurt, retezat, fără brutalitate, dar puțin mecanic, ca un om obișnuit să vorbească de sute de ori pe zi la telefon)*: Da... Eu... Nu... Am zis nu... Pagina doua, coloana treia,

nouă drepte... Nici cursive, nici bloc. Nouă drepte-i ajunge... Fără clișeu... Fără, domnule... *(Închide telefonul. În aceeași atitudine, în picioare, în fața biroului, cu pălăria în cap, continuă să răsfoiască hîrtiile de pe birou, de la care de altfel nici o clipă nu și-a ridicat privirea.)* Voicule!

VOICU: Aici. *(Se ridică alene de la masă, merge spre boxă, se oprește în fața biroului lui Ștefănescu.)*

ȘTEFĂNESCU: E ceva nou?

VOICU: Mai nimic.

ȘTEFĂNESCU: Telegramele „Rador" au venit?

VOICU: Da. Uite-le acolo. *(Îi arată cu degetul niște hîrtii pe masă.)*

ȘTEFĂNESCU: Clișeele?

VOICU: Numai unul. *(Ia de pe masă un clișeu de zincografie și i-l dă.)*

ȘTEFĂNESCU: De ce?

VOICU: Nu mai vrea să lucreze zincografia. *(Pauză.)* Fără bani.

ȘTEFĂNESCU *(ridicare din umeri; gest vag, de indiferență)*: De!... *(Continuă să citească.)* Nu te duci să te culci?

VOICU: Mai aștept. Poate vine Agopian. Zicea aseară că poate ne dă ceva din salariu. Mai știi?

ȘTEFĂNESCU *(își ridică pentru prima oară ochii din hîrtii și îl privește. După o scurtă pauză)*: Du-te, băiatule, și te culcă. *(Ia loc la birou. Își pune pălăria-n cui.)*

VOICU *(e gata să plece. Se oprește pe pragul boxei, cu ușa deschisă. Întreabă cu indiferență)*: Ai văzut gazeta?

ȘTEFĂNESCU *(reintrat în lectura hîrtiilor)*: Văzut.

VOICU: Cum e?

ȘTEFĂNESCU: O porcărie!

VOICU: Nu e nimic. Tot n-o citește nimeni. *(Revine plictisit spre locul lui.)*

POMPILIAN *(de la masa lui, unde tot timpul a stat cu stiloul deasupra hîrtiei, în căutare de subiect):* Să nu zici vorbă mare. Am văzut azi doi oameni *(repetă și arată cu degetele)*, doi, cu *Deșteptarea* în mînă. Unul era-n tramvai — s-a dat jos la Liceul Lazăr — și altul era în colț la Regală.

VOICU *(fals intrigat):* Cine să fi fost?

POMPILIAN: Mă-ntreb și eu. Provinciali poate.

VOICU: Fiindcă veni vorba, ce tiraj om fi avînd noi?

POMPILIAN: Treizeci de mii.

VOICU: Vrei să rîzi.

POMPILIAN: Dacă nu crezi, întreabă la administrație. Întreabă-l pe Agopian. La nevoie, îți arată și bonul de tiraj: treizeci de mii în cap.

VOICU: Și în realitate?

POMPILIAN *(gest cu mîna, parcă ar cîntări cifrele):* O mie opt. O mie nouă.

VOICU: Și cîte se vînd?

POMPILIAN: Știu eu? Șapte sute, opt sute.

VOICU: Cu provincie cu tot?

POMPILIAN: Cu tot.

VOICU: Și pentru asta ne pierdem noi vremea aici?

ȘTEFĂNESCU *(care tot timpul și-a văzut de lucru în boxă, ca și cum ar fi fost cu desăvîrșire absent, ridică capul din hîrtii):* Pentru asta și pentru altele. Mai ales pentru altele.

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ȘTEFĂNESCU: Vino aici să-ți spun eu.

POMPILIAN *(schimbă cu Voicu o privire întrebătoare, se ridică, merge spre boxă, se oprește în fața biroului lui Ștefănescu):* Am venit.

ȘTEFĂNESCU *(îi face semn să ocolească biroul și să treacă de partea cealaltă):* Mai aproape. Lîngă mine.

POMPILIAN *(ocolește biroul și se oprește în spatele lui Ștefănescu, aplecîndu-se peste umărul lui).*

ȘTEFĂNESCU *(punînd degetul brusc pe o coloană din gazetă):* Cît?

POMPILIAN: Ce vrei să spui?

ȘTEFĂNESCU: Exact ce ai înțeles. Cît?

POMPILIAN: Șefule, nu știu ce vrei să spui.

ȘTEFĂNESCU: Cîți bani ai primit pentru asta?

POMPILIAN *(continuînd jocul inocenței):* Pentru care asta?

ȘTEFĂNESCU: Pentru toată povestea asta. De exemplu, pentru fraza asta. *(Citește:)* „Cititorii noștri cunosc obiectivitatea cu care am urmărit și deseori atacat activitatea domnului Protopopescu, în fruntea fabricii de conserve «Fructul», dar în fața marilor realizări recente, nu putem să nu recunoaștem în domnia-sa un mare înfăptuitor, un perfect gospodar, un factor economic însuflețit deopotrivă de mari inițiative și largi devotamente". *(Cu o schimbare de ton:)* Frumos, n-am ce spune! Și nici nu cred că e prea scump. Cît?

POMPILIAN: Șefule, mă jignești.

ȘTEFĂNESCU: Tu mă jignești pe mine. Crezi serios că la vîrsta mea, și după treizeci de ani de gazetărie, nu știu să citesc? Ești un recrut, băiatule.

POMPILIAN: Șefule, pe onoarea mea...

ȘTEFĂNESCU: Și încă un recrut prost. Mai ia lecții. Citește-l pe director. Acolo artă! Cînd pune o pilă, nici nu se simte. Simte numai cine trebuie. La tine totu-i cusut cu ață albă. Uite... *(Citește mai departe:)* „Spiritul de inițiativă al domnului Protopopescu, curajul său

civic, dezinteresarea..." *(Bruscă schimbare de ton:)* Dar asta ce-i?

POMPILIAN: Care?

ŞTEFĂNESCU: Asta! *(S-a ridicat în picioare, cu gazeta în mînă.)* Voicule! *(Pleacă de la birou şi ieşind din boxă se apropie de masa lui Voicu, în timp ce Pompilian se întoarce la masa lui de scris.)* Ce e asta? *(Îi arată ceva în josul paginii.)* De unde a mai răsărit şi asta? „Alexandru cel Mare în Media"... Ai trimis-o tu la tipografie?

VOICU: Nu. Poate dumneata.

ŞTEFĂNESCU: Da' de unde! Nici n-am văzut manuscrisul. Nici nu mi-a trecut prin mînă. *(Citind din nou:)* „Alexandru cel Mare", de Alexandru Andronic. Andronic. Andronic. Cine-o mai fi şi Andronic ăsta?

VOICU: Habar n-am. A fost pe-aci — zicea că o să mai vină.

ŞTEFĂNESCU: Dar cine l-a dat la tipar? Ei cum, domnule, aşa am ajuns, că răsar foiletoane-n gazetă fără să ştie secretarul de redacţie? Ce-i debandada asta?

POMPILIAN: L-o fi dat directorul.

ŞTEFĂNESCU *(revenind spre boxă):* Ei, directorul! Directorul şi Alexandru cel Mare! *(Ajuns la biroul lui, ridică receptorul şi formează un număr.)* Alo! Tipografia. Dă-mi-l pe şefu de atelier. Dă-mi-l pe Hubert, sau mai bine spune-i să vină pînă sus, cu revizia de aseară şi cu şpalturile din pagina treia. Cu toate şpalturile, m-auzi? *(Închide telefonul şi se aşază la birou, continuînd să lucreze.)*

SCENA VII

ACEIAŞI, FATA BLONDĂ

Un moment de tăcere. Ştefănescu lucrează în boxă, Pompilian, care pare a fi găsit un „subiect“, scrie, iar Voicu dormitează. Intră o fată tînără, blondă, douăzeci de ani, îmbrăcată cam bătător la ochi, dar nu dezagreabil, şi nici mahalageşte.

FATA BLONDĂ: Bună ziua. *(Nu-i răspunde nimeni, nu o vede nimeni. Se apropie de masa lui Pompilian.)* Vreau să vorbesc cu domnu director.

POMPILIAN *(ridică privirea şi constată că fata e „nostimă“):* Eu sînt.

FATA BLONDĂ: Domnule director... *(A pornit cu multă inimă, ritos, energic, dar se opreşte scurt.)* Nu eşti dumneata.

POMPILIAN: După ce se vede?

FATA BLONDĂ: După tot.

POMPILIAN: Domnişoară, mă insulţi.

FATA BLONDĂ: Se poate. Dar eu cu directorul vreau să vorbesc.

POMPILIAN: Personal?

FATA BLONDĂ: Personal.

POMPILIAN: Despre ce?

FATA BLONDĂ Despre... *(A pornit să spună, dar, ca mai sus, se opreşte brusc.)* Nu pot să spun. E o chestiune intimă.

POMPILIAN: Intimă de tot?

FATA BLONDĂ: Nu te priveşte pe dumneata.

POMPILIAN: Dar te priveşte pe dumneata. Fiindcă dacă e „intimă de tot“, aici la redacţie e cam incomod.

FATA BLONDĂ *(fără violenţă, mai mult familiar):* Obraznicule!

POMPILIAN: Iar dacă nu-i intimă, directorul nu-i aici.

FATA BLONDĂ: Vreau să fac o reclamație într-o chestiune din jurnalul de azi.

POMPILIAN *(mai puțin interesat)*: De ce nu spui, domnișoară? *(Arată cu degetul spre boxă.)* Domnul de acolo.

FATA BLONDĂ: E director?

POMPILIAN: Mai mare. Secretar de redacție!

FATA BLONDĂ *(se îndreaptă în direcția indicată, deschide ușa boxei, intră)*: Bună ziua!

(Ștefănescu continuă să lucreze fără să ridice capul.)

POMPILIAN: Voicule!

VOICU *(întrebare mormăită)*: Mmm?

POMPILIAN: Uite colo! *(Îi face semn să se uite la fata blondă din boxă.)*

VOICU *(ridică leneș capul și are un moment de surpriză. Hotărît, fata e nostimă)*: Cam blondă.

POMPILIAN: Și cam tînără.

VOICU: Dar mi-e somn. *(Își culcă din nou capul pe masă.)*

POMPILIAN: Și eu am de lucru. *(Reîncepe să scrie.)*

FATA BLONDĂ *(care între timp așteaptă, lîngă ușa boxei, crezînd că în cele din urmă Ștefănescu o va vedea, încearcă din nou să se semnaleze)*: Bună ziua.

ȘTEFĂNESCU *(fără să ridice privirea și continuînd să lucreze)*: Da.

FATA BLONDĂ: Numele meu este Gaby Brăulescu.

ȘTEFĂNESCU *(același joc)*: Da.

GABY *(decisă „să-i dea drumul“)*: Domnule Secretar!

ȘTEFĂNESCU: Da.

GABY: Da, da, dar dacă nu vă uitaţi la mine, eu nu pot să vorbesc.

ŞTEFĂNESCU: Despre ce e vorba *(ridică capul şi în sfîrşit o priveşte)*, domnişoară?

GABY: Despre asta. *(Îi întinde ziarul, arătîndu-i în acelaşi timp un articol de pe ultima pagină.)*

ŞTEFĂNESCU *(citind)*: „Cronica dramatică. Teatrul de vară. «Ia-o mai încet», revistă în două acte şi-un prolog."

GABY: Am jucat şi eu în piesa asta.

ŞTEFĂNESCU: Aha! Artistă.

GABY: Artistă, dar ce folos. Nu spune o vorbă de mine în toată cronica. Nici nu mă pomeneşte.

ŞTEFĂNESCU: Nu se poate!

GABY: De toate spune cîte ceva. De toate. Numai de mine nu.

ŞTEFĂNESCU: Imposibil!

GABY *(aproape plîngînd)*: Mă persecută. Totdeauna m-a persecutat. Şi data trecută. Are ceva contra mea.

ŞTEFĂNESCU: Ţi se pare dumitale.

GABY: Mi se pare? Citiţi şi dumneavoastră. *(Parcurge cronica şi citeşte, de ici, de colo, cîte o frîntură de frază:)* „O apariţie încîntătoare, domnişoara Grigoriu... Admirabilă, domnişoara Yvette Stancu... Domnişoara Gigi Vasiliad a cîntat tangoul «Ai să mă uiţi» într-un ritm languros... Domnişoarele Cilibiu, Stănescu şi Walter, în notă... Domnişoara Georgina Mălin e un element care promite." Vedeţi? Pe toate, pe toate. Numai pe mine nu. Să spună şi despre mine ceva. Nu zic mare lucru, dar măcar că am fost bine, sau că sînt în notă, sau că promit.

ŞTEFĂNESCU: Dar promiţi?

GABY: Promit. Sigur că promit. Eu de asta am venit, domnule secretar. Să scrie şi despre mine. Nu plec de aici pînă nu scrie.

ŞTEFĂNESCU: Ba de plecat o să pleci, că eu am de lucru.

GABY *(dezolare)*: Care va să zică, n-am făcut nimic.

ŞTEFĂNESCU: Ba da. O să scrie şi despre dumneata.

GABY: Cînd?

ŞTEFĂNESCU: Cu prima ocazie.

GABY: Mîine.

ŞTEFĂNESCU: Poate şi mîine.

GABY: Şi dacă tot scrie, să scrie şi el două-trei rînduri mai mult, că nu-i cade mîna.

ŞTEFĂNESCU: Asta aşa e.

GABY: Vă mulţumesc, domnule secretar. La revedere.

ŞTEFĂNESCU *(cufundat din nou în hîrtiile lui)*: La revedere.

GABY *(dă să plece, dar se opreşte în prag)*: Domnule secretar!

ŞTEFĂNESCU: Da.

GABY: Îmi puneţi şi fotografia?

ŞTEFĂNESCU: Ce fotografie?

GABY: Fotografia mea. Uite, o am aici. *(Caută în poşetă şi scoate o fotografie.)* O puneţi?

ŞTEFĂNESCU: O punem.

GABY: S-o las?

ŞTEFĂNESCU: Las-o.

GABY *(după ce a lăsat fotografia pe masă)*: Ce-o să fie la teatru cînd or vedea-o! Îngălbenesc toate. *(Iese din boxă.)*

VOICU *(care de la un timp s-a deşteptat din toropeală şi a privit cu oarecare curiozitate scena din boxă, urmărind de la masa lui convorbirea de mai sus, o interpelează pe fată, care se îndreaptă spre ieşire)*: Domnişoară!

GABY: Poftim?!
VOICU *(se ridică, vine spre ea)*: Dumneata o să faci carieră.
GABY: De unde știi?
VOICU: Presimt. Dumneata ai talent. Un anumit fel de talent.
GABY: M-ai văzut la teatru?
VOICU: Nu, dar te-am văzut aici. Ai fost foarte bine.
GABY: Vorbiți serios?
VOICU: Foarte. Vezi dumneata... *(O ia de braț și pornesc împreună spre ieșire. Îi spune ceva cu voce scăzută — nu se aude bine ce. Fata izbucnește în rîs.)*
POMPILIAN *(s-a oprit din scris și îi vede plecînd)*: Ei, domnu! Încotro?
VOICU: Mergem să ne plimbăm.
POMPILIAN: Și cu ce fac?
VOICU: Scrii! *(Iese împreună cu Gaby prin stînga.)*

SCENA VIII

ȘTEFĂNESCU, POMPILIAN, HUBERT

Intră prin dreapta Hubert, șeful de atelier, avînd în mînă mai multe șpalturi tipografice și un exemplar din *Deșteptarea*, revizia, plin de ștersături și semne cu creion roșu și albastru.

HUBERT *(în trecere spre boxă)*: Salut, dom' Pompilian.
POMPILIAN *(continuînd să scrie)*: Saltare!
HUBERT *(intrînd în boxă)*: Salut, dom' Ștefănescu!
ȘTEFĂNESCU: Ce mi-ai făcut, Hubert?
HUBERT: Cu ce?

ȘTEFĂNESCU: Ai văzut gazeta de azi?
HUBERT: Am văzut-o.
ȘTEFĂNESCU: Și pagina treia?
HUBERT: Și.
ȘTEFĂNESCU: Ce foileton mi-ai pus în pagina treia?
HUBERT *(moment de gîndire):* Să ne uităm.
ȘTEFĂNESCU *(deschide gazeta la pagina treia și i-o arată):* Poftim!
HUBERT *(citește):* „Alexandru cel Mare în Media" de Alexandru Andronic.
ȘTEFĂNESCU: De unde mi l-ai scos pe Andronic ăsta?
HUBERT: Știu eu? De-aici, se vede, de la dumneavoastră.
ȘTEFĂNESCU *(enervat):* Mă rog, aseară, la revizie, ce foileton aveai în pagina treia?
HUBERT *(moment de gîndire):* Să ne uităm.
ȘTEFĂNESCU: Uită-te.
HUBERT *(deschide revizia și caută):* Cronica literară.
ȘTEFĂNESCU: Și ce s-a făcut cu ea?
HUBERT *(amintindu-și):* A! Am trecut-o în pagina cincea. Casetă, coloana trei, patru și cinci.
ȘTEFĂNESCU: De ce?
HUBERT: Fiindcă n-aveam casetă. Caseta din pagina cincea a trebuit s-o scot. Era un articol despre prețul ovăzului. Și mi-a telefonat dom' director azi-noapte să-l scot.
ȘTEFĂNESCU: Și?
HUBERT: L-am scos, ce era să fac? Dumneavoastră nu erați aici, domnu Voicu dormea. L-am scos. Am luat atunci cronica literară din pagina doua și am trecut-o casetă în pagina cincea. Da' mi-a rămas foiletonu din pagina treia liber. Și-atunci l-am băgat pe Alexandru ăsta în loc.
ȘTEFĂNESCU: De unde l-ai luat?

HUBERT: Din tipografie, de unde să-l iau! Era gata cules şi l-am pus.

ŞTEFĂNESCU: Manuscrisul îl ai?

HUBERT: Nu-l am.

ŞTEFĂNESCU: Dar şpaltul? Dă-mi şpaltul.

HUBERT *(caută în teancul de şpalturi aduse)*: N-am nici şpaltul. Trebuie să fie jos în atelier. Vi-l trimit eu cu Niţă.

ŞTEFĂNESCU: Ascultă, Hubert. Cu articolul ăsta nu-i lucru curat. Nu e de la noi. Prin mîinile mele n-a trecut.

HUBERT *(după un moment de gîndire, se loveşte cu palma pe frunte)*: Aoleu! Să ştiţi că aşa e. Nu e de la dumneavoastră. E de la *Revista istorică*.

ŞTEFĂNESCU: Ce revistă?

HUBERT: *Revista de istorie antică*. Se tipăreşte la noi în tipografie. S-or fi încurcat şpalturile.

ŞTEFĂNESCU: Halal tipografie!

HUBERT: Păi de, domnu Ştefănescu! Eu zece mîini n-am. Prost plătit sînt. Asta e.

ŞTEFĂNESCU: Treaba voastră. Eu am vrut doar să descurc afacerea cu foiletonul. N-am chef să mă trezesc în fiecare dimineaţă cu diverse chestii strecurate peste noapte în gazetă. Acum, c-am descurcat-o, poţi să te duci.

HUBERT: Îţi fi descurcat-o dumneavoastră, dar eu mai rău am încurcat-o. Ăştia de la *Revista istorică*, pentru o greşeală de tipar, urlă zece săptămîni. Dar încă pentru o boacănă ca asta... *(Îşi strînge revizia şi şpalturile şi iese din scenă prin uşa din dreapta.)*

SCENA IX

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

Moment mai lung de tăcere. Ştefănescu şi Pompilian îşi văd fiecare de treabă la mesele lor. Pompilian, care în decursul scenelor precedente a scris cu oarecare întreruperi de gîndire, scrie acum cu mare repeziciune.

POMPILIAN *(a ajuns la ultima frază, a încheiat, a pus punct):* Uf! *(Îşi strînge hîrtiile de manuscris, îşi ia pălăria, şi-o pune-n cap şi intră-n boxă.)* Şefule, am terminat. *(Pune hîrtiile pe masă şi dă să plece.)* Şi m-am dus.

ŞTEFĂNESCU: Pompilian!

POMPILIAN: Le revedere.

ŞTEFĂNESCU: Pompilian!

POMPILIAN: Da!

ŞTEFĂNESCU: N-ai terminat. Îmi trebuie un cursiv de pagina întîia.

POMPILIAN: Da' ce? E rîndul meu?

ŞTEFĂNESCU: Nu ştiu. Mie să-mi dai un cursiv.

POMPILIAN: Mă iei cam repede, şefule. Nu era rîndul meu azi. Să vedem ce zice ţintarul. *(Se apropie de „ţintarul" lipit în perete şi caută cu degetul.)* Miercuri. Miercuri, miercuri... *(a găsit)* miercuri, cursiv pagina întîia: Grigoriu. Să-l scrie Grigoriu.

ŞTEFĂNESCU: Grigoriu nu-i aici.

POMPILIAN: Nici eu nu sînt. Am dispărut. *(E gata să plece.)*

ŞTEFĂNESCU *(ţipînd):* Pompilian!

POMPILIAN *(s-a oprit locului, pironit de strigăt).*

ŞTEFĂNESCU *(ritos):* În cincisprezece minute îmi dai un cursiv.

POMPILIAN *(înțelegînd că nu mai e nimic de făcut):* Fir-ar a dracului de meserie! *(Își scoate pălăria și dă să iasă din boxă, ca să se întoarcă la masa lui de scris. În prag se oprește.)* N-ai un subiect?

ȘTEFĂNESCU: Nu.

POMPILIAN: N-am subiect.

ȘTEFĂNESCU: Caută.

POMPILIAN *(se întoarce la masa de scris):* Niță!

SCENA X

ACEIAȘI, NIȚĂ

NIȚĂ: Poftiți?

POMPILIAN: Hîrtie de manuscris.

NIȚĂ: V-am mai dat o dată.

POMPILIAN: Am terminat-o.

NIȚĂ *(aducînd hîrtie):* Prea le terminați repede și dumneavoastră.

POMPILIAN *(după o pauză):* Niță! N-ai un subiect?

NIȚĂ: Am avut unu, aseară, da' l-am dat. L-am dat lui domnu Voicu. *(După o pauză:)* Dacă mai găsesc vreunul...

SCENA XI

ACEIAȘI, ANDRONIC

ANDRONIC *(intrînd prin stînga, cu aceeași stîngăcie ca și prima oară):* Domnul director a venit?

NIȚĂ: Domnu director, nu. Nu prea vine. Da' domnu Ștefănescu e colo. *(Iese.)*

SCENA XII

ANDRONIC, ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

ANDRONIC *(după ce a intrat în boxă şi a aşteptat o clipă să fie remarcat):* Bună ziua.

ŞTEFĂNESCU *(fără să ridice capul din hîrtii):* Da.

ANDRONIC: Îmi daţi voie să mă prezint. Numele meu este Alexandru Andronic.

ŞTEFĂNESCU *(acelaşi joc):* Da... *(După o tăcere de moment, ca şi cum abia ar fi auzit numele rostit:)* Cum aţi spus?

ANDRONIC: Andronic.

ŞTEFĂNESCU: Andronic, cu... *(Face un gest cu mîna arătînd spre gazetă.)*

ANDRONIC: Da.

ŞTEFĂNESCU: Luaţi loc, vă rog. Cu ce vă pot servi?

ANDRONIC: Vedeţi, domnule...

ŞTEFĂNESCU: Ştefănescu...

ANDRONIC: Vedeţi, domnule Ştefănescu, eu nu am plăcerea... vreau să spun nu am obişnuinţa... să citesc ziarul dumneavoastră... de altfel, în genere nu citesc ziare...

ŞTEFĂNESCU: Foarte bine...

ANDRONIC: Mă rog?

ŞTEFĂNESCU: Foarte bine că nu citiţi ziare. Nici eu nu le-aş citi dacă aş putea. Mă obligă meseria.

ANDRONIC: Totuşi... din întîmplare... mi s-a arătat în ziarul de astăzi un articol, semnat cu numele meu.

ŞTEFĂNESCU: Despre Alexandru cel Mare.

ANDRONIC: Întocmai. E un articol ce trebuia să apară într-o publicaţiune de specialitate: *Revista de istorie antică.* Nu-mi explic, nu înţeleg cum a ajuns aici.

ŞTEFĂNESCU: Nici eu nu-mi explic prea bine. Dar a ajuns.

ANDRONIC: Din nefericire.

ŞTEFĂNESCU: De ce „din nefericire"? E compromiţător?

ANDRONIC: Nu. Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit. Dar... vedeţi... e un articol de ştiinţă... şi e oarecum nepotrivit... nelalocul lui într-o gazetă zilnică de informaţie, de politică...

ŞTEFĂNESCU: Şi de scandal.

ANDRONIC: N-am vrut să spun asta.

ŞTEFĂNESCU: Dar aţi fi putut spune. Şi n-aţi fi greşit prea mult.

ANDRONIC: În sfîrşit... recunosc că mi-e penibil... da, penibil... ca articolul meu, care aduce o contribuţie, îndrăznesc să spun, absolut nouă... poate epocală... la istoria lui Alexandru cel Mare... cel puţin într-un capitol al acestei istorii... să apară... aşa cum a apărut. E penibil şi poate chiar, în anumit fel, primejdios.

ŞTEFĂNESCU: Primejdios?

ANDRONIC: Vedeţi... eu sînt... poate ştiţi... sau în sfîrşit n-aveţi cum şti... eu sînt conferenţiar la Facultatea de litere... Catedra de istorie — istorie antică — este de cîtva timp vacantă... S-ar putea crede, s-ar putea insinua că, publicînd acest articol într-un cotidian, am încercat să provoc anumită rumoare în jurul numelui meu, în afară de cercurile strict universitare. E un procedeu neacademic, un procedeu neştiinţific. Înţelegeţi?

ŞTEFĂNESCU: Drept să spun, nu. Dar chiar dacă aş înţelege, de vreme ce articolul a apărut, nu văd ce mai putem face.

ANDRONIC: Mă rog, acest articol a fost publicat din eroare?

ȘTEFĂNESCU: Da.

ANDRONIC: Ei bine, nu s-ar putea da o dezmințire?

ȘTEFĂNESCU: Greu. O gazetă nu-și dă singură dezmințiri.

ANDRONIC: Vreți să spuneți că ar trebui să mă adresez altui ziar?

ȘTEFĂNESCU: Doamne ferește! În nici un caz. La urma urmelor, ce ați putea spune în acea dezmințire? „Domnul Alexandru Andronic, conferențiar universitar, aduce la cunoștința publicului că nu este una și aceeași persoană cu domnul Alexandru Andronic, autorul articolului din *Deșteptarea*"?

ANDRONIC: Nu. Ar fi de ajuns să spun că acel articol a apărut în *Deșteptarea* fără consimțămîntul meu, că a apărut dintr-o eroare regretabilă.

ȘTEFĂNESCU: Regretabilă pentru cine? Nu cumva pentru ziarul *Deșteptarea* și pentru cititorii săi *(umflînd tonul)*, care din această eroare au fost obligați să citească un articol lung, plictisitor, prost scris, un articol plin de neadevăruri, teorii false și aberații, un articol care...

ANDRONIC: Dumneavoastră ați citit articolul?

ȘTEFĂNESCU: Nu.

ANDRONIC: Atunci cum puteți afirma?...

ȘTEFĂNESCU: Nu afirm nimic. Vă arăt doar în ce mod s-ar putea să răspundem, în ce mod s-ar putea să fim siliți a răspunde. Nu, nu, domnule profesor, ascultați-mă pe mine: toată chestia asta n-are nici o importanță. S-o lăsăm așa cum este.

ANDRONIC: Nici o importanță? Dar e tipărit!

ȘTEFĂNESCU *(cu dispreț)*: Tipărit! *(Cu oarecare amărăciune sceptică, blazată:)* O gazetă trăiește o zi. Mai puțin decît atît. O dimineață, o oră.

O gazetă moare cinci minute după ce a fost citită.

ANDRONIC: Totuşi, mie mi se pare că un cuvînt tipărit...

ŞTEFĂNESCU: Pentru că n-aţi trăit, ca mine, treizeci de ani în redacţii şi tipografii. Pentru că n-aveţi, ca mine, mîinile pline de cerneală. Pentru că n-aveţi, ca mine, un uruit continuu de rotative în urechi. Pentru că n-aţi văzut, ca mine, pierzîndu-se în neant milioane de tone de hîrtie tipărită. Mîine dimineaţă, astă-seară, nu va fi un om în Bucureşti, în România, pe globul pămîntesc, un singur om care să ştie, care să ţină minte că profesorul Andronic a publicat un articol fără să vrea într-o gazetă care l-a tipărit fără să ştie. *(Sună telefonul. Ştefănescu a ridicat receptorul şi vorbeşte aproape fără tranziţie:)* Da... Încă nu... Pagina doua, titlu pe trei coloane, bloc şi aldine... Un singur clişeu... Merge numai la capitală. Încă nu... Da... *(Închide telefonul.)* Pompilian! Grăbeşte cursivul. Îl cere de la tipografie.

POMPILIAN *(mai mult pentru el):* Fir-ar al dracului de cursiv!

ANDRONIC: Mi se pare că vă deranjez.

ŞTEFĂNESCU: Sincer vorbind, da. E ora la care facem gazeta. Gazeta de mîine. Pentru că cea de azi, pentru noi *(gest cu mîinile)* a murit.

ANDRONIC: Nu s-ar putea ca în numărul de mîine să puneţi, cel puţin, o erată?

ŞTEFĂNESCU: O erată? De ce?

ANDRONIC: Pentru că, vedeţi, articolul meu e plin de greşeli de tipar.

ŞTEFĂNESCU: Toată gazeta e plină de greşeli de tipar.

ANDRONIC: Dar în cazul meu e un articol de ştiinţă. Sînt denumiri geografice, sînt date istorice

Nu mai înțelege nimeni nimic.

ȘTEFĂNESCU: Nici nu trebuie.

ANDRONIC: Dați-mi voie să vă arăt. Sînt fraze fără sens. Bunăoară, bunăoară aici. *(Citește:)* „Vom arăta altă dată și păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — pe care se întemeiază convingerea noastră că de la Prophtasia la Kabul, itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate pînă azi și care ar merita să fie aduse la lumină." Ei bine, în loc de Prophtasia știți ce a apărut? În loc de Kabul știți ce a ieșit?

ȘTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care sună din nou):* Da!... Încă nu... Bine, bine... *(Răcnind:)* Bine! *(Închizînd telefonul:)* Termină, Pompilian, termină odată, că mă-nnebunește tipografia!

POMPILIAN: Vine, vine!

ȘTEFĂNESCU *(către Andronic, expeditiv):* Domnule profesor, dacă vreți erată, fie și erată. Treceți dincolo, la o masă, scrieți pe o bucată de hîrtie și mi-o aduceți.

ANDRONIC: O am aici. *(Scoate din buzunar o hîrtie.)* E gata scrisă.

ȘTEFĂNESCU: Cu atît mai bine. *(Îi ia hîrtia din mînă și o pune pe birou, într-un colț.)*

ANDRONIC: Aș mai avea multe de spus...

ȘTEFĂNESCU: Dar nu acum.

ANDRONIC: Sigur, nu acum... *(Se pregătește să plece.)* Însă în ce privește onorariul...

ȘTEFĂNESCU: Ce onorar?

ANDRONIC: Era un tînăr adineauri aici... zicea că se ocupă el...

ȘTEFĂNESCU: Ce tînăr? Ce onorar? *(Sună telefonul. Ridică receptorul.)* Da... Agopian?... Care Ago-

pian? La administraţie, nu aici. *(Închide telefonul.)* Dobitoc.

ANDRONIC *(intimidat de enervarea lui Ştefănescu):* Eu vă las. Am onoarea... *(Iese.)*

SCENA XIII

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN

POMPILIAN *(a terminat cursivul şi s-a repezit cu el spre boxă, lovindu-se de altfel de Andronic, care tocmai ieşea. Intră în boxă şi întinde manuscrisul):* S-a făcut.

ŞTEFĂNESCU: Despre ce ai scris?

POMPILIAN: Despre reforma bacalaureatului.

ŞTEFĂNESCU: Pentru, sau contra?

POMPILIAN: Pentru.

ŞTEFĂNESCU: O făcuşi! Nu ştii că directorul e la cuţite cu Brănescu de la Instrucţie?

POMPILIAN: Zău?

ŞTEFĂNESCU *(ţinînd manuscrisul în mînă):* Acu ce vrei să fac cu ăsta? La coş! *(E gata să-l arunce într-adevăr la coş. Pompilian i-l ia înapoi cu o mişcare scurtă.)*

POMPILIAN: Stai, şefule, că altu nu scriu. Dă-l încoa' să-l schimb. Ia să vedem! *(Scoate stiloul din buzunar şi începe să citească:)* „Noua reformă a bacalaureatului este un eveniment fericit pentru învăţămîntul nostru secundar." *(Ştergînd şi scriind:)* „Este un eveniment nefericit". *(Către Ştefănescu, plin de subînţeles:)* Ai, ce zici?

ŞTEFĂNESCU *(mulţumit):* Aşa da. Dă-i drumul. Repede.

POMPILIAN: În trei minute. *(Se întoarce în redacție, și, în picioare, la masă, își reface manuscrisul, ștergînd și adăugînd din cînd în cînd cîte ceva.)*

SCENA XIV

ACEIAȘI, DIRECTORUL

Intră Directorul prin dreapta. Patruzeci și cinci de ani. Încă tînăr și zvelt. Costum de vară, deschis, elegant. Nimic strigător, dar eleganța lui contrastează vizibil cu ținuta delăsată a celorlalți redactori.

POMPILIAN *(continuînd să scrie)*: Am onoarea să vă salut, domnule director!

DIRECTORUL *(în trecere spre boxă, cu neatenție)*: Bună ziua, Pompilian. *(Intră în boxă.)* Ai ceva pentru mine, Ștefănescule?

ȘTEFĂNESCU: Azi nimic. Ieri erau niște hîrtii. Le-am lăsat pe birou, la dumneata.

DIRECTORUL: N-am putut să trec ieri.

ȘTEFĂNESCU: Știu.

DIRECTORUL: Dar am telefonat. S-a scos articolul cu ovăzul din pagina cincea?

ȘTEFĂNESCU: S-a scos.

DIRECTORUL: Uite ce e, Ștefănescu: de aici încolo, cîteva zile, nici un cuvînt despre ovăz. Ovăz, grîu, porumb... Nimic. Nu există. Înțeles?

ȘTEFĂNESCU: Înțeles.

DIRECTORUL *(zărește pe birou, într-un colț, fotografia fetei blonde și o ia în mînă)*: Dar asta ce-i?

ȘTEFĂNESCU: Care?

DIRECTORUL: Fotografia asta. *(O privește.)* Nostimă fată!

ŞTEFĂNESCU: O nebună. Vrea să-i punem poza la gazetă.

DIRECTORUL *(foarte liniştit rupe fotografia în patru şi-o aruncă la coş)*: Şi asta? *(A luat în mînă erata lăsată de Andronic şi o parcurge cu privirea, citind cîte un cuvînt.)* Prophtasia... Marocardo... Oxyartes... Ce-i asta?

ŞTEFĂNESCU: Alt nebun... Vrea erată. Auzi dumneata: erată!

DIRECTORUL *(cu acelaşi gest de mai sus, rupe hîrtia, aruncînd-o la coş)*: Cum stai cu gazeta?

ŞTEFĂNESCU: Prost. Peste un ceas trebuie să închei provincia, şi n-am pîn' la ora asta mai nimic.

DIRECTORUL: Ai nevoie de-un articol?

ŞTEFĂNESCU: Mi-ar trebui un editorial.

DIRECTORUL: Editorial n-am timp. Îţi fac o casetă pentru ultima pagină.

ŞTEFĂNESCU: Fie şi casetă.

DIRECTORUL: Mă duc s-o scriu. *(Iese din boxă şi se îndreaptă spre uşa din fund a direcţiei, dar se opreşte în treacăt la masa lui Pompilian, pe care îl întreabă cu neglijenţă:)* Despre ce scrii, Pompilian?

POMPILIAN: Despre reforma bacalaureatului. Îi trag un frecuş lui Brănescu de la Instrucţie, de-o să ne ţină minte.

DIRECTORUL: Te dai la el?

POMPILIAN: Tare. Tare de tot.

DIRECTORUL: Asta nu se poate.

POMPILIAN: De ce, domnule director?

DIRECTORUL: Pentru că nu se poate.

POMPILIAN: Bine, dar dom' Ştefănescu zicea adineauri... *(Către Ştefănescu, ridicînd vocea, ca*

să fie auzit din boxă:) Şefule!... Nu ziceai că Brănescu de la Instrucţie...

ŞTEFĂNESCU: E la cuţite cu directorul.

DIRECTORUL: Ei, „la cuţite"! Exageraţi şi voi. Şi pe urmă, trebuie să fim obiectivi.

ŞTEFĂNESCU: Te-ai împăcat cu Brănescu?

DIRECTORUL: L-am văzut ieri într-o chestie.

ŞTEFĂNESCU: Ei, atunci, da. Să fim obiectivi. Schimbă macazul, Pompilian.

POMPILIAN: Iar? Fir-ar al dracului de articol! M-apucă noaptea cu el.

DIRECTORUL: Vino la mine, în birou, să-l văd şi eu. *(Prin uşa din fund, intră la direcţie, lăsînd uşa deschisă.)*

POMPILIAN *(îl urmează citind începutul articolului):* „Noua reformă a bacalaureatului este un eveniment nefericit pentru învăţămîntul nostru secundar" *(Cu tocul şterge un cuvînt.)* „Este un eveniment fericit."

SCENA XV

ŞTEFĂNESCU, POMPILIAN, MAGDA

MAGDA *(intră prin stînga, e foarte tînără, simplu îmbrăcată, într-o rochie sportivă de dimineaţă; i se adresează lui Pompilian, tocmai cînd acesta a ajuns aproape în pragul direcţiei şi e gata să intre):* Mă iertaţi că vă întrerup, domnule. Aş vrea să vorbesc cu domnul Alexandru Andronic...

POMPILIAN *(căutînd):* Andronic... Andronic... Parc-am mai auzit de numele ăsta... O fi din administraţie... *(Intră la direcţie şi închide uşa după el.)*

SCENA XVI

ŞTEFĂNESCU, MAGDA

Magda rămîne un moment nedumerită în fața ușii închise. Pe urmă, uitîndu-se în dreapta și în stînga, cu oarecare curiozitate, vine în planul I. Îl observă în sfîrșit pe Ștefănescu și intră în boxă.

MAGDA: Bună ziua, domnule!

ŞTEFĂNESCU *(nici nu ridică privirea din hîrtii):* Da.

MAGDA: Vă pot cere o informație?

ŞTEFĂNESCU *(același joc):* Nu.

MAGDA: Păcat. *(Puțin intimidată de bruschețea răspunsului, ezită, parcă ar vrea să plece, face un pas spre ușa boxei, se oprește.)* Totuși... *(Pe urmă, repede:)* Domnul Alexandru Andronic la ce oră vine?

ŞTEFĂNESCU *(sărind):* Cum? Iar vine?

MAGDA: Așadar, a fost.

ŞTEFĂNESCU: A fost, dar vine iar?

MAGDA: Asta nu știu. Tocmai de aceea întreb.

ŞTEFĂNESCU: Și eu de unde să știu?

MAGDA: Nu e redactor aici?

ŞTEFĂNESCU: Redactor? Asta ne-ar mai lipsi!

MAGDA: Totuși, în ziarul de astăzi e un articol semnat cu numele lui.

ŞTEFĂNESCU: Da. Un articol. Unul singur. Și e de ajuns un articol ca să nu mai am liniște. De azi-dimineață, de cînd a apărut, numai cu el am avut de-a face.

MAGDA: Nu mă miră.

ŞTEFĂNESCU: Te pomenești că dumneata tot pentru articolul ăsta ai venit!

MAGDA *(după o scurtă ezitare):* Da... Aș fi vrut să cer unele lămuriri.

ŞTEFĂNESCU: Mie?
MAGDA: Domnului Andronic. Dar dacă nu-i aici... *(După o pauză:)* Vedeţi, articolul afirmă unele lucruri ciudate, aş putea spune tulburătoare... Dacă s-ar adeveri, ar fi îngrozitor... Pînă acum era stabilit că drumul de la Prophtasia la Kabul, Alexandru l-a făcut în iarna 330—329 înainte de Hristos. Domnul Andronic pretinde însă că abia un an mai tîrziu, în iarna 329—328.
ŞTEFĂNESCU *(nerăbdător)*: Bine, dar ce importanţă...
MAGDA: Imensă, domnule. Ştiu că vreţi să spuneţi că data aceasta a mai fost susţinută înainte şi de alţi istorici, că, de exemplu, Hoygharth şi Wuertemburg adoptă aceeaşi cronologie.
ŞTEFĂNESCU: Ascultă, domnişoară! Puţin îmi pasă.
MAGDA *(îl întrerupe; vorbeşte animat)*: Vă cred. Şi mie puţin mi-ar păsa dacă ar fi numai atît. Dar domnul Andronic face o ipoteză îngrozitoare. Insinuează, afirmă că în 330 Alexandru s-ar fi putut afla în Media *(subliniind)*, în 330, în momentul asasinării lui Parmenion[1], ba chiar că ar fi luat parte la asasinat.
ŞTEFĂNESCU *(fierbînd)*: Ei şi?
MAGDA: Ar fi groaznic. E o crimă oribilă. Alexandru nu poate... Alexandru nu trebuie...
ŞTEFĂNESCU *(izbucnind)*: Ia ascultă, domnişoară! Dumneata ai timp de glume. Eu n-am.
MAGDA: Dar nu glumesc de loc. Nici n-aş îndrăzni cu lucruri atît de grave...
ŞTEFĂNESCU: Grave! Fleacuri. Prostii. Idei fixe. Eu n-am timp. Înţelegi? N-am timp. Eu fac aici o gazetă. Ştii dumneata ce e o gazetă? Fapte, fapte, fapte! Şi dumneata mă ţii de

---

[1] General macedonian, asasinat în anul 330 din ordinul lui Alexandru cel Mare.

vorbă ca să-mi spui povești cu Alexandru cel Mare. Că a făcut, că a dres, că s-a dus, că nu s-a dus. Din partea mea, ducă-se! La 329, la 330, sau la 3330, mie totuna mi-e. Treaba lui. Treaba dumitale. Pe mine să mă lăsați în pace. Eu am de lucru. Înțelegi? Pricepi? Mă auzi?

MAGDA *(care nu și-a pierdut cumpătul, cu toată izbucnirea lui Ștefănescu):* Înțeleg. Pricep. Mai ales aud... Dar îmi pare rău.

SCENA XVII

ACEIAȘI, POMPILIAN

POMPILIAN *(ieșind de la direcție):* Șefule, s-a terminat. *(Vine repede spre boxă, cu manuscrisul în mînă.)* Uite-ți cursivul. Să nu mă ții, că nu stau. Salutare!

ȘTEFĂNESCU: Un moment, să-l citesc.

POMPILIAN: Nu-i nevoie. L-a văzut directoru. A zis că merge. Dă-i literă și trimite-l. Salutare!

ȘTEFĂNESCU *(a luat articolul și scrie pe el cu creionul, într-un colț, probabil indicația de literă):* Pompilian!

POMPILIAN *(furios, speriat că va fi din nou reținut):* Ce mai e?

ȘTEFĂNESCU: Lasă manuscrisul jos la tipografie. Tot ești în drum.

POMPILIAN *(ia articolul și dispare în mare grabă):* Salutare!

SCENA XVIII

ȘTEFĂNESCU, MAGDA

MAGDA: Înainte de plec, mai pot pune o întrebare?

ȘTEFĂNESCU *(potolit între timp):* Scurtă.

MAGDA: Chiar dacă e indiscretă?
ȘTEFĂNESCU: Dacă e scurtă, nu e indiscretă.
MAGDA: Despre ce e vorba în articolul acestui domn... Pompilian?
ȘTEFĂNESCU: Despre un om politic. Brănescu de la Instrucție.
MAGDA: Îl laudă sau îl atacă?
ȘTEFĂNESCU: Îl atacă. Ba nu. Îl laudă.
MAGDA: Totuna. Îl laudă, îl atacă, oricum, n-are nici o importanță. Crezi într-adevăr că Brănescu e mai interesant decît Alexandru cel Mare? Crezi că toată gazeta asta, cu toți oamenii ei, cu Brănescu, cu Pompilian, cu dumneata, există? Există într-adevăr? Crezi că sînteți mai adevărați, mai vii, crezi că sînteți mai frumoși decît Alexandru cel Mare?... *(Un moment a rămas pe gînduri; pe urmă, brusc:)* Bună ziua, domnule! *(Iese din boxă.)*
ȘTEFĂNESCU *(puțin intrigat)*: Domnișoară! *(Magda nu întoarce capul. Se îndreaptă liniștită spre ușa de ieșire din stînga. El se ridică de la birou și din pragul boxei o mai strigă o dată:)* Domnișoară!
MAGDA *(se oprește, se întoarce)*: Ce s-a întîmplat?
ȘTEFĂNESCU: Domnișoară... *(Se apropie de ea.)* La urma urmelor, ce-ți pasă dumitale de Alexandru cel Mare?
MAGDA *(simplu)*: Îl cunosc.
ȘTEFĂNESCU: Pe cine?
MAGDA: Pe Alexandru cel Mare. *(Cu gravitate, cu ușoară emoție:)* Îl cunosc. Îl știu. L-am văzut. Uneori îl văd.
ȘTEFĂNESCU *(nedumerit, îngrijorat)*: Nu înțeleg.
MAGDA: Sigur că nu înțelegi. Dar eu, sînt clipe cînd îl văd foarte bine. Aș putea să-i vorbesc... Uite! sîntem în iunie *(schimbare de voce)* 2, 3,

4 iunie 323. Nopţi grele de vară în Asia. Corturile ard încă de soarele zilei. Patruzeci de mii de oameni dorm încinşi, cu spada în mînă, cu scutul la căpătîi. Un singur om veghează, sub stele albe, şi printre stele, steaua lui, care încă n-a căzut. Are treizeci şi trei de ani. A cucerit jumătate planetă şi are mîinile pure. Mîini albe, lungi, tinere. În zori, va face un semn, şi cei patruzeci de mii de oameni se vor pune din nou în mişcare, să cuprindă cu armele cît pămînt a rămas. În zori! Dar e încă noapte. Şi steaua lui, care n-a căzut, va cădea. Apropie-te de el. Mîinile lui ard... Fruntea e caldă... Buzele sînt palide...

ŞTEFĂNESCU *(foarte îngrijorat)*: Domnişoară, poate ţi-e rău...

MAGDA *(continuă încă un moment reveria începută, şi pe urmă izbucneşte în rîs — rîs tînăr, sincer)*: Te-am speriat.

ŞTEFĂNESCU *(sever)*: Dumneata... dacă ai fi fata mea, nu te-aş lăsa să umbli pe stradă, cu capul în nori.

MAGDA: Dar nu sînt. Şi nici nu vreau. Dumneata, întoarce-te la faptele dumitale diverse. Eu plec... cu Alexandru cel Mare. *(Iese prin stînga, rîzînd uşor, copilăreşte, fericită.)*

SCENA XIX

ŞTEFĂNESCU, apoi DIRECTORUL

Ştefănescu rămîne singur în scenă, privind lung după fata care a ieşit. Telefonul din boxă sună, dar el nu aude. Face cîţiva paşi spre planul I al scenei, încet, îngîndurat. Cînd ajunge

la ușa boxei, se oprește în prag, rezemat cu spatele de boxă. Telefonul sună mereu. În momentul acesta intră Directorul, din cabinetul lui, cu manuscrisul în mînă. Se apropie de Ștefănescu, care nu-l aude

DIRECTORUL *(lovindu-l ușor pe umăr):* Ce-i cu dumneata?

ȘTEFĂNESCU *(indiferent):* Nimic.

DIRECTORUL *(arătînd cu capul spre telefonul care sună mereu):* Nu răspunzi?

ȘTEFĂNESCU *(într-o doară):* Ba da. *(Intră fără precipitarea obișnuită în boxă și ridică cu indiferență receptorul:)* Da... Eu... Nu... *(Bruscă ridicare de voce:)* Am zis: nu! Schimbă! Schimbă tot. *(A revenit la stilul normal, a reintrat în funcțiune.)* Ridici cursivul cu un vingalac... șase-șaptele... în pagina doua... Da... *(Închide telefonul, se așază la masă, pe urmă, către Director:)* Ai terminat caseta?

DIRECTORUL *(dîndu-i manuscrisul):* Uite-o. Ce zici, n-ar merge editorial?

ȘTEFĂNESCU *(răsfoind foile manuscrisului):* Cam scurt pentru editorial.

DIRECTORUL: Mai rărești rîndurile.

ȘTEFĂNESCU: Să-ncercăm. Semnezi?

DIRECTORUL *(blazat):* Cu inițiale. E de ajuns.

ȘTEFĂNESCU: Ba, uneori, prea mult. *(Continuă să lucreze în tăcere.)*

DIRECTORUL *(și-a aprins o țigară și se așază pe un colț de masă; după un timp):* M-am uitat prin gazetă. Moartă. N-are nimic. Nimic.

ȘTEFĂNESCU: Ce să-i fac? O scriu eu?

DIRECTORUL: Știri vechi. Reportaje răsuflate. Articole idioate... Ai văzut articolul lui Grigoriu?

ȘTEFĂNESCU: E un om subțire. Și are idei.

DIRECTORUL: Mie nu-mi trebuie oameni subţiri. Şi n-am ce face cu ideile lor. *(Ironic:)* Idei! Ideile omoară o gazetă.

ŞTEFĂNESCU: Nu pe a noastră, în orice caz.

DIRECTORUL: A noastră! Gazeta noastră e o porcărie.

ŞTEFĂNESCU: Mai mare chiar decît crezi. Dar ce să fac cu o redacţie neplătită de trei luni? Oamenii nu mai pot.

DIRECTORUL: Las', că se aranjează ei. Nu-l plîng eu pe Pompilian.

ŞTEFĂNESCU: Pe Pompilian, nu. Dar pe Voicu, dar pe Grigoriu?

DIRECTORUL: Se învîrtesc.

ŞTEFĂNESCU: Şi dacă nu pot să se „învîrtească"? Şi dacă nu se pricep?

DIRECTORUL: Foarte rău. Eu ce să le fac? Eu închid ochii. Restul e treaba lor. Să mai ciupească şi ei, de ici, de colo...

ŞTEFĂNESCU: Bună şcoală, n-am ce zice.

DIRECTORUL: Nu sîntem aici într-un pension de fete. Sîntem într-o redacţie.

ŞTEFĂNESCU: Şi încă în ce redacţie!

DIRECTORUL: Să lăsăm gluma. Aşa nu mai merge.

ŞTEFĂNESCU: Ba, deocamdată, de bine, de rău, mai merge. Dar mă întreb cît timp. Uite, zincografia nu mai vrea să lucreze. Şi azi mi-au oprit patru clişee. Vor bani.

DIRECTORUL: Canalii.

ŞTEFĂNESCU: Mai grav e cu tipografia. Mă tem că ne lasă.

DIRECTORUL: Alte canalii.

ŞTEFĂNESCU: Ne trebuie bani.

DIRECTORUL: Nu, Ştefănescule, ne trebuie altceva. Ne trebuie o lovitură. O lovitură, înţelegi? Ceva tare, tare. Ceva senzaţional!

ŞTEFĂNESCU: O bombă.

DIRECTORUL: Da. O bombă. Un scandal. O crimă.
ȘTEFĂNESCU: Crimele nu rentează. Sînt în toate gazetele.
DIRECTORUL: Poate că ai dreptate. În orice caz, un scandal. Ceva care să răsune, să aducă cititori, să ridice tirajul.
ȘTEFĂNESCU *(ridică receptorul telefonului, care din nou sună)*: Da... *(Strigînd:)* Cum?... De ce?... Ei, drăcia dracului... *(Trîntește receptorul și închide furios telefonul.)* Lua-v-ar dracul cu tipografie cu tot!
DIRECTORUL: Ce s-a întîmplat?
ȘTEFĂNESCU: Mi-au încurcat toată paginația. Una spun eu, alta fac ei. Iar o să iasă o halima.
DIRECTORUL: De ce nu te duci pînă jos, în atelier? Mai scutură-i puțin.
ȘTEFĂNESCU: M-aș duce, dar n-am pe cine să las aici. Te pomenești că sună provincia între timp.
DIRECTORUL: Rămîn eu... dacă nu stai mult.
ȘTEFĂNESCU: În cinci minute sînt înapoi. *(Strînge de pe masă oarecare hîrtii, șpalturi, manuscrise, și pleacă cu ele.)*
DIRECTORUL: Și gîndește-te la ce ți-am spus. O lovitură. Ne trebuie o lovitură.

SCENA XX

DIRECTORUL, POMPILIAN

DIRECTORUL *(rămas singur, înconjoară masa lui Ștefănescu, se uită distrat prin hîrtii)*: O lovitură... o lovitură... *(Se așază pe scaunul lui Ștefănescu și își aprinde o țigară.)*
POMPILIAN *(intră în mare grabă prin stînga, se repede la ușa direcției, o deschide)*: Domnule director!

(A băgat de seamă că nu e nimeni la direcție, și se întoarce.) Niță! Șefule! Directorul a plecat?

DIRECTORUL *(leneș):* Ce e, Pompilian?

POMPILIAN: Acolo sînteți? *(Vine grabnic spre boxă și se oprește în pragul ei. E, în mod vizibil, purtătorul unei mari vești.)* Domnule director! Să vă spun una... să-ncremeniți!

DIRECTORUL *(mai degrabă indiferent):* Spune.

POMPILIAN: Cine credeți că e jos?

DIRECTORUL: Unde jos?

POMPILIAN: Jos, la noi. Pe scări.

DIRECTORUL *(ridicare din umeri):* Știu eu?!

POMPILIAN *(se apropie de birou, se reazemă cu amîndouă mîinile de margine, se apleacă peste masă):* Bucșan.

DIRECTORUL *(surprins, neîncrezător):* Griguță?

POMPILIAN: El.

DIRECTORUL *(care nu poate crede):* Bușcșan-Remet?

POMPILIAN: În persoană.

DIRECTORUL: Fugi d-acolo!

POMPILIAN *(vexat):* Domle director, îmi pare rău! Nu-l cunosc eu pe Bucșan? L-am văzut cu ochii mei, jos, la poartă. Întreba la ce etaj e *Deșteptarea* și dacă directoru-i aici. Vine, vă spun eu că vine. Am luat-o nainte pe scări să v-anunț.

DIRECTORUL *(e într-adevăr uimit; se ridică în picioare):* Bucșan aici! *(Repede:)* Pompilian, șterge-o.

POMPILIAN: Am dispărut.

DIRECTORUL: Dar rămîi pe aproape. Stai pe la administrație. Cine știe? Poate avem nevoie de tine.

POMPILIAN: Am înțeles. *(Iese repede prin dreapta.)*

SCENA XXI

DIRECTORUL, BUCŞAN

DIRECTORUL *(ieşind în întîmpinarea lui Bucşan, care intră prin stînga)*: Coane Griguţă! Dumneata la noi? Ce surpriză! Dar de ce te-ai deranjat? De ce nu mi-ai dat un telefon? Veneam eu.

BUCŞAN *(cincizeci de ani. Eleganţă sobră, precisă. Răceală neafectată)*: Aşteptai un telefon? De la mine?

DIRECTORUL: Daa... Eu, totdeauna aştept.

BUCŞAN: Totdeauna — şi mai ales astăzi?

DIRECTORUL: De ce „mai ales"?

BUCŞAN: Ascultă! Să vorbim limpede.

DIRECTORUL: Să vorbim — dar nu aici. Vino la mine, în birou. *(Gest cu mîna spre biroul direcţiei.)*

BUCŞAN: Nu. Prefer aici. E mai sigur. *(Priveşte de jur împrejur.)* Sînt mai multe ieşiri. Şi pe urmă, sper să nu fie mult de vorbă. Ia spune-mi: cît vrei?

DIRECTORUL: Cît mai mult. Dar pentru ce?

BUCŞAN: Pentru infamia de azi.

DIRECTORUL *(după un moment de gîndire)*: Care din ele?

BUCŞAN: Sînt mai multe?

DIRECTORUL: Niciodată una singură. Deviza mea.

BUCŞAN: Şi a gazetei dumitale...

DIRECTORUL: Da. În fiecare zi, mai multe infamii, cît mai multe cu putinţă. Numai că în momentul de faţă nu ştiu exact la care din ele te referi.

BUCŞAN: Cinic — ai?

DIRECTORUL: Nu. Surprins. Sincer surprins. Nu ştiu despre ce e vorba.

BUCŞAN: E în gazeta dumitale de astăzi un articol foarte interesant.
DIRECTORUL: Imposibil!
BUCŞAN: Ba da, ba da...
DIRECTORUL: Serios? Mă flatezi, coane Griguţă. Mă flatezi, dar nu cred.
BUCŞAN *(cu ironie)*: Poate n-ai citit.
DIRECTORUL: Ba, din întîmplare, azi am citit. De la un cap la altul. *(Ia de pe masa lui Voicu un număr* din Deşteptarea *şi îl ţine în mînă, privindu-l.)* Opt pagini de prostii şi vechituri.
BUCŞAN: Iar între aceste prostii şi vechituri, bine camuflat, un mare şantaj.
DIRECTORUL *(rîde)*: Cum exagerezi, coane Griguţă! Un mare şantaj! Cel mult cîteva mici găinării. Îmi cunosc gazeta şi îmi cunosc oamenii. Nu e nici unul între ei capabil de un mare şantaj.
BUCŞAN: Dar dumneata eşti capabil!
DIRECTORUL: Da, cînd îmi dau osteneala.
BUCŞAN: Şi ţi-ai dat-o.
DIRECTORUL: Coane Griguţă, nu vrei să-mi explici?
BUCŞAN: Ba da. Tocmai de aceea am venit. Ascultă-mă: mie îmi plac corsarii. Cînd mă atacă din faţă. Mă supără doar cînd îmi sar din spate. Vreau să vorbim sincer: ca între bandiţi. Ca între doi bandiţi onorabili. Spune: Ce vrei? Cît vrei?
DIRECTORUL: Eşti brutal.
BUCŞAN: Sînt grăbit.
DIRECTORUL: Şi rău informat. Ca toţi oamenii grăbiţi. Habar n-am la ce faci aluzie. Poate... poate la afacerea Carun.
BUCŞAN: Şi la afacerea Carun.
DIRECTORUL: Ei bine, îţi dau cuvîntul meu de onoare că pînă aseară n-am ştiut că eşti amestecat în ea. Nu ştiam că e afacerea dumitale.

Ştiam că faci petrol, ştiam că faci metalurgie, nu ştiam că lucrezi în cereale.

BUCŞAN: Dar ai aflat... la timp.

DIRECTORUL: Aseară. Şi îndată ce am aflat, am dat ordin să se scoată din gazetă orice aluzie, cît de vagă, în chestia cerealelor. Era un întreg articol despre preţul ovăzului, şi s-a scos din pagină.

BUCŞAN: Din pură generozitate.

DIRECTORUL: Nu. Din calcul. Ştiam, bănuiam, că ţi-ar fi agreabil ca timp de zece-cincisprezece zile să nu se prea vorbească despre afacerea asta. Cel puţin pînă la încheierea definitivă a contractelor. Şi mai ştiam că dacă voi veni să te vizitez, să zicem poimîine, voi găsi la dumneata oarecare înţelegere.

BUCŞAN: Şi oarecare bani.

DIRECTORUL: Văd că-ţi plac expresiile triviale. Da. Fie: oarecare bani. Ştiam că n-o să-mi faci dificultăţi.

BUCŞAN: Dar ca să fii mai sigur, ai preferat să ameninţi.

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Ba da. Să ameninţi, să strîngi documente. Să le închizi în sertarul dumitale. Şi să insinuezi că eşti gata să le publici... altă dată. Vechiul sistem de şantaj: altă dată.

DIRECTORUL: Coane Griguţă, iartă-mă: nu ştii ce vorbeşti.

BUCŞAN: Se poate. Dar ştiu să citesc. *(Îi smulge ziarul din mînă, îl deschide grăbit, caută ceva, şi pe urmă i-l vîră sub ochi.)* Asta ce e?

DIRECTORUL: „Alexandru cel Mare în Media". *(După o secundă:)* Ce ai dumneata comun cu Alexandru cel Mare?

BUCȘAN: Multe. Dacă citești printre rînduri. Ascultă! *(Citind:)* „Alexandru cel Mare așteaptă încă un an pentru a da o nouă lovitură, și aceasta nu pentru că spiritul său de aventură nu-l împinge mai departe, ci pentru că se lovește acum de problema gravă a cerealelor. El trebuie să hrănească importante efective de cavalerie, și chiar dacă ar izbuti să organizeze un monopol al ovăzului..." *(Ridică ochii din ziar.)* Un monopol al ovăzului — nu e clar?

DIRECTORUL: Vrei să spui că-i o aluzie la afacerea Carun?

BUCȘAN: Aluzie? Nu. Atac direct. Ascultă mai departe. *(Citește subliniind fiecare intenție:)* „Vom arăta altă dată — vezi, altă dată — și păstrăm în acest scop probe pe care preferăm a nu le destăinui pentru moment — evident că preferi! — pe ce se întemeiază convingerea noastră — sigur! convingerea! ești un om de convingeri dumneata!... — că între Protar și Carun itinerariul eroului nostru a cunoscut faze insuficient studiate *(pronunțînd cuvînt cu cuvînt)* și care ar merita să fie aduse la lumină." E clar, nu? *(Aruncă gazeta pe masă.)* Plătește sau aduc la lumină.

DIRECTORUL *(a ascultat tot timpul nedumerit, dar calm. Ia gazeta în mînă și se uită cu atenție la articolul citit):* E o prostie. O confuzie. O eroare.

BUCȘAN: E ceva mai simplu: un șantaj.

DIRECTORUL: Nu înțeleg nimic.

BUCȘAN: Ba eu înțeleg tot. Sau, ca să fiu drept, e un lucru pe care nici eu nu-l înțeleg. De unde ai dumneata informații asupra afacerii Protar?

DIRECTORUL: Protar? Ce-i aia?

BUCŞAN: O publici în gazetă, şi pe urmă mă-ntrebi pe mine ce-i aia? Proiectul e în cartoanele mele de un an. Credeam că nu-l ştie nimeni. Văd că m-am înşelat. Tocmai de aceea am venit să te întreb: Ce ştii? Cît ştii? Şi cît vrei pentru ceea ce ştii?

DIRECTORUL: Coane Griguţă, de vrut aş vrea mult, dar nu ştiu nimic.

BUCŞAN: Prin urmare, refuzi.

DIRECTORUL: Refuz să înţeleg. Refuz să cred. Am impresia că-ţi baţi joc de mine. Îmi arăţi un articol idiot, un foileton de istorie — „Alexandru cel Mare" — scris dracu ştie de cine... *(Ia gazeta în mînă şi se uită la semnătura foiletonului.)* Alexandru Andronic! Cine o mai fi şi ăsta...

BUCŞAN: Nu ştii cine e?

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Nu-l cunoşti?

DIRECTORUL: Nu.

BUCŞAN: Joci tare. Joci mai tare decît credeam. Dar greşeşti, te previn. Eu ştiu să lupt.

DIRECTORUL: Coane Griguţă...

BUCŞAN: Am terminat, pentru azi. Te sfătuiesc să te gîndeşti bine la ce faci. Mă găseşti mîine dimineaţă la nouă, la birou. Poate te răzgîndeşti între timp, şi n-ar fi rău — crede-mă pe mine.

DIRECTORUL: La urma urmelor... poate că ai dreptate... poate... cine ştie?... poate că mă răzgîndesc...

(Bucşan iese repede prin stînga, fără să salute.)

SCENA XXII

DIRECTORUL, pe urmă POMPILIAN

DIRECTORUL *(dus pe gînduri)*: Protar... Protar... *(Cu o mișcare decisă, merge spre telefonul din boxă și formează în grabă un număr.)* Alo! Tipografia? Ștefănescu e acolo? Spune-i să urce sus. Imediat. Îl aștept. *(Închide telefonul și iese din boxă.)* Pompilian!

POMPILIAN *(intră prin dreapta)*: A plecat?

DIRECTORUL: Pompilian, cine este Alexandru Andronic?

POMPILIAN: Andronic? Am mai auzit de numele ăsta, astăzi, da' cine e, habar n-am.

DIRECTORUL: E la noi în redacție unul cu numele ăsta sau cu un pseudonim?

POMPILIAN: Nu cred... n-am auzit...

DIRECTORUL: Articolul ăsta l-ai văzut? *(Îi arată foiletonul din gazetă.)*

POMPILIAN: „Alexandru cel Mare în Media", de Alexandru Andronic... O fi vrun colaborator din afară.

DIRECTORUL: Da, se poate, dar trebuie să știm cine e.

SCENA XXIII

ACEIAȘI, VOICU

VOICU *(intrînd prin stînga)*: Să trăiți, domnule director. *(Către Pompilian:)* Agopian a venit?

POMPILIAN: Nu.

VOICU: Domnule director, vă rog să mă iertați, dar eu nu mai pot. Zicea Agopian că ne dă azi ceva din chenzină, și...

DIRECTORUL: Lasă asta acum.
VOICU: N-am nici un ban, domnule director.
DIRECTORUL: Nici eu n-am. Dar o să avem. Şi tu, şi eu, şi toată gazeta. Cunoşti pe unul Andronic?
VOICU: A fost pe aici.
DIRECTORUL: Cînd?
VOICU: Azi-dimineaţă. Zicea că se mai întoarce. Dar eu am plecat. Poate s-a mai întors.
DIRECTORUL: Ce voia?
VOICU: Vă căuta pe dumneavoastră.
DIRECTORUL: Pe mine? De ce?
VOICU: N-a vrut să spună. Zicea că e o chestie de extremă importanţă.
DIRECTORUL: Avea dreptate. De extremă importanţă.
VOICU: M-aş mira. Arăta mai mult a ageamiu. Zicea că-i profesor.
DIRECTORUL: Şi încă ce profesor! Ar putea să ne dea lecţii. La toţi. Băieţi, pe Andronic ăsta trebuie să-l găsim. Astăzi. Neapărat. De sub pămînt. Cu orice preţ!

SCENA XXIV

ACEIAŞI, ŞTEFĂNESCU

ŞTEFĂNESCU: M-ai chemat, domle director?
DIRECTORUL: Ştefănescule, am găsit.
ŞTEFĂNESCU: Ce?
DIRECTORUL: Lovitura. Marea lovitură!
ŞTEFĂNESCU *(sceptic)*: Zău?
DIRECTORUL *(strînge gazeta în mînă)*: O am, o am aici.

ŞTEFĂNESCU: Unde?

DIRECTORUL: Unde te aşteptai mai puţin. În gazeta noastră.

ŞTEFĂNESCU: Să văd.

DIRECTORUL: Uite. *(Îi dă ziarul în mînă şi îi arată cu degetul foiletonul.)* E mai mult decît o lovitură. E o revoluţie! Ştefănescule, eu am plecat. Rămîi aici. Nu te dezlipeşti de lîngă telefon. Fii gata pentru o ediţie specială. În orice caz, păstrează-mi o pagină liberă. *(Se îndreaptă spre ieşirea din stînga, urmat de cei doi. Din prag, se mai întoarce o dată spre Ştefănescu.)* Curaj! O să avem ştiri mari la ultima oră. *(Iese.)*

ŞTEFĂNESCU *(uimit, nu-şi poate lua ochii de la foileton):* Alexandru cel Mare la ultima oră!

CORTINA

ACTUL II

După-amiaza aceleiași zile. Orele cinci-șase. Odaia de lucru a profesorului Andronic. În peretele din fund, spre stînga, o ușă care dă în antret. În peretele din dreapta, planul I, o ușă ce duce spre altă încăpere a apartamentului. Toți pereții sînt acoperiți cu cărți. Rafturi simple de lemn, fără vitrine, înțesate de cărți. Într-un colț, o scară mică, dublă, de bibliotecă. În mijlocul odăii, un birou, două fotolii. Pe birou, cărți, fișe, toate într-o firească dezordine. În fund, o măsuță și un aparat de radio.

SCENA I

ANA, MAGDA

La ridicarea cortinei, aparatul de radio e deschis, iar Ana, servitoarea profesorului Andronic, stă lîngă aparat și ascultă cu mare atenție. Se transmite o conferință. Vocea conferențiarului răsună puternic în toată odaia.

„...Că în Phrigia, și mai ales la Gordium, Alexandru a fost în iarna anului 333, că bătălia de la Issus în Cilicia a urmat în primăvara aceluiași an, că asediul Tyrului, iar pe urmă asediul cetății Gaza au loc

într-o succesiune de timp bine determinată, că întreaga campanie din Egipt se termină în ultimul trimestru al anului 332 și primele luni ale anului 331 — toate aceste asertiuni, pe care istoria le primește drept definitiv stabilite, ar putea fi puse la îndoială și, în orice caz, ar merita să fie supuse unui nou examen, mai..."

(Se aude sunînd de afară. Soneria tulbură și acoperă pe moment vocea aparatului, dar Ana nu se mișcă și ascultă mai departe.)

„...atent, mai sever, mai puțin respectuos cu anumite adevăruri, care au de partea lor calitatea de a fi vechi, dar nu neapărat și virtutea de a fi incontestabile. Întreaga cronologie a războaielor alexandrine e susceptibilă de revizuire."

(Se aude din nou soneria, de astă dată mai lung, mai insistent. Ana e vădit contrariată, dar — n-are încotro — se decide să deschidă. Întoarce un buton al aparatului de radio, făcînd să se audă emisiunea mai încet, și iese prin ușa din fund, lăsînd-o dată de perete. După o clipă, se aude din antret vocea Madgei: *„Domnul profesor Andronic locuiește aici? E acasă?"* În tot acest timp, vocea de la radio continuă, mai scăzut, dar distinct.)

„...Chiar acolo unde consensul istoricilor părea că exclude orice îndoială, noi avem dreptul să reexaminăm lucrurile, atît timp cît nu ne aflăm în fața unor documente precise. De multe ori, ipoteze cu totul plauzibile, întărite de considerațiuni savante, cad în fața unor fapte mărunte, dar irecuzabile. Popasul lui Alexandru cel Mare la Troia are loc într-adevăr în 334? Îndoiala e legitimă. Ceva mai mult: îndoiala

se poate extinde asupra faptului însuşi. Popasul la Troia a avut loc? A avut cu adevărat loc? Legenda îl vrea pe Alexandru cel Mare aplecat acolo asupra mormîntului lui Ahile. E mai mult decît o legendă, e un simbol. Epopeea se întîlneşte cu istoria, eroul lui Homer cu elevul lui Aristotel. Imagine majestuoasă, imagine de nesfîrşită măreţie, dar omul de ştiinţă nu are dreptul să fie sedus de asemenea frumuseţi, cînd adevărul lor istoric este nesigur, şi cu atît mai puţin cînd el este categoric fals."

(Ana se reîntoarce în odaie, urmată de Magda. Magda e într-o rochie de după-masă, un taior uşor de vară. Intră cu oarecare timiditate. Din prag, aruncă o privire cercetătoare prin odaie, privirea cuiva care intră prima oară într-o casă necunoscută.)

MAGDA: Nu e aici?

ANA *(cu degetul la gură, îi face semn să tacă)*: Sssst! *(Merge spre aparatul de radio, întoarce butonul, întărind sunetul. Vocea conferenţiarului răsună din nou puternică. Magda, de la primele cuvinte, e interesată de subiect şi se apropie de radio. Amîndouă, Ana de o parte, Magda de cealaltă parte a aparatului, ascultă cu mare atenţie.)* „...Foarte puţine sînt datele certe, absolut certe, din istoria războaielor lui Alexandru cel Mare. E de exemplu sigur că armatele lui trec Tigrul în septembrie 331 înainte de Hristos, în ultima zi a lunii, şi această preciziune o datorăm împrejurării că trecerea fluviului coincide cu eclipsa de lună de la 30 septembrie 331. Asemenea coincidenţe nu sînt multe în cronologia alexandrină. Istoricul poate să regrete lipsa lor, căci istoricul doreşte cît mai

multă preciziune, dar figura lui Alexandru cel Mare nu pierde nimic din nesiguranța datelor. Miturile sînt mult mai puternice decît documentele, și poate că ceea ce este cu deosebire fascinant în marele macedonean este misterul ce încă azi, după douăzeci și trei de veacuri, înconjoară și ascunde miraculoasa sa aventură."[1]

(Conferința s-a terminat. Ana și Magda rămîn încă aplecate, cu aceeași încordată atenție, asupra aparatului de radio. După cîteva secunde, se aude vocea spicheriței: „*În ciclul «Mituri și eroi»* a vorbit domnul profesor Alexandru Andronic despre Alexandru cel Mare". Ana întoarce butonul aparatului, care se stinge.)

MAGDA: Cum? El a vorbit? El a fost?
ANA: Da. Dumnealui.
MAGDA: Prin urmare... nu-i acasă.
ANA: Păi... *(lovind cu palma aparatul de radio)* dacă-i aici, cum o să fie acasă?
MAGDA: Atunci... mă duc.
ANA: Da' cine sînteți dumneavoastră, ca să-i spun.
MAGDA: Nu mă cunoaște. Nu cred să mă cunoască.
ANA: Da' de ce nu stați, că acu trebuie să vie și dumnealui. A zis că de la Radio vine de-a dreptul acasă, că nici nu-i departe.
MAGDA: Poate întîrzie...

---

[1] Notă pentru regie. Textul conferinței lui Andronic va fi scurtat sau eventual lungit — după necesitățile regiei. Nu totul trebuie să fie auzit de spectatori. Cînd soneria sună, ea va acoperi complet pe vorbitor și nu se va auzi decît hîrîitul obișnuit al unui aparat de radio, în timp ce sună. De asemeni, cînd Ana iese în antret ca s-o întîmpine pe Magda — întrebările Magdei se vor auzi limpede, acoperind aparatul de radio. Clar, în așa fel încît să fie bine auzit de spectatori, nu va fi decît la începutul și sfîrșitul conferinței (n. a.).

ANA: Aş! Nu-l cunoaşteţi. Se vede bine că nu-l cunoaşteţi. Dumnealui nu întîrzie niciodată. A vorbit, a spus omul ce-a avut de spus — drept acasă vine... Da' frumos a vorbit!

MAGDA: Da, frumos...

ANA: Frumos şi tare. Mă şi mir, zău. Aici acasă, abia deschide gura, abia-l auzi. Nu prea e vorbăreţ. Cît e ziua de mare, stă colo, la masă. Citeşte şi scrie; scrie şi citeşte.

MAGDA *(privind de jur împrejurul bibliotecii):* Are ce citi.

ANA: Da, zău. Multe mai sînt. Şi mereu vin. Nu e zi de la Dumnezeu să nu vie cîte trei, cîte patru. Nu mai are loc de ele. Pe masă cărţi, sub masă cărţi, pe scaune cărţi — unde te-ntorci, cărţi. Eu să le scutur şi nu le mai dau de rost, dar dumnealui să le citească!

MAGDA *(s-a apropiat de birou, se uită o clipă la cărţile de pe masă şi ia, cu o mişcare subită, de interes, una din ele):* Cartea asta e nouă? Primită de curînd?

ANA: S-o vedem. *(Ia cartea în mînă. O cîntăreşte, o deschide, pipăie o foaie, pe urmă o închide la loc şi i-o înapoiază.)* E-n greceşte.

MAGDA: După ce o cunoşti?

ANA: Ei! După multe. Pe toate le cunosc. M-am învăţat cu ele. Numai s-o iau în mînă şi spun care cum e. Sînt unele de scîrţîie, cînd le deschizi, ca o uşă neunsă. Altele nici nu le auzi. Sînt şi cărţile ca oamenii: unele tac, altele ţipă.

MAGDA: Şi altele rîd.

ANA: Ba, de rîs, nu le-am auzit să rîdă. Ia ascultaţi! *(Gest cu degetul: o secundă amîndouă ascultă cu urechea aţintită spre cărţile din rafturi.)* E cîte una care trosneşte din senin, ca butucul iarna

în vatră. Parc-ar vrea să zică ceva, da' nu știu ce.

MAGDA: Poate că știe domnul profesor.

ANA: Ei, dumnealui pe toate le știe... Domnișoară, nu vă supărați, să punem cartea la loc așa cum a fost, că dacă bagă de seamă c-am mișcat-o din loc, atîta ne trebuie. Să nu-i umble cineva pe masă, că e rău de tot. Eu nici nu mă ating de masă. Zac hîrtiile pe ea, cu lunile...

(Magda potrivește cartea la loc. Se aude de afară soneria.)

MAGDA: A venit.

ANA: Nu e el. *(Cu mirare:)* Cine să fie?

MAGDA: Poate că totuși el e.

ANA: Nu, nu. Nu sună niciodată. Are cheie. Cine să fie?

MAGDA: Eu mă duc.

ANA: Da' de ce? Stați liniștită. Eu cred că nici nu e la noi. N-are cine să fie. *(Ascultă cu atenție.)* Vedeți? Nu mai sună. O fi greșit careva ușa. Și-adineauri, cînd ați sunat dumneavoastră întîi, mă gîndeam nici să nu deschid. Tot așa ziceam, că-i o greșeală. La noi foarte rar să vie cineva. *(Se aude din nou soneria, mai lung decît prima dată.)* Cine să fie? Poate că tot e cineva. Stați aicea, că mă duc să văd. *(Iese prin ușa din fund. Soneria se aude într-una. E afară cineva care insistă, care și-a pierdut răbdarea. În sfîrșit, soneria încetează. Probabil că Ana a deschis și stă acum de vorbă cu noul venit. După cîteva secunde, ușa din fund se deschide brusc și intră Directorul.)*

SCENA II

MAGDA, ANA, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Domnul profesor Andronic?...

ANA *(care vine în urma lui, cam contrariată de năvălire)*: Păi nu vă spusei că nu-i acasă?

DIRECTORUL *(cu o înclinare spre Magda)*: Doamna Andronic?

MAGDA: Nu.

DIRECTORUL: Domnişoara Andronic?

MAGDA: Nici.

DIRECTORUL: O prietenă a domnului profesor?

MAGDA: Încă nu.

DIRECTORUL: O studentă?

MAGDA: Oarecum.

DIRECTORUL: Domnişoară, vă rog să mă iertaţi; pun prea multe întrebări şi nu dau nici o explicaţie. Dar trebuie neapărat să-l văd pe domnul profesor.

ANA: O fi trebuind, dar dacă nu-i acasă!... Cine sînteţi dumneavoastră?

DIRECTORUL *(scurt, către Ana)*: Dumneata să taci! *(Către Magda:)* Domnişoară, sînteţi singura care aţi fi în drept aici să puneţi această întrebare, dar e mai bine să vă spun de la început că nu pot răspunde.

MAGDA: Vă înşelaţi, domnule. Nu am nici un drept să pun întrebări în această casă. De altfel, nu am nimic să vă întreb şi nu sînt curioasă să aflu.

DIRECTORUL: Cu atît mai bine... Pentru că, în ce mă priveşte, sînt foarte curios... *(se uită scrutător de jur împrejur)* şi am multe lucruri de aflat. *(Merge spre birou, aruncă o privire asupra*

lucrurilor de pe el, ia în mînă o carte, pe urmă un dosar, pe care îl deschide.)

ANA: Vă rog să nu umblați acolo.

DIRECTORUL: Dumneata ești un personaj cu totul de prisos. Te rog să ieși. N-am nevoie de dumneata.

MAGDA: Vreți să spuneți că de mine aveți nevoie?

DIRECTORUL: Nu. Nici pe dumneavoastră nu vă rețin. *(Trece de cealaltă parte a biroului, pe care îl cercetează cu atenție, deși rapid. Trage cîteva sertare, unul după altul, pe unele în grabă închizîndu-le, pe altele nu.)*

ANA: Te poftesc să le închizi la loc, că altfel strig.

DIRECTORUL: Strigă, dar ieși! *(A găsit un dosar care i se pare interesant. Se așază la birou și îl răsfoiește.)*

ANA *(către Magda)*: Vai de mine! Ăsta e nebun. *(Către Director:)* Ce te-a apucat, domnule? Lasă hîrtiile în pace.

DIRECTORUL: Tot aici ești? *(Către Magda:)* E surprinzător că un om distins ca profesorul Andronic poate ține în casă o asemenea persoană.

ANA: Eu strig! Eu îl chem pe portar! Mă duc să-l chem!

MAGDA *(o oprește cu un gest ferm, liniștitor)*: Rămîi aici. *(Se apropie de birou; foarte calmă:)* Am impresia, domnule, că sînteți în căutarea unor documente.

DIRECTORUL *(răsfoiește mai departe dosarul, fără să ridice capul)*: Da.

MAGDA: A unor documente importante.

DIRECTORUL *(același joc)*: Da.

MAGDA: Foarte importante.

DIRECTORUL *(ridică scurt privirea)*: Dumneavoastră... *(Se ridică, ocolește biroul, vine lîngă ea.)*

Dumneavoastră știți ceva?

MAGDA: Mai mult bănuiesc decît știu.

DIRECTORUL: Ce?

MAGDA: Bănuiesc că dacă un om binecrescut năvălește într-o casă străină în felul în care ați năvălit dumneavoastră și caută ceva, acel ceva nu poate fi decît foarte important.

DIRECTORUL: V-am prevenit că sînt grăbit. Știți, sau nu știți ceva precis?

MAGDA: Da și nu.

DIRECTORUL: Ce-nseamnă da, ce-nseamnă nu?

MAGDA: Știu că domnul profesor a plecat cu o servietă. Că a pus în ea o serie de hîrtii. Că a încuiat servieta cu cheia și a încercat broasca de cîteva ori. Asta înseamnă da. Nu știu însă ce erau acele hîrtii și nu știu dacă erau hîrtiile pe care le căutați. Asta înseamnă nu.

DIRECTORUL: Și... unde e domnul profesor?

ANA: E la Radio... Acu trebuie...

MAGDA *(întrerupînd)*: E la Radio, și de acolo se duce la Universitate. Azi e miercuri. Totdeauna miercuri *(se uită la ceas)* de la șase la șapte are curs.

DIRECTORUL: Pot să-i telefonez de aici? Unde e telefonul?

ANA: N-avem.

DIRECTORUL: Asta așa e. Toată dimineața v-am căutat în carte.

MAGDA: Și nici nu e bine să telefonați. Domnul profesor e în sala de curs. S-ar putea să nu răspundă. Mai bine vă duceți acolo. Îl găsiți sigur.

DIRECTORUL: Poate că aveți dreptate... *(Totuși ezită; parcă n-ar pleca.)* Dar, de la curs, nu vine aici?

MAGDA: Uneori... *(Degajată:)* Dacă vreţi, aşteptaţi.
DIRECTORUL: S-ar putea să întîrzie?...
MAGDA: O oră, două...
ANA: Poate trei...
DIRECTORUL: Atunci, mă duc. *(Se înclină, curtenitor.)* Domnişoară, vă cer scuze.
MAGDA: Nu aveţi de ce. A fost foarte plăcut.
DIRECTORUL: Dacă mergeţi în oraş, vă las în drum. Am un taximetru jos, care aşteaptă.
MAGDA: Vă mulţumesc, dar eu am de lucru. Aţi ghicit bine adineauri. Sînt o studentă a domnului profesor Andronic. M-a chemat să-i copiez nişte fişe.
DIRECTORUL: Îmi pare rău că v-am întrerupt. Bună ziua.
ANA *(ironică)*: Mai poftiţi pe la noi.
DIRECTORUL: Dumneata să taci. *(Iese).*

SCENA III

MAGDA, ANA

ANA *(rămîne în pragul uşii din fund şi priveşte de acolo spre antret, pînă ce se aude o uşă trîntită. Pe urmă reintră în cameră, închizînd uşa din fund)*: A plecat. Dacă nu eraţi aici, nu ştiu, zău, cum scăpam de el... Da'... să ştiţi, domnul profesor n-are astăzi curs.
MAGDA: Ştiu.
ANA: Şi nici servietă n-are.
MAGDA: Eu credeam că are.
ANA: Cînd o afla, nebunu, că l-aţi păcălit, vine napoi.
MAGDA: N-are decît. Pe mine nu mă mai găseşte.
ANA: Şi eu nu-i mai deschid... *(Apropiindu-se de*

birou:) Ia te uită ce-a făcut! A încurcat toate hîrtiile. *(Face ordine pe birou; închide sertarele, strînge hîrtiile.)*

MAGDA: Primiți des asemenea vizite?

ANA: Ba nu primim de loc. Nu v-am spus că la noi nu vine nimeni?

MAGDA: Nimeni, nimeni?

ANA: Cîteodată, așa, cîte-un domn bătrîn, cîte-o fată urîtă.

MAGDA: Totdeauna urîtă?

ANA: Totdeauna. Parcă anume le alege. Și numa despre cărți vorbește cu ele. *(Pauză.)* Dumneavoastră sînteți prima fată frumoasă care intră-n casa asta.

MAGDA: Eu tot despre cărți am venit să vorbesc.

ANA: Foarte rău. Mai mare păcatul! *(Se aude dinspre antret o cheie ce se răsucește în broască, o ușă ce se deschide.)* I-auziți! A venit. Dumnealui e.

SCENA IV

ACEIAȘI, ANDRONIC

ANA *(merge spre ușa din fund, o deschide, și din prag se adresează lui Andronic, care a rămas probabil în antret):* Conașule, vă așteaptă cineva în birou.

ANDRONIC *(de afară):* De mult?

ANA: Cam de multișor.

ANDRONIC *(intrînd și zărind-o pe Magda):* Bună ziua, domnișoară.

MAGDA: Bună ziua, domnule profesor.

ANA: Foarte frumos ați vorbit la Radio, conașule! Mi-a plăcut.

ANDRONIC *(către Magda):* Domnișoară, nu trebuie să luați în nume de rău declarația prea sinceră a Anei. E o veche admiratoare a mea. E publicul meu credincios. *(Către Ana:)* Îți mulțumesc, Ana. M-am gîndit, în timp ce vorbeam, la dumneata. Știam că, chiar dacă nimeni nu m-ascultă, chiar dacă toate aparatele de radio sînt închise, unul e deschis...

ANA: Foarte frumos a fost...

ANDRONIC *(către Magda):* Vedeți?

ANA: Conașule, v-a căutat un domn.

ANDRONIC: Ce domn?

ANA: N-a vrut să spună cine-i. Acu a ieșit pe ușă.

ANDRONIC: Poate domnul cu care m-am întîlnit pe scări. Era să ne lovim unul cu altul, de prea mare grabă.

ANA: Atunci, să știți că el era. Mai grăbit nici că se poate.

ANDRONIC: Bine, Ana. Îți mulțumesc.

ANA: Eu, acu, vă las. *(Dă să iasă, dar se oprește, privindu-l fix pe Andronic.)* Da' asta ce mai e?

ANDRONIC: Ce?

ANA: Iar vă cade un nasture.

ANDRONIC: Unde?

ANA: Uite. *(Pune mîna pe nasturele hainei lui.)*

ANDRONIC: Ai dreptate. Cade.

ANA: Abia aseară l-am cusut.

ANDRONIC: Nu pe ăsta. Era altul.

ANA: Mereu cade cîte unul. *(Scoțînd din șorț un ac cu ață:)* Stai să-l cos.

ANDRONIC: Nu acuma, Ana. Lasă. Mai tîrziu.

ANA *(bombănind și îndreptîndu-se spre ușa din fund, ca să iasă):* Pe urmă iar vă treziți fără el. *(O zărește pe Magda rîzînd amuzată de scena la care asistă.)* Și rîde lumea de noi. *(Iese.)*

SCENA V

ANDRONIC, MAGDA

ANDRONIC: De ce rîzi, domnişoară?

MAGDA: Pentru că... Pentru că mi-am adus aminte de cursul dumneavoastră.

ANDRONIC: E aşa de vesel cursul meu?

MAGDA: Vă rog să nu vă supăraţi. E o glumă. De multe ori, înainte de intraţi în sală, ne întrebam — ba uneori chiar făceam prinsoare între noi — ne întrebam care din cei trei nasturi de la haină va lipsi.

ANDRONIC: Nu lipseşte totdeauna acelaşi?

MAGDA: Nu. De cele mai multe ori *(arătînd cu apul sau cu un gest mic cu mîna)* ăsta, cel din mijloc. Alteori, cel de jos. Mai rar, primul nasture, cel de lîngă buzunar.

ANDRONIC: Foarte interesant cursul meu. Nu ştiam că am studenţi aşa de atenţi... Şi... nu se întîmplă niciodată ca toţi trei nasturii să fie la locul lor?

MAGDA: Ba da. Foarte rar, dar se întîmplă. Ba chiar o dată am pierdut un pariu destul de mare din cauza asta.

ANDRONIC: Îmi pare rău. Dacă ştiam...

MAGDA *(gest de mic protest)*: O!...

ANDRONIC: La drept vorbind, nu-mi aduc aminte de figura dumitale. Eşti înscrisă la mine? Urmezi cursul meu?

MAGDA: L-am urmat. În primul semestru. *(Cu puţină ezitare:)* Acum...

ANDRONIC: Numele dumitale *(căutînd să-şi aducă aminte)* este...

MAGDA: Magda Minu.

ANDRONIC *(acelaşi joc):* Minu Magda... Minu Magda... *(Brusc:)* Da. Îmi aduc aminte. Cred că-mi aduc aminte. Locul dumitale era... în fund.

MAGDA *(completînd):* În dreapta.

ANDRONIC: Lîngă fereastră.

MAGDA: Da. Lîngă fereastră.

ANDRONIC: Da, da. Acum te văd... Ai făcut şi o lucrare de seminar, astă-toamnă. Despre... Despre... „Protocolul la curtea lui Alexandru cel Mare“.

MAGDA: Cum? Ţineţi minte?

ANDRONIC: Foarte bună lucrare. Excelentă! Puţin cam îndrăzneaţă. Scrisă cu prea multă imaginaţie, dar foarte bună. Cred că ţi-am dat nişte cărţi să le consulţi.

MAGDA: A lui Bernoulli şi a lui Spieker. Dar le-am înapoiat. Vi le-am lăsat la cancelarie.

ANDRONIC: Ştiu... Unde ai dispărut de atunci? Nu te-am mai văzut la curs. De ce?

MAGDA: Să vorbesc... deschis?

ANDRONIC: Sigur. Te rog.

MAGDA: Nu mai puteam suporta cursul dumneavoastră. Mă indigna. Mă înfuria.

ANDRONIC *(fără ironie):* Interesant.

MAGDA *(brusc, după un moment de reflecţie):* Domnule profesor, mie îmi place Alexandru cel Mare.

ANDRONIC: Şi mie.

MAGDA: Nu. Dumitale nu-ţi place. Îl critici, n-ai încredere în el.

ANDRONIC: Face prea multe greşeli.

MAGDA *(scurt):* Nu-i adevărat!

ANDRONIC *(redevenind profesor):* Domnişoară Minu, tonul dumitale pentru o studentă...

MAGDA *(redevenind şi ea studentă):* Vă rog să mă iertaţi....

ANDRONIC *(mai degajat):* Prin urmare, ai plecat de la cursul meu fiindcă nu erai de acord cu mine.

MAGDA: Vedeţi, pentru dumneavoastră, Alexandru cel Mare este o problemă, un obiect de studiu...

ANDRONIC: Iar pentru dumneata?

MAGDA: E altceva. Un om. Un prieten. Mai mult decît atît.

ANDRONIC: O pasiune.

MAGDA: Da. O pasiune.

ANDRONIC: Veche?

MAGDA: Destul de veche. Încă din liceu...

ANDRONIC: Nu ştiam că fetele de liceu îşi caută pasiunile în cartea de istorie.

MAGDA: Rîdeţi de mine.

ANDRONIC: Nu rîd. Eşti o fată silitoare şi gravă.

MAGDA: Nici silitoare, nici gravă. Mai degrabă leneşă şi frivolă. Anul trecut, în iunie, nu mi-a lipsit mult să cad la bacalaureat... *(cu o schimbare de ton:)* Dar pe Alexandru cel Mare l-am iubit din primul moment.

ANDRONIC: Iubit?

MAGDA: Da. Iubit.

ANDRONIC: Ceea ce se cheamă iubit?

MAGDA: Cred că da.

ANDRONIC: Şi cum s-a întîmplat?

MAGDA: Nu ştiu. Cum se întîmplă de obicei. L-am văzut şi mi-a plăcut.

ANDRONIC *(jumătate întrebător):* E frumos?

MAGDA *(cu elan):* E foarte frumos. E frumos, e tînăr, e puţin nebun, e generos.

ANDRONIC: Puţin nebun, da. *(Cu un gest vag de îndoială:)* Generos...

MAGDA: Cunosc gestul ăsta. Din cauza lui am plecat de la curs. De cîte ori e vorba de Alexandru cel Mare, de strălucirea lui, de eroismul lui, dumneata ridici din umeri şi faci un gest cu

mîna, ca un semn de întrebare. *(Scurt:)* Nu pot să te sufăr.

ANDRONIC: Îmi pare rău.

MAGDA: Știi cum îți spunem noi la curs?

ANDRONIC: Cine „noi"?

MAGDA: Noi, fetele.

ANDRONIC: Cum?

MAGDA: Alexandru cel Mic.

ANDRONIC: De ce?

MAGDA: Mai întîi, fiindcă te cheamă Alexandru. Ca pe el.

ANDRONIC: Şi pe urmă?...

MAGDA: Pe urmă, fiindcă eşti mic.

ANDRONIC: Găseşti?

MAGDA: Sigur. În comparaţie cu el, eşti mic. El e înalt, puternic, îndrăzneţ. Dumneata eşti timid.

ANDRONIC *(puţin vexat)*: Domnişoară Minu...

MAGDA: Da. Eşti timid. Alexandru cel Mic.

ANDRONIC: Domnişoară! Te fac atentă că felul dumitale de a vorbi cu un profesor — chiar dacă nu mai sînt profesorul dumitale...

MAGDA: Dar sînteţi profesorul meu.

ANDRONIC: Cum?

MAGDA: Vreau să mă prezint la examen.

ANDRONIC: La mine?

MAGDA: Da.

ANDRONIC: Cînd?

MAGDA: În sesiunea asta, dacă se poate.

ANDRONIC *(bănuitor, sever)*: Şi de aceea vii aici?

MAGDA: O, nu! Să nu mă înțelegeți greșit. Eu examenele nu obişnuiesc să le trec la domiciliul profesorilor. E loc destul la facultate.

ANDRONIC: Te rog să mă scuzi. N-am vrut să te jignesc. Totuşi, aş vrea să ştiu...

MAGDA: De ce am venit aici?

ANDRONIC: Da.

MAGDA: Am citit articolul dumneavoastră de astăzi...
ANDRONIC *(întrerupînd)*: Ce articol?
MAGDA: Articolul! Foiletonul din ziar... din *Deşteptarea*.
ANDRONIC: L-ai citit?
MAGDA: Da.
ANDRONIC *(dezolat)*: L-ai citit! Prin urmare se citeşte. Ce penibil!
MAGDA: Penibil? De ce?
ANDRONIC: Pentru că e plin de greşeli de tipar. Tot articolul e mutilat, desfigurat de greşeli. Desigur că n-ai înţeles nimic.
MAGDA: Ba da. Sau cel puţin cred.
ANDRONIC: Nu, nu. Nici eu nu mai înţeleg, eu, care l-am scris... Dar am dat o erată. O să apară mîine. *(Ia gazeta de pe birou şi o agită)*. Ce s-a petrecut cu articolul acesta e înspăimîntător. Mă întreb cine l-a cules, cine l-a corectat. Parcă e un text căzut pe mîini de hotentoţi, de canibali. Cuvintele cele mai simple sînt schimonosite. Nu mai vorbesc de termenii tehnici, de numele proprii... *(Parcurgînd foiletonul)*: Uite... uite. În loc de Marocardo apare Maroc; în loc de Kabul, apare Carun; în loc de Oxyartes, Ohrida; în loc de Prophtasia, Protar — auzi dumneata: Protar! Nu e frază, nu e rînd să n-aibă greşeală. Cred că ai băgat de seamă!
MAGDA: Nu. N-am avut cînd. Am citit totul într-o suflare. Cu inima strînsă. Domnule profesor, am venit să-mi spuneţi că nu-i adevărat.
ANDRONIC: Ce?
MAGDA: Alexandru nu l-a ucis pe Parmenion. Alexandru n-a fost în Media.
ANDRONIC: Ba da.
MAGDA: Nu se poate. În orice caz, nu în 330. În 330 era la Kabul.

ANDRONIC: Nu ajunsese încă.
MAGDA: De unde ştiţi?
ANDRONIC: Presupun.
MAGDA *(aproape cu violenţă):* N-aveţi dreptul. Nu are nimeni dreptul.
ANDRONIC: Domnişoară Magda... pui prea multă inimă în lucruri atît de vechi...
MAGDA: Pentru mine nu sînt vechi. Pentru mine sînt vii. Încă vii... Eu îl cunosc pe Alexandru. Îl cunosc, înţelegi?
ANDRONIC: Şi eu cred că-l cunosc. De... *(aruncă o privire circulară asupra bibliotecii)* de douăzeci de ani.
MAGDA *(cu uşor dispreţ):* Din cărţi.
ANDRONIC: Da. Din cărţi. Ştii dumneata un alt mijloc de a-l cunoaşte pe Alexandru cel Mare? L-ai întîlnit dumneata în altă parte decît în cărţi?
MAGDA: În vis.
ANDRONIC: O! Atunci să ştii că nu e el.
MAGDA: Ba da. Uneori îl văd. Uneori îl aud. Cunosc vocea lui, cunosc privirea lui — privirea lui arzătoare, ochii lui calzi şi umezi.
ANDRONIC *(ca şi cum ar confirma un răspuns la un examen):* Asta-i exact. Avea ochii umezi. Şi Plutarh e de acord... „Umezeala ce răsărea în ochii lui..."
MAGDA: Cu ce orgoliu îşi ridică fruntea spre stele! Cu ce sfidare îşi lasă capul pe spate!
ANDRONIC: Inexact. Aici te înşeli. E o eroare. Obişnuia să încline capul spre stînga. Şi Plutarh o spune... „Gîtul îl avea aplecat puţin pe umărul stîng." Toţi autorii sînt de acord.
MAGDA: Dar nici unul nu l-a văzut. Ca mine. Nici dumneata nu l-ai văzut. Niciodată.
ANDRONIC: Drept să spun, nu.

MAGDA: Uneori la curs, ascultîndu-te cum vorbeai despre el, aş fi vrut să te întrerup, aş fi vrut să strig. Vorbeai cu indiferenţă despre lucruri ameţitor de frumoase. Cum puteai fi aşa de rece, aşa de absent?

ANDRONIC: Ce vrei? Eu sînt profesor. Eu n-am viziuni. Eu nu mă întîlnesc noaptea în vis cu Alexandru cel Mare.

MAGDA: Cu atît mai rău pentru dumneata. Şi totuşi, erau clipe cînd se părea că înţelegi, că vezi. Erau momente în cursul dumitale, cînd lucrurile înviau deodată... Uite, astă-toamnă, în noiembrie, poate ai uitat, poate nu ţii minte... într-o joi după masă, ningea, ningea pentru prima oară... Noi eram puţini în sală. Să fi fost douăzeci. Ai intrat tîrziu. Erai palid, puţin obosit. Ai început să vorbeşti cu vocea dumitale indiferentă de totdeauna. Vorbeai despre plecarea lui Alexandru în Asia. Păreai plictisit, absent. Şi deodată — nu ştiu cum s-a întîmplat — ai tresărit. Ai ridicat mîna cu un gest ca un fulger — un gest care deschidea porţile Asiei, porţile visului. Glasul îţi vibra. În ochi aveai o mare lumină... Simţeam că te iubesc.

ANDRONIC *(puţin speriat)*: Pe mine?

MAGDA: Pe dumneata. Pe el. Pe amîndoi.

ANDRONIC: Era o confuzie.

MAGDA: Sigur că era o confuzie. Aveai dumneata grijă să ne trezeşti la timp. Să ne readuci la realitate. *(Cu uşor dispreţ:)* Alexandru cel Mic!

ANDRONIC: Domnişoară Magda, eşti o copilă. O fată exaltată.

MAGDA: Ştiu. Mi s-a spus mereu acasă. Mama, tata, mătuşi, unchi... Magda, eşti exaltată, Magda,

ești nebună. Și într-adevăr sînt. *(Jumătate glumind:)* Ce păcat că nu ești și dumneata! Ne-am înțelege de minune.

ANDRONIC: Dar „el" este.

MAGDA: O, da! Și de aceea îl iubesc. Îmi venea să rîd la curs, cînd te auzeam cum îl judeci. *(Profesoral:)* „E inexplicabil că Alexandru a făcut așa. E inadmisibil că a făcut altminterea. E de neînțeles că s-a dus. E absurd că s-a întors." Îmi venea să rîd cum te chinuiai să explici lucruri care nu se explică.

ANDRONIC: În știință totul se explică.

MAGDA: Se poate. Dar în viață, nu. Alexandru știe asta. El merge cu mîinile libere, cu ochii închiși, înainte, în neprevăzut, în plină aventură, pînă la capăt.

ANDRONIC: Și uneori pînă la crimă.

MAGDA *(violent)*: Nu-i adevărat.

ANDRONIC *(cu vocea scăzută)*: L-a ucis pe Parmenion.

MAGDA: Minți!

ANDRONIC *(moment de tăcere. Cuvîntul a fost prea tare, dar omul de știință biruie)*: E un fapt istoric. Îmi pare rău, dar l-a ucis.

MAGDA *(intens, surd)*: El?

ANDRONIC: Da.

MAGDA: Cu mîna lui?

ANDRONIC: Cred că da.

MAGDA: Crezi? Ce ușor îți vine să arunci cuvintele. Crezi! *(Cu o schimbare de voce, fermă:)* Nu avea nici un motiv să-l ucidă.

ANDRONIC: Nici unul. Și Plutarh spune la fel.

MAGDA: Dar Plutarh nu spune că l-a omorît el, cu mîna lui.

ANDRONIC: Nu. Asta nu spune. E o descoperire. Sau cel puțin o ipoteză.

MAGDA: Pe care n-a mai făcut-o nimeni înaintea dumitale?

ANDRONIC: Nimeni.

MAGDA: De ce îl urăști? Ce ai cu el?

ANDRONIC *(cu o ridicare din umeri)*: Îl urăsc! Eu n-am dreptul să urăsc pe nimeni.

MAGDA: Dar nici să iubești.

ANDRONIC: Sînt un om de știință. Caut adevărul. Încerc să-l găsesc. În cazul de față, cred că l-am găsit. Am probe.

MAGDA: Unde sînt?

ANDRONIC: Aici *(Deschide un sertar.)* Și aici. *(Deschide alt sertar.)* Și dincolo. *(Arată cu degetul spre un alt dosar de fișe.)* Vrei să le vezi?

MAGDA: Da. *(Bruscă răzgîndire.)* Sau mai bine nu. N-am ce face cu ele. *(Violent:)* Păstrează-le! *(Se întoarce brusc spre ușă.)*

ANDRONIC: Magda!

MAGDA *(se oprește, se întoarce)*: Păstrează-le! *(Mîndră:)* Alexandru e o flacără. N-ai s-o stingi dumneata. Cu toate planșele, cu toate fișele, cu toate cărțile, n-ai s-o stingi. E mai puternic, e mai viu, e mai frumos. E așa de frumos! Uită-te în ochii lui — drept în ochii lui — și spune-mi: nu ți-e frică de el?

ANDRONIC: Ba da. Totdeauna mi-a fost puțin frică de el.

MAGDA: Vezi?

ANDRONIC: Totdeauna. Nu ne potrivim de loc. Eu sînt un om pașnic, așezat, doritor de liniște...

MAGDA: Timid...

ANDRONIC: Dacă vrei...

MAGDA: Alexandru cel Mic!

ANDRONIC: Fie și așa. El e însetat de aventură. E un erou. Mă sperie.

MAGDA: Pe mine mă fascinează.

ANDRONIC: Şi pe mine puţin. Dar nu e bine să te apropii prea mult de el.

MAGDA: Eşti prudent.

ANDRONIC: N-am fost totdeauna. Vezi, cînd am început să studiez nu aveam de gînd să fac istorie. Mă preocupa filozofia. Visam o teză despre Aristot. Prin Aristot l-am cunoscut pe Alexandru. Şi pe urmă... am rămas cu el.

MAGDA: Te-a cucerit.

ANDRONIC: M-a tulburat. Aveam douăzeci de ani. El avea douăzeci şi unu, douăzeci şi doi cînd l-am cunoscut. Tocmai venea din Aegea, după moartea lui Filip. Şi se ducea spre Dunăre. Mie îmi place Dunărea. Credeam că vom face drumul împreună. Dar de acolo s-a întors scurt, nebuneşte, spre Teba.

MAGDA: A fost splendid.

ANDRONIC: Năucitor. Îmi pierdusem respiraţia.

MAGDA: Te cred.

ANDRONIC: Voiam să ştiu cine e omul ăsta. Voiam să scriu un portret al lui.

MAGDA: L-ai scris?

ANDRONIC: Trei ani am stat la Göttingen ca să-l scriu.

MAGDA: Unde e?

ANDRONIC: La dreapta dumitale. *(Magda se întoarce spre dreapta.)* Raftul al doilea. *(Magda întinde mîna spre raftul indicat.)* A cincea carte din stînga. *(Magda pune mîna pe o carte.)* Nu. Cealaltă.

MAGDA *(scoate cartea şi citeşte titlul)*: *„Studien über das Bildnis Alexanders des Grossen."*

ANDRONIC: Studii. Schiţe. Nimic definitiv.

MAGDA: Şi pe urmă?...

ANDRONIC: Pe urmă... toate cărțile pe care le vezi acolo... *(Arată cu mîna spre acel „raft al doilea".)* Toate despre el. Mereu și mereu.

MAGDA: De ce nu l-ai lăsat?

ANDRONIC: Pentru că n-am mai putut. De la Teba la Troia. Din Grecia în Asia, Susa, Persepolis, Ecbatana, drumul spre Indii, drumul spre ocean.

MAGDA: Pasionant.

ANDRONIC: Da — și obositor. De multe ori aș fi vrut să-i spun lui Alexandru cel Mare, să-i pot spune: destul! oprește! hai acasă!

MAGDA: Nu te-ar fi ascultat.

ANDRONIC: N-ar fi avut încredere în mine. Dar astăzi sînt mai bătrîn decît el. Am patruzeci de ani. Sînt multe lucruri pe care el nici nu le bănuia și pe care eu le știu. Îmi pare rău că nu i le pot spune.

MAGDA *(cu un surîs)*: I le spun eu. Eu îl văd.

ANDRONIC *(glumind)*: Da, dar dumneata îl adori. N-are să te creadă. Un bărbat nu crede în femeile care îl adoră... *(Serios:)* Vezi, toată campania lui Alexandru în Asia este plină de greșeli.

MAGDA: Crezi?

ANDRONIC: Sînt sigur. Aș putea dovedi. Dar pentru asta mi-ar trebui timp. Mai întîi mi-ar trebui să pot reface întreg itinerariul lui Alexandru. De la Teba la capătul Indiei.

MAGDA: Eu l-am făcut.

ANDRONIC: În vis. Eu însă aș vrea să-l fac în realitate, pe teren. Îmi trebuie o cunoaștere perfectă a terenului. N-am încredere în geografi. Vreau să văd cu ochii mei. Aș vrea să străbat pas cu pas, metru cu metru, toate drumurile lui Alexandru.

MAGDA *(cucerită)*: Ar fi minunat de frumos! *(Scurt, practic:)* Mă iei și pe mine.

ANDRONIC *(rîzînd):* Te iau. Mai ales că nu voi pleca niciodată.

MAGDA *(cu inocență):* De ce?

ANDRONIC: Nu-ți dai seama ce poate fi o asemenea călătorie. E o adevărată expediție. O caravană. Ar trebui ani mulți și bani mulți. Foarte mulți bani.

MAGDA: Și nu-i avem?

ANDRONIC: Nu. Am o leafă de profesor, din care trăiesc eu și biblioteca mea.

MAGDA: Iar eu...

ANDRONIC: Dumneata! *(Rîzînd:)* Dumneata ai în poșetă bani pentru un bilet de cinematograf.

MAGDA: Și un abonament pe linia 16.

ANDRONIC: Care nu ne va duce prea departe.

MAGDA: Păcat! Ar fi așa de frumos!

ANDRONIC: Da. Frumos ar fi. Uite harta. *(Ia dintr-un colț al biroului o hartă și o deschide pe masă.)* Hartă cu nume șterse. Cu fluvii secate. Cu cetăți dispărute.

MAGDA: Unde e Gaza? Unde e Gordium? Unde e Prophtasia?

ANDRONIC: Aici... și aici... și aici...

(Lung moment de tăcere. De afară se aude soneria. Amîndoi ridică privirea, care li se pierduse pe hartă. Soneria reîncepe insistent, energic. Pe urmă se oprește. Prin antret se aude, nedistinct, vocea Anei și a Directorului.)

DIRECTORUL: Domnul profesor a venit? E acasă?

ANA: Da. A venit. Cum vă cheamă pe dumneavoastră, ca să-i spun cine sînteți.

DIRECTORUL: Las', că-i spun eu.

(Ușa din fund se deschide și apare Directorul, urmat de Ana.)

SCENA VI

ACEIAŞI, DIRECTORUL, ANA

DIRECTORUL: Domnul profesor Andronic?

ANDRONIC: Eu.

ANA: Dumnealui e, conaşule, domnul care v-a căutat. Nici acuma nu vrea să spună cum îl cheamă. Uite, a dat buzna peste mine.

ANDRONIC: Ana, ce fel de vorbă...

DIRECTORUL: Are dreptate, domnule profesor. E adevărat. Am dat buzna. Am năvălit. Dar veţi înţelege graba mea. Dorinţa de a vă cunoaşte. Nerăbdarea de a vă vorbi. Mai ales *(se uită sever spre Magda)* că am fost copilăreşte indus în eroare. Mi s-a spus că sînteţi la Universitate şi că nu vă întoarceţi decît seara tîrziu.

ANDRONIC: Vă rog să luaţi loc. Ana, te poţi duce.

ANA *(îmbufnată)*: Păi de! Da' nasturele ăsta cînd o să-l cos? *(Iese prin uşa din fund.)*

ANDRONIC: Lasă, mai tîrziu.

SCENA VII

MAGDA, ANDRONIC, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Domnule profesor, numele meu este Borcea. I.D. Borcea. Sînt directorul ziarului *Deşteptarea.*

ANDRONIC *(fără ampresare)*: Îmi pare bine.

DIRECTORUL: Am fost informat că m-aţi căutat azi-dimineaţă la redacţie.

ANDRONIC: Da. Mi s-a spus însă că nu veniţi niciodată.

DIRECTORUL: Niciodată! Viu cînd trebuie şi pentru cine trebuie. Dovadă că am venit pînă aici.

ANDRONIC: Sînt măgulit.

DIRECTORUL: Eu sînt măgulit, domnule profesor... Vă rog să-mi spuneţi cu toată încrederea ce vă aducea azi-dimineaţă la mine. Despre ce era vorba? Mi s-a spus că e o chestiune de extremă importanţă.

ANDRONIC: Aşa credeam. Dar am găsit acolo un domn — Ştefănescu mi se pare — care mi-a explicat că mă înşel şi că de fapt chestiunea n-are nici o importanţă.

DIRECTORUL *(enervat)*: Ştefănescu... Un dobitoc.

ANDRONIC: Nu părea.

DIRECTORUL: În sfîrşit... un meseriaş. Fără perspectivă, fără orizont.

ANDRONIC: Un om de treabă. Cam nervos, dar de treabă. I-am lăsat o erată şi mi-a promis că o va publica. E tot ce mai puteam dori.

DIRECTORUL *(apăsat, cu intenţie)*: Tot? Absolut tot?

ANDRONIC *(nu înţelege, se uită la Director, se uită la Magda)*: Da...

DIRECTORUL: Domnule profesor, vă înţeleg. Sînt lucruri pe care nu le putem discuta decît între patru ochi.

MAGDA: Eu vă las.

ANDRONIC: De ce? *(Către Director:)* Aveţi un secret?

DIRECTORUL *(plin de intenţii)*: Aş vrea să vorbim mai pe larg... mai amănunţit, despre articolul dumneavoastră.

ANDRONIC: Cu atît mai bine. Domnişoara cunoaşte articolul. Ne poate fi de folos.

DIRECTORUL: Cunoaşte... *(plin de subînţelesuri)* întreaga chestiune?

ANDRONIC: Da.

DIRECTORUL: E informată asupra... *(Gest vag.)*

MAGDA: Perfect informată.

ANDRONIC: Într-adevăr, bine informată. Pune poate prea multă pasiune, prea mult interes personal...

DIRECTORUL: Atunci, înțeleg de ce ținea să scape adineauri de mine.

MAGDA *(rîzînd)*: Exagerați.

DIRECTORUL: Domnule profesor, colaborarea dumneavoastră la *Deșteptarea* este pentru mine și gazeta mea o mare cinste.

ANDRONIC: Colaborare! Bine... dar e un accident.

DIRECTORUL: Un accident fericit.

ANDRONIC: Mărturisesc că pînă azi-dimineață nu cunoșteam gazeta dumneavoastră.

DIRECTORUL: Dar ea vă cunoștea. Noi toți vă cunoaștem.

ANDRONIC: Nu-mi amintesc s-o fi citit vreodată.

DIRECTORUL: Noi însă v-am citit totdeauna. V-am citit și v-am stimat. De cîte ori nu ne-am spus: dacă am putea face din Alexandru Andronic un prieten, un colaborator! Dacă l-am putea aduce în mijlocul nostru, să lucreze cu noi, să scrie cu noi, să lupte cu noi!

ANDRONIC *(mirat, naiv)*: Sînt surprins.

DIRECTORUL: Pentru că nu ne cunoașteți. Pentru că n-ați vrut să ne cunoașteți. Dumneavoastră, oamenii de bibliotecă, priviți spre noi cu dispreț...

ANDRONIC *(gest timid de protest)*: Cu dispreț!

DIRECTORUL *(energic și umflînd treptat tonul)*: Da, cu dispreț, spre noi, oamenii de acțiune, care luptăm în tranșeele înaintate ale cotidianului. Din turnul de fildeș, în care v-ați retras, abia aruncați o privire indiferentă spre munca noastră, spre truda noastră — și vi se pare că e prea vulgară, dar cine e vinovat, dacă nu chiar dumneavoastră, care vă izolați departe de

lume, în loc să veniți între noi, pentru ca împreună să ridicăm nivelul preocupărilor publice, însuflețindu-le cu idei, cu idealuri!

ANDRONIC *(timid, încurcat)*: Bine, dar eu sînt un profesor, un om de știință... Ce pot spune eu marelui public?

DIRECTORUL: Marele public e însetat să vă cunoască, să vă audă, să vă urmeze. A fost ambiția mea să vă prezint acestui public. Și am reușit. Eram hotărît să obțin colaborarea dumneavoastră prin orice mijloc. Și am obținut-o.

ANDRONIC: Cum? Vreți să spuneți că articolul meu... nu din întîmplare... nu printr-o confuzie...

DIRECTORUL: Să fim serioși! O gazetă ca a mea nu trăiește din întîmplări și din confuzii. *(Categoric:)* V-am adus la *Deșteptarea*. Eu cu mîna mea. Și nu vă mai las.

ANDRONIC: Nu știu ce vreți să spuneți!

DIRECTORUL: Vreau să spun că veți colabora cu noi. De aceea am și venit. Ca să stabilim condițiile colaborării.

ANDRONIC: Domnule... sînt surprins, sînt uimit, sînt mișcat... Nimeni nu mi-a vorbit vreodată ca dumneata... N-am crezut că scrisul meu poate să trezească atîta interes, să aibă atîta ecou, atîta răsunet...

DIRECTORUL: Și încă nu știți nimic. Veniți între noi, și veți vedea ce se cheamă răsunet.

ANDRONIC: Nu, nu. Mă tem că e o eroare. Lucrările mele se adresează unor cititori de specialitate, unui public restrîns.

DIRECTORUL: Prejudecată! Ce v-a adus dumneavoastră acest public restrîns? O biată conferință universitară. Nici măcar o catedră plină. Eu vă aduc notorietatea, celebritatea, puterea.

Dumneavoastră aveți lucruri mari de spus, și trebuie să le spuneți.

ANDRONIC: Da, dar nu într-o gazetă.

DIRECTORUL: De ce nu într-o gazetă? Glasul dumneavoastră trebuie să pătrundă departe, adînc, în opinia publică.

ANDRONIC: Opinia publică n-are ce face cu studiile mele.

DIRECTORUL: Vă înșelați cumplit. Știți oare că articolul de azi-dimineață a stîrnit uimire, a trezit conștiințe? Știți oare cîte priviri se îndreaptă în momentul de față spre dumneavoastră, așteptîndu-vă să vorbiți, somîndu-vă să vorbiți?

ANDRONIC *(modest, încurcat)*: E prea mult... E măgulitor, dar e prea mult.

DIRECTORUL: Domnule profesor! În articolul de azi-dimineață ați făcut anumite afirmații grave.

MAGDA *(cu convingere)*: Foarte grave.

DIRECTORUL: Și ați lăsat să se înțeleagă că aveți dovezi.

ANDRONIC: Le am.

DIRECTORUL: Dați-mi-le mie.

ANDRONIC: De ce?

DIRECTORUL: Ca să le public.

MAGDA *(alarmată)*: Asta nu se poate!

DIRECTORUL *(cu politețe, dar ritos)*: Domnișoară, vă rog să nu vă amestecați într-o chestiune care nu vă privește.

MAGDA: Nu mă privește? Trece prin inima mea — și nu mă privește?!

DIRECTORUL: Domnule profesor, e poate momentul să vorbim clar. Ați atins în articolul de azi lucruri de un interes capital.

ANDRONIC: Credeți?

DIRECTORUL: Să lăsăm falsele modestii. Articolul e făcut cu mare artă. Spune puțin, atît cît trebuie. Restul se citește printre rînduri.

ANDRONIC: Pentru că n-am avut destul spațiu. E un articol introductiv. Un fragment. Intenția mea este să revin mai tîrziu.

DIRECTORUL: Asta vă cer și eu. Să reveniți. Dar nu mai tîrziu. Acum. Imediat.

ANDRONIC: Un om de știință nu e niciodată grăbit.

DIRECTORUL: Dar eu sînt. Vă pun toată gazeta mea la dispoziție. Vă deschid larg coloanele. Nu mă dau în lături de la nimic. Sînt gata să dau cea mai largă publicitate întregii chestiuni. Afișe, clișee, facsimile. Tot! Dacă e nevoie, scoatem o ediție specială.

ANDRONIC: Ediție specială ! Mă speriați. Nu vi se pare că e prea mult?

DIRECTORUL: Dacă probele sînt zdrobitoare, nu e prea mult.

ANDRONIC: Zdrobitoare! Vorbiți un limbaj cu care nu sînt obișnuit. Eu nu cunosc în istorie probe zdrobitoare. Cel mult plauzibile, concludente.

DIRECTORUL: Numiți-le cum vreți, dar dați-mi-le.

MAGDA: Nu. *(Către Andronic:)* Nu, domnule profesor. *(Către Director:)* Nu, domnule director. *(Către Andronic:)* Nu vei da nimic. *(Către Director:)* Nu vei primi nimic. Cîtă vreme sînt eu aici, nu va ieși o hîrtie din această casă.

DIRECTORUL: Domnule profesor, noi discutăm între bărbați. Nu știu ce drepturi are domnișoara să intervină între noi...

MAGDA: Poate că n-am nici un drept. Dar am o datorie. Să împiedic atentatul moral pe care îl puneți la cale.

DIRECTORUL: Atentat moral! Ha! Mă faci să rîd. Ar rîde și el dac-ar auzi. Atentat moral împotriva celui mai mare bandit din lume.

MAGDA *(violent):* Domnule! Nu-ţi permit! N-ai dreptul!

ANDRONIC *(încercînd s-o calmeze):* Magda, te rog... *(Către Director:)* E o fire ciudată, o imaginaţie aprinsă... De altfel şi dumneata eşti nedrept. Pui prea multă patimă într-o chestiune care ar trebui privită mai calm, mai senin.

DIRECTORUL: Eu nu sînt senin. Meseria mea nu-mi dă voie.

ANDRONIC: Totuşi, nu putem arunca vorbe atît de grele cu uşurinţă. Bandit?

DIRECTORUL: Domnule profesor, îl apăraţi.

ANDRONIC: Nu. Meseria mea nu este să apăr pe nimeni, ci să înţeleg.

DIRECTORUL: Dar aici nu e nimic de înţeles. Probele sînt limpezi.

MAGDA: De unde ştii?

DIRECTORUL: Mi-o spune profesorul Andronic, şi mi-o spune în ziarul meu. *(Ia gazeta de pe masă şi citeşte:)* „Vom arăta altă dată şi păstrăm în acest scop probe pe care preferăm să nu le destăinuim pentru moment." *(Aruncînd gazeta la loc:)* Ei bine, eu prefer să le destăinuiţi. Şi vi le cer. Daţi-mi-le, şi mîine dimineaţă *Deşteptarea* va fi în toate mîinile. Daţi-mi-le, şi în trei zile numele lui Alexandru Andronic va fi pe toate buzele.

ANDRONIC *(evaziv, intimidat):* Ştiu eu...

DIRECTORUL: Eu ştiu. Eu vă asigur.

ANDRONIC: Domnule... propunerea dumneavoastră mi se pare stranie, ireală... Mă întreb dacă nu e o farsă.

DIRECTORUL: Am eu aerul unui om care-și pierde timpul cu farse?

ANDRONIC: Totuși, nu înțeleg... nu cred... nu pot crede... Ani de zile am lucrat în singurătate, între puținii mei studenți, între puținii mei colegi... aproape necunoscut... și deodată o asemenea fantastică propunere.

DIRECTORUL: O primiți?

MAGDA: Nu. Nu primește.

DIRECTORUL: Vă întreb pe dumneavoastră. O primiți?

ANDRONIC: Nu cred să pot... Nu cred să am dreptul... În orice caz, dați-mi timp. Mă voi gîndi, voi reflecta, voi vedea...

DIRECTORUL: Așteptați poate alte propuneri?... Aveți alte intenții?... Vă gîndiți poate să lucrați cu altcineva?...

ANDRONIC: Nu.

DIRECTORUL: Cu atît mai bine. Pentru că să știți *(ferm, aproape amenințător:)* peste mine nu veți trece!

ANDRONIC: Nici nu mă gîndesc.

DIRECTORUL *(se uită la ceasul lui de mînă):* E șase fără zece. În două ore, îmi trebuie articolul. La opt îl aștept la redacție. Sau mai bine viu să-l iau.

ANDRONIC: Domnule...

DIRECTORUL: Acum vă las. La opt fără zece sînt înapoi.

ANDRONIC: Dar nu se poate, dar...

DIRECTORUL *(a pornit spre ușă, dar se oprește pe loc, se întoarce):* Domnule profesor, un sfat: nu pierdeți prilejul pe care vi-l dau. Și încă un sfat: nu pierdeți timpul. Noi doi putem face împreună lucruri mari. *(Iese.)*

SCENA VIII

MAGDA, ANDRONIC

Andronic a făcut cîțiva pași spre ușa prin care a ieșit Directorul — nu s-ar putea spune exact cu ce intenție: ca să-l conducă, sau ca să-l cheme înapoi. Se oprește în fața ușii cîteva secunde, cu spatele la public. Pe urmă se întoarce și vine cu pași mici, rari, spre birou.

MAGDA: Vei primi?
ANDRONIC: Nu.
MAGDA: Foarte bine.
ANDRONIC *(cu oboseală)*: Nu, nu voi primi. Voi publica mai departe în reviste de istorie, de știință, în reviste pe care nu le citește nimeni.
MAGDA: Îți pare rău?
ANDRONIC: Nu știu. Cred că da... *(După o pauză:)* Știi cîți auditori au fost la ultima mea lecție?
MAGDA: Puțini?
ANDRONIC: Șase. Și unul din ei, intrat din întîmplare. Greșise sala, bietul băiat...
MAGDA *(simte tonul lui de amărăciune)*: Ești obosit.
ANDRONIC: Să vorbești o viață întreagă în fața unor săli goale. Patru, cinci, zece studenți, care iau note... Nici măcar nu știi dacă te ascultă. Iau note. Nici un răspuns, nici un surîs, nici un semn, nici un ecou. Poate sînt surzi... Poate sînt morți... Doar cîte unul se ridică deodată în mijlocul lecției, trîntește pupitrul și pleacă... Tu rămîi mai departe, pe catedră — pentru cine? pentru ce?
MAGDA *(ca unui copil)*: Ești obosit.
ANDRONIC: O! Dacă s-ar putea! Dacă aș pıtea! Să vorbești într-o mare sală, plină de lume, fremătînd de nerăbdare, de curiozitate, de

emoție. Să simți fixate asupra ta sute de priviri, mii de priviri, care așteaptă, care cheamă, care întreabă. Să simți cum fiecare cuvînt al tău deschide inimi, aprinde imaginații, răscolește pasiuni... Scrisul tău să treacă din mînă în mînă, din om în om, numele tău să străbată mulțimile, să însemne ceva...

MAGDA: Dar numele dumitale înseamnă mult.

ANDRONIC: Pentru cine? Pentru cîți?

MAGDA: Sînt puțini poate, dar sînt cei mai buni!

ANDRONIC *(plictisit, sceptic)*: O! cei mai buni!

MAGDA: Ești nedrept. Nedrept cu dumneata. Nedrept cu ei. Te-a tulburat gazetarul ăsta... *(Semn spre ușa prin care a ieșit Directorul.)*

ANDRONIC: Da. Mărturisesc că da. M-a tulburat. Ce spunea el era amețitor. Era poate o aventură, o nebunie — dar o nebunie care te îmbată. Mai ales dacă nu ești obișnuit cu băuturi atît de tari.

MAGDA: Poate că tot ai să primești.

ANDRONIC: Nu. Nu pot. Nu mă simt în stare. Știa el ce spune. *(Cu dispreț:)* Sînt un om de bibliotecă. *(Ia în mînă o carte, o deschide.)*

MAGDA: Vrei să te las? Vrei să lucrezi?

ANDRONIC: Nu. Te rog nu pleca. Astă-seară nu lucrez. Simt că n-aș putea.

MAGDA: Nu vrei să ieși puțin din casă?

ANDRONIC: Unde?

MAGDA: Undeva pe stradă. Undeva unde să nu fie atîtea cărți.

ANDRONIC: Ai dreptate. Apasă. Le simt cum apasă.

MAGDA: Haide cu mine să ne plimbăm.

ANDRONIC *(nici da, nici nu — indiferent)*: Știu eu?...

MAGDA: Uite, se înserează. Trebuie să fie frumos spre Șosea. Vii?

(Se aude soneria de la intrare.)

ANDRONIC: Cine o mai fi?
MAGDA *(după o pauză)*: Să se fi întors el?
ANDRONIC: Nu cred. Dar dacă e el, nu vreau să-l văd.
MAGDA: Ţi-e frică?
ANDRONIC: Nu ştiu. Dar nu mai vreau să-l văd.

SCENA IX

MAGDA, ANDRONIC, ANA

ANA *(intrînd prin uşa din fund)*: Conaşule, vă caută un domn.
ANDRONIC: Domnul de adineauri?
ANA: Nu. Altul.
ANDRONIC: Cine e?
ANA: Nici ăsta nu vrea să spună. Zice că-l cunoaşteţi dumneavoastră.
ANDRONIC: Să intre.
ANA: Da, dar zice că... vrea să fie singur cu dumneavoastră.
ANDRONIC: Nu i-ai spus că e cineva la noi?
ANA: Ba da, dar zice...
MAGDA: Eu plec.
ANDRONIC: Nu, Magda. Te rog, rămîi. N-am hotărît să mergem la plimbare împreună? Fii bună şi rămîi. Vreau să ies de aici. *(Semn spre toată camera cu toate cărţile ei.)* Treci o clipă dincolo şi aşteaptă-mă. Vrei?
MAGDA *(bună camaradă)*: Vreau. *(Iese prin uşa din dreapta, planul I, pe care i-o deschide Andronic.)*
ANDRONIC: Ana, spune domnului să intre!

(Ana iese prin uşa din fund, prin care, o clipă mai tîrziu, intră Bucşan.)

SCENA X

ANDRONIC, BUCȘAN

BUCȘAN: Dumneata ești domnul Andronic?

ANDRONIC: Da. Cu cine am onoarea?

BUCȘAN: Știi dumneata prea bine.

ANDRONIC: Ne-am mai cunoscut?

BUCȘAN: Eu nu. Dar dumneata... mă cunoști.

ANDRONIC: Drept să spun... nu-mi aduc aminte.

BUCȘAN *(tranșant)*: Sînt Grigore Bucșan.

ANDRONIC: Bucșan! *(Se gîndește un moment.)* Nu... nu-mi aduc aminte!

BUCȘAN *(ironic)*: N-ai auzit niciodată de numele meu?

ANDRONIC: Nu cred.

BUCȘAN *(același joc)*: E un nume nou pentru dumneata? Necunoscut?

ANDRONIC *(ca și cum și-ar cere scuze pentru ignoranță)*: Îmi pare rău, dar...

BUCȘAN *(ia o scrumieră de metal de pe birou și o ține în mînă, cîntărind-o parcă)*: Frumoasă scrumieră... *(O întoarce scurt pe dos și o pune sub ochii lui Andronic.)* Ce scrie aici?

ANDRONIC *(citind)*: Uzinele Bucșan.

BUCȘAN *(ia de pe birou un bloc de hîrtie și cu aceeași mișcare scurtă i-l pune sub nas)*: Și pe blocul ăsta de hîrtie ce scrie?

ANDRONIC: Fabrica de hîrtie Bucșan.

BUCȘAN *(rotește privirea prin odaie și alege un alt obiect, pe care îl aduce sub nasul lui Andronic)*: și aici?

ANDRONIC: Oțelăriile Bucșan.

BUCȘAN *(se apropie de Andronic și, cu o mișcare bruscă, îi rupe nasturele de la haină, arătîndu-i-l)*: Și aici?

ANDRONIC: Fabrica de nasturi Bucșan.

BUCȘAN: Și dumneata nu mă cunoști! Nu e nimic în casa asta care să nu fi trecut prin mîinile mele. Nu e nimic în tot orașul ăsta care să nu poarte imprimat numele meu. Și dumneata nu mă cunoști! Ascensorul cu care te urci e un ascensor Bucșan. Betonul din care e clădită casa e beton Bucșan. Ghetele pe care le porți sînt lucrate cu talpă Bucșan. Asfaltul pe care umbli e asfalt Bucșan. Și dumneata nu mă cunoști!

ANDRONIC *(uimit, încurcat)*: Domnule, vă cer scuze. Sînt sincer impresionat. E într-adevăr nepermis ca un nume atît de popular, atît de răspîndit să-mi fie necunoscut. Dar, vedeți, eu duc o viață retrasă, singuratecă, sînt absorbit de lucrările mele, sînt distrat...

BUCȘAN: Termină, domnule! Să lăsăm glumele. Am venit să vorbesc cu dumneata răspicat. E felul meu obișnuit de vorbă. Nu-mi plac intermediari și nici fraze. Afaceri de astea îmi place să le rezolv singur și direct. Spune: Cît vrei?

ANDRONIC: Nu vă înțeleg.

BUCȘAN *(răspicat)*: Cîți bani vrei?

ANDRONIC: Pentru ce? Ce să fac cu ei?

BUCȘAN: Treaba dumitale. Eu te întreb doar: cît? Și dacă-mi convine, plătesc.

ANDRONIC: E vorba de o donație?

BUCȘAN *(printre dinți)*: Da. Donație.

ANDRONIC: Pentru Institutul meu de istorie antică?

BUCȘAN: Îmi place formula. Nu pentru dumneata — pentru institut. Ingenios!

ANDRONIC: Domnule Bucșan, nu vă pot spune cît sînt de emoționat. Lucrăm la institut în condiții materiale grele. Ne lipsește o mare bibliotecă de specialitate. De mult doream să pot

crea cîteva burse pentru studenții mei. Eu însumi mă gîndeam să întreprind o călătorie de studii în Asia. Toate acestea, sau o parte din ele, le-am putea realiza datorită generozității...

BUCȘAN (*și-a pierdut răbdarea*): Ascultă, domnule! Am citit articolul dumitale de azi-dimineață.

ANDRONIC: L-ați citit? Și v-a interesat?

BUCȘAN: Dumneata ce crezi?

ANDRONIC: Nu îndrăznesc să sper. E o chestiune atît de străină de preocupările dumneavoastră obișnuite.

BUCȘAN: Și nu-mi dai voie?

ANDRONIC (*intimidat*): Eu...

BUCȘAN: Nu-mi dai voie să fac altceva decît am făcut pînă azi? E interzis? E interzis, de exemplu, să mă ocup de cereale?

ANDRONIC: Ce vreți să spuneți?

BUCȘAN: E interzis să mă ocup de ovăz? Dumneata numești asta un monopol al ovăzului.

ANDRONIC (*măgulit*): Ați reținut expresia!

BUCȘAN: Da. Închipuiește-ți că am reținut-o. Te poți felicita. Ai lovit bine.

ANDRONIC: Vedeți, mi-am dat foarte bine seama că e o expresie îndrăzneață, oarecum improprie, care ar avea nevoie de lămuriri suplimentare...

BUCȘAN: Dar ai preferat să le lași pentru altă dată.

ANDRONIC: Întocmai. Dacă va fi nevoie, voi reveni mai pe larg.

BUCȘAN: Nu va fi nevoie.

ANDRONIC: Totuși, cred că anumite explicații sînt necesare.

BUCȘAN: Îți spun eu că nu sînt.

ANDRONIC: Mă tem să nu se creadă că e o eroare la mijloc, o eroare grosolană. Ovăzul la care mă refer nu e cereala comună pe care o cunoaștem

toţi sub numele popular de ovăz şi sub denumirea ştiinţifică de „avena-nuda"...

BUCŞAN: Absurd!

ANDRONIC: Evident că-i absurd. Acest ovăz nici nu exista pe vremea lui Alexandru. E o plantă care în Europa a apărut abia în secolul XIII, iar în Asia probabil mult mai tîrziu.

BUCŞAN: Mai tîrziu sau mai devreme, să venim la chestiune.

ANDRONIC: Dar tocmai aceasta e chestiunea. Şi e foarte delicată. Eu presupun că trebuie să fie un fel de ovăz sălbatec, poate o specie de „avena-sativa" sau, şi mai probabil, o specie de „avena-vesca". Nu credeţi...

BUCŞAN: Eu nu cred nimic.

ANDRONIC: Aveţi dreptate. În fond, aveţi dreptate. Lucrurile sînt foarte complicate şi certitudini nu există. După cum spuneam azi după masă la radio...

BUCŞAN: Ai vorbit la radio?

ANDRONIC: Da. Azi după masă.

BUCŞAN: Despre ce?

ANDRONIC: Despre chestiunea asta.

BUCŞAN: Nenorocitule!

ANDRONIC *(lovit)*: Domnule!

BUCŞAN: Ce fel de şantaj e ăsta?

ANDRONIC *(uluit)*: Şantaj?!

BUCŞAN: De ce te amesteci în meserii pe care nu le cunoşti? Dacă nu ştii cum se face un şantaj, lasă pe alţii.

ANDRONIC: Domnule, vă rog...

BUCŞAN: Ai scris un articol. Foarte bine. Am înţeles. Am venit. Veneam mai devreme dacă ştiam de unde să te iau. Dar ce nevoie mai aveai de radio? Spune! Răspunde! Explică! Vorbeşte! *(Tonul a crescut mereu, iar cu ultimele cuvinte*

a devenit violent. Apropiindu-se de Andronic, îl apucă cu mîinile de reverele hainei.) Vorbește, n-auzi? De ce taci?

ANDRONIC *(palid, năucit):* Nu știu... nu știu ce să răspund... Nu știu ce vreți.

BUCȘAN: Canalie!

ANDRONIC: E o eroare... E o neînțelegere. Poate nu știți cine sînt... Poate căutați pe altcineva... Eu sînt profesorul Andronic. Alexandru Andronic.

BUCȘAN: Și eu sînt Bucșan. Grigore Bucșan. Vrei să te măsori cu mine? *(Plin de dispreț:)* Dumneata?

ANDRONIC: Domnule, vă repet că e la mijloc o confuzie, o îngrozitoare confuzie. Sau o farsă. Sau poate... sau poate... *(Face un pas înapoi, un gest de îngrijorare abia stăpînită.)*

BUCȘAN: Sau poate sînt nebun.

ANDRONIC *(repede):* N-am spus asta.

BUCȘAN: Da. Într-un fel, sînt nebun. Nebun că viu aici să-ți ofer bani, în loc să te nimicesc cu o singură lovitură. Crezi dumneata serios că mi-ar fi greu mie, Grigore Bucșan, să lichidez un belfer ca dumneata? Dar nu vreau. Nu-mi plac scandaluri. Cînd pot, le evit.

ANDRONIC: Atunci...

BUCȘAN: Atunci termină cu jocul ăsta stupid și vorbește. De unde cunoști afacerea Protar?

ANDRONIC: Afacerea?

BUCȘAN: Protar.

ANDRONIC: Nu înțeleg... Nu știu...

BUCȘAN: Nu înțelegi, nu știi, dar publici.

ANDRONIC: Domnule, încă o dată, vă rog... vă rog să vă lămuriți, să vă explicați... Nu se poate, nu e cu putință...

BUCȘAN *(ia cu un gest scurt gazeta de pe masă și citește, sărind ici-colo cuvinte din frază):* „Vom

arăta altă dată... convingerea noastră că de la Protar la Carun... faze insuficient studiate... ar merita să fie aduse la lumină." Cunoști fraza asta?

ANDRONIC: Da.

BUCȘAN: Cine a scris-o?

ANDRONIC: Eu.

BUCȘAN: Și nu știi ce e Protar?

ANDRONIC: Nu e Protar. E Prophtasia.

BUCȘAN: Cum?

ANDRONIC: Prophtasia. E o greșeală de tipar. În loc de Prophtasia a apărut Protar. În loc de Kabul, Carun.

BUCȘAN: Îți bați joc de mine?

ANDRONIC: De ce? Vă spun adevărul. Tot articolul e plin de greșeli. Am dat și o erată. Are să apară mîine.

BUCȘAN *(bănuitor)*: Unde?

ANDRONIC: În *Deșteptarea.*

BUCȘAN: Iar? Îmi întinzi o nouă cursă?

ANDRONIC: Cursă? Cum cursă? Ce fel de cursă? Nu vă spun că e o erată? Sînt zeci de greșeli și am vrut să se rectifice măcar unele din ele, cele mai grave... Prophtasia și Kabul nu sînt singurele. La drept vorbind, nici nu înțeleg de ce vă supără atît de mult. Pentru mine e penibil, fiindcă e articolul meu, dar dumneavoastră ar trebui să vă fie indiferent. Prophtasia sau Protar, Kabul sau Carun...

BUCȘAN: Prophtasia... Ce înseamnă Prophtasia?

ANDRONIC: E un oraș vechi în Asia Mică.

BUCȘAN: Și Kabul?

ANDRONIC: Un fluviu.

BUCȘAN *(scurt)*: Nu cred.

ANDRONIC: Vedeți-l pe hartă. *(Arată cu degetul ceva pe harta care a rămas deschisă pe birou.)*

Sînt aici. Două etape în itinerariul lui Alexandru cel Mare...

BUCŞAN *(oarecum dezarmat de evidenta inocenţă a tipului)*: Şi dumneata vrei să cred că nu e nici o aluzie în articolul ăsta?

ANDRONIC: Ce fel de aluzie?

BUCŞAN: Nici un subînţeles?

ANDRONIC: Ce fel de subînţeles?

BUCŞAN *(rămas pe gînduri, se întreabă mai mult pe el singur)*: Să fie oare posibil?... Să fie oare posibil?

SCENA XI

ACEIAŞI, MAGDA

MAGDA *(a deschis uşa din dreapta şi a intrat pe replica lui Bucşan, rămînînd în prag)*: Nu. Nu e posibil.

BUCŞAN *(surprins, ridică privirea spre ea)*: Dumneata... *(Către Andronic:)* Cine e... dumneaei?

MAGDA: Nu-l întreba pe el, că nu ştie; mai bine întreabă-mă pe mine despre el. Vrei să ştii cine e? E un escroc.

ANDRONIC *(trăsnit)*: Magda!

MAGDA *(energic)*: Un şantagist!

ANDRONIC *(cu indignare)*: Domnişoară!

MAGDA *(adresîndu-se mereu lui Bucşan)*: Şi dumneata... dumneata eşti un naiv, un biet naiv, pe care-l duce oricine de nas. Ascultam de dincolo — fără voia mea — strigaţi aşa de tare că vă auzeam — ascultam de dincolo şi muream de rîs. Greşeală de tipar! Ha! Prophtasia. Ha! Şi dumneata crezi!

ANDRONIC: Domnule, n-o ascultați. N-o credeți. Fata asta, fata asta... nu știe ce vorbește.

MAGDA *(provocatoare către Andronic)*: Așa, insultă-mă. Din partea dumitale nu mă aștept la ceva mai bun. Insultă-mă. Lovește-mă, dacă vrei. Dar n-ai să mă împiedici să spun adevărul — tot adevărul.

ANDRONIC: Ce adevăr? Care adevăr? Ce fel de adevăr? Adevărul îl spun eu. Purul adevăr. Nu există alt adevăr. Magda, te rog, vino-ți în fire. Domnule, fac apel la bunul dumneavoastră simț. Ce se întîmplă aici e năucitor. Să stăm o clipă să discutăm, să ne înțelegem, să facem lumină...

MAGDA: Da, să facem lumină. Spune domnului, spune, te rog, dacă ai curaj, cine a fost adineauri aici?

ANDRONIC: Cînd?

MAGDA: Adineauri.

ANDRONIC *(sincer zăpăcit)*: Nu știu. Nu-mi amintesc. Nu-mi mai amintesc.

MAGDA: Vrei să spun eu?

ANDRONIC: Nu știu... un gazetar parcă... director la *Deșteptarea*, așa zicea el...

MAGDA *(către Bucșan)*: Vezi, mai vrei și alte probe? E nevoie să-ți spun despre ce au discutat acești doi domni?

ANDRONIC *(care nu mai înțelege nimic)*: Bine, dar ce legătură... Pentru Dumnezeu, ajutați-mă să pricep și eu ceva... Magda... Domnule...

BUCȘAN: Destul. Acum știu tot.

ANDRONIC: Eu nu știu nimic.

BUCȘAN: Ziceai adineauri că nu mă cunoști. Aveai dreptate. Te voi învăța eu să mă cunoști! *(Merge spre ușa din fund, cu hotărîre.)*

ANDRONIC *(ținîndu-se după el)*: Domnule, e o eroare, ascultați-mă pe mine, e o groaznică eroare...
BUCȘAN *(se oprește în prag și-l mai privește o dată, strivitor)*: Ești un om pierdut. *(Iese trîntind ușa. O clipă mai tîrziu, se aude cum trîntește ușa din antret.)*

SCENA XII

MAGDA, ANDRONIC

ANDRONIC *(după o lungă pauză, încet)*: De ce ai făcut asta?
MAGDA *(cu sinceritate)*: Nu știu.
ANDRONIC: Ce ai urmărit? Ce ai vrut?
MAGDA: Nu știu. Încă nu știu.
ANDRONIC: Cum e posibil să vorbești despre mine așa cum ai vorbit? Escroc! Șantagist! Eu... *(Încet, dureros:)* Știi dumneata cine sînt eu? Ce sînt eu?
MAGDA: Da. Ești un copil.
ANDRONIC: Domnișoară! Nu uita că sînt profesorul dumitale. Nu uita că vei da un examen cu mine. Un examen de istorie. S-ar putea să cazi.
MAGDA: Și dumneata ai dat cu mine, adineauri, un examen. Un examen de viață. Și ai căzut. Ești un copil!
ANDRONIC: Nu-ți dau voie!
MAGDA: Nici nu-ți cer voie. Dacă nu eram aci, dacă nu intram la timp...
ANDRONIC: Ce s-ar fi întîmplat?
MAGDA: Ar fi făcut din dumneata tot ce voia.
ANDRONIC: Dar ce voia?
MAGDA: Asta nu știu. Dar ceva voia. Și el, și celălalt.

ANDRONIC: Care celălalt?

MAGDA: Gazetarul.

ANDRONIC: Crezi că e vreo legătură? Crezi... crezi că se cunosc?...

MAGDA: Nu-ţi spun că eşti un copil?

ANDRONIC: Şi eu îţi spun că am intrat din cauza dumitale în cele mai mari încurcături. Am intrat amîndoi într-o teribilă aventură.

MAGDA: Da. Prima dumitale aventură. Ţi-e frică?

ANDRONIC: Ce-i de făcut?

MAGDA: Nu ştiu. *(Pe urmă, brusc:)* Ba da, ştiu. E de cusut acest nasture. Să-l coasem. *(Ia nasturele de pe birou, acul şi aţa lăsate acolo de Ana.)* Vino aici! *(Începe să coasă.)*

ANDRONIC *(docil):* Şi pe urmă?

MAGDA: Pe urmă vom vedea. *(Se opreşte o clipă din cusut şi ridică ochii spre el.)* Crezi că Alexandru cel Mare pleca la luptă cu nasturii rupţi?

CORTINA

ACTUL III

Seara aceleiaşi zile. Biroul lui Bucşan, la sediul întreprinderilor sale. Mare eleganţă, dar simplă, sobră, aproape severă. Un birou imens, pe care sînt puţine hîrtii în mare ordine. Contrast cu biroul lui Ştefănescu din actul I şi chiar cu al lui Andronic din actul II. Fotolii de piele. Un dulap cu dosare puţine şi de asemeni cîteva mari volume, care se văd printr-o vitrină de sticlă. O imensă casă de fier — zidită în perete — mare, puternică, impunătoare ca o locomotivă. Pe biroul lui Bucşan, un telefon. În peretele din dreapta, o uşă dublă, capitonată cu piele. În peretele din stînga, la fel. În peretele din fund e tăiată o singură fereastră dreptunghiulară, lungă aproape cît întreg peretele. La ridicarea cortinei, scena e în întuneric. Prin fereastră se vede oraşul de seară: acoperişuri depărtate de casă, blochausuri, lumini, reclame luminoase, totul dominat de două firme electrice, care se aprind şi se sting alternativ. Uzinele Bucşan!, Oţelăriile Bucşan! *Încăperea e luminată doar de această lumină difuză a oraşului, prin fereastră.*

SCENA I

BUCŞAN, SECRETARA

După cîteva clipe de tăcere completă, se aude din dreapta o cheie care se răsuceşte în broască; uşa se deschide apoi fără zgomot, Bucşan intră.

După ce a închis uşa, vine spre birou şi aprinde acolo o lampă de masă. Restul încăperii rămîne în penumbră. Pe urmă apasă pe unul din butoanele de pe birou. Se aude depărtat o sonerie de un timbru surd, discret. Trec cîteva secunde şi apoi, prin uşa din stînga, intră secretara. Îmbrăcată sobru, puţin bărbăteşte, fără exagerare în acest sens, vorbeşte precis, direct, fără bruscheţe însă.

BUCŞAN: I-ai găsit?
SECRETARA: Pe Brănescu încă nu.
BUCŞAN: Foarte rău!
SECRETARA: L-am căutat peste tot. La Cameră, la minister, acasă, la Capşa. Nu e nicăieri.
BUCŞAN: Să fi plecat din oraş?
SECRETARA: Nu cred. Azi-dimineaţă a vorbit la Senat.
BUCŞAN: Trebuie să-l văd. Neapărat. În noaptea asta.
SECRETARA: Am lăsat peste tot vorbă că, la orice oră ar veni, îl aşteptaţi aici.
BUCŞAN: Bine. *(După o scurtă pauză:)* Celălalt?
SECRETARA: Agopian?
BUCŞAN: Da.
SECRETARA: E aici. Vă aşteaptă.
BUCŞAN: Unde?
SECRETARA: E în biroul meu. Să-l introduc?
BUCŞAN: Încă nu. Ai informaţii despre el?
SECRETARA: V-am lăsat o notă scrisă pe birou. *(Gest spre un bloc de hîrtie de pe masă. Bucşan ia blocul arătat şi citeşte, în timp ce Secretara aşteaptă în tăcere, atentă.)*
BUCŞAN *(fără să-şi întrerupă lectura)*: Sînt date exacte?

SECRETARA: Cred că da. Tot ce am putut afla în două-trei ore.
BUCŞAN: Cît e ceasul?
SECRETARA: Unsprezece fără opt.

(Bucşan continuă să citească. Secretara se duce spre fereastra deschisă şi trage o perdea de pînză albastră, care închide vederea spre oraş.)

BUCŞAN: De ce închizi?
SECRETARA: E mai bine. La ora asta, fereastra luminată ar putea să pară... *(caută o secundă cuvîntul)* neobişnuit.
BUCŞAN: Ai dreptate. *(A terminat de citit şi a rămas cu blocul în mînă, pe gînduri.)*
SECRETARA: Să-l introduc?
BUCŞAN *(după un moment)*: Pe cine?
SECRETARA: Agopian.
BUCŞAN: Da. Sigur.
SECRETARA *(Se îndreaptă spre uşa din stînga, dar înainte de a ieşi, se opreşte în prag şi întoarce capul spre Bucşan)*: Sînteţi obosit. Nervos.
BUCŞAN *(scurt)*: Eu?

(Secretara iese.)

SCENA II

BUCŞAN, AGOPIAN

Agopian intră o clipă mai tîrziu pe uşa prin care a ieşit Secretara. Rămîne în prag, destul de intimidat de decor.

BUCŞAN *(în picioare, la birou)*: Dumneata eşti Agopian?
AGOPIAN: Kenk. Kenk Agopian.

BUCȘAN *(pleacă de la birou și vine spre el, apropiindu-se la un pas depărtare):* Domnule, dumneata ai o tipografie.

AGOPIAN: Da, am.

BUCȘAN: Vreau să mi-o vinzi. *(Agopian, uluit, tace.)* Aștept un răspuns.

AGOPIAN: Să v-o vînd? De ce?

BUCȘAN: Asta nu e un răspuns. E o întrebare. Vreau să mi-o vinzi... pentru că vreau s-o cumpăr.

AGOPIAN *(prudent):* Păi... să vedem.

BUCȘAN *(îi arată cu mîna fotoliul din fața biroului):* Șezi. *(El însuși ia loc la birou.)* Tipografia dumitale merge prost.

AGOPIAN: Prost, dar merge.

BUCȘAN: E plină de datorii.

AGOPIAN: E adevărat. Are datorii. Dar are și clienți. Dacă-mi plătește *Deșteptarea... Deșteptarea* e o gazetă care se tipărește la mine.

BUCȘAN: Știu.

AGOPIAN: Dacă-mi plătește restanțele...

BUCȘAN: Restanțe de patru sute optzeci de mii de lei.

AGOPIAN: Cam mult, e drept. Dacă-mi plătește, răsuflu.

BUCȘAN: Nu va plăti.

AGOPIAN: Credeți?

BUCȘAN: Sînt sigur.

AGOPIAN: Totuși, chiar azi mi-a trimis vorbă directorul că pînă mîine seară...

BUCȘAN *(întrerupînd):* Nu va plăti.

AGOPIAN *(intimidat):* Nu?

BUCȘAN: Cît te costă tipografia?

AGOPIAN: Vedeți e o tipografie mică, dar bună. Are tot ce-i trebuie. Două mașini plane, trei linotipuri, o rotativă modernă.

BUCȘAN: Cît te costă?

AGOPIAN: Un milion opt...

BUCȘAN *(întrerupînd):* Mai puțin.
AGOPIAN: Știți cît mă costă?
BUCȘAN: Știu.
AGOPIAN: Atunci...
BUCȘAN: Știu, dar vreau să aflu din gura dumitale.
AGOPIAN: Să spun exact?
BUCȘAN: Da.
AGOPIAN: Exact de tot?
BUCȘAN: Cît se poate.
AGOPIAN: Un milion două sute patru zeci...
BUCȘAN: Din care, două sute patruzeci...
AGOPIAN: Nu i-am plătit nici pînă azi.
BUCȘAN: Întocmai! Ei bine, îți ofer pentru tipografia dumitale patru milioane.
AGOPIAN *(trăsnit. Toată atitudinea lui prudentă, bănuitoare, de pînă acum, s-a prăbușit):* Cum ați spus?
BUCȘAN: Patru milioane.
AGOPIAN *(după o tăcere, palid):* Vorbiți serios?
BUCȘAN *(sever):* Agopian! Uiți unde te afli.
AGOPIAN: E adevărat. Uit. Nu-mi vine a crede. Ați spus patru milioane?
BUCȘAN: Da.
AGOPIAN: E... e mult.
BUCȘAN: E enorm.
AGOPIAN: Atunci... atunci de ce...?
BUCȘAN: Fiindcă vreau să cumpăr.

SCENA III

ACEIAȘI, SECRETARA

SECRETARA *(intră prin stînga, se apropie de birou):* Domnul ministru Brănescu.
BUCȘAN: Să aștepte.

SECRETARA: Spune că...
BUCŞAN: Să aştepte.

(Secretara iese tot prin stînga.)

SCENA IV

BUCŞAN, AGOPIAN

BUCŞAN: Ei! Te-ai hotărît?
AGOPIAN: Nu ştiu. Mi-e frică.
BUCŞAN: Frică?
AGOPIAN: Da. E prea mult.
BUCŞAN: Vrei mai puţin?
AGOPIAN: Poate... poate aţi fost rău informat. Tipografia, nu zic, e bună... e bunicică... în sfîrşit... nu rea... Vedeţi, eu vreau să spun adevărul. Ziceam că are două maşini plane. Are, ce-i dreptul, dar...
BUCŞAN: Dar sînt vechi. Şi linotipurile sînt defecte. Şi rotativa modernă nu e modernă. Şi toată instalaţia de litere e uzată.
AGOPIAN: Prin urmare... ştiţi?
BUCŞAN: Tot.
AGOPIAN: Atunci?...
BUCŞAN: Atunci, repet propunerea: patru milioane. Primeşti?
AGOPIAN: Nu mai înţeleg nimic.
BUCŞAN: Nici nu e nevoie. Primeşti?
AGOPIAN: Pot să nu primesc? Dumneavoastră în locul meu n-aţi primi?
BUCŞAN: Eşti un om rezonabil, Agopian. *(Trage un sertar mic al biroului şi scoate de acolo un carnet.)* Îţi semnez un cec sau vrei bani?
AGOPIAN *(care încă nu crede)*: Chiar acuma?
BUCŞAN: Da.

AGOPIAN: Atunci, cec, că e mai ușor.

BUCȘAN: Bine. *(Începe să scrie cecul și după o clipă se oprește.)* Vei găsi dincolo, la secretară, un contract provizoriu. Clauze simple. Îl semnezi, și asta e tot. *(Continuă să scrie, dar după o clipă, din nou se întrerupe.)* Da, să nu uit. Te duci la tipografie și anunți că ai vîndut-o. Iei mașina mea.

AGOPIAN: Nu e mai bine mîine dimineață?

BUCȘAN: Nu. Acum. Am nevoie de ateliere.

AGOPIAN: Bine. Cum doriți.

BUCȘAN: Vreau să fac transformări mari acolo. Tocmai de aceea pentru moment opresc orice lucrare. Închid atelierele.

AGOPIAN: Cînd?

BUCȘAN: Acum.

AGOPIAN: Vreți să spuneți... Vreți să spuneți că...

BUCȘAN: Da, Agopian. Tipografia se închide imediat.

AGOPIAN: În noaptea asta?

BUCȘAN: În clipa asta.

AGOPIAN: Nu se poate.

BUCȘAN: De ce?

AGOPIAN: Fiindcă acum, noaptea, se tipărește *Deșteptarea. Deșteptarea* de mîine dimineață. Nu putem...

BUCȘAN *(întrerupînd):* De ce nu putem?

AGOPIAN: Am un contract cu ei.

BUCȘAN: Pe care nu l-au respectat. În caz de neplată regulată, dumneata ți-ai rezervat dreptul să încetezi oricînd imprimarea gazetei.

AGOPIAN: Asta așa e.

BUCȘAN: Atunci?

AGOPIAN: Totuși, o să mă dea în judecată. O să ceară despăgubiri.

BUCȘAN: Despăgubirile mă privesc pe mine. Am prevăzut în contract.

AGOPIAN: Aţi prevăzut?
BUCŞAN: Da.
AGOPIAN: La toate vă gîndiţi...
BUCŞAN: Prin urmare, sîntem înţeleşi.
AGOPIAN: Eu tot zic s-o lăsăm pe mîine dimineaţă. Zău aşa. Ce mi-e acum, ce mi-e mîine? Încă zece ore. Treacă de la noi. Ce ziceţi?
BUCŞAN: Nu.
AGOPIAN: Explicaţi-mi şi mie.
BUCŞAN *(enervat):* Eu, cînd plătesc, nu explic. Pentru ultima oară. Primeşti, sau refuzi? Da, sau nu?
AGOPIAN: Eu sînt un om de onoare. Am zis o dată da, rămîne da.
BUCŞAN *(termină de scris şi semnat cecul):* Într-adevăr un om de onoare. *(Apasă pe butonul soneriei.)*

SCENA V

ACEIAŞI, SECRETARA

BUCŞAN *(către Secretară):* Agopian se duce la tipografie şi se întoarce. Dacă totul e în ordine, îi predai acest cec. *(Secretara ia cecul.)* Aştept aici răspunsul.
SECRETARA *(către Agopian):* Vă rog să veniţi cu mine, domnule. Pe aici. *(Îi arată uşa din stînga şi aşteaptă pînă ce Agopian iese din cameră. Pe urmă se uită la cec şi face un pas spre biroul lui Bucşan.)* Patru milioane?
BUCŞAN: Da.
SECRETARA: Nu e prea mult?
BUCŞAN: Nu. Pentru ceea ce vreau eu, e destul de ieftin. *(După o secundă:)* Werner! *(Fata, care*

se îndrepta spre ușă, se oprește atentă.) Contractele Cugir sînt gata?
SECRETARA: Da. Mîine dimineață se autentifică.
BUCȘAN: Mai e posibilă o modificare?
SECRETARA: Greu.
BUCȘAN: Totuși, trebuie. *(Moment de gîndire.)* Majorezi comisionul nostru cu 0,75 la sută. *(Pauză.)* Dă o diferență mare?
SECRETARA *(după o clipă de reflecție)*: Patru milioane și vreo șase sute.
BUCȘAN: Tocmai cît trebuie. *(Cu un vag zîmbet:)* Ei? E mult?
SECRETARA: Nu. Așa merge. *(A surîs și ea. Pe urmă, imediat, revine la seriozitatea ei rece de funcționară precisă.)* Îl primiți pe Brănescu?
BUCȘAN: Să vie!

(Secretara iese.)

SCENA VI

BUCȘAN, BRĂNESCU

BRĂNESCU *(intrînd prin ușa din stînga, gras, jovial, năduşit)*: Coane Griguță, omul dumitale.
BUCȘAN: De unde-mi vii, ministrule?
BRĂNESCU: De la Sinaia.
BUCȘAN: Sinaia? Cînd ai plecat, cînd te-ai întors?
BRĂNESCU: Nu mă mai întreba. Mort sînt de oboseală. Mă lași să șed? *(Se apropie de fotoliul din fața biroului.)*
BUCȘAN: Poftim.
BRĂNESCU *(lăsîndu-se să cadă în fotoliu)*: De alaltăieri n-am mai dormit.
BUCȘAN: Dacă te ții de chefuri!

BRĂNESCU: Chefuri! Păcatele mele! Nici la masă n-am stat ca lumea de două zile.

BUCȘAN: N-ai dormit, n-ai mîncat — dar ce-ai făcut?

BRĂNESCU: Am vorbit.

BUCȘAN: Într-una?

BRĂNESCU: Într-una. Ieri, în Consiliul de Miniștri. Azi-noapte, la Cameră. Azi-dimineață, la Senat. *(Își trage respirația.)* Blestemata asta de lege a bacalaureatului.

BUCȘAN: Nu s-a terminat?

BRĂNESCU: Ba da. A dat Dumnezeu. Azi după masă am trimis-o la *Monitor*. Și cînd m-am văzut liber — în sfîrșit liber! — mi-am zis: ce-ar fi să mă reped pînă la Sinaia să trag un pui de somn, la răcoare?

BUCȘAN: Și eu, între timp, te caut în tot Bucureștiul.

BRĂNESCU: De unde să știu, coane Griguță? Parcă eu nu te caut? Parcă e chip să te vadă cineva? N-am fost săptămîna trecută de trei ori? N-am întrebat, n-am scris, n-am telefonat? Cine poate să te vadă, cînd nu vrei dumneata?

BUCȘAN: Dar azi am vrut.

BRĂNESCU: Și iată-mă-s. Nici n-am intrat bine în Sinaia, nici n-am apucat să dau jos valiza din mașină, cînd mi-a ieșit înainte telefonistul de la „Caraiman“ și mi-a dat o notă telefonică de la București că m-ai căutat acasă. M-am suit iar în mașină, și dă-i drumul înapoi, cu optzeci de kilometri pe oră.

BUCȘAN: Ministrule, ești un om de ispravă.

BRĂNESCU: Sînt, coane Griguță, sînt, măcar că dumneata nu mă iubești.

BUCȘAN: Nu te iubesc?

BRĂNESCU: Nu. Că dacă m-ai iubi, nu m-ai lăsa să mucegăiesc la Ministerul Instrucțiunii. Spune

și dumneata: ăsta-i minister de mine? Instrucțiune îmi trebuie mie?

BUCȘAN: Ce pot să fac eu?

BRĂNESCU: Poți, coane Griguță, poți. Spui o vorbă unde trebuie, și se aranjează. Să mă scoată de aicea, că prea sînt pe linie moartă. Să-mi dea altceva.

BUCȘAN: Ce?

BRĂNESCU: Finanțele.

BUCȘAN: Exagerezi.

BRĂNESCU: Sau Industria. Sau Comunicațiile. În sfîrșit, un minister serios, unde să fie de lucru pentru mine... *(cu un semiton mai jos)* și pentru dumneata. *(Aproape patetic:)* O să-ți fiu de folos, coane.

BUCȘAN: *(vag)* Să vedem! *(Precis:)* Deocamdată, poți să-mi fii de folos acum.

BRĂNESCU: Zău?

BUCȘAN: De asta te-am chemat.

BRĂNESCU: Poruncește!

BUCȘAN: Brănescule! Cunoști pe unul Andronic?

BRĂNESCU: Andronic?!

BUCȘAN: Alexandru Andronic.

BRĂNESCU: Funcționar în minister?

BUCȘAN: Nu. Profesor.

BRĂNESCU: De liceu?

BUCȘAN: Nu cred. La Universitate.

BRĂNESCU *(căutînd):* La Universitate... Andronic... Andronic... *(Brusc:)* Stai, că știu cine e. Unul blond, spălăcit. E la Litere, da' nu e profesor. E conferențiar de istorie.

BUCȘAN: Tocmai. Ei bine...

BRĂNESCU *(întrerupînd):* S-a făcut. Nu mai e nevoie să vorbești. Am înțeles — și s-a făcut. E conferențiar. Catedra de istorie antică e liberă. O vrea el. I-o dau.

BUCȘAN: Nu.

BRĂNESCU: Da' de ce nu? Dacă-ți spun că i-o dau! Ba chiar se nimerește foarte bine. E o bătaie pe catedra asta, că m-au năucit. I-o dau lui, și-am terminat. *(Convingîndu-se pe sine însuși de buna alegere:)* Nu face politică, e muncitor, are lucrări — e un savant, ce mai încoace-încolo!

BUCȘAN: O fi. Dar o să-l dai afară.

BRĂNESCU: Cum ai spus?

BUCȘAN: Îl dai afară.

BRĂNESCU *(nu-și revine):* De ce?

BUCȘAN: Fiindcă te rog eu.

BRĂNESCU *(îngrijorat):* Serios, coane Griguță.

BUCȘAN: Foarte serios. Îl dai afară.

BRĂNESCU: De unde?

BUCȘAN: De oriunde. De peste tot. De la Universitate, în primul rînd.

BRĂNESCU *(a rămas pe gînduri; pe urmă, aproape oftînd):* O să fie greu.

BUCȘAN: Greu, ușor — asta e!

BRĂNESCU *(clătinînd din cap):* Foarte greu. Poate imposibil.

BUCȘAN *(surd, amenințător. E un cuvînt ce nu face parte din vocabularul său):* Imposibil!

BRĂNESCU *(căinîndu-se):* Nu-ți spun eu că ăsta-i un minister nenorocit? Crezi că faci ce vrei? Ești cu mîinile legate. Autonomie universitară, consiliu... Păi de ce vreau eu să plec de-aici?!

BUCȘAN *(tăios):* Ai să pleci.

BRĂNESCU: N-o lua așa, coane Griguță. N-o lua așa, că mă îmbolnăvești. Stai să ne sfătuim. Să vedem ce-i de făcut.

BUCȘAN: Un singur lucru: îl dai afară!

BRĂNESCU: N-am motiv. Și nici n-am cum. E un tip șters, modest. N-are ambiții, n-are

dușmani. Toată ziua cu nasu-n cărți. Toată ziua în bibliotecă. Dă-l afară, dacă poți!

BUCȘAN: Nu poți?

BRĂNESCU *(dezolat):* Nu. *(Cu bruscă vioiciune:)* Da' nici nu trebuie, coane Griguță. Să stea acolo unde e, că stă bine. La urma urmelor, ce mare scofală? *(Disprețuitor:)* Conferențiar! Cinșpe mii pe lună. Lasă-l pe mine, și dacă nu ți-l țiu toată viața pe loc, cu cinșpe mii, pînă-nverzește, să vezi!

BUCȘAN: Asta-i ultimul dumitale cuvînt?

BRĂNESCU *(gest încurcat de neputință):* Păi de...

BUCȘAN: Bine. *(Se ridică de la locul lui, merge spre telefon, pune mîna pe receptor.)*

BRĂNESCU: Ce ai de gînd să faci?

BUCȘAN: O să vezi. *(A format între timp un număr.)* Alo! Clubul? Domnul ministru Ichim e acolo?

BRĂNESCU *(alarmat):* Coane Griguță!

BUCȘAN: Dă-mi-l la telefon.

BRĂNESCU *(sare spre telefon, apasă pe furcă, întrerupînd legătura):* Coane Griguță, îmi pare rău! *(Îi ia receptorul din mînă și-l pune la loc.)* Să-mi faci mie una ca asta!

BUCȘAN: Brănescule! Omul ăsta trebuie să iasă din învățămînt. Neapărat. Dacă tu nu poți să faci asta, îmi găsesc eu oameni care să poată. Înțelegi?

BRĂNESCU: Înțeleg. Dar lasă-mă să mă gîndesc. Să caut soluții.

BUCȘAN: N-am timp.

BRĂNESCU: Stai! Stai c-am și găsit-o. Tii! Cum de nu m-am gîndit mai înainte?

BUCȘAN: Ei vezi!

BRĂNESCU: Uite, coane! Catedra — cum ți-am mai spus — e vacantă. Numesc la catedră, peste capul lui, un om de-al nostru. Și mi ți-l freacă

timp de două-trei luni, pînă înnebunește. Și dacă nu-și dă el demisia, să nu-mi zici pe nume.

BUCȘAN: Ridicul. Două-trei luni. Crezi că te-am chemat aici, la ora asta, pentru ca să aștept pe urmă trei luni? Totul trebuie să se termine imediat. Mîine cel mai tîrziu.

BRĂNESCU *(cu o subită schimbare de ton, ca și cum dintr-o dată s-ar fi făcut lumină):* Mîine?!

BUCȘAN: Da.

BRĂNESCU *(categoric):* S-a făcut.

BUCȘAN *(nedumerit de repedea schimbare):* Cum?

BRĂNESCU: Da. Cred că s-a făcut. Vezi, vezi dacă-mi dai timp să mă gîndesc? S-a aranjat. Se aranjează.

BUCȘAN *(încă neîncrezător):* E chiar așa de simplu?

BRĂNESCU: Nu e simplu, dar e sigur. Uite: mîine, dacă Andronic are lecție la facultate...

BUCȘAN *(întrerupînd):* Are...

BRĂNESCU: De unde știi?

BUCȘAN: M-am informat.

BRĂNESCU: Ei bine, n-are să și-o țină.

BUCȘAN: De ce?

BRĂNESCU: Fiindcă n-o să-l lase. O să fie scandal în sală. Am eu oamenii mei. Vociferări, șuierături — la nevoie, pocnete...

BUCȘAN: Și?

BRĂNESCU: Și în fața acestei situații, ministerul va fi obligat să intervină, să deschidă o anchetă, să ia măsuri. Nu?

BUCȘAN: Ba da.

BRĂNESCU: Ministerul nu poate tolera.

BUCȘAN: Ai dreptate. Nu poate.

BRĂNESCU: Păi nu? Telefon, dispoziții urgente...

BUCȘAN: Ministrule, îmi placi.

BRĂNESCU: Coane Griguță, totdeauna omul dumitale. Da' să știi că m-ai înfierbîntat rău adi-

neauri, cu telefonul. Să-mi faci dumneata mie una ca asta!

BUCŞAN *(împăciuitor):* Ei, las' că trece.

BRĂNESCU: Trece, trece — dar am tras o spaimă! *(Se ridică.)* Vii cu mine? Te duc în oraş.

BUCŞAN: Pleci?

BRĂNESCU: Păi crezi că am timp de pierdut? E tîrziu. Acu se face dimineaţă.

BUCŞAN: Bine, ministrule. *(Îi dă mîna.)*

BRĂNESCU: Nu vii?

BUCŞAN: Nu. Mai am nişte hîrtii de văzut.

BRĂNESCU: Acuma, noaptea?

BUCŞAN: Noapte, zi...

BRĂNESCU *(admirativ):* Eşti un om mare, coane Griguţă.

BUCŞAN *(simplu):* Sînt.

BRĂNESCU: Da' să nu mă uiţi. Să mă scoată de-aici. Nu-i de mine. Să-mi dea altceva. *(Iese.)*

SCENA VII

BUCŞAN, SECRETARA

Bucşan l-a condus pe Brănescu pînă la uşa din stînga. Rămas singur, întoarce butonul electric de lîngă uşă, stingînd lumina mare. Scena rămîne luminată doar de lampa de birou. Pe urmă merge spre fereastră şi ridică cu o singură smucitură perdeaua albastră: apare din nou peisajul de oraş, cu cele două firme luminoase ce se aprind şi se sting. Bucşan e îngîndurat. Rămîne acolo, la fereastră, privind în gol. Prin uşa din stînga intră Secretara cu un dosar în mînă. Se apropie şi se opreşte la un pas în spatele lui.

SECRETARA: Obosit?
BUCŞAN: Eu?
SECRETARA: Da. Obosit şi nervos.
BUCŞAN *(aspru, dar fără violenţă):* Werner! Nu e obiceiul meu să discut chestiuni intime cu funcţionarii. *(Pleacă de lîngă fereastră şi merge spre birou.)*
SECRETARA: Vă rog să mă iertaţi.
BUCŞAN *(a luat loc la birou):* Agopian s-a întors?
SECRETARA: Încă nu.
BUCŞAN: Cînd vine, mă anunţi.
SECRETARA: Da.
BUCŞAN: Hîrtiile Cugir s-au modificat?
SECRETARA *(întinzînd dosarul):* Vreţi să le vedeţi acum?
BUCŞAN: Da. Sau mai bine nu. Mîine dimineaţă.
SECRETARA: Bine. *(Se îndreaptă spre uşa din stînga, ca să iasă din birou.)*
BUCŞAN: Werner!
SECRETARA: Vă rog.
BUCŞAN *(se ridică de la birou şi vine spre ea):* Cîţi ani sînt de cînd lucrezi cu mine?
SECRETARA: Mulţi.
BUCŞAN: Cîţi?
SECRETARA: Şaisprezece.
BUCŞAN: Ei bine, ziua de azi a fost cea mai grea din tot acest timp.
SECRETARA: Cea mai grea? Uitaţi nopţile de la Viena, de la Kreditanstalt. Şi împrumutul Morgan. Şi contractul Pietroşiţa...
BUCŞAN: Nu, nu. Erau afaceri grele. Erau cifre mari. Dar pe mine nu mă sperie cifrele niciodată.
SECRETARA: Nici oamenii?

BUCȘAN: Ba da. Cînd nu-i cunosc. Cînd nu știu cine sînt — și de unde vin — și ce vor.

SECRETARA: Dacă-mi dați voie să vă spun părerea mea...

BUCȘAN *(face un gest scurt de autorizare)*.

SECRETARA: Ați exagerat.

BUCȘAN: Cu ce?

SECRETARA: Cu tot ce s-a întîmplat azi. E prea mult. E prea scump. E prea violent. Cred că totul se putea aranja mai simplu și mai ieftin.

BUCȘAN: Poate. E chiar probabil. Dar nu voiam să încerc. Nu am timp și nici nervi pentru asta.

SECRETARA: Vedeți?

BUCȘAN: Ce mă îngrijorează în toată afacerea, e că n-o înțeleg. Dosarul Protar e în casa mea de fier de un an. N-a ieșit niciodată de aici. Nu l-a văzut nimeni. N-am vorbit nimănui. Și totuși, cineva îl cunoaște. Cum? De ce?

SECRETARA: Cum? — nu știu. De ce? — e simplu. Vrea bani.

BUCȘAN: Am oferit și a refuzat. Nu-mi plac oamenii care refuză. Mi-e frică de ei.

SECRETARA: Frică?

BUCȘAN: Da. Pentru că nu-i înțeleg. Eu oamenii îi cumpăr sau îi dărîm.

SECRETARA: Sînteți un om tare.

BUCȘAN: Deocamdată. Ca un îmblînzitor de lei. E totdeauna tare... deocamdată. Cît timp are biciul în mînă. Dar e de ajuns ca un singur leu imbecil să-l zgîrie cu laba, ca toți ceilalți să tabere pe el și să-l sfîșie... *(După o pauză:)* Eu nu mă las zgîriat.

SECRETARA *(încet, mai mult pentru ea)*: Știu.

BUCȘAN: Werner, vino aici. *(O ia de braț și o duce spre fereastră.)* Vezi luminile astea care se

aprind şi se sting deasupra oraşului, cu numele meu? Mi-a fost teamă astăzi — înţelegi? teamă! — că s-ar putea stinge pentru totdeauna. Şi nu vreau. Şi nici nu trebuie.

SCENA VIII

ACEIAŞI, DIRECTORUL

În timp ce Bucşan şi Secretara sînt în faţa ferestrei, privind departe, uşa din stînga se deschide şi intră Directorul, care din prag îi priveşte o secundă în tăcere pe cei doi.

DIRECTORUL: Te deranjez, coane Griguţă?

(Bucşan şi Secretara se întorc brusc, surprinşi.)

BUCŞAN: Dumneata aici?
DIRECTORUL: Eu.
BUCŞAN *(întoarce butonul electric şi face lumină mare):* Cum ai intrat?
DIRECTORUL: Simplu. Treceam pe stradă şi am văzut lumină la fereastra dumitale. Ia te uită, zic, nu doarme la ora asta! Am sunat şi mi s-a deschis. În sala de aşteptare nu era nimeni. La secretariat, nimeni. Am intrat.
BUCŞAN: Werner! Lasă-ne.

(Secretara iese prin stînga.)

SCENA IX

BUCŞAN, DIRECTORUL

BUCŞAN: Ce vrei?
DIRECTORUL: M-ai chemat, şi am venit.
BUCŞAN: Te-am chemat eu?

DIRECTORUL: Da. Nu mi-ai spus că mă aștepți aici mîine la nouă dimineața?
BUCȘAN: Și e nouă dimineața?
DIRECTORUL: Nu. E douăsprezece noaptea.
BUCȘAN: Atunci?
DIRECTORUL: Am venit ceva mai devreme. Nu-mi plac orele fixe, coane Griguță. Știi cine te cheamă, dar nu știi cine te așteaptă. *(Se uită sub birou, pipăind cu palma planșa de dedesubt.)* Un microfon instalat sub birou... Un indiscret în odaia cealaltă... *(Merge spre ușa din dreapta, o deschide, se uită în încăperea alăturată, închide la loc.)* Am oroare de flagrante-delicte...
BUCȘAN: Nu mă cunoști. Sînt un om discret.
DIRECTORUL: Și eu. Tocmai de aceea am venit acum. Cînd ai plecat azi-dimineață de la mine, mi-ai spus că-mi lași timp să mă răzgîndesc. Ei bine, m-am răzgîndit. Primesc.
BUCȘAN: Primești? Ce?
DIRECTORUL: Ce mi-ai propus.
BUCȘAN: Ți-am propus eu ceva?
DIRECTORUL: Să lăsăm glumele, coane Griguță. Nu e momentul. Am avut o zi grea... amîndoi.
BUCȘAN: Eu nu.
DIRECTORUL: Poate. Deși nu te cred. Dar eu, uite îți spun drept: am avut o zi grea.
BUCȘAN *(cu subînțeles)*: Și încă nu s-a terminat.
DIRECTORUL: Ai dreptate: încă nu. Dar vreau s-o termin. Toată ziua m-am zbătut, am alergat, am scotocit. Nu e ușor să lupte cineva cu dumneata.
BUCȘAN: Mie mi-o spui?
DIRECTORUL: Am căutat documente, acte, cifre, probe..
BUCȘAN: Și?

DIRECTORUL: Le-am găsit. Cu greu — dar le-am găsit.

BUCŞAN *(calm)*: Unde sînt?

DIRECTORUL: Aici. *(Se bate discret peste buzunarul hainei.)* În buzunarul meu.

BUCŞAN: Te felicit.

DIRECTORUL: Mă feliciţi, dar nu din toată inima. În realitate eşti destul de preocupat şi foarte neliniştit.

BUCŞAN: Eu?

DIRECTORUL: Dumneata. Şi te înţeleg. Un scandal acum, înainte de semnarea contractelor Carun, ar cădea prost.

BUCŞAN *(fără ironie)*: Foarte prost.

DIRECTORUL: Vezi? Şi atunci, nu e mai bine să ne înţelegem? Uite, mă duceam spre redacţie adineauri. De azi-dimineaţă n-am mai dat pe acolo. Sînt aşteptat. Trebuie să scriu un reportaj pentru ultima oră. Poate că e mai bine să nu-l mai scriu? Poate că e mai bine să nu apară? Ce zici?

BUCŞAN: Nici n-o să apară.

DIRECTORUL: Bravo, coane Griguţă. Ştiam eu că ne înţelegem. Uite, dau un telefon la *Deşteptarea (pune mîna pe receptor)*, să le spun să-i dea drumul fără „Ultima oră".

BUCŞAN: Nu te mai osteni.

DIRECTORUL: Trebuie. Mă aşteaptă.

BUCŞAN: Nu te aşteaptă nimeni. *Deşteptarea* dumitale nu mai apare.

DIRECTORUL: Cum?

BUCŞAN: Am suprimat-o.

DIRECTORUL *(o secundă a încremenit. Pe urmă izbucneşte într-un rîs scurt)*: Ah! Ce farsă mai e şi asta? Dumneata poţi multe, coane Griguţă,

dar sînt lucruri pe care nici dumneata nu le poți.

BUCȘAN: Domnule! Gazeta dumitale datorează tipografiei mele suma de lei patru sute optzeci de mii. Am dat dispoziții ca, începînd de astăseară, să se înceteze lucrul.

DIRECTORUL: Ai dat dispoziții? Tipografia dumitale?

BUCȘAN: Da. Tipografia mea.

DIRECTORUL: De cînd?

BUCȘAN: De... *(se uită la ceas)* jumătate oră.

DIRECTORUL: Nu te cred.

BUCȘAN: Informează-te. *(Îi arată cu mîna telefonul.)*

DIRECTORUL: *(o clipă rămîne nemișcat, apoi ridică brusc receptorul, începe să formeze numărul, cu mișcări scurte, nervoase — dar deodată se oprește și pune receptorul la loc):* Nu. Dumneata nu minți.

BUCȘAN: Ba da. Dar nu așa de grosolan. Cînd mint, sînt mai subtil.

DIRECTORUL: Joci tare! *(Se așază în fotoliul din fața biroului. E palid, sfîrșit și totuși calm, ca la sfîrșitul unei partide pierdute.)*

BUCȘAN *(modest)*: Fac și eu ce pot.

DIRECTORUL: Joci prea tare. Și nu e bine.

BUCȘAN: De ce?

DIRECTORUL: Nu vorbesc pentru mine. Eu deocamdată sînt terminat. Nu zic, am să încerc și eu să fac ceva. Să găsesc altă tipografie, să caut bani... În sfîrșit, voi vedea. Dar mă gîndesc la dumneata.

BUCȘAN: Îți mulțumesc.

DIRECTORUL: Mă gîndesc sincer la dumneata. Ai greșit!

BUCȘAN: Serios?

DIRECTORUL: Da, ai greșit. În fond, dumneata ce vrei? Să faci tăcere în jurul afacerii Protar.

Să nu se vorbească nimic. Să nu se audă nici o șoaptă.

BUCȘAN *(ritos, șuierat):* Nici una.

DIRECTORUL: Și pentru asta suprimi *Deșteptarea*, o foaie obscură, pe care n-o citea nimeni și care va face mai mare zgomot într-o singură clipă dispărînd, decît a făcut în zece ani de apariție.

BUCȘAN: Crezi?

DIRECTORUL: Mîine se va ști în tot orașul — fiindcă asta ți-o promit: se va ști — că Bucșan, Grigore Bucșan, a suprimat cu mîna lui *Deșteptarea*, pentru că i-a fost frică. Și vor fi cinci sute de oameni care se vor întreba: de ce? Va trebui să le răspunzi sau să-i împiedici să întrebe.

BUCȘAN: Nu vor întreba.

DIRECTORUL: Primii cinci sute, poate nu. Dar ceilalți? Sînt mulți, coane Griguță, sînt foarte mulți. Și pe urmă, mai e cineva pe care-l uiți: Andronic.

BUCȘAN: Tovarășul dumitale.

DIRECTORUL: Tovarășul! Nu. E prea abil și prea primejdios ca să aibă tovarăși. Lucrează singur.

BUCȘAN: Nu ești înțeles cu el?

DIRECTORUL: Aș fi vrut să fiu.

BUCȘAN: Totuși, l-ai vizitat azi după masă.

DIRECTORUL: Fără rezultat. *(Cu o mișcare de sinceritate:)* Uite. Acum pot să vorbesc deschis cu dumneata. E prea tîrziu și prea inutil să mai ascund. Sînt ca un jucător decavat. Arunc cărțile pe masă. Tot nu mai am nimic de pierdut. *(Scurtă pauză. Schimbare de voce:)* Adineauri, cînd am intrat, spuneam că am în buzunar documente, probe. Mințeam. N-am nimic. *(Își întoarce scurt buzunarele.)* Nimic.

BUCŞAN: Şi afacerea Protar?...

DIRECTORUL: Habar n-am de ea. Totul e în mîna lui Andronic.

BUCŞAN: Prin urmare, azi-dimineaţă...

DIRECTORUL: Eram de bună credinţă. Articolul fusese strecurat în gazetă fără ştirea mea, fără ştirea nimănui. Andronic ăsta e un bandit!

BUCŞAN: Ştiu.

DIRECTORUL: Am fost la el. Voiam să-l fac să vorbească. L-am luat în toate felurile. Am ademenit, am rugat, am promis, am ameninţat. Uneori mi se părea că am reuşit, că sînt gata să reuşesc... Dar era la el o femeie... o fată...

BUCŞAN: Brună.

DIRECTORUL: O cunoşti?

BUCŞAN: Puţin. Din vedere.

DIRECTORUL: Abia acum îmi dau seama că era instrumentul lui. Jucau împreună comedia. Ezitări, scrupule... *(Cu o schimbare de voce:)* Tipul e tare, coane Griguţă. Sub masca lui de savant aiurit, se ascunde un bandit. Un mare bandit.

BUCŞAN: Mai mare decît noi?

DIRECTORUL: Nu ştiu. Se va vedea... Da, da, se va vedea. Un moment am crezut că l-am convins. Mi-a promis că pînă la ora opt îmi dă un articol şi documente. *(Devotat:)* Nu că le-aş fi publicat, coane Griguţă. Nu. Tot aici veneam cu ele. Dar altfel vorbeam cu dumneata dacă aveam hîrtiile în buzunar.

BUCŞAN: Păcat.

DIRECTORUL: Să ştii că-i păcat. Era mai bine şi pentru dumneata. Cu mine te-ai fi înţeles. Cu el, e mai greu. La ora opt am fost la el. Am sunat, am bătut, am strigat. Nimic. Nimeni. Dispărut. L-am căutat, am alergat după el în

tot orașul. Nu-l știe nimeni. Nu l-a văzut nimeni. Nu e nicăieri.

BUCȘAN: Și atunci?

DIRECTORUL *(gest de neputință)*: Am renunțat. Ce era să fac? Am renunțat. Îmi mai rămînea o ultimă carte să joc. Dumneata. Mi-am zis: hai să-l văd. Să-ncerc marea cu degetul. Cine știe? Poate se prinde.

BUCȘAN: Și nu s-a prins.

DIRECTORUL: Nu.

BUCȘAN: Vezi?

DIRECTORUL *(se ridică în picioare)*: M-ai scos din joc, dar rămîne el. Cu mine a fost ușor, fiindcă ne cunoaștem de mult. Dar pe el nu-l cunoști. Asta e marea lui forță: nu-l cunoaște nimeni. A stat o viață întreagă în bibliotecă, ascuns ca într-o vizuină, și acum iese la pradă cu figura lui de martir visător.

BUCȘAN: Îi viu eu de hac și visătorului ăsta!

DIRECTORUL: Nu se știe. Dumneata ești obișnuit cu escrocii, coane Griguță. Escrocii sînt băieți simpatici și oameni de înțeles. Cu visătorii e mai greu. *(După o clipă:)* În sfîrșit. Treaba dumitale. *(Se ridică deodată, își ia pălăria de pe birou.)* Noapte bună. *(Se îndreaptă cu pași leneși, de om obosit, spre ușa din stînga.)*

BUCȘAN *(rămas la biroul lui, foarte calm, îl lasă să se depărteze, dar înainte să fi ajuns la ușă, îl oprește cu un singur cuvînt)*: Ascultă! *(Directorul se oprește în loc, se întoarce. Fără grabă, Bucșan se ridică de la birou și vine spre centrul scenei, la un pas de Director, față în față.)* Vrei să scoți gazeta mîine dimineață?

DIRECTORUL *(ridicare din umeri de neputință, de nedumerire, de oboseală)*.

BUCȘAN: Cumpără tipografia. Ți-o vînd.

DIRECTORUL: Îți rîzi de mine.
BUCȘAN: Nu. Sînt dispus să vînd. Cumpăr-o!
DIRECTORUL: Cu ce bani?
BUCȘAN: Ei! Bani găsim noi.
DIRECTORUL: Ușor de spus.
BUCȘAN: Îți spun că găsim. Nu asta-i întrebarea. Întrebarea e dacă vrei să cumperi?
DIRECTORUL *(într-o doară)*: Cît?
BUCȘAN: Zece milioane.
DIRECTORUL: Ieftin.
BUCȘAN: Nu. E scump. Groaznic de scump. Dacă plătești. Dar dacă nu plătești — e ieftin de tot.
DIRECTORUL *(nedumerit)*: Atunci...
BUCȘAN: Semnezi niște polițe.
DIRECTORUL: De zece milioane?
BUCȘAN: Da. De zece milioane.
DIRECTORUL: Și cum vrei să ți le plătesc? Cînd vrei să ți le plătesc?
BUCȘAN: Niciodată.
DIRECTORUL: Nu înțeleg.
BUCȘAN: Și totuși nu e greu. Polițele rămîn la mine. În caseta mea particulară. Și nu ies de acolo niciodată. Îți dau cuvîntul meu de onoare. Niciodată, dacă ești rezonabil.
DIRECTORUL *(moment de gîndire, pînă își dă seama de sensul propunerii; pe urmă cu elan, cu entuziasm)*: Coane Griguță, n-o să-ți pară rău!
BUCȘAN: Știu. Mie nu-mi pare niciodată rău.
DIRECTORUL: De azi încolo sînt omul dumitale. Eu și *Deșteptarea*. Faci ce vrei cu ea. Îți aparține.
BUCȘAN: Nu. Să ne înțelegem: între noi a intervenit o afacere comercială. Strict comercială. *Deșteptarea* rămîne a dumitale. Faci ce vrei. Scrii ce vrei. Nu-mi place să împietez asupra convingerilor nimănui.
DIRECTORUL: Ești un om delicat, coane Griguță!

BUCȘAN: Și dumneata un băiat inteligent. *(A ocolit biroul și trage un sertar, același din care a scos carnetul de cecuri, în scena cu Agopian.)* Semnezi polițele?

DIRECTORUL: Chiar acum?

BUCȘAN: Dacă vrei să apari mîine dimineață.

DIRECTORUL: S-a făcut. *(Se așază în fața biroului, întorcîndu-și fotoliul așa încît să poată scrie. E cu spatele la ușa din stînga.)*

BUCȘAN *(întinzîndu-i un pachet cu polițe):* Sînt zece polițe de cîte un milion. Scadențele le lași în alb.

DIRECTORUL: Înțeles. *(Începe să scrie.)*

SCENA X

ACEIAȘI, SECRETARA

(Ușa din stînga se deschide și apare, oprindu-se în prag, Secretara.)

BUCȘAN *(către Secretară):* Ce e?

SECRETARA *(șoptind, ca să n-o audă Directorul):* Agopian.

BUCȘAN *(cu voce normală):* A venit?

SECRETARA *(semn cu mîna spre încăperea de unde vine):* E aici.

BUCȘAN: Să intre.

SECRETARA *(ezită; gest vag spre Director, care, absent, continuă să scrie polițele):* Dar...

BUCȘAN: Să intre.

SCENA XI

ACEIAȘI, AGOPIAN

BUCȘAN *(către Agopian, care, intrînd, nu-l vede decît din spate pe Director, mereu aplecat la birou asupra polițelor):* Ce se aude, Agopian?

AGOPIAN: Am executat. Cum ați dorit dumneavoastră. Am oprit lucrul. Am închis atelierele. Uite cheile aici.

BUCȘAN: A fost greu?

AGOPIAN: Nici ușor n-a fost. Cînd au aflat despre ce e vorba, au coborît toți de sus din redacție în tipografie. Țipau, urlau, ziceau că nu se lasă... Dar eu am dat ordin lucrătorilor să înceteze lucrul, și gata. I-am lăsat pe toți acolo, pe scări. Și acum se ceartă. Ziceau că nu-i lasă pe lucrători să plece, că sparg ușile. Cheile vi le las dumneavoastră?

BUCȘAN: Nu, că nu mai sînt proprietar.

AGOPIAN *(uimit):* Cum ați spus?

BUCȘAN: Am vîndut tipografia.

AGOPIAN *(plin de îndoială):* Acuma?... Noaptea?

BUCȘAN: N-am cumpărat-o tot noaptea?

AGOPIAN *(încă nu crede):* Și... cui ați vîndut-o?

BUCȘAN: Uite, dumnealui. *(Îl arată pe Director. Acesta a terminat de semnat polițele și, în timp ce Bucșan i le ia din față, el se întoarce cu fața spre Agopian.)*

AGOPIAN *(din uluială în uluială):* Dumneata aici?

DIRECTORUL: Eu. *(Se apropie de el, în timp ce Bucșan, rămas la birou, verifică polițele.)* Și zi așa! Îmi omori gazeta, noaptea, pe la spate!...

AGOPIAN: De! Ce era să fac? Preț mare. Om sînt și eu.

BUCȘAN *(a terminat de controlat polițele):* În regulă. *(Le închide în sertar.)* Dumnealui e noul proprietar.

AGOPIAN: Vorbiți serios?
BUCȘAN *(sever):* Agopian!
AGOPIAN: Vă rog să mă iertați, dar nu-mi vine a crede. *(Către Director:)* Ai cumpărat tipografia?
DIRECTORUL: Da, am cumpărat-o.
AGOPIAN: Cu ce bani, domnule? Datoria n-aveai cu ce s-o plătești, și acuma...
DIRECTORUL: Agopian! Nu te amesteca în treburi care nu te privesc.
AGOPIAN: Așa e. Nu mă privesc. Dar nu mai înțeleg nimic. Și acuma, cu cheile ce fac?
DIRECTORUL: Te duci înapoi la tipografie, o deschizi și dai drumul gazetei.
AGOPIAN *(către Bucșan):* Dumneavoastră ce ziceți?
BUCȘAN: Eu? Nimic. Dumnealui e proprietar.
AGOPIAN: Să mă bată Dumnezeu dacă pricep ceva. M-ați zăpăcit de tot.
DIRECTORUL: Hai cu mine. Mergem împreună.
BUCȘAN: Nu, directore. Dumneata mai rămîi. Mai avem de vorbit.
DIRECTORUL: Atunci, ia-o-nainte, Agopian. Repede. Să nu iasă vreo încurcătură. Viu și eu mai tîrziu.
AGOPIAN: Ar fi bine să dau un telefon, să nu plece lucrătorii.
SECRETARA: De dincolo, de la secretariat.
AGOPIAN: Eu... eu vă salut. Teribilă noapte, domnule! *(Iese prin stînga, împreună cu Secretara.)*

SCENA XII

BUCȘAN, DIRECTORUL

DIRECTORUL: Are dreptate. Teribilă noapte!
BUCȘAN: Ai obosit?
DIRECTORUL: Puțin. Mi-ai cam tăiat răsuflarea.

BUCȘAN: Uite, directore, de ce te-am oprit. S-ar putea ca mîine dimineață, la cursul lui Andronic, să fie oarecare neliniște.

DIRECTORUL: Neliniște?

BUCȘAN: Da. Acuma, înainte de examene, se întîmplă uneori.

DIRECTORUL: Dacă trebuie, se întîmplă sigur.

BUCȘAN: Eu... n-am nici o informație precisă, dar presupun. S-ar putea... să nu-și poată ține lecția. Vacarm în sală, întreruperi, huiduieli... în sfîrșit, poate și mai rău. Un scandal știi cum începe — nu știi niciodată cum se termină...

DIRECTORUL: Foarte just.

BUCȘAN: Și atunci, ministerul... *(Întrerupîndu-și fraza începută:)* Cum ești cu Brănescu?

DIRECTORUL: De la Instrucție?

BUCȘAN: Da.

DIRECTORUL *(precaut, încercînd să ghicească intențiile)*: Să zic... bine?

BUCȘAN: N-ar fi rău.

DIRECTORUL *(ușurat)*: Păi atunci, sînt foarte bine. Dar știi? — foarte bine. Uite, chiar în numărul de mîine, e în pagina întîia un articolaș despre el.

BUCȘAN: Favorabil.?

DIRECTORUL: Cît se poate.

BUCȘAN: Cu atît mai bine. Să-i pui și fotografia.

DIRECTORUL: S-a făcut.

BUCȘAN: Și cum ziceam, ministerul va trebui să intervină.

DIRECTORUL: Evident.

BUCȘAN: Dar pentru asta ar trebui să i se atragă atenția.

DIRECTORUL: Asupra gravității faptului.

BUCȘAN: Sigur.

DIRECTORUL: Un scandal universitar, în împrejurările actuale, nu este un simplu fapt divers. Opinia publică vrea să știe. Ea cere explicații, sancțiuni.

BUCȘAN: Mai ales sancțiuni.

DIRECTORUL: Iar ziarul *Deșteptarea* e primul care dă alarma, e primul care cunoaște întreaga chestiune — pentru că întîmplător mîine dimineață, la cursul domnului Andronic, un reporter al nostru asistă în sală, ia note și poate chiar — eventual — fotografii.

BUCȘAN: Directore, îmi placi.

DIRECTORUL: Coane Griguță, și dumneata mie.

BUCȘAN: Totuși, trebuie să băgăm de seamă că... *(În momentul acesta sună telefonul. Bucșan se întrerupe din vorbă și ridică receptorul.)* Alo!... Da... Eu... Da, eu... Cine?... Dumneata... Un moment, te rog... *(Acoperă cu palma pîlnia receptorului și i se adresează Directorului, cu vocea scăzută:)* Știi cine e la aparat? Fata.

DIRECTORUL: Care fată?

BUCȘAN: Fata brună! A lui Andronic.

DIRECTORUL: Ce vrea?

BUCȘAN *(ridică din umeri, iar apoi vorbește din nou la telefon):* Da... Acuma?... Ești jos... Bine... Aștept. *(Închide telefonul; pe urmă, către Director:)* Vine aici.

DIRECTORUL: Ia te uită!

BUCȘAN: Ce-o fi vrînd?

DIRECTORUL: Știu eu? În orice caz, trebuie multă atenție. E primejdioasă.

BUCȘAN: Crezi?

DIRECTORUL: E instrumentul lui.

BUCȘAN: N-am avut impresia asta.

DIRECTORUL: Nici eu la început. Dar dacă te gîndești bine...

BUCȘAN: Nu, nu. Cred că e altceva la mijloc. În sfîrșit, am să văd.

DIRECTORUL: Eu te las.

BUCȘAN: Nu. E mai bine să nu pleci.

DIRECTORUL: Ar trebui să trec pe la redacție.

BUCȘAN: Mai așteaptă puțin. Poate mai avem nevoie de dumneata. *(Ușa din stînga se deschide. În prag apare Secretara. Cu un gest, Bucșan o oprește să vorbească.)* Da. Știu. Să aștepte o clipă. *(Secretara iese. Din nou către Director:)* Directore, treci dincolo. *(Îi arată ușa din dreapta.)* E un salonaș particular al meu. Te chem eu mai tîrziu. *(Îl petrece pînă la ușa din dreapta, i-o deschide, îl lasă să intre, închide ușa la loc. Pe urmă, rămas singur, străbate scena spre ușa din stînga și o deschide, lăsînd-o să intre pe Magda.)*

SCENA XIII

BUCȘAN, MAGDA

MAGDA: Domnule, oricît de surprinzătoare ar putea să pară vizita mea aici, la această oră...

BUCȘAN: Domnișoară, aici, în biroul acesta, nici o vizită nu e surprinzătoare. La nici o oră. Te rog să șezi și să nu-mi ceri scuze. Nu mă deranjezi de loc.

MAGDA: Nu mă gîndeam să cer scuze și știam că nu te deranjez. Ba chiar, în anumit fel, cred că eram așteptată.

BUCȘAN: Așteptată — mărturisesc că nu. Dar binevenită.

MAGDA: Asta o să vedem... Domnule Bucșan! Ne-am cunoscut astăzi, și mai ales ne-am despărțit, într-un mod...

BUCȘAN: Ciudat...

MAGDA: Cel puțin ciudat. Intervenția mea într-o conversație care, personal, nu mă privea de loc, a fost poate violentă.

BUCȘAN: Dar sinceră.

MAGDA: Prea sinceră.

BUCȘAN: Îți pare rău?

MAGDA: Încă nu știu dacă trebuie să-mi pară rău. Vezi, au trecut de atunci cîteva ore. Și mi-e teamă că am provocat, fără voia mea, o serie de încurcături, care ar putea să ducă la o catastrofă.

BUCȘAN: Catastrofă? Pentru cine?

MAGDA: Pentru toată lumea. Pentru dumneata în primul rînd.

BUCȘAN: O! Nici o grijă. Dacă e vorba de mine, nici o grijă.

MAGDA: Îmi pare bine că te văd așa de calm. Azi după masă erai mai nervos.

BUCȘAN: Între timp m-am liniștit.

MAGDA: Dar eu, nu. Vezi, mă plimbam adineauri — înainte de a te chema la telefon — mă plimbam jos, pe stradă, în fața clădirii dumitale. Frumoasă clădire! Cîte etaje! Cîte ferestre! Și deodată mi s-a părut că toată această imensă clădire se clatină, se prăbușește...

BUCȘAN *(iritat)*: Domnișoară!

MAGDA: Mi s-a părut.

BUCȘAN: Ai prea multă imaginație.

MAGDA: Se poate. Dar nu știi ce straniu lucru este noaptea, într-o clădire cu patru sute de ferestre întunecate, o singură fereastră luminată. Îți

spui: acolo e un om care veghează, un om care se zvîrcolește, care se teme.

BUCȘAN: Domnișoară! Cine ești dumneata?

MAGDA: E nevoie să arăt hîrtiile mele de identitate?

BUCȘAN: Nu. Dar e nevoie să știu cine ești. Ce căutai în casa profesorului Andronic? Ce cauți aici?

MAGDA: Ce caut aici, am să spun. De aceea am venit. Ce căutam în casa lui Andronic... întrebarea e mai indiscretă...

BUCȘAN *(bănuitor)*: Trebuie să înțeleg că...

MAGDA: Înțelege ce vrei, dar nu-mi pune întrebări.

BUCȘAN: Ești... ești prietena lui? *(A evitat să spună „metresa".)*

MAGDA: Am aerul?

BUCȘAN: Drept să spun, nu. Semeni mai mult a fată de școală.

MAGDA: E genul meu. *(Ia de pe birou o țigaretă și o aprinde cu degajare.)* Îmi dai voie?

BUCȘAN: Prietena lui! Prin urmare, izbucnirea dumitale de azi după masă a fost o scenă.

MAGDA: Așa se numește?

BUCȘAN: O scenă de menaj. Erați supărați. Ai vrut să te răzbuni.

MAGDA: Da și nu. Mai mult am vrut să mă apăr.

BUCȘAN: Nu înțeleg.

MAGDA: Vezi, dumneata nu-l cunoști pe Andronic. E un om primejdios.

BUCȘAN: Nu pare.

MAGDA: De aceea e primejdios. Pentru că nu pare. Dar cînd se dezlănțuie, e sălbatec. E un tip rece, aspru, violent. E năprasnic!

BUCȘAN: Frumos portret! Îl iubești?

MAGDA: Nu știu dacă îl iubesc! Mă amețește. Mă domină. Lîngă el simt primejdia. Lîngă el simt că totul în viață e posibil. N-are scrupule,

n-are prejudecăţi, n-are ezitări. E ca o mare furtună.

BUCŞAN: Mă sperii.

MAGDA: Aş vrea să te sperii. Am venit ca să te sperii.

BUCŞAN: Eşti sinceră.

MAGDA: N-am timp să nu fiu sinceră. Sînt prea multe lucruri în joc. Sîntem cu toţii în joc, şi nu e timp să ne ascundem unul de altul.

BUCŞAN: Vrei să te explici?

MAGDA: Uite. Am ştiut de la început că Andronic are afacerea Protar în mînă.

BUCŞAN: O cunoşti şi dumneata?

MAGDA: Vag. Dar am ştiut că are documente care te privesc şi că poate să vorbească.

BUCŞAN: Canalia!

MAGDA *(jignită)*: Domnule!

BUCŞAN: Te rog să mă scuzi.

MAGDA: Că poate să vorbească, dar că poate să şi tacă.

BUCŞAN: N-am fost la el? Nu i-am oferit?...

MAGDA: Ştiam că ai să vii. Bănuiam că vei face propuneri rezonabile.

BUCŞAN: Nici nu m-a lăsat să vorbesc.

MAGDA: Propuneri rezonabile pe care eram convinsă că el le va accepta.

BUCŞAN: Totuşi...

MAGDA: Dar la venirea dumitale, s-a răzgîndit. Probabil că şi-a spus: ce-mi poate oferi omul ăsta e mult mai puţin decît îi pot smulge eu dacă lupt cu el. Mai bine să lupt.

BUCŞAN: Şi atunci?...

MAGDA: Şi atunci a inventat jocul pe care l-ai văzut. Că nu te cunoaşte. Că nu ştie cine eşti. Că totul e o confuzie, o eroare... Şi dumneata erai gata să crezi.

BUCȘAN: Pentru că nu înțelegeam — și nici acum nu înțeleg — ce urmărea negînd. De ce?

MAGDA: Foarte simplu. Voia să te deruteze. Să te liniștească. Să-ți înlăture orice bănuială, și pe urmă, după două-trei zile, prin surpriză, să lovească.

BUCȘAN: Și de ce nu l-ai lăsat?

MAGDA: Pentru că n-am vrut. Eram convinsă că se înșală. Vezi, dumneata și Andronic aveți aceiași cusur. Nu vă cunoașteți unul pe altul. Fiecare din voi crede că-l va distruge cu ușurință pe celălalt. Dar eu îmi dau seama că sînteți amîndoi îngrozitor de puternici și că lupta poate fi teribilă.

BUCȘAN: Aici ai dreptate: teribilă.

MAGDA: De aceea am sărit astăzi între voi. Voiam cu orice preț să-l oblig pe Andronic să nu mai simuleze și să discute deschis cu dumneata. Voiam să vă înțelegeți pe loc și să terminați în mod cuminte întreaga afacere.

BUCȘAN: N-ai reușit.

MAGDA: Nu. Dumneata ai plecat trîntind ușile, iar el s-a apucat imediat să scrie.

BUCȘAN: Să scrie ce?

MAGDA: Despre ovăz și alte plante.

BUCȘAN: Prin urmare, lupta e deschisă?

MAGDA: Da.

BUCȘAN: Fie. Sînt gata.

MAGDA: Și el. Numai eu nu sînt gata. Numai eu mai vreau, mai încerc să vă opresc.... cît nu e prea tîrziu.

BUCȘAN: Eu mi-am luat măsurile mele.

MAGDA: Și el pe ale lui.

BUCȘAN: Bănuiesc. Va scrie un articol.

MAGDA: Poate o carte.

BUCȘAN: Poate zece cărți. Va ține conferințe. Va vorbi la radio. Va vorbi la facultate.
MAGDA: Nu. La facultate nu va vorbi.
BUCȘAN: De ce?
MAGDA *(foarte vag):* Știu eu?
BUCȘAN: Nu-și mai ține cursul?
MAGDA: Deocamdată, nu.
BUCȘAN: Nici mîine?
MAGDA: Mai ales mîine.
BUCȘAN *(scurt, violent):* Asta nu se poate!
MAGDA: De ce nu se poate? Aveai de gînd să te înscrii student la Facultatea de litere?
BUCȘAN *(fierbînd):* Canalia!
MAGDA: Nu e o canalie. E mai mult. E mult mai mult! E un aventurier. Un mare aventurier.
BUCȘAN: Mă ameninți?
MAGDA: Te previn. Te-ai uitat bine la el? Ai observat cu cine seamănă?
BUCȘAN: Nu.
MAGDA: Și totuși e izbitor. Cînd îl vezi prima oară, îți taie respirația. Serios? N-ai băgat de seamă?
BUCȘAN: Ce?
MAGDA: Că seamănă?
BUCȘAN: Cu cine?
MAGDA *(tainic):* Cu Alexandru cel Mare.
BUCȘAN: Nu știu. Nu cunosc.
MAGDA: Aceeași privire. Aceeași expresie. Și cu un asemenea om vrei să te lupți dumneata? Te plîng.
BUCȘAN: Plînge-l pe el.
MAGDA: El n-are nimic de pierdut. Cel mult o biată jumătate de catedră. Dar dumneata rămîi descoperit cu toată averea, cu toate fabricile, cu toate uzinele, cu toate birourile. Nu le simți pe toate cum se clatină încet, ca înainte de cutremur?

BUCȘAN: Domnișoară! Ce vrei? Ce propui?
MAGDA: Îți propun liniștea. Îți aduc liniștea.
BUCȘAN: N-am nevoie. Sînt liniștit.
MAGDA: Nu-i adevărat. Dacă ai fi liniștit, nu te-ai găsi aici, la ora asta.
BUCȘAN: Dar nici dumneata.
MAGDA: Eu n-am spus că sînt liniștită. Dimpotrivă. Nu sînt de loc.
BUCȘAN: Ai motive personale?
MAGDA: Da.
BUCȘAN: De ordin intim?
MAGDA: Întrebi prea mult. Atîta lucru îți pot spune: vreau ca Andronic să plece din țară, departe, cu mine.
BUCȘAN: E la mijloc altă femeie?
MAGDA: Ți-am spus că întrebi prea mult! Lasă-mă și pe mine să întreb: nu crezi că dacă omul ăsta va pleca mîine dimineață într-un lung voiaj, de trei ani, departe, undeva în Asia, dumneata vei dormi mai liniștit?
BUCȘAN: S-ar putea.
MAGDA: Atunci, voiajul ăsta e o soluție.
BUCȘAN: Scumpă?
MAGDA: Nu știu ce numești dumneata scumpă.
BUCȘAN *(ia la întîmplare o hîrtie de pe birou și scrie cu un creion, luat tot de pe birou, o cifră)*: Atît... *(îi întinde hîrtia)* ar fi de ajuns?
MAGDA *(luîndu-i creionul din mînă, corectează)*: Da, dacă mai adăugăm un zero la sfîrșit.
BUCȘAN: Se face prea mult.
MAGDA: Pentru ce capeți în schimb — liniștea dumitale — e destul de puțin.
BUCȘAN *(după o clipă de gîndire, brusc)*: Pot să-l văd pe Andronic?
MAGDA: Da. Îl aduc imediat.

BUCŞAN: Unde e?
MAGDA: E pe aici. Pe aproape. Mă aşteaptă.
BUCŞAN: Bine.
MAGDA: Dar fii atent cum vorbeşti cu el. E aşa de susceptibil!
BUCŞAN: La preţul ăsta, ar putea să nu fie!

(Magda iese prin stînga.)

SCENA XIV

BUCŞAN, DIRECTORUL

Bucşan, rămas singur, merge spre uşa din dreapta, o deschide şi îl lasă pe Director să intre.

BUCŞAN: Directore, o să te miri.
DIRECTORUL: Nu cred. Am văzut atîtea astăzi...
BUCŞAN: M-am înţeles cu Andronic.
DIRECTORUL: A fost aici?
BUCŞAN: Nu el. Fata. Trebuie să vină şi el îndată.
DIRECTORUL: Scump?
BUCŞAN: Destul.
DIRECTORUL: Cel puţin ai garanţii?
BUCŞAN: Cea mai bună garanţie. Pleacă. Pleacă din ţară.
DIRECTORUL: Pentru mult timp?
BUCŞAN: Trei ani.
DIRECTORUL: Coane Griguţă, bine ai făcut. Uite, acuma, să-ţi spun drept: parcă mi-ai luat o piatră de pe inimă. Cu tipul ăsta aici, n-am fi avut linişte niciodată.
BUCŞAN *(puţin pe gînduri)*: Găseşti... găseşti că seamănă cu Alexandru cel Mare?
DIRECTORUL: Cine?
BUCŞAN: Andronic.

DIRECTORUL: Cu Alexandru cel Mare? Mai știi? Te pomenești... *(După un timp:)* Da' pentru că veni vorba de Alexandru cel Mare, cu reportajul ce facem?

BUCȘAN: Care reportaj?

DIRECTORUL: Reportajul de mîine... Scandalul de la curs.

BUCȘAN: A! Bine că mi-ai adus aminte! *(Merge spre telefon.)* Să-i dau un telefon lui Brănescu. *(Ridică receptorul, formează numărul.)* Alo! Brănescule... Dormeai?... Ei, trezește-te! *(Către Director:)* Ramolit e și ăsta! *(La telefon:)* Te-ai trezit? Ascultă. Scandalul de mîine dimineață — nu mai e nevoie. Se contramandează... Cum?... Nu se poate?... Prea tîrziu?... Ce înseamnă prea tîrziu?... Să faci bine să iei măsuri. Ordine, mă auzi? Ordine! *(Trîntește receptorul furios.)* Cretin! *(După o scurtă pauză, către Director:)* Ziceai că ai un articol mîine despre Brănescu.

DIRECTORUL: Da.

BUCȘAN: Păcat.

DIRECTORUL: De ce?

BUCȘAN: Mă plictisește, nu vezi?

DIRECTORUL: Am putea să-l schimbăm.

BUCȘAN: Mai e timp?

DIRECTORUL: Dacă zici dumneata...

BUCȘAN: Atunci, schimbă-l. M-am săturat și de domnul ăsta!

SCENA XV

ACEIAȘI, MAGDA, ANDRONIC

Prin ușa din stînga intră Magda, urmată de Andronic, timid, încurcat, buimăcit.

BUCŞAN: Domnule profesor, sînt încîntat că te văd. Drept să spun, azi după masă, cînd ne-am despărţit, nu speram să ne mai întîlnim aşa de repede — şi încă buni prieteni!

ANDRONIC: Eu... vedeţi...

BUCŞAN: Cred că domnişoara... *(Se opreşte, pentru că abia acum observă că nu-i cunoaşte numele şi i se adresează întrebător:)* Domnişoara?...

MAGDA: Magda.

ANDRONIC: Studenta mea.

MAGDA: Şi secretara.

DIRECTORUL: Şi prietena.

MAGDA *(îl observă pe Director):* A! Erai şi dumneata aici?!

DIRECTORUL *(înclinîndu-se):* Cu voia dumneavoastră.

BUCŞAN: Sper, zic, că domnişoara Magda ţi-a comunicat propunerea mea şi că o primeşti.

ANDRONIC: Nu ştiu încă... dacă pot... dacă...

BUCŞAN: Cum nu ştii? Ne faci iar dificultăţi? *(Gest de surpriză şi îngrijorare spre Magda.)* Asta ce mai e?

MAGDA: Vrea să spună...

ANDRONIC: Vreau să spun că... vedeţi... tot ce s-a întîmplat astăzi... e aşa de neaşteptat... aşa de... aşa de năucitor... Dumneavoastră... *(Arătîndu-l pe Director:)* Dumnealui... *(Spre Magda:)* Dumneaei... E prea mult într-o singură zi. Eu... vedeţi... cum spune undeva Virgil: *„Vixi et quem dederat cursum fortuna peregi"*.

DIRECTORUL *(încet către Bucşan):* Dacă vorbeşte latineşte, să ştii că-i rău.

ANDRONIC: „Am trăit, şi drumul pe care mi l-a dat fortuna, soarta, l-am terminat." Nu credeam, nu speram că mi se mai pot întîmpla lucruri

noi — și încă așa de noi. Și atunci... atunci trebuie să înțelegeți că dacă ezit...

BUCȘAN: Eziți?

ANDRONIC: Dacă încă nu știu ce să răspund...

DIRECTORUL *(printre dinți)*: Mare bandit!

BUCȘAN: Domnule profesor, dumneata nu știi să răspunzi, dar eu știu să întreb.

DIRECTORUL *(încet către Bucșan)*: Ia-l repede.

MAGDA *(același joc)*: Fii atent!

BUCȘAN: Dumneata vrei să pleci?

ANDRONIC: Dacă vreau! Dar a fost visul meu de o viață întreagă.

BUCȘAN: Atunci, pleacă. Cred că ți-am pus la dispoziție tot ce trebuie.

ANDRONIC: Asta așa e. Mai mult decît trebuie. Mai mult decît visam. Prea mult!

BUCȘAN: Prea mult?

MAGDA: Ce înseamnă prea mult? Pentru o asemenea întreprindere nimic nu e prea mult. E mai bine să pornim de la început cu un buget asigurat decît să ne întoarcem din drum... *(apăsat)* înainte de vreme. Obiectivele științifice, pe care le urmărește profesorul Andronic în Asia sînt atît de vaste...

ANDRONIC: Într-adevăr, vaste. Îmi îngădui s-o spun fără modestie. Mi se pare că din punct de vedere istoric, din punct de vedere al culturii umane, Asia este încă un continent necunoscut, un mister — și că pornind pe urmele lui Alexandru cel Mare...

MAGDA *(încet către Bucșan)*: Vezi?

ANDRONIC *(continuînd)*: ...voi încerca, mă voi sili să descifrez ceva din acest mister. Ce e surprinzător, domnule Bucșan, ba chiar emoționant în gestul dumneavoastră, este că destinați o sumă atît de însemnată...

BUCŞAN: Recunoşti că e însemnată.

ANDRONIC (*continuînd*): ...nu unor investigaţii de ştiinţă aplicată — cum ar fi fost de aşteptat din partea unui om de finanţe — ci unor cercetări istorice, şi istoria este, oricum, o disciplină a spiritului.

DIRECTORUL (*încet, către Bucşan*): Te ia de departe!

ANDRONIC: Totuşi, îndrăznesc să cred că chiar pentru un economist, chiar pentru un om de afaceri, concluziile mai îndepărtate ale lucrării mele nu vor fi lipsite de interes. Vedeţi dacă n-ar fi decît problema cu totul secundară, pe care de altfel am atins-o în treacăt în articolul meu de azi a ovăzului şi a cerealelor în genere...

BUCŞAN (*către Magda, încet, iritat*): Iar începe.

ANDRONIC: Eu nu sînt un materialist în istorie — dar există multe probleme tulburătoare, tocmai pentru că par simple. De ce apare ovăzul aşa de tîrziu în Europa? De ce şi mai tîrziu în Asia? Cu ce e înlocuit pînă la apariţie? Cu ce îşi hrăneşte Alexandru cel Mare importantele lui efective de cavalerie? Ce dă de mîncare Alexandru cel Mare cailor lui? Întrebarea pare copilăroasă...

DIRECTORUL: Şi în realitate e perfidă.

ANDRONIC: Perfidă? Cum perfidă?

BUCŞAN: Domnule profesor, să lăsăm toate astea. E tîrziu şi e inutil. Vrei să mă convingi? Nu e nevoie. Sînt gata convins. Cînd pleci?

MAGDA: Oricînd. Mîine. Cît mai repede.

BUCŞAN: Dumneata ce spui?

ANDRONIC: Aş spune şi eu la fel. Oricînd. Cît mai repede. Dar...

BUCŞAN: Dar?

ANDRONIC: E ceva care mă nelinişteşte.

BUCŞAN: Ce?

ANDRONIC: Aş vrea să ştiu... şi trebuie să ştiu... ce e Protar?

BUCŞAN: Cum?

MAGDA: Cum?

DIRECTORUL: Cum?

ANDRONIC: Da. Ce înseamnă vorba asta: Protar?

BUCŞAN *(iritat)*: Cum ce însemnează? Cum ce-nsemnează? E... o confuzie!

MAGDA: O eroare!

BUCŞAN: O greşală de tipar!

MAGDA: Cum singur ai spus.

ANDRONIC: Am spus şi am crezut, dar acuma... M-am gîndit bine...

BUCŞAN *(către Magda)*: E nebun.

DIRECTORUL *(printre dinţi)*: O face pe nebunu.

ANDRONIC: Cuvîntul ăsta trebuie să aibă un înţeles ascuns. Protar. E de ajuns să-l auziţi — Protar — şi tresăriţi cu toţii, cu un fel de ciudată spaimă. De ce?

DIRECTORUL *(printre dinţi)*: Începe iar şantajul.

BUCŞAN *(fierbînd, către Magda)*: Dacă-şi închipuie că mai poate smulge de la mine o singură centimă mai mult, se înşală.

ANDRONIC: Protar...

MAGDA: Vrei să ştii ce înseamnă?

ANDRONIC: Da.

MAGDA *(lui Bucşan)*: Să-i spun? Îmi dai voie să-i spun? *(Gest de stupoare al lui Bucşan. Către Andronic:)* Ei bine, iată: îmi pare rău că trebuie să destăinuiesc un lucru care trebuia să fie pentru dumneata o surpriză. Dar pentru că ţii cu tot dinadinsul... Protar e o societate pe care domnul Bucşan o plănuieşte mai demult, şi acum, acum în sfîrşit vrea s-o realizeze. Protar. Nu bănuieşti?

ANDRONIC: Nu.

MAGDA: Gîndește-te. Pro-tar. Nu vezi?
ANDRONIC *(gest):* Nu văd.
MAGDA: Asociația pentru încurajarea studiilor de istorie antică.
ANDRONIC *(uimit copilărește):* Extraordinar!
BUCȘAN *(explodînd):* Într-adevăr extraordinar! *(Traversează.)* Domnișoară... domnișoară, ești un geniu! *(Merge spre ușa din dreapta.)* Werner! Werner!
MAGDA *(încet, către Andronic):* Să știi că nu sînt un geniu. Sînt numai o fată care te iubește... puțin...

SCENA XVI

ACEIAȘI, SECRETARA

BUCȘAN *(din pragul ușii din dreapta):* Werner! *(Intră Secretara.)* Werner, mîine dimineață constituim societatea Protar.
SECRETARA: Imposibil!
BUCȘAN: Și tu spui asta, Werner? Imposibil? E ăsta un cuvînt pe care l-ai auzit deseori în acest birou? Să-mi pregătești pentru mîine actul constitutiv și statutele.
SECRETARA: Bine, dar... Președintele...
BUCȘAN: ...consiliului de administrație? *(Gest larg spre Andronic.)* Domnul profesor Alexandru Andronic.
ANDRONIC: Eu?
SECRETARA: El?
DIRECTORUL: El?
ANDRONIC: Bine, dar eu plec.
BUCȘAN: Tocmai de aceea.
DIRECTORUL: E o lovitură!

BUCȘAN: Formidabilă!
DIRECTORUL: Ar merita s-o dăm la gazetă.
BUCȘAN: Sigur c-o dăm.
DIRECTORUL: La „Ultima oră".
BUCȘAN: Evident.
DIRECTORUL *(a ridicat receptorul, a format numărul):* Alo! Alo! *Deșteptarea!* Tu ești, Ștefănescule?... Mi-ai păstrat „Ultima oră" liberă? Ia o hîrtie și scrie ce îți dictez: „Ieri, în Capitală, s-a constituit Societatea anonimă Protar. Scopul acestei societăți...".
BUCȘAN *(rectificînd):* Unul din scopuri... Mai sînt și altele...
DIRECTORUL: „Unul din scopurile societății este încurajarea studiilor de istorie antică. Președintele consiliului de administrație este domnul profesor Alexandru Andronic — ai scris? — profesorul Alexandru Andronic — eminentul nostru colaborator."

CORTINA

ADDENDA

JURNAL DE CREAŢIE LA PIESA „JOCUL DE-A VACANŢA"*

20 martie (1936). Voi încerca să scriu piesa de teatru la care mă gîndesc de cîtăva vreme. Am văzut primul act uluitor de precis (pînă la replică de precis) astă-seară, în timpul spectacolului. Cu amintirile mele din vila Wagner, cu oarecare teme reluate din *Renée*, *Marthe*, *Odette*[2], aş putea face un lucru gingaş. Voi încerca, şi dacă n-aş fi obosit, dacă n-aş avea atîtea lucruri de făcut mîine, cred că aş începe chiar acum, deşi e trecut de unu noaptea, primul act.

Jumătate oră mai tîrziu. Nu m-am culcat totuşi. Voiam să pun pe hîrtie, ca să nu le uit, cîteva lucruri pe care le gîndisem despre piesă.

---

* Jurnalul de creaţie la piesa *Jocul de-a vacanţa* a fost extras de editorul *Operelor alese* ale lui M. Sebastian (E.P.L., 1962) din jurnalul zilnic al scriitorului, alegîndu-se pasajele referitoare la această lucrare. Au fost menţinute, de asemenea, unele rînduri din jurnal care, fără a avea o legătură directă cu problemele piesei, ajută la înţelegerea stării de spirit care a însoţit munca ostenitoare depusă de autor pentru izbutirea primei sale lucrări dramatice. Ideea „jurnalului de creaţie" aparţine chiar lui M. Sebastian, care — judecînd după o însemnare din jurnalul intim — avea intenţia să-l reconstituie pentru a fi introdus într-un volum de articole despre teatru şi literatură, care s-ar fi intitulat *Culise*. Autorul *Jocului de-a vacanţa* nu a mai avut cînd să-şi îndeplinească acest proiect.

[2] Este vorba despre volumul *Femei*.

În realitate, m-am trezit făcînd scenariul întregii piese. Sînt pur şi simplu încîntat. Mi se pare o idee excelentă, şi de unde acum jumătate de ceas nu vedeam decît primul act, acum le-am conturat pe toate trei. Nu ştiu dacă nu este o aprindere de moment, dar într-adevăr în momentul ăsta am impresia de a fi găsit un lucru excelent. Doamne-ajută.

Sîmbătă 21. Am adormit greu azi-noapte. Eram într-o excitaţie de spirit pe care de mult n-am mai avut-o (Ştiu eu? Poate la Paris în septembrie 1930, în seara de la hotelul de pe *rue de Rennes*, cînd scriam capitolul Buţă[1]. Sau poate la Brăila în primăvara lui 1934, în dimineaţa de duminică în care am scris episodul Dronţu-Marjorie[2]. Vedeam azi-noapte seara de premieră, sala, spectacolul, mă ocupam de distribuirea biletelor, cui să dau, ce fel de bilete să dau etc., etc. Doamne, cît pot fi de copil!

Dacă aş fi avut telefon, poate aş fi chemat-o pe X imediat, deşi era aproape trei noaptea, ca să-i spun, să-i povestesc şi s-o consult.

Azi-dimineaţă m-am sculat mult mai rezonabil. Cred că într-adevăr schema piesei e bună. Am găsit azi o sumă de noi detalii pentru actul II. Principalul — deocamdată — este să precizez cît mai detailat scenariul. Pe urmă voi vedea. Dar am încredere în mine — ceea ce nu mi se întîmplă prea des.

Îl văd foarte bine pe In. în rolul bărbatului. Pe femeie ar trebui s-o joace X...

...Încă o dată, Doamne-ajută. Aş fi fericit să scot din subiectul meu tot ce simt că ascunde ca rezerve de emoţie, poezie şi graţie.

Luni 23. Nu sînt dezumflat, dar febra din primul moment mi-a trecut. Aveam sîmbătă şi chiar ieri impresia că e o treabă pe care aş putea-o termina în două săptămîni. Cred că m-am înşelat. Îmi vor trebui poate cîteva luni. Aş fi fe-

---

[1] Capitol din romanul *Oraşul cu salcîmi*.
[2] Episod din romanul *De două mii de ani*.

ricit s-o am în septembrie gata, ca s-o pot prezenta teatrului atunci.

Am început să scriu. Ieri am schițat decorul, ambianța, azi am și scris prima scenă, de care sînt mulțumit. E adevărat că e scurtă. Voi avea probabil dificultăți de a grupa și a face să se miște deodată mai multe personaje în scenă.

Nu știu ce va ieși. Dar trebuie să fac experiența. Ca tehnică literară, mai ales, mă interesează. Îmi dau seama că am pus mîna pe un subiect de teatru, care nu s-ar preta la nimic altceva — nici roman, nici nuvelă. Nu știam pînă acum ce înseamnă a vedea scenic o poveste. E cu totul alt proces de gestație decît pentru roman.

Și mă amețește tentația culiselor, a sălii de teatru, a afișelor. E puțin cabotinaj în mine.

Și în plus, emoția de a scrie pentru X! Gîndul că va trăi lucruri gîndite de mine, va spune cuvinte spuse de mine! Cîte revanșe nu-mi voi lua asupra ei!

Sîmbătă 11 aprilie. Plec azi la Sinaia cu I. și C., cu speranța ca la întoarcere să mă opresc la Breaza, unde să rămîn pînă la Duminica Tomei. Aș vrea să pot lucra. Dacă cel puțin m-aș întoarce cu actul I. Vezi cît sînt de modest?

Sinaia 12. Sînt de aseară aici. Drumul cu mașina a fost frumos. Pete de mov, de verde, de gri. Odihnitor.

Tot ce e snob în mine, dor de confort și puțin de poză, e flatat de decorul hotelului, care e aproape somptuos.

Dar o lume deprimantă, ziariști... pești... babe bătrîne, jucători de club. Am pierdut aseară două sute de lei la ruletă de cum am intrat în Cazinou. Îmi promit să-l ocolesc. Nu din prudență, dar din silă.

Voi putea scrie? Nu știu. Poate la Breaza, unde mă voi opri de mîine seara.

La București ieri am văzut un lucru care m-a tulburat, fiindcă niciodată nu mi l-aș fi putut imagina în toate dificultățile lui complexe și delicate.

Mă oprisem cu C. la Șosea, unde se fac lucrările pentru Luna Bucureștilor. Se transplantează acolo cîțiva pomi, și tocmai în momentul acela se încerca să se planteze un pin adus nu știu de unde.

Două lucruri m-au impresionat: întîi imensa bucată de pămînt cu care fusese rupt copacul. Propriu-zis nu rupt. Se săpase în jurul lui un cilindru, un fel de glastră de, să zicem, doi metri cubi, încercuind-o cu butii ca pe un butoi.

Această glastră trebuia să intre într-o groapă dinainte săpată pe dimensiunile ei.

Dar ce m-a surprins și mai mult au fost oamenii care se sileau să ridice copacul. I-am numărat: peste cincizeci.

Ce voință de viață, indiferență puternică, fără cuvinte, fără gesturi, de o grandoare tăcută, în copacul ăsta, care părea uriaș între oamenii care se agitau în jurul lui.

Marți 14. Aș fi fost mulțumit de ziua mea de ieri dacă nu s-ar fi terminat așa de prost la Cazinou, unde a trebuit să stau pînă la două jumătate noaptea, fiindcă nu-l puteam lăsa singur pe I., care pierdea prea mult.

Altfel, o zi bună. Izbutisem să regăsesc viziunea (vreau să spun că o vedeam din nou) piesei și să reintru în mișcarea ei. Am și început să scriu ultima scenă din primul act: Valeriu — X. Mă tem că am pierdut din nou contactul. Voi încerca să-l reiau la Breaza, unde plec la unu.

....

Dar deocamdată tot piesa rămîne în actualitate. Nu încape îndoială că o voi scrie. Experiența trebuie făcută. Mai mult nu știu. Nici ce va ieși, nici ce soartă o să aibă.

Joi 16, Breaza. Am continuat de cînd sînt aici marea scenă X — Valeriu, începută la Sinaia. Sînt la pagina 12. Am impresia că merge. Dar știu eu?

În oarecare măsură, ce-mi dă totuși curaj să scriu teatru sînt notele lui Renard[1] despre piesele lui.

[1] *Jules Renard* (1864–1910), scriitor francez.

Aş vrea să nu plec din Breaza înainte de a fi terminat cel puţin această scenă.

Cred că rolul bărbatului va fi extrem de dificil. Numai In. l-ar putea juca fără să-l facă *raisonneur*, pretenţios şi obositor. Pe măsură ce-l scriu, îmi place mai mult, dar mă şi îngrijorează mai mult. După terminarea piesei — şi fie că o joc, fie că nu — voi scrie pentru fiecare rol o recomandaţie dedicată interpretului, pentru a-i indica linia generală a rolului.

Vineri 17. Niciodată Breaza n-a fost aşa de frumoasă. E o profunziune de culori. N-am văzut în viaţa mea atîţia pomi înfloriţi. Cred că sînt meri. Unii au ceva de carte poştală, aşa sînt de albi.

Am stat adineauri — nouă dimineaţa — cîteva minute la capătul aleii cu nuci să privesc Prahova în sus, spre munţi. E ameţitor. Albul zăpezii de pe Bucegi, pe urmă albul merilor în floare, pe urmă o mie de nuanţe de verde, de la verdele negru al unui pin stingher, pînă la verdele galben, fraged, umed, nesigur, al frunzelor tinere. În mijlocul peisajului — exact în mijloc, de parcă ar fi fost pusă acolo nu ştiu de ce legi ascunse de compoziţie — o casă cu acoperişul negru, ars, sumbru, luminînd prin contrast culorile vii din jur. Şi să nu uit petele de mov, petele de albastru, umbrele gri, scînteile apei în soare. Mi se părea sincer că e ireal şi, după ce m-am depărtat vreo douăzeci de metri, m-am întors să mă încredinţez că toate astea există într-adevăr şi că au rămas la locul lor.

(M-am întors după masă, mă înşelasem. Nu era apă, Prahova e aproape secată.)

Aseară, deşi am încercat să scriu pînă după douăsprezece, n-a mai mers.

Recitesc însă acum tot ce am scris şi mi se pare frumos. Poate că am făcut bine că am început cu scena cea mare. Ea fixează atmosfera piesei. Îmi va fi mai uşor să scriu scenele preliminare.

D u m i n i c ă 19, B u c u r e ş t i. Am plecat foarte mulţumit de la Breaza, deşi nu terminasem complet scena X — Valeriu. Îmi mai lipseau două pagini. Le-am scris astăzi. Fără a-mi flata lucrul, am impresia că am avut mînă bună. Sînt unele momente în scena asta care mi se par delicioase. Întocmai ceea ce visasem ca atmosferă, ca ton. Şi pe urmă — ceea ce e şi mai important — mişcarea generală a scenei, care e totuşi aşa de lungă, ritmul ei sînt vii, sînt articulate.

Am numărat replicile (copilărie: dar tot aşa număram la prima carte tipărită rîndurile pe pagină). Sînt o sută patruzeci şi nouă. Nu sînt prea multe? Nu e prea lung?

Am încredere în piesa mea. M-ar mira să o stric, deşi mi-au mai rămas atîtea lucruri de făcut.

Dacă aş avea acum o întreagă lună liberă, m-aş întoarce la Breaza şi cred că aş putea să-mi menţin excelenta dispoziţie de săptămîna asta. Vineri am scris acolo zece pagini — ceea ce pentru scrisul meu încet şi greu este un randament excepţional. Voi încerca să capăt o săptămînă liberă la începutul lui mai...

D u m i n i c ă 26 ... Am plecat încîntat de la ei. Lectura mi-a reîmprospătat tot ce scrisesem şi mi-a redeschis drumuri care nu mai dădeau nimic. Plecînd pe stradă am văzut unele lucruri noi pentru actul III (Bogoiu, cravata, „mă compromiţi", „te voi întîlni pe stradă" etc.). De altfel, este singurul care mă îngrijorează, fiindcă e sărac. Nu aş vrea să cadă brusc ritmul după actul II, care promite să se susţină aşa de bine.

Voi încerca să plec sîmbătă sau duminică. Am regăsit noi raţiuni de a scrie.

D u m i n i c ă 17 (m a i). Azi o lună plecam de la Breaza. Şi de atunci piesa mea a rămas locului. Nu e păcat că o las să se înnămolească? Voi regăsi vreodată ritmul fericit pe care îl descoperisem în cele cinci zile de la Breaza?

Trebuie să plec neapărat. Poate că e o simplă prejudecată, dar acuma prea s-a înrădăcinat: nu pot să scriu aici. Am încercat și astă-seară, dar nu merge. Ce e mai stupid este că întregul act I îmi este clar în minte, frază cu frază. Totuși, nu merge.

Mi-am consultat agenda și cred că dacă am puțină voință pot pleca miercuri seara și să rămîn pînă luni dimineața. Ar fi patru zile de lucru. Nu trebuie să le las să se piardă. Dar nu am bani, mama trebuie să plece, sîmbătă am proces[1]. Totuși, totuși...

M a r ț i 26. Am mai scris din actul I vreo două scene. Aseară mi-am mai simplificat o situație în care mă încurcasem rău. Erau aproape toate personajele în scenă — trebuia să-i las pe X și Bogoiu singuri — și nu știam cum să-i scot pe ceilalți afară. Soluția a venit cu ușurință, pe neașteptate. Metoda cea mai sigură este tot aceea de a lua loc cu hotărîre la masa de scris și de a aștepta. Mă uit în agendă și îmi spun că ar fi posibil să plec totuși joia viitoare, 5 iunie, la Breaza, unde să rămîn pînă miercuri dimineața, 10 iunie. Ar fi cinci zile pline de lucru. Iar dacă pînă atunci, furînd din cînd în cînd o seară sau o după-masă, aș reuși să termin actul I, Breaza mi-ar rămîne pentru actul II. În cinci zile complet libere, cîte nu se pot face. Să bat în lemn și să sper.

V i n e r i 5 i u n i e. Bogoiu amenință să devină prea subtil. Nu se poate, trebuie neapărat să-i păstrez un fond de optimism puțin jovial, puțin apăsat. Nota lui de melancolie trebuie să răsară cînd și cînd din robustețea și simplicitatea lui cam necioplită.

„Umblu cu busola în buzunar și caut nordul. Dacă mă gîndesc bine, mi se pare că e singurul lucru pe care l-am căutat cu adevărat în viață: nordul."

O asemenea replică, deși îmi place prin ea însăși, nu poate fi a lui Bogoiu. O voi suprima neapărat și voi relua accentul

[1] După cum se știe, scriitorul practica, în acești ani, avocatura.

de sănătate cam obtuză pe care Bogoiu trebuie să-l aibă. El este poate în anumită măsură un poet, dar fără să știe. După cum vezi, n-am plecat. Voi putea pleca mîine? Nu știu. Afacerea Pl. mă încurcă grozav...

Luni 8 iunie. Breaza. Am terminat actul I. Am sosit la Breaza sîmbătă după masă la patru. Pînă seara am scris trei pagini. Ieri șaptesprezece pagini (cred că e recordul meu literar. Nu-mi amintesc să fi scris vreodată așa de mult într-o singură zi). Acum dimineața, în sfîrșit, ultimele trei pagini din scena cu mecanicul, făcînd astfel în sfîrșit legătura cu scena finală, de atîta vreme scrisă. Hotărît, Breaza se dovedește ca niciodată propice piesei mele de teatru. E adevărat că venind alaltăieri aici aveam trasat în minte totul: scenă cu scenă, aproape replică cu replică. Dar e tot adevărat că în aceeași situație, în cincizeci de zile n-am reușit să scriu decît cincisprezece pagini, în timp ce aici, în mai puțin de două zile, am scris douăzeci și trei. Cred că actul II ar merge, dacă aș dispune de zece zile libere la Breaza, în același ritm. Îl văd prea bine, prea precizat în detalii... Dificultățile serioase, rezistența vor reîncepe abia la actul III, cel mai neclar deocamdată, sau mai bine zis singurul neclar. E adevărat însă că și el s-ar putea lumina în timp ce-l voi scrie pe al II-lea.

Sînt mulțumit. Simt că mi-am simplificat lucrul și pun cu o satisfacție de muncitor actul I deoparte.

Nu-mi dau încă seama de defectele lui. Trebuie să fie cîteva. Poate anumită lipsă de unitate în ton. Mai ales mă întreb dacă scena ultimă, la care țin așa de mult, fuzionează cu partea I a actului. Și pe urmă, nu știu dacă nu e prea lung. Și mă mai întreb dacă prezența continuă a Corinei în scenă nu e obositoare, și pentru ea, și pentru spectatori și dacă pentru a o pune în valoare în marea scenă cu Valeriu n-ar fi trebuit s-o scot în prealabil din scenă pentru cîteva minute, pentru ca glasul ei revenit să aducă acea puțină surpriză pe care o bănuiesc necesară unui dialog de teatru.

Dar nu vreau ca din exces de prudenţă să-mi denigrez munca. Cred că am făcut o treabă bună şi că oarecare detalii — dacă va fi nevoie — vor fi reparabile.

Mă întorc după masă la Bucureşti. Dacă afacerea Pl. se aranjează la tribunal, atunci reintru într-o bună perioadă literară şi voi evada cît de curînd de la birou, pentru a reveni la această binevoitoare, cu mine, Breaza...

Bucureşti, 11 iunie, joi. Cred că ar putea fi un lucru amuzant, iar titlul mi se pare fericit ales. Alaltăieri la M. am citit actul I. Erau de faţă, în afară de soţia lui şi el, M., Ms. şi G. Cred că au ascultat cu plăcere, fără oboseală (îmi dau seama că eroul meu îl enervează pe M. şi ştiu şi de ce. Îl vede suficient, infatuat. Se înşală însă, şi am să încerc să-i explic lui M. de ce).

Nu pot şti ce cred ei sincer despre act. Evident, mi-au spus că le place. Dar lectura mi-a ajutat mie: am văzut actul încheiat şi am avut într-adevăr impresia că se susţine. Continui să-mi precizez actul III. Cred că-l voi utiliza aici mai mult decît în primele mele intenţii pe Jeff. Şi nu voi mai provoca un amor între el şi doamna Vintilă, ceea ce ar fi o prea mare facilitate.

Ghilcoş, 2 august, duminică. Sînt aici de vineri dimineaţa. Vila Wagner regăsită. Oarecare schimbări, altă lume, ca totdeauna stingherit, între oameni străini cu care sînt silit să stau de vorbă. Dar peisajul e acelaşi, aerul e salubru, brazii — aproape. Ieri am fost la Cheile Bicazului. Noaptea, spre lacul sub lună plină. Dimineţile, pe şezlong la soare. Îmi regăsesc cu uşurinţă calma mea fericire de anul trecut.

De mîine vreau să scriu. Nu mai am nici o scuză de a nu o face. Dar nici mare entuziasm nu am. Am recitit chiar acum după masă actul I şi mi s-a părut lung, greoi. Mă urmăresc obiecţiile lui C. cînd i l-am citit.

Totuşi, mîine voi fi la datorie. Cu resemnare şi supunere, dacă nu cu elan. Elanul va veni şi el după primele pagini scrise.

„Le plus difficile — spune Renard — *c'est de prendre la plume, de la temper dans l'encre et de la tenir ferme audesus du papier.*"[1]

L u n i, 3. Am scris puţin, dar am scris. Principalul era să încep în ziua fixată în „program". E adevărat, nu aleg din toată ziua asta (în care totuşi am stat vreo cinci ore în faţa hîrtiei de scris) decît vreo patru pagini. Am scris primele două scene ale actului II. M-am împiedicat însă la scena a III-a, Corina-Bogoiu, şi mi se pare că nu trebuie să insist: n-am s-o urnesc din loc astă-seară, o las pe mîine dimineaţă.

Scena primă Bogoiu-Maiorul am terminat-o sacrificînd în întregime incidentul cu jurnalul găsit, care mai demult — cînd făceam scenariul (scenagiatura, zice Stendhal) — mi se părea deosebit de comică, dar acum am impresia că pe de o parte e facilă ca efect, iar pe de altă parte foarte greu de scris. Pe mîine deci.

Seară rece, dar de o puritate perfectă. Luna, drept în faţa balconului meu într-un brad. Şi pe toată valea, un albastru de piatră transparentă.

M a r ţ i 4. Misterul telefonului din actul I va rămîne nedezlegat. Nu voi şti niciodată cu cine a vorbit Corina şi ce a vorbit. Nu vreau să-i forţez secretele. Să şi le păstreze. Seara. Am terminat scena Corina-Bogoiu. Am început şi am dus pînă la jumătate scena IV-a, Ştefan-*madame* Vintilă. Aş fi terminat-o desigur dacă tinerii însurăţei, vecinii mei de balcon, n-ar fi avut fantezia să facă toată după-masa lectură cu glas tare. Citesc o carte franţuzească şi o citesc pe rînd cînd ea, cînd el. Pe urmă o comentează, o explică, pasaj cu pasaj. Exasperant. Genul cel mai detestabil de lună de miere: luna de miere intelectuală.

---

[1] Greutatea stă mai cu seamă în a lua tocul, a-l muia în cerneală şi a-l ţine ferm deasupra hîrtiei (fr.).

Fără acest accident, ziua asta ar fi fost spornică. Şi aşa sînt mulţumit de ea. Opt pagini scrise. Şi multe lucruri clarificate.

Pentru mîine dimineaţă mi-am acordat un scurt concediu, ca să mă urc pe Ghilcoş. Dar voi încerca să mă ratrapez mîine după amiază.

V i n e r i 7. Nu m-am ratrapat miercuri după masă, cum îmi făgăduisem. Toată ziua de miercuri a fost sacrificată din cauza plimbării pe Ghilcoş, unde la intrare am pierdut drumul şi am rătăcit aproape două ore. Dar priveliştea e miraculoasă.

Ieri, zi de ploaie din zori pînă noaptea. Zi de ploaie, dar şi zi de lucru. Zece pagini. Terminat scena Ştefan-*madame* Vintilă. Început scena Corina-Jeff, care însă la un moment dat s-a oprit locului. Imposibil s-o duc pentru moment mai departe. Am abandonat-o şi am trecut la scena imediat următoare, intrarea celor doi străini în pensiune. Am impresia că merge. Sînt în momentul ăsta (ora prînzului) la scena a IX-a, pagina 27. Dimineaţa de azi am pierdut-o toată ca să fac corespondenţă. Voi lucra însă după masă. Trebuie.

D u m i n i c ă 9. A patra zi de ploaie. Începe să fie exasperant. Mă surprind cu nostalgii de oraş. Aş vrea un cinematograf, un concert: şi totuşi, cel mai bun lucru pe care îl aştept e tot soarele.

Am lucrat, mi se pare, destul de bine. Am terminat aseară scenele cu cei doi străini. Sînt lucruri care mă amuză. Mă întreb însă dacă pe ici, pe colo n-am exagerat, dacă n-am apăsat prea tare, dacă n-am recurs la prea facile efecte. Nu ştiu: voi vedea. Sînt la pagina 40. Să vedem ce va da ziua de azi.

L u n i 10. A cincea zi de ploaie. Sîntem în plin noiembrie. De nicăieri, nici un semn de îndreptare. Am impresia că s-a terminat, că nu voi mai vedea aici la Ghilcoş un cer senin.

Sînt la scena finală — scena despre care în noaptea cînd mi-am făcut pentru prima oară schema piesei — în martie — scriam „marea scenă greu de scris".

Mă apropii de ea cu teamă. Ce-o să dea?

Dacă o termin azi sau mîine, îmi las o zi liberă înainte de a trece mai departe la actul III.

Să fie oare posibil să mă întorc la București cu toată piesa scrisă?

Paginile scrise ieri îmi displac suficient. Nu vreau însă să mă împiedic de ele acum. Voi încerca să le revăd la sfîrșit. Deocamdată mi se par exagerate. Tranziția e prea bruscă, efectele — prea exagerate.

S e a r a. Aveam dreptate. Merge greu. Sînt la masă...

M a r ț i 11. ... În rezumat, voiam să spun că scena asta la care m-am oprit mă îngrijorează. De cînd sînt la Ghilcoș, prima piedică serioasă. Și nu mă îndur să trec peste ea la actul III. Aș vrea să pot termina actul II și să-l pun deoparte, ca pe o treabă sfîrșită. Ieri am stat vreo șase ore în fața hîrtiei și nu m-am ales decît cu vreo două pagini (nici două pagini întregi) care pot fi reținute.

Voi încerca azi. La drept vorbind, dacă ar fi soare, mi-aș acorda cîteva ore libere, aș urca pe Ghilcoș sau pe Țohart, și asta m-ar limpezi poate. Dar e mereu urît, același cer de noiembrie, un vînt rece, nici măcar destul de tare ca să gonească norii.

V i n e r i 14. Nici un progres. Sînt la un punct mort. Scena finală a actului II opune o rezistență stupidă.

Actul III, de care am încercat să mă apropii, este cu totul inform. De atîtea zile, nici o idee nouă. Și soarele nu mai vine. Încep să cred că din cauza lui îmi merge așa de prost. Ieri nici n-am încercat să lucrez. Și nici măcar nu am satisfacția de a fi leneș. Sînt plin de remușcări. Fiecare ceas mi se pare o mustrare.

S î m b ă t ă 15. Totuşi, ieri am terminat actul II. Cred că va avea nevoie de serioase adăugiri. Îmi trebuie neapărat o scenă Corina-Ştefan, prealabilă scenei finale, pentru a o pregăti. Şi de asemenea va trebui să insist puţin asupra lui *madame* Vintilă. Eventual scena Corina - Jeff poate rămîne aşa cum e. În schimb, va trebui să adaug unele lucruri „discursului" pe care Corina îl ţine celor doi intruşi, convingîndu-i să plece.

Toate aceste adăugiri mi se par necesare nu numai pentru economia intimă a actului, dar şi pentru dimensiunile lui. Se înţelege că el trebuieşte să fie mai mic decît actul I, dar, oricum, disproporţia mi se pare prea mare. Şaptezeci şi nouă de pagini întîiul şi numai patruzeci şi nouă al doilea — asta face o diferenţă nu numai de treizeci de pagini, dar la reprezentare, de jumătate oră.

J o i 20. Actul III l-am început după lungi, lungi dibuiri. Nici acum nu sînt pe deplin clarificat. Înaintez încet, făcînd lumină pe distanţe scurte, pe care le parcurg fără să ştiu încotro voi merge mai departe. Sînt zile în care nu scriu nimic, sînt altele din care nu mă aleg decît cu trei-patru replici scrise. Dar nu mai am dezolanta impresie — de acum cîteva zile — că nu voi mai putea scrie de loc şi voi rămîne cu piesa veşnic neterminată.

Merge greu, merge foarte greu, dar merge.

S î m b ă t ă 22. Cred că s-a făcut lumină. A fost greu pînă m-am clarificat, dar acum mi se pare că sînt într-adevăr şi pe deplin clarificat.

Ziua de ieri şi cea de azi — nu prea productive ca număr de pagini (ieri o pagină şi jumătate, astăzi patru pagini jumătate) — mi-au precizat linia actului III. Iese cu totul altceva decît proiectam, dar sînt bucuros că regăsesc un ton grav, pe care scenele Bogoiu-Maiorul îl îndepărtaseră cu prea multă brutalitate comică. Nu va fi un act comic. Renunţ de exemplu la scena cu peştele prins de Maior — scenă care mă amuza aşa de mult în primele mele proiecte. De altfel,

Maiorul și doamna Vintilă nici nu mai apar în actul ăsta. Nu i-am dat eu afară. S-au eliminat singuri, prin jocul intim al lucrurilor.

Comedia se strînge între Corina, Ștefan, Bogoiu și Jeff. Toți trei o iubesc, fiecare în felul lui — și plecînd, Corina îi va părăsi pe toți trei. Regăsesc o foarte veche amintire dintr-un film, pe care l-am văzut în copilărie, și care se chema: *Cei trei sentimentali*. E o emoție regăsită.

Sînt surprins de sensurile sufletești pe care le-au căpătat de-a lungul acestor luni, de cînd scriu piesa, Bogoiu și Jeff — la început figuri cu totul episodice în intenția mea și mai mult de utilitate comică, iar acum deveniți piese principale ale întregului joc psihologic.

Am scris pînă azi, din actul III, primele trei scene, lăsînd acum (șapte jumătate seara) neterminată scena Bogoiu-Corina. Scenariul sumar al întregului act e făcut.

E posibilă o singură primejdie. Prin eliminarea Maiorului și a lui *madame* Vintilă, actul să nu devină prea scurt.

Sînt însă decis să nu țin deocamdată seama de acest lucru. Eu scriu piesa, așa cum se impune ea. Pe urmă, la reprezentație, voi face amplificările strict necesare — dacă într-adevăr vor fi necesare. Impresia mea este că — mai ales ținînd seamă de lungimea actului prim — spectacolul ar putea fi împărțit în două (cu o singură pauză după actul I, actele II și III jucîndu-se cu o pauză doar de cinci minute, aproape în continuare).

Mă gîndesc la felurite titluri (*Vacanță* e prea șters). *O zi cu soare*, *Jocul de-a vacanța*, *Jocul de-a fericirea*.

Cred că mi-am recîștigat bucuria de a scrie. Un moment (moment care a durat vreo zece zile) mă părăsise. Dacă îmi mențin actuala dispoziție de lucru, atunci rămîn la Ghilcoș pînă termin. Adică, dacă e nevoie, și după 1 septembrie.

Marți 25. Sînt la jumătatea scenei a VIII-a, scena de explicații Corina-Ștefan, punctul de sus al actului. De aici încolo, restul e de o perfectă simplicitate. Îmi dau seama că

dacă aş fi mai harnic şi dacă aş fi într-o mai atentă încordare, aş putea termina totul într-o singură zi.

Dar pe de o parte ploaia a revenit şi sîntem din nou în plin noiembrie de ieri dimineaţă. Îmi lipseşte aşa de mult soarele... Mă obişnuisem să lucrez pe balcon — mai ales între cinci şi şapte jumătate seara, cînd muntele Ghilcoş, drept în faţa mea, trecea prin cele mai suave focuri ale apusului.

Totuşi, îmi pot considera piesa virtual terminată. Mai am două zile, cinci sau şapte — dar o termin. Aş vrea însă să o termin aici şi să nu fiu silit a lăsa nici măcar un rînd pentru la Bucureşti.

J o i 27. Nu, n-am să termin nici azi, nici mîine, nici duminică. Nu ştiu cînd am să termin. Deşi scena a VIII-a, Corina-Ştefan, care mi se părea cea mai grea în actul ăsta, e terminată, totuşi dificultăţile n-au trecut toate. De exemplu, scena imediat următoare, Ştefan-Jeff, rezistă. Toată după-amiaza de ieri, toată dimineaţa de azi, m-am luptat cu ea, fără să pot scoate mai mult de cinci-şase replici. E curios cum se ivesc rezistenţe mai ales acolo unde nu le aşteptam.

Dar nu sînt supărat. Aştept. Finalul actului se desenează admirabil. E o bogăţie de nuanţe pe care nu o bănuiam acum zece zile, cînd întreg actul III mi se părea şters. Dar voi putea să aduc la lumină toate aceste nuanţe? Dacă din scena penultimă, Corina-Ştefan-Bogoiu-Jeff, nu scot un moment de mare delicateţe şi de emoţie foarte fină, atunci nu rămîne decît o singură explicaţie: că nu am pic de talent.

În ce priveşte titlul, cred că voi rămîne definitiv fixat la *Jocul de-a vacanţa*.

S î m b ă t ă 29 a u g u s t, o r a p a t r u. Am terminat. Cui să telegrafiez, ca în anul I, „Trecut examenul, sînt fericit"?

Dar am trecut oare examenul? Voi vedea mai tîrziu.

D u m i n i c ă 6 s e p t e m b r i e. ...Am renunţat să scriu aici ce s-a petrecut la Bucureşti în trecerea mea pe acolo. Patru zile destul de obositoare.

Am hotărît să dau piesa lui Mr. Cu părere de rău, dar fără ezitări. Va scoate din ea ce va putea...

Miercuri seara am citit actele II şi III pentru...[1] Rezultat îndoielnic — primă impresie mai mult deprimantă. Dar pe urmă mi-am revenit. Sînt o sumă de obiecţii pe care vreau să le consemnez aici. Dar pe de o parte mi s-a terminat cerneala, iar pe de altă parte e prea frumos afară. Pe mîine poate.

L u n i 7. Actul II ar putea să meargă, chiar în forma lui de acuma. Poate că nici scena Corina-Jeff nu mai e nevoie să fie completată. În schimb, scena finală trebuie neapărat remaniată. A fost de altfel sentimentul meu din primul moment de cînd am scris-o.

De asemeni, e cu totul insuficientă scena imediat următoare plecării celor doi intruşi. Ideea este excelentă (una din cele mai bune invenţii din întreaga piesă), dar nu e pusă de loc în valoare. Mi-am dat şi ieri seama de acest lucru. Merge foarte bine la lectură întreg episodul celor doi clandestini. S-a ascultat bine şi s-a rîs mult.

Asta e tot ce găsesc deocamdată de spus despre actul II. Mult mai complicat este pentru actul al III-lea.

V i n e r i 11. Plec după masă. N-am scris nimic, n-am citit nimic. Am stat în soare — şi asta a fost aproape tot. Cîteva zile fericite. Voluptatea mea supremă e lenea.

De asta n-am notat nimic aici. Nu mă interesa. Marea e calmă, oglindă.

M a r ţ i 22. Alaltăieri seară, duminică, acasă la Ms., lectură pentru In.

Lectură bună, urmărită cu destulă uşurinţă. In. — de un entuziasm gălăgios.

„E cel mai formidabil lucru pe care l-am cunoscut de patruzeci de ani încoace. E un moment în teatrul românesc. Nu-ţi dai seama ce ai făcut. E o onoare pentru mine să te joc.

[1] Urmează numele unor prieteni.

Nu-ţi dai seama de drumurile pe care le deschizi. Ce tehnică, ce dialog, ce minune!..."

Îl ascultam amuzat şi cu destul calm. Încep să-l cunosc. Totul e pentru el formidabil, unic, epocal...

Ştiu cu cît trebuie reduse superlativele lui pentru a căpăta ideea exactă pe care vor s-o exprime. Prin urmare, nu mă las înşelat de excesele lui de entuziasm. Îmi cunosc piesa mai bine decît mi-o cunoaşte el. Adevărul însă este că i-a plăcut destul şi că sub ploaia lui de exclamaţii admirative se putea citi o adeziune sinceră.

E un punct cîştigat.

Observaţiile lui despre actul al III-lea sînt foarte juste. Incontestabil, omul ăsta are ochiul sigur. Scena de explicaţii Corina-Ştefan este prea explicativă. Grosolan explicativă. Soluţia pe care mi-o propune el este simplă: tai totul pînă la scena Jeff-Ştefan (care i-a plăcut mult — şi îmi pare bine), scriu proiectata scenă cu Bogoiu şi peştele Maiorului, las prima scenă Corina-Ştefan — şi fac pe urmă legătura. E o operaţie de cinci minute.

Totuşi, eu nu văd chiar aşa de simplă chestiunea. Mi se pare că remanierea actului ultim trebuie să fie mai serioasă.

Toate lecturile pe care le-am făcut pînă acum (cea de duminică a fost a treia — ca să nu mai socotesc lecturile anterioare ale actului prim) mi-au servit enorm. Sînt în fine fixat asupra lucrurilor care merg şi asupra celor care nu merg. Mi se pare că un public de cinci sute de oameni nu va reacţiona altfel decît publicul de douăzeci de persoane pe care l-am înfruntat pînă acum.

Din actul I, voi modifica scena Bogoiu-Corina (în sensul în care şi C. şi N. mi l-au indicat printr-o tulburătoare identitate de observaţie). Dovadă că schimbarea se impune este că după actul I, In. îmi spunea că Bogoiu e un tip din familia Prostului lui Fulda — ceea ce e absolut inexact. De altfel, schimbarea e simplă şi uşoară. E însă mai mult o problemă de transcriere decît de transformare propriu-zisă.

Actul II rămîne aproape intact. Scena primă indică admirabil schimbarea de atmosferă. Intrarea celor doi clandestini a fost încă o dată ascultată cu mare bucurie. Voi modifica doar o replică a lui Bogoiu (cea cu polița — care nu merge de loc). In. mi-a dat aici o sugestie simplă, dar excelentă.

Actul al III-lea, cred că-l voi scrie din nou, exceptînd ultimele patru scene. Mi-ar trebui pentru asta trei-patru zile, în care aş pleca undeva să lucrez, la Sinaia de exemplu, sau poate la Braşov, Sibiu. Voi vedea. Pentru moment, n-am nici o grabă, deşi In. mă asigura că mă joacă înainte de Crăciun — şi se oferea să semneze imediat un contract în sensul ăsta.

Vor fi încă mari dificultăţi. Prefer să mai aştept un an.

La drept vorbind, a aştepta încă un an ar fi soluţia care mi-ar conveni mai mult, căci pînă atunci s-ar putea să devină posibilă distribuţia mea ideală, iar pe de altă parte acum sînt destul de plictisit de toată istoria asta, care durează prea de mult. Mi-e dor să fac altceva: să citesc, să scriu un roman, să termin cu o glumă, care bag de seamă că-mi cere mai mult timp decît merită. Mi-e silă văzînd că ia proporţii o întîmplare care, în definitiv, nu are dreptul să fie mai mult decît derizorie. Sînt aşa de neserios, încît să-mi închipui că gluma asta în trei acte are dreptul să mă preocupe, cînd în fiecare an treizeci de oameni scriu la Paris, la Viena şi la Londra, treizeci de comedii cel puţin la fel de agreabile? Nu, nu — e timpul să redevin serios...

Vineri 16 octombrie. Sînt la un punct primejdios, în ce priveşte piesa mea: începe să-mi placă actul trei.

După ce mi-a displăcut violent o bucată de vreme, după ce la lectură am avut impresia că e un dezastru sigur, după ce am consimţit orbeşte toate modificările propuse — ba de Gulian, ba de In. — acum... începe să-mi placă.

Nu aş face decît modificări de detaliu. Aş simplifica unele scene, aş suprima unele replici — dar aş lăsa intact scenariul, desfăşurarea lucrurilor, tonul general al actului.

De revăzut mai serios nu sînt decît prima scenă și ultima. Prima, pentru a-l introduce pe Bogoiu și a justifica lipsa Maiorului și a lui *m-me* Vintilă. Ultima, pentru că e într-adevăr prea grăbită — ceea ce am știut din primul moment.

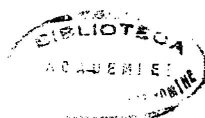
Altfel, înclin să las actul III așa cum se găsește — chiar dacă în asemenea condiții In. ar refuza să mai joace.

Prefer să mă înșel eu decît să se înșele alții.

Cum eu am scris — și nu ei — am, cred, mai multe șanse de a vedea adevărul.

Și mai trebuie să adaug incapacitatea mea de a-mi reface manuscrisele. Nu mi s-a întîmplat așa și cu *Orașul cu salcîmi*?

CUPRINS

Redactor responsabil : CSAKY GIZELA
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

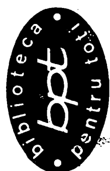
Dat la cules 13.03.1965. Bun de tipar 31.05.1965. Apărut 1965. Tiraj 40.180 ex. Broșate 37080 ex. Legate 1/1 3100 ex. Hîrtie tipar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 16,12. Coli tipar 13. A. nr. 2403/1965. C.Z. pentru bibliotecile mari 8R. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—2.

Tiparul executat sub comanda nr. 50.205 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

mihail sebastian

Lei 5

editura pentru literatură

«Într-o vreme în care atîți scriitori de faimă în viață, odată intrați în umbra morții sînt din ce în ce mai uitați, de e nevoie de mustrările prietenilor ca amintirea lor să se facă simțită, personalitatea lui Mihail Sebastian apare tot mai complexă de la an la an, și pentru noi este sigur că vor trece încă foarte mulți ani pînă cînd ea va apare în adevărata ei lumină și pînă i se va recunoaște valoarea ei reală, pentru că opera lui e dintre cele mai menite să înfrunte timpul, singură, prin propria ei substanță.»

Camil Petrescu, 1947